

Szolgatárs

Baptista folyóirat
nem csak lekipásztoroknak

2017. XXVI. évfolyam, 3-4. szám

Milyen Isten valójában?

Ezeket a hibákat hagyd ki a karácsonyi igehirdetéseidből

A gyülekezethez tartozás négy alapelve

A baptista ifjúság néhány jellemzője
a 2016-os baptista ifjúsági felmérés szerint

Jézus Ószövetség-értelmezése

Szolgálati szabályzat lelkimunkások számára

Tartalomjegyzék

KORTÁRS IGEHIRDETŐK

Uzonyi Barnabás: Milyen Isten valójában? 3

HOMILETIKA

Andreas Köstenberger és Alexander Stewart:

Ezeket a hibákat hagyd ki a karácsonyi igehirdetéseidből 8

IGEHIRDETÉS

Kovács Géza: Szolgálati szabályzat lelkimunkások számára

Igehirdetés a 2Tim 2,1–5 alapján. 12

BIBLIATANULMÁNY

Kelemen Szabolcs Alpár: A Biblia a szövetség könyve 15

Balla Péter: Jézus Ószövetség-értelmezése

A „törvény és a próféták” értelmezési lehetőségei Máté evangéliuma alapján 22

Békefi Bálint: Hány istenben hittek a zsidók? 34

Kovács Géza: Péter, az ember 38

Tóth Sándor: A gyülekezethez tartozás négy alapelve 57

SZOCIOLÓGIA

Bacsó Benjámín: A baptista ifjúság néhány jellemzője

a 2016-os baptista ifjúsági felmérés szerint 71

EGYHÁZTÖRTÉNET

Dr. Mészáros Kálmán: Kornya-centenárium Gödöllőn és Bihardiószegen 76

KÖNYVAJÁNLÓK

Szabó László: Luther mindenkinek

A 147. zsoltár magyarázatának recenziója 81

Beke László: Könyvajánló és -ismertető Tapolyai Emőke könyvéhez 85

Beke László: Könyvajánló és -ismertető Paul Tournier könyvéhez 87

Boncz Zoltán: Színes ajándékok 89

Nemeshegyi Dávid: Ajánló Gary Thomas Megszentelt utak című könyvéhez 92

A Szolgatárs folyóirat a **Magyarországi Baptista Egyház** kiadványa.

Felelős szerkesztő: Sinka Csaba

Felelős kiadó: Papp János egyházelnök

Tördelőszerkesztő: Sinka Csaba

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 20-886-0410

E-mail: info@szolgotars.hu

www.szolgotars.hu

ISSN 1218-425X

Ára: 800 Ft. Előfizethető a kiadóhivatalnál.

Uzonyi Barnabás

Milyen Isten valójában?

Milyen Isten valójában? Ez egy egyszerű kérdés, mégis mindent megváltoztat az, ahogyan válaszolunk rá. Ahogy élünk, ahogy szolgálunk, ahogy vezetünk, mind abból táplálkozik, hogyan és milyennek látjuk az Istent. A. W. Tozer azt írta ezzel kapcsolatban A Szent ismerete című könyvében, hogy „ha képesek lennénk bárkitől kicsikarni a teljes választ erre a kérdésre, hogy »Mi jut eszedbe, amikor Istenre gondolsz?«, bizonyossággal megjósolhatnánk spirituális jövőjét. Ha képesek volnánk pontosan ismerni, hogy legbefolyásosabb vallásos vezetőink mit gondolnak ma Istenről, akkor elég pontosan előre meg tudnánk mondani, hogy holnap hol áll majd az egyház.”

A mai ember egyre inkább csak magával van elfoglalva, maga körül forog. Fennáll a veszélye, hogy mi keresztények is átvegyük ezt a személetet, és még Istent is az emberből kiindulva szeretnénk megismerni, megérteni. De

látnunk kell, hogy nem Isten lett az emberért, hanem ő teremtett minket az ő dicsőségének magasztalására (Ef 1,6.12.14). Ahhoz, hogy erre a kérdésre helyes választ kapassunk, kissé hátrébb kell lépünk magunktól, és felfelé kell tekintenünk alázattal.

Lehetséges?

Világosan láthatjuk, hogy az istenismeretünk kulcsfontosságú a keresztény életünkben. Viszont felmerülhet bennünk – különösen a mai korunkban –, hogy létezik-e erre a kérdésre egyáltalán pontos válasz, vagy teljesen szubjektív, és mindenki más-más választ fog adni erre saját tapasztalatai alapján? Ahány ember, annyi különböző elképzelés létezhetne Istennel kapcsolatban. Valaki így képzelem el, míg másvalaki pont másmilyennek. Ebben a kérdésben a tolerancia lenne a végső megoldás? El kell

fogadnunk egymás elképzelését, és tiszteletben kell tartanunk azt? Különösen akkor kezd ez a téma kényes és égető lenni, amikor az egyes ember istenképe kiterjed olyan kérdésekre is, mint például „az én istenképembe belefér ez... én nem érzem úgy, hogy ez zavarná Istent... én nem gondolom, hogy Isten ilyen lenne...”

A mindennapi életünk során nem nyugtatnának meg minket az ilyen mondatok: „Én nem gondolom, hogy van a vezetékben áram... Szerintem annak a kötélnek el kellene bírnia... Ez a medve olyan szelídnek tűnik...” Ezekben a kérdésekben szeretnénk biztosra menni. Nem nyugtatna meg, hogy ki épp mit gondol vagy érez, tudnunk kell biztosra, van-e áram a vezetékben, és el fog-e bírni a kötél. Miért is? Mivel az életünk függ ezektől. Hát nem ugyanez mondható-e el arról, hogy milyennek látjuk az Istent? Nem csupán az életünk, de az örök életünk is ettől függ.

Honnan lehetne biztos ismeretünk az Istenről? A válasz megnyugtató és egyszerű: kinyilatkoztatta magát, elmondta nekünk a Biblia drága lapjain keresztül, hogy milyen ő. Természetesen az ember véges értelmével nem tudja tökéletesen felfogni és megismerni a végtelen Istent, de megismerhetjük azokat, amiket kijelentett magáról. Mindaz, amit kijelentett nekünk az Igén keresztül, tény. Mint ahogyan egy történelmi esemény dátuma tény, nem fér hozzá kétség, nincs szükség véleményekre, megérzésekre, hiszen rendelkezésünkre áll egy tény. A nándorféhvári diadal 1456-ban volt. Ez tény. Nem számít, hogy a diáknak milyen megérzéseik vannak ezzel kapcsolatban, nem számít, hogy a diák épp az 1700-as évekre datálná inkább. 1456. Ez egy biztos pont, amit el kell fogadnunk. Isten kijelentései önmagáról éppen ilyen biztos pontok az életünkben, sőt még a történelmi tényeknél is erősebbek. Elsősorban nem éreznünk kell ezeket, hanem az életünket ezekre építeni, elhinni és behorgonyozni a reménységünkkel.

Jézus a főpapi imájában így határozta meg az örök életet: „Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” (Jn 17,3) Az örök élet tehát nem csupán a halálunk utáni létről szól, hanem már ezen a földön egy ismeret, egy közösség az Istennel. Pál apostol így ír: „Hú az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.” (1Kor 1,9) Isten tehát elhívott minket egy igazi, mély közösségre Jézus Krisztussal. Ugyancsak Pál ír arról, hogy „kárnak ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért” (Fil 3,8). Pál nem csupán kárnak ítélt mindent, hanem valamiért cserébe, valamivel összehasonlítva ítélt kárnak minden mást. A mérleg túoldalán Jézus Krisztus ismerete volt, ami számára mindennél többet ért.

Isten ismerete mindennél többet ért Pálnak. Ez volt az,

amiért minden mást kárnak és szemétnak tudott ítélni. Ez volt az, amiért mindent el tudott szenvedni. Leveléből láthatjuk, hogy olyan mély kapcsolata, közössége volt az Úrral, ami miatt mindent el tudott viselni az életben. Nagyon érdekesnek találom Pál imaéletét is. Több levelében is lejegyezte, hogy miért szokott imádkozni konkrétan, amikor az adott gyülekezetért imádkozik. Ilyeneket olvashatunk: „Ezért tehát, attól a naptól fogva, amelyen ezt meghallottuk, szüntelenül imádkozunk és könyörgünk értetek, hogy tökéletesen ismerjétek meg az ő akaratát minden lelki bölcsesség és belátás révén, hogy élhessetek az Úrhoz méltóan, teljes mértékben az ő tetszésére, és teremjete gyümölcsöt mindenfajta jó cselekedettel, és növekedjete az Isten ismeretében.” (Kol 1,9–10) Majd máskor pedig: „Én tehát, miután hallottam az Úr Jézusba vetett hitetekről és a bennetek minden szent iránt megnyilvánuló szeretetről, szüntelenül hálát adok értetek, amikor megemlékezem rólatok imádságaimban; és kérem, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek őt; és világosítsa meg lelki szemeteiket, hogy meglássátok: milyen reménységre hívott el minket, milyen gazdag az ő örökségének dicsősége a szentek között, és milyen mérhetetlenül nagy az ő hatalma rajtunk, hívőkön.” (Ef 1,15–19)

Mind a kettő imájában kulcsfontosságú az a könyörgés, ami arra irányul, hogy a gyülekezet még jobban ismerje meg az Urat, nyíljon meg a lelki szemük, és lássák meg őt. Ez a felismerés gyökeresen megváltoztathatja imaéletünket! Utánozhatjuk Pál apostolt ebben, és ha így imádkozunk, tudhatjuk biztosan, hogy biblikusán, vagyis Isten akaratában imádkozunk a testvéreinkért.

Mindezek alapján nyilvánvaló az Igéből, hogy a hívők életében kulcsfontosságú Isten ismeretében növekedni. Azt is láthatjuk ezekből, hogy Isten megismerhető, hiszen kinyilatkoztatta magát. Ez után jó, ha feltesszük a kérdést, hogy mik a legfontosabb kijelentései Istennek önmagáról.

Jézus Krisztus

Az első és legfontosabb Isten kinyilatkoztatásával kapcsolatban Jézus Krisztus. Nagyon jól rávilágít erre Fülöp kérdése: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég nekünk! Jézus erre ezt mondta: Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg engem, Fülöp? Aki engem lát, látja az Atyát. Hogyan mondhatod te: Mutasd meg nekünk az Atyát? Talán nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van? Azokat a beszédeket, amelyeket én mondok nektek, nem önmagamtól mondom; az Atya pedig bennem lakozva viszi végbe az ő cselekedeteit. Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van; ha pedig másért nem, magukért a cseleke-

detekért higgyetek!” (Jn 14,8–11)

Mózes kérése visszhangzik itt Fülöp ajkain: „Mutasd meg nekem dicsőségedet!” (2Móz 33,18) Mózes nem láthatta az Úr orcáját, a kőszikla hasadékából figyelhette csak, amint elvonul előtte az Úr. Az Újszövetségben viszont valami csodálatos történik. Az Isten dicsősége és szentsége az ember számára megközelíthető, befogadható közelségbe került. Jézus válasza Fülöpnek félreérthetetlen és minden vitát lezáró volt. Jézus „Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget, aki miután minket bűneinktől megtisztított, a mennyei Felség jobbjára ült” (Zsid 1,3).

János apostol a levelében csodálatosan fogalmazza ezt meg: „Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit megfigyeltünk, amit kezünkkel is megtapintottunk, azt hirdetjük az élet ígéről. Mert megjelent az élet, mi pedig láttuk, és bizonyoságot teszünk róla, és ezért hirdetjük nektek is az örök életet, amely azelőtt az Atyánál volt, most pedig megjelent nekünk. Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségek legyen velünk: a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal.” (1Jn 1,1–3)

János saját szemével láthatta, saját kezével megtapintotta, saját fülével hallhatta. Nem egy távoli, rideg ismeret,

hanem egy mély közösség ez! De ez nemcsak neki adatott meg, hanem azért hirdeti, hogy nekünk is közösségünk legyen az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. Mind ezekből azt láthatjuk meg, hogy Jézus bemutatta nekünk, hogy milyen az Isten. Mind a szavaival, mind a tetteivel bemutatta őt.

Egészen más szívvel olvashatjuk az evangéliumokat, ha tudatosítjuk magunkban, hogy mindazzal, amit Jézus tett és mondott, illetve azzal, amit kifejezetten nem tett és nem mondott, bemutatta nekünk egy felfogható és értelmezhető módon, hogy milyen Isten. Természetesen tudnunk kell, hogy itt a földön élve „megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2,7–8). Tehát nem a menny dicsőségében láthattuk őt, hiszen nem tudta volna sem elviselni, sem befogadni az ember.

Milyen is ő?

Az evangéliumokon túl az egész Szentírás át van itatva Isten drága kijelentéseivel. Kezdve a teremtés történetétől egészen az utolsó idők megcsillantásáig, Isten beszélt az emberhez és bemutatkozott. Így Isten tulajdonságait illetően sem kell a logikánkra hagyatkoznunk, mivel elmondta nekünk, hogy milyen ő.

Szent

A teljesség igénye nélkül szeretnék négy példát hozni a legfontosabb kinyilatkoztatásokról, amelyeket párokban szeretnék bemutatni. Először is Isten számos helyen tudunkra adja, hogy ő szent. Összeegyeztethetetlen vele a sötétség, a tisztátalanság. Ahogyan a víz és az olaj képtelen a vegyülésre, Istenhez sem férhet hozzá a bűn. „Uralkodik az Úr, reszkessenek a népek! A kerúbokon trónol ő, remegjen a föld! Nagy az Úr a Sionon, magasan fölötté van minden népnek. Magasztalják nagy és félelmes nevét, mert szent ő!” (Zsolt 99,1–3) A Jelenések könyvéből tudhatjuk, hogy a mennyben éjjel-nappal, szünet nélkül hangzik: „Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, aki volt, és aki van, és aki eljövendő!” (Jel 4,8)

Az ő szentsége az ember számára kizáró tényező lenne, hiszen hogyan is közeledhetnénk egy tökéletesen tiszta Istenhez. Minden igazságunk olyan előtte, mint a szennyes ruha. Ézsaiás könyvében olvashatjuk, hogy „ezt mondja a magasztos, a felséges, aki örök hajlékában lakik, szent az ő neve: Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkével is. Felüdítem az alázatosak lelkét, felüdítem a megtörttek szívét.” (Ézs 57,15) Isten Krisztusban közel jött hozzánk, és megmutatta irgalmát, kegyelmét. Ahogyan a víz is mindig a legalacsonyabban fekvő helyet tölti meg, Isten szentsége megjelenik az alázatos szívű, megtört embernél is.

Irgalmas

Ha Isten szent lenne, de nem lenne irgalmas, akkor mind nagy bajban lennénk. Milyen lenyűgöző, hogy Isten nemcsak szent, de irgalmas és kegyelmes is. Ez az irgalma nem

valami passzív érzélem, hanem a kereszten bemutatta, mennyire komolyan gondolja ezt. Dávid így dicséri az Urat egyik zsoltárában: „irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.” (Zsolt 103,8) Majd úgy folytatja: „amilyen irgalmas az apa fiához, olyan irgalmas az Úr az istenfőlköz. Hiszen tudja, hogyan formált, emlékszik rá, hogy porból lettünk.” (Zsolt 103,13–14) Ahogy egy régi kedves énekünk mondja: „Az Úr irgalma végtelen, / Ezt folyton érzem én; / Habár nincs semmi érdemem, / Ő mégis hordozta.”

Megtartja ígéreteit

„5 perc és ott leszek... Visszahívlak... Kitakarítom a pincét... Imádkozom érted...” Míg a mai ember egyre inkább veszít szavának erejéből, addig Isten komolyan gondol minden egyes szót, amit valaha is kimondott. Soha nem feledkezik meg egyetlen ígérteiről sem. A gyermeknevelés egyik alapeleme, hogy következetesen tartjuk meg gyermekeinknek tett ígéreteinket. Isten egy olyan mennyei édesanya, aki minden szavát megtartja.

A Bibliában olyan sok ígérteit olvashatjuk az Úrnak, hogy bátran hívhatjuk az ígértek könyvének, amelynek segítségével az ígérte földjére vezet minket. „Isten útja tökéletes, az Úr beszéde színigaz. Pajzsa mindazoknak, akik hozzá menekülnek.” (Zsolt 18,31) Isten következetes, tökéletesen tartja magát mindahhoz, amit ígért. Sok ígérte feltétel nélküli, míg vannak feltételhez kötött ígérte is. Ezeknél tanulhatjuk a vetés-aratás törvényét: ha teljesítjük a feltételt, akkor Isten gondoskodik az ígérteiről. János evangéliuma 15. fejezetében Jézus több mint tízszer beszél olyan feltételes mondatokban, ahol ha mi teljesítjük a feltételt, akkor ő megígér egy következményt. Például „ha megmaradtok énbennem, és beszédeim megmaradnak tibennetek, akkor bármit akartok, kérjétek, és megadatik nektek.” (Jn 15,7)

Szuverén

Végül Istennek még egy tulajdonságát hadd hozzam példaként. Épp az imént vizsgáltuk meg, hogy az Úr megtartja ígéreteit. Ez azt jelenti, hogy ő minden helyzetben kiismerhető, a keze meg van kötve? Azt tudjuk, hogy következetes abban, amit megígért. Viszont mégis ő az Isten, a Mindenható. Így sok mindent saját hatalma és döntése alatt hagyott. Ez talán nekünk a legnehezebb. Sokkal

könnyebb lenne az ember számára, ha tökéletesen tudná irányítani az Istent kénye-kedve szerint. De nem mi alkotuk őt, nem tudjuk formálni és irányítani. Ő az Isten! Ő a Teremtő, mi a teremtményei. Mindig neki van igaza, még ha minden ember hazug is (Róm 3,4).

Egyetlen újszövetségi példával hadd világítsak rá Isten szuverenitására. Az Apostolok cselekedeti 12. fejezetében Péter börtönből való csodálatos szabadulásáról olvashatunk. Az esemény bevezetése azonban egészen elgondolkodtató: „Abban az időben Heródes király kegyetlenkedni kezdett a gyülekezet egyes tagjaival. Jakabot, János testvérét pedig karddal kivégeztette.” (ApCsel 12,1–2) Ugyanaz a kor, ugyanaz a gyülekezet, ugyanaz a város, minden ugyanaz. Az egyik tanítványt kivégzik, a másikért angyal megy. Igazságtalan az Isten? Semmiképpen sem. Szuverén? Teljes mértékben. Ennek felismerése igazi alázattal tölti meg szívünket és segíthet abban, hogy ebben az emberközpontú világban visszanyerjük istenközpontúságunkat újra.

Zárszó

Isten ismerete kincs számunkra? Képesek lennénk érte minden mást kárnak és szemétnak ítélni? Ez szerepelhet imalistánk élén, amikor a gyülekezetért imádkozunk? Nekünk, akik már az Úr gyermekei vagyunk, izgalmas és időszerű küldetésünk van: „Mert testben élünk, de nem test szerint hadakozunk; hadakozásunk fegyverei ugyanis nem testiek, hanem erősek az Isten kezében erődítmények lerombolására. Ezekkel rombolunk le minden okoskodást és minden magasztalatot, amelyet az Isten ismeretével szemben emeltek, és foglyul ejtünk minden gondolatot a Krisz-

tus iránti engedelmességre.” (2Kor 10,3–5)

Annyi magasztalat emeltetett mai korunkban Isten igaz ismeretével szemben. Az ellenségünk mindent megtesz, teljes erőbedobással dolgozik azon, hogy elrejtse az emberek elől Isten igaz ismeretét. Viszont Isten kezében erős fegyvereink vannak arra, hogy leromboljunk minden okoskodást és magasztalatot, és meglássa a gyülekezetünk, a városunk, az országunk, hogy milyen Isten valójában! Ha pedig megnyílik a szemük, és meglátják őt, mi mást tehetnének, mint hogy teljes szívvel imádják és követik őt!

Uzonyi Barnabás keresztény családban nevelkedett fel Újfehértón. Két nővérrel és szüleivel a helyi baptista gyülekezetbe jártak és szolgáltak gyermekkoruktól fogva. Édesapjukat rákos betegségben elvesztették 1998-ban. Korai halálát nehéz volt elfogadnia kis gyerekként, mégis ennek a veszteségnek nagy szerepe lett a későbbi megtérésében. 13 évesen találkozott először Jézussal személyesen egy evangélizációs estén, ekkor értette meg igazán a kegyelem jelentését. A középiskolai évek után Isten vezetését követve az ELTE-n tanult arab és fárszi nyelvet. 2010-ben feleségül vette Kola Magdolnát, akivel már 2004 óta készen álltak a házasságra. A tanulmányok befejezése után Isten a Baptista Teológiára vezette, ahol a lelkipásztori képzés ideje alatt a Péceli Baptista Gyülekezetben szolgált teológusként. 2015-ben a diploma megszerzése után a gyülekezet meghívására a Péceli Baptista Gyülekezet lelkipásztora lett. Egy héttel később született meg első gyermekük, Barnabás.

Andreas Köstenberger és Alexander Stewart

Ezeket a hibákat hagyd ki a karácsonyi igehirdetéseidből

Abraham Bloemaert - A bölcsek imádása (1624)

Lelkipásztorok és szolgálattelvők: gondoltatok már a karácsonyi szolgálatotokra vagy prédikációtokra? Ha segíteni akarsz ebben az évben (és minden évben) az embereknek megünnepelni a karácsonyt azzal, hogy tényekről beszélsz – nem később a történethez hozzáadott legendákról, szokásokról vagy népszerű elképzelésekről –, akkor kezd a következő gyakori hibák elkerülésével.

1. Ne beszélj olyan részletekről, amelyek nincsenek a szövegben!

Ez egyértelműnek tűnik, de el kell ismételni, mert olyan gyakran megtörténik. A rengeteg, évenként mennyiségileg növekedő karácsonyi üdvözlő, jászoljelenet és a sok televíziós műsor mind hozzáadja ezeket a részleteket, és azt az érzést kelti, hogy azok tények.

Az evangéliumokban leírtakból sok olyan részlet hiány-

zik, amelyeket az elkövetkezendő századokban gyártottak. Például sehol sem ír az istálló milyenségéről (barlangszerű, nyitott tetejű, fából volt-e); arról sem, hogy egyáltalán volt egy istálló; vagy hogy voltak-e állatok a közelben; vagy hogy hány bölcst volt. Ezek a bölcsek (nem királyok és nem feltétlenül hárman) több mint valószínű, hogy nem a születés éjjelén érkeztek, ahogy a sok jászoljelenet mutatja. Az istálló említése híján a jászol lehetett a kültérben, egy karámban a ház közelében vagy egy állatoknak szánt építmény területén.

A szöveg nem említi, hogy Mária és/vagy József számarháton utazott volna. Ugyanolyan valószínű – vagy még inkább az –, hogy az egész utat gyalog tették meg Názárettől Betlehemig (115–130 km, legalább háromnapos út). Az az ötlet, hogy Mária számarháton utazik, egy második századi kétes eredetű írásból származik. Valójában akkoriban nem lett volna furcsa, ha egy aktív életet élő terhes tinédzser megteszi ezt az utat gyalog.

A karácsonyi előadásokban látottak ellenére nincs említés egy fogadósról (akár gonosz és rosszindulatú, akár sajnálkozó a helyhiány miatt), Lukács egyszerűen megemlíti, hogy nem volt hely a vendégfogadó háznál (Lk 2,7). Ez nem egy igazi fogadót jelent, hanem akár egy nyilvános hajlékot nyújtó helyet, akár egy szobát egy saját házból (ahogy mondja a Lk 22,11).

Fontos a tényeknél maradni mikor tanítunk és prédikálunk.

Persze semmi gond nincs a kép kiegészítésével a képzeletünk segítségével. De fontos tudni a különbséget a közt, hogy mit tudunk biztosan, hogy megtörtént, és amit gondolunk, hogy esetleg történhetett. A kereszténység történelmi tényen alapul. Ez igaz Jézus születésére, keresztre feszítésére és feltámadására is.

*Az egykori pásztorok tanyája fölé beduin sátorra,
egyszersmind a betlehemi csillagra emlékeztető épületet tervezett
a híres olasz építész, Antonio Barluzzi.*

2. Ne próbálj lelki jelentőséget/magyarázatot tulajdonítani kulturális szokásoknak, csak hogy biblikusán hangzódjanak!

Szeretünk találni – vagy kitalálni – lelki magyarázatot a karácsonyhoz köthető szokásokhoz. Például, ajándékokat adunk egymásnak, hogy megemlékezzünk Isten csodálatos ajándékáról, Jézusról, vagy a bölcsök ajándékáról Jézusnak. Ez szépen hangzik, de biblikus? Vagy azért adunk ajándékokat mert a szüleink is adtak és mindenki, akit ismerünk ad (kivéve Jehova Tanúit, a vaskalapos materialistákat, és néhány vallásos puritánt)? Miféle szülő lennél, ha nem adnál a gyerekednek karácsonyi ajándékot (vagy, sokszor, egy egész szobányit)? Vagy, képzelj el, mi lenne, ha nem ünnepelnéd a karácsonyt egyáltalán (mint a puritánok)? Nagyon kevés elvárás igazán lelki vagy biblikus. Szinte mind teljesen kulturális szintűek. Ez nem teszi őket feltétlenül rosszá, de nem kellene biblikus értelmet adjunk nekik, hogy megindokoljuk őket.

Rengeteg példa van. Mi köze van egy örökzöld fának a díszítése Jézus eljövételéhez, hogy megmentse Isten teremtményét? Gyözködhethetjük magunkat, hogy az örök élet

szimbóluma mert örökzöld, de tényleg ez az oka, hogy minden évben feldíszítunk egy karácsonyfát? Hasonlóképpen mondhatjuk a gyertyákról, hogy Jézust szimbolizálják, mint fényt a világban; a krisztustövös a Jézus fején levő töviskorona jelképe; a vörös Jézus vére, amely kifolyt a kereszten; a fagyöngy a kibékülés jele; a csengők pedig a jó hír beharangozását szimbolizálhatják. Még ha ezek közül vannak is régi asszociációk és szimbólumok, az nem azt jelenti, hogy feltétlenül a karácsonyunk megünneplésébe be kell építsük őket. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, akkor be kell ismerjünk, hogy a karácsonyt elsősorban a saját kulturális szokásaink miatt ünnepeljük úgy ahogy, még ha nagyon kicsi is az igazi kapcsolat ezen szokások és Jézus eljövételének biblikus jelentése közt.

Van néhány olyan ismert „karácsonyi” ének, amelyik szövegének semmi köze Jézus eljövételéhez – ez is azt igazolja, hogy valódi veszély fenyeget, mivel kulturális szokásoknak próbálunk lelki értelmet adni. Ilyen ének az „Ó, szép fenyő”. Lázasan keresgélhetsz a versszakokban míg találsz valamit, ami Jézusról szól. Nem kellene kényelme-

sen érezzük magunkat mikor ezt énekeljük, mint keresztyén közösség, hiszen ez az ének mély tiszteletet fejez ki egy fa iránt. Csak azért mert ez az ének kulturális szinten a karácsonnyal lett asszociálva, még nem azt jelenti, hogy a keresztyének is be kell építsék a karácsonyukba.

A legnagyobb veszély ebben az esetben az, hogy a kulturális szokásainkat úgy mutatjuk be, mintha biblikus jelentésekkel bírnának.

Ha elhomályosítjuk a biblikus tanítás és kulturális szokás közötti határvonalat akkor nem csak hogy nem segítünk és összezavarodunk, hanem egyenesen árthatunk a hitünknek. Ha már nem különböztetjük meg mi a biblikus és mi csak szokás, akkor abba a csapdába esünk bele miszerint elfogadunk és terjesztünk olyan zagyvaságokat, amelyeknek semmilyen bibliai alapjuk nincs. A hitünk már nem is a valóságon alapul hanem részben legalábbis, mítoszokon és legendákon.

Persze nem muszáj most minden kulturális szokással felhagyni a családdal való ünneplésünkkor.

Egyszerűen tudnunk kell, hol a határ, és tudnunk kell jelezni a különbséget a karácsonyi kulturális szokások és a Bibliában leírt tények között.

3. Ne érezd magad kínosan bizonyos szövegrészek „zsidósága” miatt!

Lukács első részében két hosszadalmas himnuszt is olvashatunk, amelyet hagyományosan úgy neveztek el, hogy Magnificat (Mária éneke Lk 1,46–56-ban) és Benedictus (Zakariás éneke Lk 1,67–79-ben). A címek az énekek latin verzióinak első szavaiból származnak. Ezek a részek – vagy legalábbis valamennyi belőlük – néha hanyagulva vannak mert terjedelmesek és a zsidók reményét fejezik ki Isten szabadítására nézve, amelyről nincs konkrét jelzésük, hogy hogyan fog kinézni és milyen lesz. A szabadítás, így visszanezve, Jézus halála és feltámadása formájában jött el, az evangélium kiterjesztésén a pogányokra is Izráelen kívül, és Jézus visszajövetelén az idők végezetén.

A Magnificat ünnepli azt ahogy Isten, Mária gyermekén keresztül, helyreállítja és segíti Izráelt, miközben szembe áll annak ellenségeivel és elnyomóival. A Benedi-

Az az út, amely a völgybe vezet le, a hagyomány szerint ugyanaz az útvonal, amelyen a bölcsek elhagyták Betlehemet, és Jeruzsálem helyett Egyiptomnak vették az irányt

ctus leírja Keresztelő János szerepét Jézussal kapcsolatban, aki a kulcsfigura Isten tervében miszerint helyreállítja Izráelt. A himnusz dicsőíti Isten tettét, hogy meglátogatja és megváltja az embereit azzal, hogy Messiást küld nekik, ezzel betartva Ábrahámnak és a sok ószövetségi prófétának tett ígéretét. Ez a megszabadítás lehetővé teszi Isten embereinek, hogy félelem nélkül és igazságban szolgálhassák Istent mindörökké.

Lehet ezek a himnuszok sokszor hanyagulva vannak a karácsonyi szolgálatainkban mert nem elég „keresztyének”. Ez a hanyagság pedig komoly veszteséggel jár. Mindkét himnusz a megmentést írja le, amely Jézus földi eljövételével valósul meg. Az első eljövételén döntően foglalkozott az emberei bűneivel, ezzel eleget téve bizonyos részeknek, mint a Mikeás 7,18–20. Még mindig várjuk a második eljövételét, amikor mindent helyreállít – politikailag, gazdaságilag, szociológiailag és lelkileg – egyszer és mindenkorra. Még mindig várjuk azoknak a nyilatkozatoknak a teljes és végső beteljesedését, amelyeket a Magnificat és a Benedictus ír le. Mindkét himnusz hatalmas példája annak, hogy hogyan dicsőítsük Istent a tulajdonságaira figyelve – a hatalma, a szentsége és a kegyelme – de ugyanakkor a tetteire is figyelve, hogy hogyan tartja be ősi ígéreteit, amelyeket az embereinek tett.

A keresztyén hit elválaszthatatlan a zsidó hittől.

Ez az oka annak, hogy még Lukács is, aki pogány volt, Jézus eljövételét az Ószövetségben leírtak alapján mutat-

ja be (Lk 1,1). Mint Máté, aki az evangéliumot elsősorban zsidóknak írta, Lukács is zsidó szemszögből írja le Jézus eljövételét. Ha nem látjuk meg, hogy a keresztyén hitünk Isten zsidóknak tett ígéreteiben gyökerezik, akkor az valószínűleg sekély marad és megcsonkított evangéliummal és kánonnal hagy minket, nem is említve Jézus mivoltának és eljövételének nem megfelelő értelmezését.

4. Ne inogj meg a Jézus születéséről történő ellenvetésektől!

Mindkét születésről szóló elbeszélés tele van természetfeletti történésekkel: angyali megjelenések, álmok, látomások, Jézusról szóló próféciák, Erzsébet teherbe esése a kora ellenére, Zakariás némulása, Jézus és János névadását illető körülmények, a két születés közötti kapcsolat, és így tovább. Máté, például tisztán kimondja, hogy Mária Jézus anyja volt, de József nem volt az igazi apja. Máté azal zárja le a származását, hogy „...Józsefet, a férjét Máriának, akitől született Jézus” (Mt 1,16), ezzel arra utalva, hogy József nem volt Jézus valódi apja. Jézust a Szentlélek fogantatta meg Mária méhében.

Tehát ne legyünk megfélemlítve, ha ellenvetések merülnek fel a szűz által való születéssel vagy a karácsonyi történet természetfeletti körülményeivel kapcsolatosan. Ne ijedj meg mikor olyan írókról olvasol, mint például Reza Aslan, aki azt állítja, hogy Jézus születéséről és gyermekkoráról „feltűnően hiányosak” az első újszövetségi iratok – mint Pál levelei és Márk evangéliuma – és hogy az első keresztyének ezeket a hiányos részeket az Ószövetségben talált próféciákban levő részletekkel egészítették ki. Aslan szerint az első keresztyének kitalálták azt, hogy Jézus Betlehemben született, csak azért, hogy „Jézus szüleit odavezessék, így Jézus ugyanott szülessen, ahol Dávid”. Mások, mint Andrew Lincoln, a szűz által való születés történelmi hitelességét tagadja meg. Röviden, ezek a viták félrevezető próbálkozások, hogy a figyelmünk ne a Bibliában leírt születés történeten legyen, hanem inkább a természetfeletti körülményeken, illetve azon, hogy újra írjuk a történetet teljesen természetes történésekkel.

Egyrészt, mint említettem, figyeljünk arra, hogy ne adjunk hozzá a szöveghez nem odatartozó részleteket.

Legyünk hajthatatlanok a bibliai tanúk megbízhatóságának védelmében Jézus természetfeletti születését illetően, amilyen nem volt még a történelem során.

A Biblia egyértelmű, és az óvatos történelmi kutatás minden bizonnyal azt mutatja ki, hogy egy csoda történt, – valójában egy egész sor csoda – hogy mi megmenekülhessünk. Ezt nem kell szégyellni, és nem kell megfélemlítve legyünk.

5. Ne merülj el az apróságokba és ne mulasd el Jézus születésének igazi jelentőségét!

A tudósok még mindig olyanokon vitatkoznak, mint Jézus születésének éve, vagy hogy Jézus valóban december 25-én született-e. Cirénius népszámlálásának történelmi hitelességét vitatják, Heródes halálának évét, Jézus születésének körülményeit – Betlehem csillaga – és egy sor egyéb dolog. Ugyancsak vitatkoznak a karácsony ünnepének lehetséges pogány eredetéről, vagy a római napforduló ünnep helyettesítője lett-e, és mint említve volt, rengeteg egyéb szokás felbukkanását, amelyeknek köze van a karácsonyunk ünnepléséhez. Mindezek érdekes és kutatásra méltó kérdések, de ne foglalkozz joggatlanul ilyen periférius kérdésekkel. Ehelyett foglalkozz Jézus eljövételének üzenetével, a testté válás biblikus történetével.

Ki volt Jézus, és miért jött? János evangéliuma az örökévaló múltba gyökerezi Jézus származását, mint az Igét, amelyik ott volt a kezdetek kezdetén Istennel, és ő is részt vett a teremtésben. János szerint, Isten Jézusban látogatta meg a világot, amely ő általa lett, de a világ nem ismerte meg őt (Jn 1,11). Milyen tragikus! Milyen megbocsáthatatlan! Az az Ige, mondja János, Jézusban testet öltött, vagy, ahogy János fejezi ki magát „köztünk lakott” (Jn 1,14). Jézus a három és fél éves szolgálatában kiképezte a tanítványokat (és másokat is), hogy vigyék tovább a misszióját, vigyék a megmentés evangéliumát mindenütt a világon. Aztán meghalt értünk a kereszten és fizetett a bűneinkért, hogy kibékítsen minket az Atyával. Istennel való romlott kapcsolatunk megjavított. Azok, akik hisznek benne, mély lelki elégedettségnek örvendhetnek, és folyamatos kapcsolatban lehetnek vele most és ezentúl mindörökké.

Ezt megéri ünnepelni – karácsonykor és az év minden napján – boldog énekléssel és egy Isten dicsőségének szentelt étellel, annak az Istennek, akinek az angyalserege több mint két évezrede zengett azon a csillagfényes éjszakán.

Forrás:
krisztusbanmaradni-korralhaladni.blog.hu

Eredeti cikk:
www.christianitytoday.com
/ct/2015/december-web-only/
five-errors-to-drop-from-your-christmas-sermons.html

Kovács Géza

Szolgálati szabályzat lelkimunkások számára

Igehirdetés a 2Tim 2,1–5 alapján

2017. október 22-én presbiter- és diakónusavatás volt a Debreceni Új Remény Baptista Gyülekezetben. Az avatottak és a gyülekezet felé igei gondolatokkal, buzdítással szolgált Kovács Géza lelkipásztor testvér. Ennek a szolgálatnak a szerkesztett változatát adjuk közre a szerző hozzájárulásával.

Kedves ma szolgálatra kirendelt munkatársaim! Azt a feladatot kaptam, hogy igei buzdítással szolgáljak felétek. Pál apostol Timóteusnak, lelki gyermekének és munkatársának hívja fel a figyelmét azokra a legfontosabb feladatokra, amelyek által gyümölcsöző és eredményes lehet a szolgálata. Szolgálati szabályzatnak is mondhatjuk az apostol ta-

nácsait, amelyeket a Timóteusnak címzett második levél második fejezetének első öt versében olvashatunk. Szóljon hát ma (elsősorban) nektek ez az üzenet, akiket Isten ma kirendelt az ő szolgálatára, Krisztus testének építésére.

1. „Erősödjél meg a kegyelemben, amely a Krisztus Jézusban van” – szól az első vers üzenete. Kegyelemre a bűnös embernek van szüksége. Ti is kegyelemből, a Jézus Krisztusban való hit és az ő vére, halála és feltámadása által vettétek bűneitek bocsánatát. Kegyelemből szült újjá és pecsételt el Isten benneteket a Szent Szellem által. Mivel mindez már megtörtént, megkísérthet titeket az a gondolat, hogy immár büntől szabadon, az ő szolgálatában állva, miért van szükségetek még kegyelemben való

mege erősödésre? Fontos tény, hogy az újjászületésünkkel, a szolgálatba való beállásunkkal a bűnösségünk, az elesésre való kísértésünk nem szűnt meg! Amint Pál írja: „*A test törekvése [újjászületésünk után is] ellenségeskedés az Istennel.*” Bűnre hajlamos testben lakunk. János azt írja: „*Ha azt mondjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és az igazság nincs meg bennünk.*” A testünk, a szívünk – Isten szolgálatában élve is – bűnre hajlamos és kísérhető. Folyamatosan szükségünk van Isten kegyelmére, hogy őrizzen meg az eleséstől. Ha pedig valamiben tévedtünk, vétkeztünk, adjon kegyelmet alázatosan eléje járulni. Élni a kegyelemmel, amely így szól: „*Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő, megbocsátja bűneinket, és megtisztít minden gonoszástól.*” A sátán megtalálja életetek gyenge pontjait, és ott támad, hogy megerőtlenítsen. Ilyen gyenge pontok: hiúság, öni igazság, versengés, érzékenység, érzékiség, csalódás, gyümölcstelenség stb. A kegyelemben való megerősödés legfontosabb módja a titkos kamra. Kettesben az Úrral íge és ima mellett. Isten szentségének világosságában Krisztus keresztje alatt felfakad a bűnt eltörlő vér. Szükség lehet az imatársakkal való szoros közösgésre is. Dáviddal valljuk: „*A te kegyelmed jobb az életnél.*” (Zsolt 63,4) Erősödjétek meg tehát gyakran a kegyelemben, amely a Krisztusban van.

2. „Amit tőlem hallottál, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek” – hangzik a szolgálati szabályzat második pontja. Legyenek munkatársaid, olyanok is, akiket te szerveztél be, karoltál fel, oktattál és készítetted fel és állítottál be a szolgálatba! Megbízhatóak legyenek, akik nem szerepelni akarnak, hanem az Istentől nyert új élet örömeiben, a Szent Szellem által készek továbbadni az evangéliumot. Az efezusi levélben olvassuk, hogy „*Isten adott apostolokat, prófétákat, evangélistákat, pásztorokat*” azért, hogy „*felkészítsék a szenteket a szolgálat végzésére.*” Titeket is arra rendelt ma ki az Úr, hogy lássátok meg azokat az új lehetőségeket, amelyeken (testvérekkel összefogva) építhetitek a Krisztus testét. Az újszövetségi gyülekezet, a Krisztus teste akkor élő és jól működő közösség, ha a test minden tagjának van valamilyen missziós jellegű tevékenysége. Számtalan szolgálati lehetőség van egy Krisztus irányítása alatt működő gyülekezetben. Említék néhányat: közeledők felkarolása, gyermekekkel, fiatalokkal való foglalkozás, hívogatás, betegek, elmaradozók látogatása, kis csoportok szervezése, működtetése stb. Feladatunk nemcsak végezni valamilyen szolgálatot, hanem társként hívni testvéreket, összefogni velük, támogatni egymást az imában, a szolgálatban. Gyakoroljuk az intést, a buzdítást, a vigasztalást. A sokszorozódásnak, a gyülekezet növekedésének az útja és lehetősége ez.

3. „Vállald velem együtt a szenvedést mint Krisztus

Jézus jó katonája!” – kéri Pál apostol a szolgálati szabályzat harmadik területeként. Krisztusért szenvedni: boldogság! Sokféleképpen lehet szenvednünk Krisztusért. A legnemesebb szenvedés, amikor gyötrelmes imaharcot vívsz a térdeiden valamiért, valakiért, emberekért. Szervedés, amikor együtt sírsz és tusakodsz Isten előtt a szenvedővel, a beteggel, a bűnben elesettel. Szervedés, amikor szent és nagy tusakodás közben a térdeiden nyered el az üzenetet, amelyet hirdetni vagy mondanod kell valakinek. „Szervedj velem együtt az evangéliumért!” – kéri Pál. „*Nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk*” – vallotta Péter és János, és „*örömmel távoztak, mert méltóknak bizonyultak arra, hogy gyalázatot szenvedjenek az ő nevéért.*” Isten megengedte, hogy megízleljem a Krisztusért való szenvedés örömét. Fizikailag nem bántalmaztak, csak fenyegettek és eltiltottak minden egyházi szolgálatól. Isten csodákkal, áldásokkal gazdagította azokban az években az életemet és a családom életét. Mint ismeretes, a kereszténység ma a legüldözöttebb emberi közösség a világon. Nem tudjuk, hogy mikor és hogyan ér el hozzánk a tényleges, erőszakos üldözés. A mártírok vére mindig és mindenütt gazdag gyümölcsözést hozott. Isten azt kéri ma tőletek, akik e mai napon az Úr szolgálatába álltok, hogy legyetek Krisztus Jézus jó katonái, akik, ha kell, a szenvedést is vállaljátok érte és az ő nevének dicsőségére.

4. Jézus Krisztus tetszését keresd, aki harcossá avatott – szól a szolgálati szabályzat negyedik pontja. Rendkívül fontos és meghatározó jelentőségű, hogy szolgálattunkkal (életünkkel) kinek a tetszését keressük. Kinek akarunk megfelelni? Kivel beszéljük meg reggelenként a napi feladatokat? Nagy a kísértés, hogy emberek tetszését keressük. Nagy a veszélye, hogy tetszetős emberi elképzeléseket teszünk magunkévá. Jézus hamis prófétákról és hamis krisztusokról beszélt, akik – ezekben az utolsó időkben – a választottakat is igyekeznek megtéveszteni. Hamis liberális eszmék a test, a bűn szabadságát hirdetik a Krisztus váltsága által nyerhető büntől és a test uralmától megszabadított Szent Szellem szabadsága helyett. Mi természetesnek tartjuk, hogy Jézus Krisztus a mi Urunk, ő a mi Gazdánk, aki megváltott, bűneinket megbocsátotta, testünket a keresztre vitte, és elhívott, harcosává avatott. Mi Jézus Krisztus tetszését keressük! Emberek felé szolgálunk, küldetésünk az emberek mentése az üdvösségre, és emberek beállítása Krisztus szolgálatába. Mindezt Krisztus iránt való engedelmisségben, a Szent Szellem vezetése és ereje által igyekszünk végezni. Fontos tisztán látnunk azt is, hogy ezen a földön Jézus Krisztust az ő teste, a gyülekezet és annak vezetői, vagyis mi képviseljük! Kitüntető küldetésünk ez, és nagy felelősség is, amelynek tisztességét és a terhét – a mai naptól – fokozott mértékben ti is vállaltátok. „*Ahogy an engem elküldött az Atya, én is elkül-*

delek titeket” – mondja ma Jézus nektek is, és rátok lehelve hozzáteszi: „*Vegyetek Szentlelket!*” A bennünk lakozó Jézus Krisztus, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön, a választottak gyülekezetének Ura az, aki titeket ma harcosaivá avatott, vele ápoljatok szoros közösséget, és az ő tetszését keressétek!

5. A szentség jó rendje szerint éljen és működjön a gyülekezet, illetve működjenek a gyülekezet szolgálattelvői – mondja ki a szolgálati szabályzatunk ötödik pontja igénk ötödik versében. Pál így fogalmaz: „*Ha versenyez is valaki, nem nyer koszorút, ha nem szabályszerűen versenyez.*” A sportéletből vette az apostol a példát. Ha a súlydóbo vagy a diszkoszvető kilép a dobókörből, érvénytelen a dobása. Minden sportágnak megvan a maga szabályrendszere, amelyhez a versenyzőnek tartania kell magát. Krisztus követésének és szolgálatának, a gyülekezetben való életnek is megvan a maga Isten szerint való rendje. A szolgálattelvőknek pedig egyik fő feladatuk, hogy tartásuk be és munkálják, hogy a gyülekezet minden tagja e jó rend szerint éljen és szolgáljon. Például maga Jézus Krisztus mondott ki egy ilyen rendszabályt. Ezt mondta: „*Ha egy tag vétkezik, menj el hozzá, és beszélj vele négy szemközt.*” Ha ez nem vezet eredményre – folytatta Jézus –, több személy bevonásával ismételd meg. Ennek kudarca után következzen (Jézus szerint) a gyülekezet kiközösítő intézkedése. A Cselekedetek könyve és Pál levelei gazdag tanítást adnak arról, hogy miként működjön Isten rendje – a Szent Szellem által – a gyülekezet életében. A szeretet és a szentség rendje ez. Vonzást, evangéliumi hívást, jó illatú, tiszta örömet, békességet és védelmet nyújt, és lelki otthont teremt ez a rend a Krisztusban élő hívők számára. Ugyanakkor távol tartja azokat, akik csupán nevelés, hagyománytisztelet vagy vallásos meggyőződés alapján tartják fontosnak a keresztény hitet. A gyülekezet szolgálattelvőinek szent és szép küldetése és feladata, hogy mutassanak jó példát a szeretet és szentség jó rendjének megtartásában, és felülről való bölcsességgel legyenek őrei és munkálói e jó rendnek.

Üzenet a gyülekezet tagjainak

A gyülekezet felé is van néhány szavam. E naptól kezdve öt testvér új megbízással, Istentől való felhatalmazással szolgál köztetek. Nem változott a nevük, a polgári foglalkozásuk, valószínűleg a gyülekezeti szolgálatuk sem. Hiszen éppen azért került sor a kirendelésükre, mert jól és áldással végezték eddig is a szolgálatukat. Felavatásukban benne van annak elismerése, amit és ahogyan eddig szolgáltak. Mit jelent hát nekik és a gyülekezet számára a szolgálatra való kirendelésük?

Több vonatkozásban is sokat jelent. Hisszük, hogy Isten meghallgatta az értük ma elmondott imákat, és kenetével – a Szent Szellem teljességével – töltötte be őket. Fontos ennek a kenetnek a tudatossága, amely alázatra és odaszánásra készíteti a szívüket, és szilárddá teszi a hitüket és az elhívásukat abban a szolgálatban, amelyet végeznek. Fontos, hogy ti – a gyülekezet tagjai – pedig fogadjátok Isten kezéből a kirendelt testvéreket és a szolgálatukat. Támogassátok őket imáitokkal, és vállaljatok közösséget velük azokban a szolgálatokban, amelyekre hívnak, készítetnek titeket. Bízhatok bennük, hiszen Istentől való küldetésük az, hogy bevonjanak, felkészítsenek titeket különféle szolgálatokra. Legyetek jó munkatársaik! Ahogyan Isten a Zsidókhoz írt levélben kéri: „*Bízhatok vezetőitekben, és hallgassatok rájuk, mert ők vigyáznak a lelkeitekre, úgy, mint akik számot is adnak! Hadd tegyék ezt örömmel, és nem sóhajtozva, mert az nem válnék javatokra!*”

Most pedig azt kérem: álljunk valamennyien az Úr színe elé! Egyperces néma csendben a szívünkben kiáltunk az Úrhoz. Adjunk hálát a szolgálatot vállaló testvéreinkért, és kérjük, árássa ki Lelkét az egész gyülekezetre! Kérjük, legyen ez a nap egy új missziós lendület – Lélek-áradás – kezdete a gyülekezetben!

A fenti igehirdetés a baptist.hu oldalon videó formában is megtekinthető.

Kelemen Szabolcs Alpár

A Biblia a szövetség könyve

„A teljes írás Istentől ihletett,
és hasznos...” (2Tim 3,16a)

Prológus

A probléma a két szövetség, az Ó- és Újszövetség kapcsolatának kérdéskörében merült fel, hogyan és miként tartozik össze a két szövetség, egyáltalán elkülöníthetőek-e bármilyen okból, vagy egységes egészként kell a Szentírásra tekintenünk. Míg az apostoli atyák a legnagyobb természetességgel Szentírásnak tekintették mind az Ó-, mind az Újszövetséget, már a II. században *Markión* felvetette a két szövetség összetartozásával kapcsolatos általa generált problémát. Ezt követően számtalan teológiai munka született egészen napjainkig a két szövetség összetartozásának tárgyában. Konszenzus a mai napig nincs, ahány kutató, szinte annyi vélemény és tanulmány foglalkozott és foglalkozik a kérdéskörrel. E tárgyban tanulságos munkát olvashatunk *D. L. Baker* tollából *Két szövetség, egy Biblia*¹ címmel.

1. D. L. Baker: *Két szövetség, egy Biblia*. (Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont – Harmat, 1998).

Szinopszis

Az eredetileg doktori disszertációnak készült mű végigvezet a probléma megoldásának történetiségén. Kiemel jelentős teológusokat, röviden közli ezek véleményét. Két nagy csoportban nyolc megoldási lehetőséget kínál fel. Két ószövetségi (*van Ruler, Miskotte*) és két újszövetségi (*Bultmann, Baumgärtel*) megoldás mellett négy biblikus megoldást mutat be (*Vischer*, tipológia, *von Rad*, kontinuitás és diszkontinuitás).

Ószövetségi megoldások

1. Az Ószövetség a lényegi Biblia, az Újszövetség hozzászatolt értelmező jegyzet.
2. Az Ószövetség önálló tanúságtétel a „névről”, az Újszövetség ennek keresztény folytatása.

Újszövetségi megoldások

1. Az Újszövetség a lényegi Biblia, az Ószövetség csupán annak nem keresztény előzetese.
2. Az Újszövetség megmutatja, hogy az Ószövetség tanúságtétel a Krisztusról szóló ígéretről.

Biblikus megoldások keresése

1. Az Ószövetség és az Újszövetség egyformán keresztény írás.
2. Az Ó- és Újszövetség megfelelnek egymásnak.
3. Az Ó- és Újszövetség egy üdvtörténetet hirdet.
4. A két szövetség viszonya a kontinuitás és diszkontinuitás fogalmaival jellemezhető.

A téma nagyságát és szerteágazó voltát igazolja, hogy D. L. Baker száznál is több forrásmunkára hivatkozik könyve függelékében. Továbbmenve munkámban nem kritikai megjegyzéseket kívánok tenni, hanem a problémán felülkerekedve kimondani azt, hogy a két szövetség elkülönítése önkényes, emberi, talán technikai eszköz a könnyebb értelmezéshez.

Explicáció

Isten az ő kijelentéseit nem kategorizálta, nem függetlenítette egymástól, hanem elhelyezte az idők teljességében. Az idők teljességének élője, szemlélője, érzékelője, leképezője maga az ember, függetlenül attól, hogy az ember ebbe a teljességbe mikor lép be (teremtés, születés) és meddig jut el benne. Isten az emberben az emberen, népben és népen, népekben, népeken cselekszik az ő céljának megfelelően, ami az ő titka, de ez olyan titok, melynek néhány elemét ismerjük kijelentése(i) szerint.

Az intertestamentális kor több száz éve (kb. Kr. e. 400 – Kr. e. 5) véleményem szerint nem indokolja a „két szövetség” szétválasztását, hiszen ez alatt az idő alatt is munkálkodott Isten, alakította és irányította a világot, annak történelmét, az ember életét. Itt kívánom megjegyezni, hogy a „váradalmak” és a próféciaák átívelnek az intertestamentális koron, sőt Dán 10–12 tartalmaz erre a korra vonatkozó számos történelmi próféciaát is, melyek félelmetes pontossággal be is teljeseledtek.² „A beteljesedett prófécia Isten pecsétje a Biblián.”³ Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az „intertestamentális irodalomból vett tényleges idézetek ritkák, de a két szövetség közötti időszakban fölvetődött gondolatok döntő fontosságúak az Újszövetség tanításának megértése szempontjából”.⁴

De ki kötött szövetséget kivel? A szövetségekben mindig Isten a kezdeményező, a kedvezményező, az ember az elfogadó, a kedvezményezett. Istent szájalma, könyörüle, irgalmassága és szeretete indította arra, hogy szövetséget kössön az emberrel. Tette ezt többször is, annak ellenére, hogy legtöbbször az ember ezekre a szövetségekre méltatlan volt – „Mert megkövéredett e nép szíve...” (Mt 13,15).

A SZÖVETSÉG

Istennek a kiválasztottakkal, emberekkel, embercsoportokkal fenntartott kegyelmi viszonya, melyet Isten tart fenn, nem változik és nem változtatható. A szövetségben ismeretlen a *vis major* klauzula. Az ember, embercsoport, akár nép, megszegheti, ettől viszont Isten a szövetségben vállaltakat nem semmisíti meg, azokat mindenkifelett fenntartja. A szövetség kölcsönös előnyöket biztosít: az ember, a nép áldásokat élvez, Isten pedig örömet leli abban, hogy nem kell csalatkoznia teremtményében, aki az

ő képmása és hasonlatossága. A romolhatatlanság érintetlen marad(hatna). A Szentírás nyolc szövetséget foglal magában. Ezek:

1. édeni szövetség (1Móz 1,28–30; 2,15–17; Hós 6,7)
2. ádami szövetség (1Móz 3,14–19)
3. Noé szövetsége (1Móz 9,1–17)
4. ábrahám szövetsége (1Móz 12,1–3; 12,7; 13,14–17; 15,18–21; 22,15–18)
5. mózesi szövetség (2Móz 20,1 – 5Móz 26,18)
6. a földterület szövetsége (5Móz 29,1 – 30,20)
7. dávidi szövetség (2Sám 7,8–16; 1Krón 17,10b–14)
8. új szövetség (Jer 31,31–34)

Anélkül, hogy belebonyolódnánk e szövetségek tartalmi, hermeneutikai, exegetikai vizsgálatába, az egyes szövetségek néhány fontos elemét mégis ki kell emelnünk. Annak érdekében, hogy bizonyítsuk, minden szövetségben Jahve az, aki egy folytonossági eseménysorra fűzi fel szövetségeit, ahol az ő akarata áldás és/vagy átok formájában manifesztálódik és megy teljesülésbe. („Jahve = Atya” – „Atyja leszek neki...” [1Krón 17,13a].)

Elégé megdöbbentő az a felfedezés, hogy a szövetségeket Jézus Krisztus felügyeli, amellet, hogy az Újszövetségben saját földi életpályáján mutat irányt a beteljesülés felé. („Ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn”

2. Roger Liebi: *Világtörténelem Dániel próféta látomásában*. (Budapest: Primo, [1989]), 103–119. o.

3. Uo., 120. o.

4. Grant R. Osborne: *A hermeneutika spirálisa*. (Budapest: KIA, 2001).

[Kol 1,17] és „Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy benne lakjék...” [Kol 1,19]) Az is igaz, hogy a szövetségek energetizálása és szellemi irányítása a Szentlélek feladata. Itt el kell oszlatnunk azt a téves feltételezést, hogy a Szentlélek munkálkodása Jézus Krisztus megjelenésével egy időben történt, vagy az ő mennybemenetele után, hiszen még a mi Urunk fogantatása előtt angyali üzenet érkezik (Gábiel): „Az angyal így válaszolt neki (ti. Máriának): „A Szentlélek száll reád, és a Magasságos ereje árnyékoz be téged, ezért a születendőt is Szentnek nevezik majd, Isten Fiának.” (Lk 1,35) Itt nyer bizonyítást az a megmáshíthatatlan tény, hogy a Bibliában olvasható szövetségek a szentháromságos Isten által létrehozott szövetségek, melyek teljesülésének véghez vitelében a Szentháromságon belül „munkamegosztás” van. Itt fel kellene viszont oldanunk egy paradoxont. Ha igaz a „philioqe” dogma(?), akkor az a Szentlélek száll Máriára, aki a Fiútól is származik, hogyan lehet, hogy a fogantatás olyantól származik, aki még meg sem született, azaz önmagától született. Ez a paradoxon viszont csak látszólagos, mivel az Úr Jézus Krisztus egyenlő az Atyával („Én és az Atya egy vagyunk” [Jn 10,30]) és a Szentlélekkel, a fogantatás viszont földi síkon megy végbe, és célja a testté létel (Jn 10,30). A fogantatás Isten eszköze, a testet öltés ennek manifesztációja a végső cél érdekében.

1. Édeni szövetség (1Móz 1,28–30; 2,15–17; Hós 6,7)

„Isten megáldotta őket, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen! Azután ezt mondta Isten: Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt, és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledeletek. Minden földi állatnak, az ég minden madarának és minden földi csúszómászónak pedig, amelyben élet van, eledelül adok minden zöld növényt. És úgy történt.” (1Móz 1,28–30)

Isten készen, „tálcán” nyújtotta az embernek mindazt, amire szüksége lehet az élethez.

„És fogta az Úristen az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizze. Ezt parancsolta az Úristen az embernek: A kert minden fájáról szabadon ehetsz, de a jó és a rossz tudásának fájáról nem ehetsz, mert ha eszel róla, meg kell halnod.” (1Móz 2,15–17)

„...meg kell halnod”: Isten a *halandóságot* helyezi kilátásba, hiszen a bűneset után nem azonnal hal meg az első emberpár, sőt el kell szenvednie mindazt, amit az Úr átokként fogalmaz meg (vö. ádami szövetség).

Ezt a szövetséget a Szentírás nem nevezi taxatív szövetségnek, de Hóseás ádami szövetségnek nevezi (vö. Hós 6,7). Itt vetődik fel, hogy az édeni szövetség és az ádami

szövetség szorosan összetartozik, véleményem szerint egy szövetségnek tekinthető, mivel az ádami szövetség az édeni szövetség megszegésének következményeit tartalmazza átok formájában.

2. Ádami szövetség (1Móz 3,14–19)

„Akkor ezt mondta az Úristen a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden állat és minden mezei vad közt: hasadon jársz, és port egyél egész életedben! Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt, a te utódod és az ő utódja közt: ő a fejedet tapossa, te meg a sarkát mardosod. Az asszonynak ezt mondta: Igen megnövelem terhességéid fájdalmát, fájdalommal szülsz gyermeket, mégis vágyakozol férjed után, ő pedig uralkodni fog rajtad. Az embernek pedig ezt mondta: Mivel hallgattál feleséged szavára, és ettől arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél, legyen a föld átkozott miattad, fáradsággal élj belőle egész életedben! Tövist és bogáncsot hajt neked, és a mező növényét eszed. Arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg visszatérsz a földbe, mert abból vétettél. Bizony por vagy, és vissza fogsz térni a porba!” (1Móz 3,14–19)

A halandóság és az emberi küszködés ma is érvényben van, a bűneset következménye egyelőre feloldatlan marad.

3. Noé szövetsége (1Móz 9,1–17)

„Isten megáldotta Noét és fiait, és ezt mondta nekik: Szaporodjatok, sokasodjatok, és töltsétek be a földet! Féljen és rettegjen tőletek minden földi állat és minden égi madár, kezetekbe adom őket minden földi csúszómászóval és a tenger minden halával együtt. Minden, ami mozog, ami csak él, legyen a ti eledeletek. Nektek adom mindezt éppúgy, mint a zöld növényt. De húst az éltető vérrel együtt ne egyetek! A benneteket éltető vért pedig számonkérem. Minden

élőlénytől számonkérem azt, az embertől is. Számonkérem az ember életét: egyik embertől a másiktól. Aki ember vérét ontja, annak vérét ember ontja. Mert Isten a maga képmására alkotta az embert. Ti azért szaporodjatok, sokasodjatok, népesítsétek be a földet, sokasodjatok rajta! Isten azt mondta Noénak és fiainak: Íme, szövetségre lépek veletek és utódaitokkal, meg minden élőlényel, amely veletek van: madárral, állattal és minden földi élőlényel; mindennel, ami a bárkából kijött, minden földi élőlényel. Szövetségre lépek veletek, és semmi sem pusztul el többé özönvíz miatt, mert nem lesz többé özönvíz a föld elpusztítására. Majd azt mondta Isten: Ez a jele a szövetségnek, amit én szerzek veletek és minden élőlényel, amely veletek van, minden nemzedékkal, örökre: szívárványívemet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, melyet én a világgal kötök. Amikor felhőt borítok a földre, és feltűnik az ív a felhőn, akkor visszaemlékezem a szövetségre, amelyet kötöttem veletek és minden élőlényel, amely testben él, és nem lesz többé a víz özönvízzé minden test pusztulására. Ha ott lesz az ív a felhőn, látni fogom és visszaemlékezem az örök szövetségre, amelyet Isten kötött minden élőlényel, amely testben él a földön. Akkor ezt mondta Isten Noénak: Ez annak a szövetségnek a jele, amelyet minden földi élővel kötöttem.” (1Móz 9,1–17)

Minden élőlényel kötött szövetség. Az élővilágot az ember uralma alá helyezte (vö. Zsolt 8,6–7).

4. Ábrahámi szövetség (1Móz 12,1–3; 12,7; 13,14–17; 15,18–21; 22,15–18)

„Az Úr ezt mondta Ábrámnak: Menj el földedről, rokonsá-

god közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked! Nagy néppé teszek, és megáldalak, nagygyá teszem nevedet, és áldás leszel. Megáldom a téged áldókat, s megátkozom a téged gyalázókat. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.” (1Móz 12,1–3)

„Az Úr megjelent Ábrámnak, és ezt mondta: A te utódaidnak fogom adni ezt a földet! Ő pedig oltárt épített ott az Úrnak, aki megjelent neki.” (1Móz 12,7)

„Az Úr ezt mondta Ábrámnak azután, hogy Lót elvált tőle: Emeld föl tekintetedet, és nézz szét arról a helyről, ahol vagy, északra, délre, keletre és nyugatra. Azt az egész földet, amelyet látsz, neked és a te utódaidnak adom örökre. Hasonlóvá teszem utódaidat a föld porához: aki meg tudja számolni a föld porát, az tudja megszámlálni a te utódaidat is. Indulj, járd be ezt a földet szélteben-hosszában, mert neked adom.” (1Móz 13,14–17)

„Ezen a napon kötött az Úr szövetséget Ábrámmal, és azt mondta: A te utódaidnak adom ezt a földet Egyiptom folyójától a nagy folyamig, az Eufrátesz folyamig, a kénieket, kenizzieket és kadmóniakat, a hettitákat, perizzieket és refáiakat, az emóriákat és kánaániakat, a gírgásiakat és jebúsiakat.” (1Móz 15,18–21)

„Az Úr angyala másodszor is kiáltott Ábrahámnak a menyeből, és ezt mondta: Magamra esküszöm, így szól az Úr, hogy mivel így tettél, és nem tagadtad meg tőlem a fiadat, a te egyetlenedet, azért gazdagon megáldalak, és úgy megszorítom utódaidat, hogy annyian lesznek, mint az ég csillagai, vagy mint a homokszemek a tenger partján. A te utódod birtokolni fogja ellenségei kapuját, és a te utódod által nyer áldást a föld valamennyi népe, mert hallgattál szavamra.” (1Móz 22,15–18)

Ez a szövetség megerősítést nyer az 1Móz 26,24-ben:

„Azon az éjszakán megjelent neki az Úr, és ezt mondta: Én vagyok atyádnak, Ábrahámnak Istene. Ne félj, mert én veled vagyok, megáldalak téged, megsokasítom utódaidat szolgálomért, Ábrahámért!”

Újabb megerősítés az 1Móz 28,13–15-ben:

„Odafont pedig az Úr állt, és ezt mondta: Én vagyok az Úr, atyádnak, Ábrahámnak Istene, és Izsáknak Istene! Ezt a földet, amelyen fekszel, neked adom és a te utódaidnak. Annyi utódod lesz, mint a föld pora, terjeszkedni fogsz nyugatra és keletre, északra és délre, és áldást nyer általad meg utódod által a föld minden nemzetsége. Mert én veled vagyok, megőrzlek téged, akárhova mégy, és visszahozlak erre a földre. Bizony, nem hagylak el, amíg nem teljesítem, amit megígértem neked.”

5. Mózesi szövetség (2Móz 20,1 – 5Móz 26,18)

Ennek a szövetségnek terjedelmes volta miatt csak a szövetség néhány elemét emelem ki a teljesség igénye nélkül.

„Mózes fölment Istenhez, az Úr pedig így kiáltott hozzá a hegyről: Így szólj Jákob házához, és ezt hirdesd Izrael fiainak: Ti láttátok, mit cselekedtem Egyiptommal, hogyan hordoztatlak benneteket sasszárnyakon, és hogyan hoztatlak ide benneteket. Most azért, ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom valamennyi nép közül, bár enyém az egész föld. Papok királysága és szent nép lesztek. Ezeket az ígéket kell elmondanod Izrael fiainak. Azután lejött Mózes, összehívta a nép véneit, és előadta nekik mindazokat az ígéket, amelyeket az Úr parancsolt neki. Az egész nép egy akarattal felelte: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott. Mózes megvitte a nép válaszát az Úrnak.” (2Móz 19,3–8)

A szövetség kizárólag Izraellel kötött, mely 613 parancsolatot tartalmaz. Ebből 365 „negatív” parancsolat (tiltások), és 248 „pozitív” parancsolat, amelyeket meg kell cselekedni. A szövetség maga úgynevezett feltételes szövetség, mely áldás és átok formájában teremt egyensúlyt a teljesülés (teljesítés) és az engedetlenség között.

Fontos elem a véráldozat kapcsolódása:

„Mert a test lelke a vérben van, és én az oltárra adtam azt nektek, hogy engesztelést szerezzen értetek. Mert a vér a benne levő lélek által szerez engesztelést.” (3Móz 17,11)

A „véráldozat” nagy jelentőséget kap majd az Újszövetségben, ahol az áldozat felemeltetik az oltárról a keresztre. De erről majd később (vö. Ef 1,7).

A szövetség részletesen kitér az étrendre, a tisztátalan állatok húsának fogyasztási tilalmára (3Móz 11,2–47). Kiterjeszti a halálbüntetést házasságtörés, istenkáromlás, a szülők káromlása, bálványimádás stb. eseteire. Rendelkezik az ünnepekről, a kultikus cselekedetokről, a megtisztulásról, az istentiszteleti liturgiáról, a körülmeteltségről mint a szövetség testi jeléről. Míg az ábrahामी szövetségben a körülmeteltség testi jele a szövetség záloga, addig a mózesi szövetségben a körülmeteltség a törvényi alávetettség zálogát is jelenti. Rendelkezik van a szombat mint nyugalomnap megtartásáról (vö. 2Móz 16,23). A törvénnyel Istennek sokrétű és összetett célja volt. Csak néhányat kiemelve, és azzal kezdve, hogy megmutassa Isten szentségét, kizárólagosságát, folytatva a bűn felismerésének képessé tételével, deklarálja Izrael választott nép státuszát, végül pedig, hogy az embert hitre juttassa.

6. A földterület szövetsége (5Móz 29,1 – 30,20)

Ebből a szövetségből csak egy igehelyet idézek, amely sumházata ennek a szövetségnek.

„Szeresd az Urat, a te Istenedet, hallgass szavára, és ragaszkodj hozzá, mert így élhatsz, és így lakhatsz hosszú ideig azon a földön, amelyet Istened, az Úr esküvel ígért oda atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak.” (5Móz 30,20)

Ez a szövetség feltétel nélküli, a mai napig érvényben van. Nyolc súlyponti elemét emelem ki, úgymint:

1. Mózes próféciát mond Izrael eljövendő engedetlenségéről és a nép szétszórattatásáról (29,2 – 30,1)
2. Izrael megtér (30,2.8)
3. Isten újra összegyűjti népét (30,3b–4)
4. Izraelé lesz az ígért földje (30,5)
5. Izrael újjászületik (30,6)
6. Izrael ellenségei átok alá esnek (30,7)
7. Izrael áldást kap (30,8–20)
8. „nagyon is közel van hozzád az ige” (30,14)

9. Dávidi szövetség (2Sám 7,11b–16; 1Krón 17,10b–14)

„Azt is kijelentette neked az Úr, hogy az Úr akarja a te házat építeni. Ha majd letelik az idő, és pihenni térsz őseidhez, fölemelem majd utódodat, aki a te véredből származik, és szilárdá teszem az ő királyságát. Ő épít házat nevem tiszteletére, én pedig megerősítem királyi trónját örökre. Atyja leszek, és ő a fiam lesz. Ha bünt követ el, megfenyítem férfihoz illő bottal és embereknek kijáró csapásokkal. De nem vonom meg tőle szeretetemet, ahogyan megvontam Saultól, akit eltávolítottam előled. Így a te házad és királyságod örökre megmarad, és trónod örökre szilárd lesz.” (2Sám 7,11b–16)

„Azt is kijelentettem neked, hogy házat fog neked építeni az Úr. Ha majd letelik az idő, és pihenni térsz őseidhez, fölemelem majd utódodat, az egyik fiadat, és szilárdá teszem az ő királyságát. Ő épít neked házat, én pedig megerősítem a trónját örökre. Atyja leszek neki, és ő a fiam lesz. Nem vo-

nom meg tőle szeretetemet, ahogyan megvontam elődödtől, hanem házám és királyságom szolgálatába állítom örökre, és trónja örökké szilárd lesz.” (1Krón 17,10b–14)

Ebből a szövetségből két fontos kiemelendő ígélet hangzik el (a többiek mellett):

1. Dávid magvából származik majd a Messiás (vö. Ézs 11,1: „Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről, hajtás sarjad gyökereiről”), tudniillik Isai Dávid apja.
2. A Messiás a mennyei Királyság szolgálatában áll majd, és királysága örökké szilárd marad.

3. Új szövetség

„Eljön az az idő – így szól az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izrael és Júda házával. Nem olyan szövetséget, amelyent őseikkel kötöttem, amikor kézen fogva vezettem ki őket Egyiptom földjéről. De ezt a szövetséget megszegették, pedig én voltam az Uruk – így szól az Úr. Hanem ilyen lesz az a szövetség, amelyet Izrael házával fogok kötni, ha eljön az ideje – így szól az Úr –: Törvényemet a belsejükbe helyezem, szívükbe írom be. Én Istenük leszek, ők pedig népem lesznek. Akkor nem tanítja többé egyik ember a másikat, ember az embertársát arra, hogy ismerje meg az Urat, mert mindenki ismerni fog engem, kicsinyek és nagyok – így szól az Úr –, mert megbocsátom bűneiket, és nem gondolok többé vétkeikre.” (Jer 31,31–34)

Ígélet Isten hatalmas és megdöbbentő tervéről. Ez az utolsó szövetség az emberiség történetében. A megvalósulásban láthatjuk is ennek bizonyítékát, amely a krisztusi szövetségben jelenik meg, Jn 3,16! De/és: „E pohár amaz új szövetség az én vérem által...” (1Kor 11,25b)

ÚJSZÖVETSÉG

Jézus Krisztus a szövetség(ek) beteljesítője, záloga és letéteményese. Sem Márk, sem Máté evangéliumában az utolsó vacsorán nem mondja Jézus a szövetségre, hogy új („Ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik” – Mk 14,24; vö. Mt 26,28). Ennek az a magyarázata, hogy a szövetséget nem újnak tekintette, hanem érvényben lévő, folyamatos, atyai kinyilatkoztatásnak. De Lukács evangéliuma szinoptikus helyén már új szövetséget jegyez: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.” (Lk 22,20b) Ugyanígy ezt az elnevezést használja Pál apostol az úgynevezett „szereztetési” igékben (1Kor 11,25b), a Zsidókhoz írt levél szerzője (vö. Zsid. 9,15; 12,24) és Pál apostol a 2Kor 3,6 igehelyen. Hogyan lehet feloldani ezt a látszólagos ellentmondást? Pál apostol nem volt szem- és fültanú, nem tartozott közvetlenül Jézus tanítványi körébe. Hiszen amikor Pál apostolnak megjelent az Úr a damaszkuszi úton, Jézus Krisztus földi pályafutása a kereszthalállal, a feltámadással és a mennybemenetellel már befejeződött. Lukács, Pál „szeretett orvosa”, az evangéliumi történetet Páltól (is) hallotta. Pál a szövetséget újnak (lásd előbb) deklarálta, valószínűleg ez hatott Lukács megfogalmazására (vö. *A Jézus-dossier*, 24–32. o.5 valamint az *Akik látták Jézust* c. film⁶).

Isten ígéletének beteljesítése: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Ez Isten utolsó és az egész emberiséget érintő, hit által értelmezhető, a lélek legmélyére ható és a spirituális-szellemi tartományba felemelő szövetsége. Az Újszövetséget (fogadjuk el ezt a nómenklatúrát a tradíció, és a tisztelet okán) az Atya adta az emberiségnek utolsó és megmásíthatatlan esélyként. Nincs más áldozat, csak egyszülött Fiáé, aki bűneinkért szenvedett és adta a megváltás örömét és az örök élet reménységét személyválogatás nélkül (vö. ApCsel 10,10) minden emberi lénynek.

„Őbenne van – az ő vére által – a mi megváltásunk, bűneink bocsánata is; kegyelme gazdagságából, amelyet kiárasztott ránk teljes bölcsességgel és értelemmel.” (Ef 1,7–8)

A teljes bölcsesség és értelem mögött szigorú és pontosan végrehajtott terv van, amelyért Krisztus elhagyta a mennyei királyságban élvezett dicsőségét („és most te dicsőíts meg, Atyám, önmagadnál azzal a dicsőséggel, amely már akkor az enyém volt tenálad, mielőtt még a világ lett” – Jn 17,5), és nem tekintette zsákmánynak itt a földön, hogy egyenlő Istennel (vö. Fil 2,6).

5. Lee Strobel: *A Jézus-dossier*. (Budapest: Harmat, 2016).

6. *Akik látták Jézust* www.youtube.com/watch?v=MSnt_TeVfww.

Következtetések

Az Újszövetséget sok teológus feltétel nélküli szövetségnek tartja. Ezzel vitatkozom, mert a Szentírás szigorúan rendelkezik arról, hogy az üdvösséges örök életnek feltétele van, mégpedig a hit, hit Jézus Krisztusban. „Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki pedig nem hisz, elkárhozik” (Mk. 16,16) és „Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust” (Jn 17,3). Isten nem kínál fel harmadik lehetőséget. Mint annyi helyen a Szentírásban, Isten szigorúan kettes számrendszerben gondolkodik és kínál fel választási lehetőséget: igen/nem. Az ember vagy elfogadja a felkínált jót, vagy elveti. Ezért is fontos és veszélyes is egyben a szabad akarat kérdése. A keresztény embernek a döntéseiben hatalmas felelőssége van. Isten törvényének, parancsolatainak nem megfelelni kell, hanem illeszkedni hozzá, ami nagy különbség. A megfelelésnek kényszermotivációja van, az illeszkedésnek szívbeli indíttatása.⁷ Jézus Krisztus váltságművével lezárult a szövetség(ek) korszaka. A Jézussal kapcsolatos mintegy 330 prófécia bizonyítottan beteljesedett (vö. Roger Liebi: *Beteljesedett prófécia. Messiási prófécia, beteljesedése és történeti valódisága*⁸). Ami a próféciaíkból még nem teljesedett be, az Jézus Krisztus „dicsőséges” másodszori eljövetele.

Epilógus

Miért a szövetség könyve a Biblia? Elméletem szerint azért, mert Jahve minden szövetségnek a megalkotója, folyamatos és logikai rendszer fogja át. Az összes szövetséget egy szövetségnek kell(ene) tekinteni, mivel az utolsó szövetség (Újszövetség) átkarolja a teljes isteni művet Jézus Krisztus által. „Mert úgy tetszett neki, hogy megismertesse velünk az ő akaratának titkát, amelyet kijelentett öbenne az idők teljességének arról a rendjéről, hogy a Krisztusban egybefoglal mindeneket, azt is, ami a mennyben, és azt is, ami a földön van.” (Ef 1,9–10)

Az ember mindenhol kedvezményezett még akkor is, ha engedetlensége okán átok sújtja. Jézus Krisztus beteljesíti az isteni akaratot, elvégzi azt a munkát, amit az Atya rábízott.

„Én megdicsőítettem téged a földön azzal, hogy elvégeztem azt a munkát, amelyet rám bízottál, hogy elvégezzem...” (Jn 17,4)

7. Kelemen Szabolcs Alpár: *A szív motivációs és döntési központ*. Tanulmány.

8. Roger Liebi: *Beteljesedett prófécia. Messiási prófécia, beteljesedése és történeti valódisága*. (Budapest: Primo, [1989]).

A szövetségeket úgy kell tekinteni, mint egy teljes egész részeit, amelyek egy irányba mutatnak, a teremtéstől, a megígért föld, a választott nép státuszának rögzítésén, a népesség áldott elszaporodásán át a parancsolatokon keresztül a végső megoldásig, ami nem más, mint az üdvösség elérhetőségének kegyelmi ajándéka. Olyan ajándék ez, melyért nem tehetünk semmit, Isten adja az ő szeretetéből és irgalmából a kegyelem eszközével.

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Ef 2,8–9) Ez a kegyelem Jézus Krisztusban van, akit az Atya a világmindenség közepontjába helyezett.⁹

„Ő előbb volt mindennél, és minden öbenne áll fenn.” (Kol 1,17)

9. Csia Lajos: *Bibliai lélektan*. (Budapest: Százszorszép, 1994).

Balla Péter

Jézus Ószövetség-értelmezése

A „törvény és a próféták” értelmezési lehetőségei
Máté evangéliuma alapján

Bevezetés

Jézust sokan úgy emlegetik, mint reformert, aki változást akart hozni a nép életvezetésébe, vallásosságába, mindennapjaiba, és az igaz Istent megmutatni. Ő nem rabbik iskolájában tanulta, amit hirdetett, hanem a Mennyei Atyával volt kapcsolatban. A korabeli zsidó messiási váradalmak nem olyan messiási képet mutattak, mint amit Ő megtestesített. Sok farizeus Őt, és tanítványait antinomizmussal vádolta, hogy figyelmen kívül hagyják Mózes törvényét. Hogyan viszonyult Jézus az Ószövetségi iratokhoz? Mit jelent a „törvény és a próféták” szókapcsolat? Kutatásomban ezekre a kérdésekre keresem a választ.

Alaphipotézisem hogy a „törvény és a próféták” az ak-

kori teljes Ószövetséget jelentette.

Feltevésemet több neves teológus is alátámasztja.

„The phrase „the law and the prophets” was one way to say „Scripture” in Jesus’ time; law and the prophets were the Hebrew Scriptures’ two main parts, and they circulated on two separate scrolls.”¹

„It is noteworthy that he speaks not only of the Law, as do the traditional sayings he is working with, but also of

1. Frederick Dale Bruner: Matthew A Commentary, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan / Cambridge, U.K. 2004, 197.p.

the prophets.”²

„Kataluo suggests thinking of a fulfillment through Jesus’ obedient practice of the law, not a fulfillment of the promises of law and the prophets... But if Matthew is thinking here primarily of the demands of the prophetic command of mercy.”³

Ulrich Luz felveti a kezdeti problémát a Máté 5:17 értelmezésével kapcsolatban, miszerint a „betölteni” ige mire vonatkozik. Ha úgy kezeljük a „törvény és a próféták” szókapcsolatot, mint egységet, akkor az egész Ószövetségre kell gondolnunk. Ha szeparáljuk egymástól a két kifejezést, akkor meg kell vizsgálni, hogy a törvénynek való engedelmességre kell gondolnunk, vagy a prófétai, messiánisztikus ígéretek beteljesedésére.

Izagógikai vizsgálat

Az első pont, amit ismertetek az egy rövid izagógikai vizsgálat, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a szakaszt megértsük. Szó lesz a szerzőről, és az ő szóhasználatának sajátosságairól, Jézus írásmagyarázati módszereiről és a hallgatóság heterogenitásáról.

Egy kutatástörténeti áttekintéssel kezdeném, Dr. Bolyki János: Újszövetségi Etika című könyve alapján:

Jézus etikája nagyon régóta foglalkoztatja a teológusokat, egész az 1800-as évekig visszamehetünk, amikor David Friedrich Strauss rámutatott arra, hogy Jézus számára a törvény nem hordoz kultikus vagy ceremóniális vonásokat, hanem tisztán erkölcsnek marad meg.

Albert Schweizer (Jézus élete kutatástörténetéről írt munkájában 1906-ban) „interim etikának” nevezte Jézus etikáját, ami témán szempontjából később fontos lesz. Mindketten abból indultak ki, hogy Jézus a közeli végítélet váradalmában élt, s e rendkívüli korszakra rendkívüli erkölcsi mércét alkalmazott. Kérdés, hogy Jézus Hegyi beszédben elmondott etikáját örök érvényű etikaként vagy egy adott időszakra szóló etikaként kell értelemezni.

A dialektikus újszövetségi teológiában Rudolf Bultmann egzisztenciális magyarázatot adott Jézus eszkhatalógiai-etikai ígéhirdetésére. Szerinte ez az embert olyan végső döntésre készíti, amin élete kiteljesedése vagy csődje dől el. Az egzisztenciális etikai interpretációknak a mai irodalomban is vannak képviselői.

Günter Bornkamm arra mutatott rá, hogy Jézus azt a bölcsességirodalomra jellemző törvényt magyarázatot követte, amely elkerülte a kazuisztikát és belső meggyőző-

désre épített.⁴

Jézus írásmagyarázati jellemvonásaiból, amelyet az elsőbb idézett könyv 5 pontban sűrít össze, hármat emelnék ki.

Jézus leginkább idézett Ószövetségi könyvei a Tórán kívül, Hóseás (Szeretet irgalmasság) és Ézsaiás (Messiánisztikus ígéretek).

Jézus egyik írásmagyarázati módszere volt a rabbi által később általánosan használt –következtetés a kicsiről a nagyra. Ez a törvény jottáját tekintve később szintén fontos lesz.

Ki kell emelni Gerd Theissen véleménye alapján, hogy Jézusnál az írásmagyarázat nem cél, hanem eszköz, célja hogy az ószövetségi ígéretek beteljesedését bizonyítsa, ami küldetésében és munkájában valósult meg. Jellemző, hogy Jézus az írásból vett érveket használja, az új etikai elvek igazolására.⁵

Mik voltak a szerző, azaz Máté fogalmazásának jegyei?

Ezeket Ulrich Luz: Máté Jézustörténete című könyve alapján ismertetem.

2. Eduard Schweizer: The good news according to Matthew, John Knox Press, Atlanta, 1977, 106.p.

3. Ulrich Luz: Matthew 1-7 A Continental Commentary, Fortress Press, Minneapolis, 1989, 264.p.

4. Dr. Bolyki János: Újszövetségi etika, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998, 12.p.

5. Dr. Bolyki János: Újszövetségi etika, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998, 16.p.

Fontos szempont, ha Máté evangéliumát folyamatában végigolvassuk, hogy figyeljünk a kulcsszavakra, az ismétlésekre, az inklúziókra (amelyek bizonyos jelszavak vagy motívumok, melyek keretbe foglalnak egy szöveget, pl. a törvény és a próféták Máté 5:17-7:12).

Érdekes, hogy Máténál a törvény és a próféták kifejezés mit jelent. Ha Jézus betöltötte a törvényt és a prófétákat, akkor csak olyan pogánymisszióra lehet gondolni Máté elképzelése alapján, amelyekben a törvény iránti engedelmesség is benne van. Ez fontos sajátosság Máté pogánymissziójával kapcsolatban. Máté beteljesedés formulái is az egyediségről árulkodnak.⁶

Dr. Bolyki János szerint Jézus megadja a Hegyi beszéd hermeneutikai kulcsait, miszerint a Törvény és a próféták tanítását nem érvényteleníti, hanem betölti. Magyarázata szerint Jézus nem azért jött, hogy érvényen kívül helyezze a Törvényt, hanem azért, hogy egy magasabb szinten, a törvényadó valódi szándékát ismerve, kiegészítse azzal, ami még hiányzott abból.⁷

Nem szabad elkerülni a hallgatóság milyenségének a vizsgálatát, hiszen ennek fényében új értelmet nyerhet a szakasz. Jézus a hegyi beszédben elsősorban a tanítványainak szól, de tanítását a sokaság is hallotta. Vizsgáljuk meg mi volt jellemző a korabeli zsidóság kegyességére.

Theissen szerint sok olyan vád érte az akkori zsidóság Tóra-tiszteletét, ami nem valós. Az ő cáfolatait ismeretem.

A törvény abszolutizálása: A törvény nem a szövetséget meghatározó erőt jelenti, mert Isten kiválasztása megelőzi a Törvényt.

Kazuisztika: A törvényt kazuisztikus módon magyarázták s ezáltal Istennek az egész emberre vonatkozó igényét „szétdarabolták” s magát az embert kivonták Istennek ilyen igénye alól. Valójában a kazuisztika csak az újszövetségi kor utáni időkre jellemző, és ez sem akart mást, mint a törvényt a mindennapok gyakorlatára alkalmazni, megélhetővé tenni.

Jutalom-erkölcs: A törvény iránti engedelmisség Isten jutalmazásával jár, de valójában a rabbinikus irodalomban elítélik a jutalmazást, mint az erkölcsös élet mozgatórugóját.

Formalizmus: A törvényt úgy tekintették, mint kívülről kényszerített morál. Valójában a törvényt előbb megszerették, belátták értelmét és csak aztán vállalták az engedelmisséget, miután azonosultak vele.

Szenvedtek a törvénytől: A törvényt sokan elviselhe-

tetlen teherre tették. Valójában a zsidó kegyességre az a jellemző, hogy örültek a törvénynek.⁸

Fontos különbséget tenni a Tóra és a szóbeli hagyomány (Halakka) között. Úgy gondolták a hallakka már a Tórában van, de csak magyarázat segítségével lehet meghatározni, amint mondták: „kerítése a Tórának”. Jézus etikai tanításában egyes eltorzított pontokon „visszaalakította” (reformálta) a hallakát az eredeti Tóra-intenciókig.⁹

A Máté 5,17 értelmezési lehetőségei

A következőkben a Máté 5,17 különböző értelmezési lehetőségeit fogom felsorolni. A problémát a „törvény és a próféták” kifejezés jelenti. Mit jelentett az, hogy Jézus betöltötte a törvényt és a prófétákat? A betöltés messianisztikus ígéret beteljesedésére utal, vagy a törvénynek való engedelmisségre, esetleg a törvény etikai kívánalmainak felülről való megemelésére? Ha a „törvény és a próféták” az akkor használt Ószövetséget jelenti, ahogyan kezdeti hipotézisemben megfogalmaztam, akkor mind a kettőre gondolhatunk vagy kell gondolnunk? Ezekre a kérdésekre keresem a választ a következő fejezetben.

Három kulcsszónak a vizsgálata következik: ez a három a „törvény és a próféták”, a betölteni és az eltörölni.

Frederick Dale Bruner Máté-kommentárjában a πληρώω igét a Qum héber igéhez hasonlítja, ami feltámadást is jelent. Szerinte Jézus feltámasztotta az Írást, úgy, ahogy Isten őt. Szerinte Jézus szóhasználatában a „törvény és a próféták” az egy kifejezési lehetőség volt az akkori „Ószövetségre”, amelynek két fő része volt, amelyet

6. Ulrich Luz: Máté Jézustörténete, Hermeneutikai kutatóközpont, Budapest, 2000, 12.p.

7. Dr. Bolyki János: Újszövetségi etika, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998, 18.p.

8. Dr. Bolyki János: Újszövetségi etika, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998, 17.p.

9. u.o.

elkülönítve tekertek össze.

Magyarázata szerint Jézus betöltötte a törvény követeléseit engedelmessége által és azzal, hogy tanítása révén egy mélyebb értelmet szerzett annak.

Könyvében idézi Karl Barth közeli barátját, Eduard Thurneysent, akinek tézise szerint a törvény még mindig érvényben van ránk nézve, de hogy ennek a betöltője maga Jézus Krisztus, az a hegyi beszéd evangéliuma számunkra.

Bruner szerint a törvény már nem egy lesújtó kalapácsként funkcionál, hanem egy megtisztelő vörös szőnyegként. Bruner és Ulrich Luz is egyetért abban, hogy a „betölteni” egy kizárólagosan krisztológiai jelleget hordozó ige a Máté 5,17-ben.¹⁰

Kérdés, hogy melyik oldal a hangsúlyosabb Jézus „törvény és próféták” betöltésében. Az engedelmesség vagy a tanítás? A kontextuális analízis segíteni fog ennek megállapításában, de ezt a későbbiekben tárgyalom majd.

Eduard Schweizer Máté evangéliumáról szóló könyvében egy tipikusan Mátéra jellemző formulának nevezi „a törvény és a próféták” használatát, ami nem a palesztinai judaizmusban keletkezett, hanem a görögül beszélő judaizmusban jelent meg. Schweizer egyértelműsíti, hogy Máté nemcsak a törvényről beszél (Mózes öt könyve), hanem a próféták írásairól is. Szerinte Jézus akkor teszi egyértelművé, hogy itt mire is gondol, amikor a Máté 7,12-ben megismétli, tudniillik az „arany szabályt” ezzel zárja. Ez a parancsolat magában foglalja az egész törvényt az utolsó vesszőig. Schweizer úgy értelmezi a „betölteni” kifejezést, hogy Jézusban valóra vált, amit a próféták jövendöltek. Benne elérhetővé vált, ami addig még csak meghirdetett volt. Benne és az ő tanításában lett teljessé

az, amit a próféták mondani akartak.

Szerinte a törvény és a próféták betöltése nemcsak tanítást jelent, hanem annak cselekvését is. A „beölni” ige „csinálni” jelentéssel megtalálható a görög judaizmusban.¹¹

Szándékosan helyeztem harmadik helyre Ulrich Luz Máté-kommentárjának a vizsgálatát, mert ez a legterjedelmesebb.

Luz szerint a πληρώω ige két értelmezési síkja van, egyik, ha Jézus tanítására értjük, a másik pedig, ha Jézus történetére, cselekedeteire vonatkoztatjuk.

Ha az első síkon indulunk el, akkor a „betölteni” három dolgot jelenthet:

- Előhozni annak igazi értelmét, a teljes mondanivalóját megvilágítani.
- Hozzáadni valamit, valami hiányzót hozzáadni.
- Vagy ha a minőségbeli értelemre gondolunk, akkor tökéletessé tenni.

Ha a második értelmezést vesszük alapul, akkor szintén három dologra gondolhatunk:

- Jézus megváltástörténetében teljesültek be a prófétai jövendölések.
- Jézus életével és szolgálatával eleget tett a törvény követelésének az engedelmesség által.
- Jézus beteljesítette a törvényt és a prófétákat halálával és feltámadásával.

Luz két problémára is rámutat. Az egyik, ha a szavak jelentéséből indulunk ki, más eredményre jutunk, mint ha a kontextust vizsgáljuk, a másik pedig a beteljesedés kétértelműségének problematikája.

Kommentárjában a következőképp fogalmaz: „Ha a szavak jelentéséből indulunk ki, nagyon könnyen eljuthatunk oda, hogy a betöltés Jézus cselekedetei által valósult meg. A *kataluó* ige azt sejteti velünk, hogy a betöltés Jézus engedelmességére értendő, nem a próféciák beteljesedésére, az antitezisek pedig Jézus tanítására vezetnek a figyelmünket.”¹²

Itt térek rá primer kutatásom egyes elemeire, azaz a Máté 5,17 exegetikai vizsgálatára, azon belül is a nyelvi és kontextuális analízisre.

A Μη νομίσητε kezdet Luz szerint Máté betoldása. Szerinte ez nem tekinthető az antinomizmus vádjá elleni fellépésnek, mert akkor két hallgatóságról lenne szó, tehát nem polémiának szánta Jézus.¹³

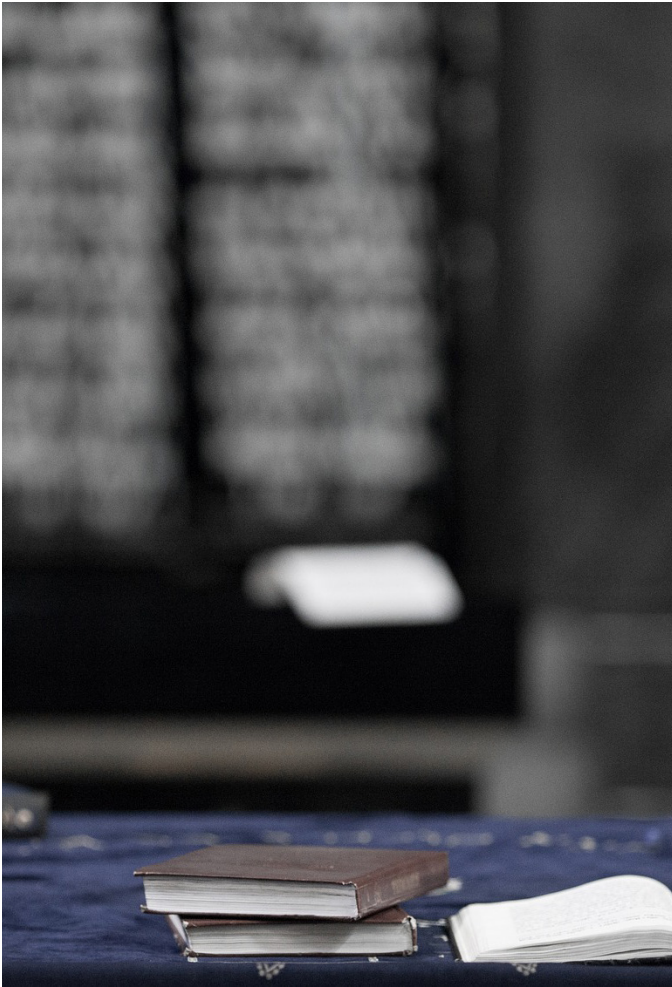
Schweizer szerint Jézus ezzel bemutatja, hogy nem teszi félre a törvényt. Visszatérve, a Μη νομίσητε azt jelenti, hogy ne gondoljátok. Itt Jézus elsősorban a tanítványai-

11. Schweizer, 107. o.

12. Luz: *Matthew 1-7*, 264. o.

13. Uő: *Máté Jézustörténete*, 61. o.

10. Bruner, 199. o.

nak szól, de tudjuk, hogy a hegyi beszédet a sokaság is hallotta. Alakilag ez egy μή tiltószó + aoristos. A gondolni ige gyakran előfordul Máténál participiumi formában és praeteritum imperfectumban is. Véleményem szerint itt az aoristos pontualitását kell hangsúlyozni, pontosabban egy ingressiv aoristosra kell gondolni, miszerint a tanítványok ne kezdjenek el úgy gondolkodni, ahogy a Jézust antinomizmussal vádoló tábor. Ezzel védeni akarta saját tanítványait és hallgatóságát.

A törvény és a próféták: τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας.

A szövegben a két főnevet az ἢ köti össze, ami Luz szerint nagyon hasonló a καὶ-hoz, és csak a tagadás miatt nem καὶ szerepel.¹⁴ Érdekes felvetés, hogy ha καὶ szerepelne névelő nélkül, akkor beszélhetnénk hendiadioin szerkezetről, ami azt jelenti, hogy egyet kettő által. Ez szerkezetileg egy még erősebb kapcsolatot mutatna, de mint az előzőekben ismertettem, a törvény és a próféták kifejezés egy tipikus idióma Máténál.

A πληρῶ és a καταλύω ige áll egymás mellett mint elentétpár ἀλλὰ-val összekötve. A πληρῶ ige azt jelenti,

hogy betölteni. Ha egy egyszerű képpel akarunk élni, akkor egy félig töltött pohárba annyit tölteni, hogy az tele legyen, kiegészíteni, teljessé tenni. Latinul compleo.¹⁵

A πληρῶ ige 88 alkalommal fordul elő az Újszövetségben. Máté evangéliumában 13-szor.

Három kivétellel mindig próféciaik beteljesedésére utal.

Egy alkalommal teljesen egyszerű értelemben a halálszatkor a háló megtelik.

A másik két eset ennél sokkal érdekesebb. A Máté 3,15-ben Jézus bemeztetésénél olvashatjuk, hogy „az illik hozzánk, hogy így töltsünk be minden igazságot”. Hangsúlyoznám, hogy itt nem törvényről, hanem az igazság betöltéséről van szó, ami az Isten rendjéhez, akaratához való igazodást jelenti.

A harmadik eset pedig a Máté 5,17, a vizsgált igénk. A könyv kontextusát vizsgálva arra hajlanánk, hogy a próféciaik beteljesedésére gondoljunk, a közvetlen kontextust vizsgálva a törvény etikai vonatkozásainak megemlése juthat eszünkbe, a szó alapjelentése pedig mind a kettőt lehetővé teszi. Sok magyarázattal szemben, amelyek Jézus engedelmségében látják a törvény betöltését, inkább úgy értelmezném, hogy ezen a helyen Jézus nem „alulról” tölti be a törvényt, hanem felülről teszi azt teljessé.

Eszkatológiai vetületek a Máté 5,18 alapján

Dr. Bolyki János szerint Jézus úgy kapcsolta össze az etikát az eszkatológiával, hogy nézete szerint a világtörténelem és Izrael története küszöbönálló radikális változásának a zsidó nép ennek megfelelő alapvető magatartásbeli, tehát etikai változásával kell együtt járnia. Jézus nem törölte el a Tórát, de annak minden részletét Isten királyi uralma benne megnyilvánuló jelenlétének és a szeretet kettős parancsának fényében látta.¹⁶

A Máté 5,18-at olvasva kérdések vetődhetnek fel bennünk a törvény időállóságával kapcsolatban. Schweizer felteszi a kérdést könyvében: Hogyan állíthatja Máté, hogy egyetlen pontocska vagy egy kis dekorációs elem sem fog elmúlni a törvényből, amíg a föld és az ég el nem múlik, miközben Jézus szombattörő, elutasította Mózes elválási engedményét, és megszünteti az étkezéssel kapcsolatos törvényeket? A következő kérdése: Hol fog minden a helyére kerülni, beteljesedni? Válasza: Jézus tanításában és szolgálatában, és később tanítványainak tanításában és szolgálatában. Szerinte Jézus teljes tanítását összegezni lehet az aranyszabályban és a kettős szeretetparancsban. A törvény még mindig érvényben van, de csakis Jézus és

15. Bolyki, 18. o.

16. Uo., 25. o.

14. Uő: *Matthew* 1–7, 264. o.

tanítványai által kerül teljes betöltésre.¹⁷

Ulrich Luz szintén egy kérdéssel állít szembe minket: A törvény csak az ég és a föld elmúlásáig érvényes? Jézus szava pedig örökre megmarad? Tovább nehezíti a megértést, hogy a minden megtörténik – ἕως [ἂν] πάντα γένηται – mit jelent. Luz szerint általánosan elfogadott az a vélemény, hogy itt mindarra kell gondolni, ami a törvényben meg lett parancsolva, de a szöveg nem határoz meg egy konkrét végső időpontot a törvény érvényességét tekintve. Luz kommentárjának lábjegyzeteiben található egy magyarázat, mely szerint a törvénynek egy pontosságja sem múlik el, amíg minden meg nem lesz (azaz a Messiás eljöveteléig). Jézus eljövetelétől kezdődően pedig egy új korszakról beszélhetünk, amelyben a törvény és a próféták két parancsolattól függenek, a szeretet kettős parancsától. Jézusnak ez a parancsolata örökké megmarad a Máté 24,35 alapján.¹⁸

A Máté 7,12 vizsgálata

Ennek a versnek a vizsgálatánál le kell szögeznünk, hogy nem „érzületikáról” beszélünk, amikor Jézus etikájának középpontját a szeretetparancsban rögzítjük. Nem értünk egyet a teológiai liberalizmusból örökölt megállapítással, hogy nem az egyes cselekedetek a fontosak, hanem a „belső hozzáállás”, a jóakarátú érzület. A Biblia világában a szív a gondolkodás és döntés központjának számított.¹⁹

Jézus hegyi beszédének felépítését vizsgálva meg kell említeni, hogy az 5,17 és a 7,12 versek, amelyek tartalmilag a törvény és a próféták betöltéséről szólnak, képezik a fő rész körüli keretet. A hegyi beszéd központi része pedig, az aranyszabály szerinti 7,12, a szeretet által vezetett cselekvés példája. Az aranyszabályról el lehet mondani, hogy a hegyi beszéd parancsainak alapvető és egyetemes karakterét biztosítja.²⁰

Frederich Dale Bruner Máté evangéliuma kommentárjában a következőket írja az aranyszabályról:

Sensitivity to the humanity of our neighbor, Jesus says here, is the Law and the Prophets, is the OT, is the ethical drift of the Bible. Augustine noticed that Jesus said »This is what the Law and the Prophets are about«, but not »all about«.²¹

Bruner szintén nyilatkozik a hegyi beszéd keretét adó „törvény és a próféták” kifejezésről is:

„The Ask Sum taught the love of God, the Golden Rule

teaches the love of neighbor, and so together they summarize disciples' two main duties (22,34–40).”²²

„Matthew undoubtedly saw in this saying a variant of the law of love, for by the addition of »law and the prophets« he brackets this rule with 5,17 and at the same time places it along side 22,39–40.”²³

Az aranyszabályt már sokan megfogalmazták Jézus előtt, csak negatív formában. Nagyon sok vallásnak az alapja, hogy ne tegyünk olyat az embertársunkkal, amit nem szeretnénk, hogy velünk tegyenek. Luz a következőket írja kommentárjában:

„One should not great significance in the fact that the Golden Rule is formulated positively in the synoptic tradition and negatively by Hillel. The positive formulation demands that the person addressed take the initiative, while the negative version may end with mere passivity.”²⁴

„Through the addition of the evangelist, »for this is the law and the prophets,« it is lifted out and made a foundational sentence. Matthew points back to 5,17, where Jesus spoke of fulfilling law and prophets through his life and teaching. In picking this up again, he makes clear this fullfilment is bundled up in the practice of the Golden Rule.”²⁵

Luz szerint Jézus betöltötte a törvényt és a prófétákat az életével és tanításával. Ezek szerint a Máté 5,17-ben olvasható „törvény és próféták” az egész Ószövetségre értendő. A Máté 3-ban olvasható bemelegítése az engedelmességről szól, a „törvény” adása a Máté 5-ben pedig arról, hogy ő élhet törvényadói jogkörével a tanításában. Ez a kettő kapcsolódik össze Jézus életében, amivel betöltötte a törvényt és a prófétákat. Luz továbbviszi a gondolatot, miszerint a vizsgált kifejezésünk nemcsak az írott törvényt jelenti, nemcsak Mózes törvényét, hanem magának Istennek az akaratát.

„»Law and the prophets« are here used in the same sense as 5,17; he thinks primarily of the will of God which is proclaimed in both and is fulfilled by obedience...”²⁶

Érdekes fogalmazásbeli különbség van az előbb idézett sorokban az előzőekhez képest. Itt Luz nem a törvényről beszél, hanem úgy viszonyul a „törvény és a próféták” kifejezéshez, hogy az Isten akaratának a megtestesítője. A hegyi beszéd fő részét az aranyszabály sűríti össze egy mondatba. Ennek a mondatnak az elemzése következik nyelvi szempontok alapján és a kontextus tekintetében.

17. Schweizer, 108. o.

18. Luz: *Matthew 1–7*, 266. o.

19. Bolyki, 29. o.

20. Luz: *Máté Jézustörténete*, 57. o.

21. Bruner, 347. o.

22. Uo., 348. o.

23. Schweizer, 175. o.

24. Luz: *Matthew 1–7*, 427. o.

25. Uo., 430. o.

26. Uo.

A kontextuális analízis segít számunkra, hogy elhelyezzük vizsgált igeverünket a szöveggörnyezetben, és elvezet az akkori mondanivaló magjához. Az említett igever (Mt 7,12) Jézus hegyi beszédében hangzik el mintegy keretet adva a fő résznek. Az 5,17 és a 7,12 versek között helyezkedik el a tanítás középpontja. Jézus antitéziseinek summáját jelenti az aranszabály, ami nagyon gyakorlatias, és egyedi szituációkra alkalmazható. Az aranszabály hegyi beszédben elfoglalt helye egyértelmű, de vizsgáljuk meg a közvetlen kontextust is. Az aranszabályt Jézus tanítása és buzdítása előzi meg az Atyától való kéréssel kapcsolatban. A mennyei Atya gondoskodását hasonlítja ahhoz, ahogyan az ember gondoskodik a fiáról. Érdekes, amikor emberi és isteni alany van összehasonlítva. A 12. vers felszólítása a 11. versre utal vissza, ahhoz hasonlítja az ember cselekvését. Mivel Isten annyira szeret minket, hogy jókat ad azoknak, akik kérik, ezért ti is, ahogy szeretnétek, hogy veletek cselekedjenek, úgy tegyetek. Az emberi cselekvés oka Isten ajándékozó szeretete.

oűv: mivel, tehát. Ez az előző versre mutat, mintegy okhatározói értelemmel.

oi ἄνθρωποι: az emberek, egy általános alanyt fejez ki. Esetünkben ez azért különleges, mert az előző versben Istenről volt szó, hogy ő hogyan ajándékozza meg az embereket. Az Isten és az ember egymásmellettsége minden

esetben vizsgálendő fogalmazás, főleg ilyen egyenes összehasonlítás esetében.

οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται: ez a törvény és a próféták. Ebben az esetben nem beszélhetünk hendiain szerkezetről, mert a névelők ki vannak téve a törvény és a próféták között. A két főnevet a καὶ köti össze, ami teljesen természetes, nincs negatív fogalmazásmód, mint az 5,17-ben.

E vers után, ami konkrét etikai iránymutatást tartalmaz, áttér Jézus a földi cselekedetek és az üdvösség kapcsolatára. A vizsgált vers után következő rész is mérvadó, hiszen a közvetlen kontextusba ez is beletartozik. A látzólag ide nem illő szoros kapu és széles út képe a helyes istenimádásról és kegyes életről szól, ami nemcsak egy kapun való belépés, hanem a keskeny úton való járást is magában foglalja.

Véleményem szerint Jézus felszólítása egy lelki töltetet ad a hétköznapiak látszó cselekedeteknek, összekötve ezzel az üdvösség lelki vonatkozását és a mindennapi cselekedetek valóságát.

A Máté 22,40 vizsgálata

A szeretet kettős parancsa, nagy parancsolat. Így szokták nevezni Jézus tanítását, ahol harmadszor találkozhatunk a „törvény és a próféták” kifejezéssel. Sok kérdést vet fel

ennek a versnek az értelmezése. A szakirodalom vizsgálata és ismertetése után fogom elvégezni a nyelvi és kontextuális analízist, hogy megértsük, ebben a versben mit jelent a vizsgált kifejezés. A témával kapcsolatos érdekességeket mutatom be elsőként, mint egy előremutató, irányadó utat.

Hogyan vélekedett a szerző a szeretetparancsról?

Minden valószínűség szerint Máté annak a gondolatnak volt a híve, hogy a szeretet parancsa volt a legfőbb parancs, s abban az esetben, ha a különböző parancsok között konfliktus keletkezik, minden más parancsot a szeretet parancsának kell alárendelni. Úgy tűnik, hogy Máté a szeretet parancsát a parancsok koronájává tette, ami az embereket a tízparancsolat követelményein is túlmenve igénybe veszi. Véleménye szerint a rituális törvények, a tisztasági, tized, sabbát, áldozati parancsolatok továbbra is érvényben maradnak, de alárendeltetnek a legfontosabbnak, a szeretet parancsának.²⁷

Luz véleménye alapján sok kérdés megfogalmazódhat bennünk. Mégpedig hogy Jézus eljövetele után mi módon maradnak érvényben az áldozati törvények? Ha itt a Jézus földre jötté és keresztthalála közötti időszakra gondolunk, akkor érthető a véleménye, viszont Jézus mennybemenetele után az áldozati rendszernek nincs relevanciája. A

szeretetparancs fényében kell az összes többi parancsolatot vizsgálni, és a végsőt ez mondja ki.

Később, a nyelvi analízisnél vizsgálni fogom, hogy mit is jelent az, hogy ettől a kettőtől „függ” az egész törvény és a próféták. A nagy parancsolat kommentárirodalmi vizsgálata előtt még dr. Bolyki János véleményét ismertetem, ami szintén új oldalakról közelíti meg a kérdéses igehelyet, és további gondolkodásra ösztönöz.

A szakirodalmak megismerése előkészíti az egyéni exegézis munkafolyamatát, és egy alapjártasságot biztosít a kérdéses szakasszal kapcsolatban.

Mi újat hozott Jézus a szeretet kettős parancsának kimondásával?

Jézusnál az az új, hogy e két parancsolatot a tenger sok többi közül kiemeli, a törvény (meg a próféták) summázásának tartja, s az Isten és felebarát iránti szeretet e két, addig különálló parancsolatát összekapcsolja... Egyedül ő idézi a két ószövetségi parancsot szó szerint és együtt, és egyedül ő rendeli ez alá mindazt, amit a bibliai etika felsorolni képes.²⁸

Ki az én felebarátom?

A hellenista zsidóság a sztoikus univerzalista szemléletű gondolkodásmód hatására úgy vélte, hogy a teremtés okán minden ember szolidáris lehet egymással. A JSiráak 13,15 görög szövege (LXX) ki is mondja, hogy amint az állatok szeretik a maguk fajtáját, úgy minden ember is szereti felebarátját.²⁹

Ez a magyarázat nem közvetlenül a vershez tartozik, hanem az irgalmas samaritánus példázatához. Mégis komoly mondanivalója van a kontextus miatt, miszerint Jézus a szeretetparancsot univerzálissá tágítja. Mindenki felé irgalmat kell mutatnia az őt követőknek. Nemcsak érzelmi szeretetről van itt szó, hanem a cselekedetek fontosságáról. Hiszen a szeretet a cselekedetekben nyilvánul meg, és az Isten szeretete a felebaráttal tett jóban kerül kifejezésre.

Fontos tanulság van a történetben a szeretet fogalmának értelmezését illetően. Jézus etikájában a szeretet nem egy elvont érzelmi tényező, hanem egy valóságos cselekedetekben realizálódó belső indíttatás. Itt visszautalnék a Máté 7,12-re, ahol az arany szabály az empátiára és a gondolkodásra vezet a figyelmünket a cselekvés előtt.

Véleményem szerint a helyes szeretet nem „csupán” az érzelmi oldalból áll, hanem gondolkodásból és valós cselekedetből. Ez az arany szabály fő summája, hogy az ember gondolkodjon, és úgy cselekedjen. Az irgalmas samaritánus példázata pedig azt mutatja, hogy a cselekedeteink a

28. Bolyki, 31. o.

29. Uo., 32. o.

27. Uő: *Máté Jézustörténete*, 56. o.

szív állapotának kiábrázolásai.

A következő részben Eduard Schweizer véleményét ismertetem, ami alapján mélyebben megérthetjük a vizsgált szakaszt. A bevezető gondolatok felkelhették az érdeklődést, a tárgyalás pedig remélhetőleg válaszokat ad a bennünk felvetődő kérdésekre.

„Matthew explicitly places the commandment to love one’s neighbor on an equal footing with the commandment to love God, and adds that »the entire Law and the prophets« »depend« (literally »hang«) on these two commandments, perhaps the way a door hangs on its hinges. Then righteousness as a whole depends on the fulfillment of these two commandments; and these two are important simply, as the rabbis assert, because all the other essential commandments come from them.”³⁰

Schweizer fogalmazásában több vizsgálandó kifejezést is találunk. Az egyik ilyen a „függ”, a másik pedig az „igazság”. Ezeket később fogom tárgyalni.

Mint az előzőekben is, a kontextus vizsgálata segíthet abban, hogy megértsük, a törvény és a próféták kifejezés mit jelent.

Lényeges különbségeket találunk a szinoptikus evangéliumokban. A nagy parancsolattal kapcsolatos kérdés feltevői eltérést mutatnak. Márk úgy nevezi meg, hogy egy az írástudók közül, Máté és Lukács pedig törvénytudót ír (νομικός). Lukácsnál a cél is különböző, „az örök élet elnyerése”. Jézus Lukácsnál visszakérdez és a figyelmet a törvényre vezeti. A kérdésre kérdéssel való reagálás tipikus volt abban az időben. A két törvénytudó esetében a kísérteni ige is megjelenik (ἐκπειράζων). Márknál megjelenik a nagy parancsolatban egy pluszszegmens, ami Máténál nem, viszont Lukácsnál szintén szerepel:

„Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és teljes elmédből és teljes erődből. Ez az első parancsolat.” (Mk 12,30)

Jézus válasza után úgy fogalmaz, hogy ez az első és nagy parancsolat. Ezt Máténál olvashatjuk:

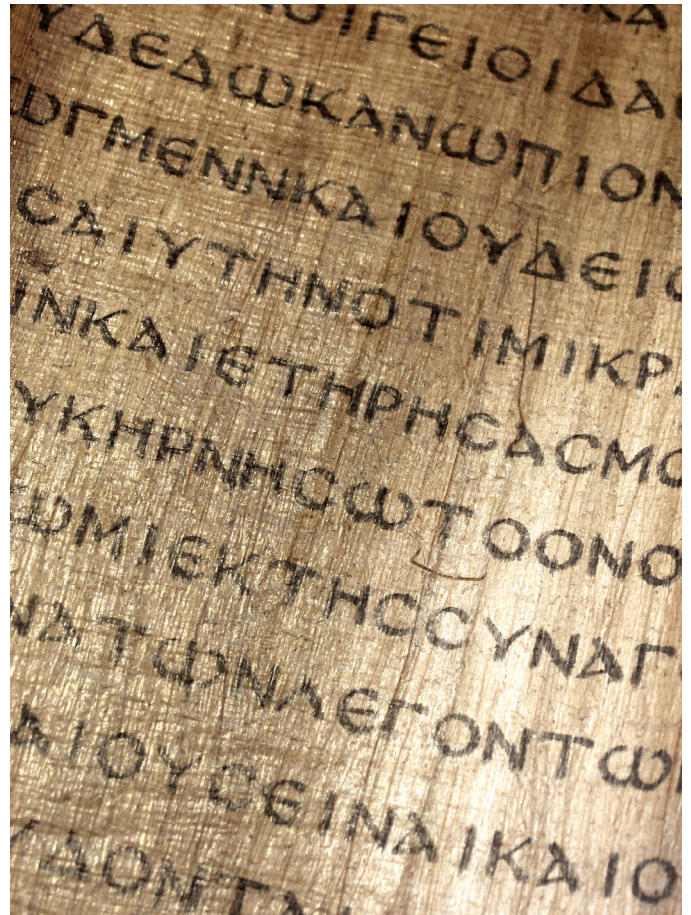
αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.

Márknál a válaszát így zárja Jézus: Nincs más ezeknél nagyobb parancsolat.

μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστιν.

Lukácsnál a szövegkörnyezet miatt ilyenekkel nem találkozunk. Érdekes Jézus nyomtatékosítása Máténál, hogy a „nagy” jelző mellé még egy sorszámnevet is tesz: „első”.

A μεγάλη καὶ πρώτη hendiadion szerkezet, amely nemcsak főnevek között állhat fent, hanem – véleményem szerint – melléknevek között is.

Máténál és Márknál a két parancsolat a következőképp van összekötve:

A második pedig hasonló ehhez / δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ.

Ez azért fontos, mert a hasonlatosság soha nem jelent azonosságot. Jézus az első parancsolatra mondja ki, hogy az az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonló ahhoz, de nem ugyanaz. Helyes a megállapítás, hogy Istent nem lehet szeretni a felebarát szeretete nélkül, hiszen Isten szeretete az embertársak iránt mutatott irgalomban és jó cselekedetekben realizálódik. A metszéspont a hasonlóságban, hogy mind a kettő a szeretetről szól, de mégis különböző tárggyal. Isten szeretete a teljességet kívánja, a felebarátot pedig úgy kell szeretnie az embernek, mint önmagát. Itt nem a szeretet mennyiségéről van szó, hanem a hogyanjáról, ahogy azt olvashatjuk az aranyszabályban is (Mt 7,12).

Isten szeretete a parancsolatok megtartásában testesült meg abban az időben is, és ma is, azaz az engedelmességben. Ezt válaszolja Jézus a törvénytudónak: Tartsd meg a parancsolatokat. Ahhoz, hogy az Isten iránt gyakorolt teljes embert igénybe vevő szeretet kifejezésre tudjon jutni, Isten parancsolatainak megtartása szükséges. A felebarát szeretete pedig az aranyszabály által kontrollált cselekvéseket jelenti.

30. Schweizer, 425. o.

Mielőtt rátérek arra, hogy a két parancsolat, valamint a törvény és a próféták betöltése hogyan viszonyul egymáshoz, kitérek az „igazság” kifejezés vizsgálatára.

δικαιοσύνη = igazság, righteousness.

Fontos különbség van a törvény betöltése és az igazság betöltése között, főleg ha jézusi vagy emberi alanyal vizsgáljuk. Jézus megkeresztelkedésekor „engedett”, hogy János megkeresztelje őt, hogy betöltsenek minden igazságot. Jézus nem volt alárendelve a törvénynek, ő Isten akaratához igazodott minden helyzetben. Amikor a törvény betöltéséről beszél, akkor nem az engedmesség az első asszociáció, hanem a törvény teljessé tétele, törvényadói szerepben. A vers érdekessége a közös alanyiség, hogy Jézus és János betöltenek minden igazságot. Úgy vélem, hogy a közös cselekvés miatt van így egyeztetve az alany. Jézus és János nem azonos szinten helyezkednek el egzisztenciálisan, de ez az adott helyzet miatt megfordul, és János kereszteli meg Jézust. Ez a törvényhez való viszonyulás szempontjából is fontos. Jézus azzal, hogy megkeresztelkedett, beállt a bűnösök sorába, annak ellenére, hogy benne nem volt bűn, s megváltói munkájával engedelmes volt a halálig, mégpedig a kereszthalálig. Isten tervéhez igazodott minden helyzetben.

E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.

ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁλος ὁ νόμος κρέματαὶ καὶ οἱ προφῆται.

κρέματαὶ: a szó alapjelentése lóg, valahova felerősítve, felfüggesztve lefelé lóg.³¹

Hét alkalommal fordul elő az Újszövetségben ez az ige, de csak ebben az egy esetben jelenti azt, hogy függni valamitől. Kérdéses még az év kezdet. Dativust vonz, aminek több értelme is lehet. Gondolhatunk egy képes helyhatározói értelemre, hogy ebben a kettőben van az egész törvény és a próféták tanítása summázva, és gondolhatunk a klasszikus -tól/-től-re is, hogy ettől a kettőtől függ a törvény és a próféták. Ez azért nagyon fontos, mert ha a törvény és próféták kifejezést úgy értelmezzük, hogy ebben a két parancsolatban benne van az összes többi, akkor az azt jelenti, hogy innentől kezdve a többi törvény nincsen érvényben, csak ez a kettő a megtartandó.

Ha arra gondolunk, hogy ettől a kettőtől függ az összes többi törvény, parancsolat, akkor azok érvényessége vitathatatlan, csak a fontossági sorrendet kell megvizsgálnunk. Ez több nehézséget is felvet. A törvény paragrafusainak érvényességéről, illetve hatályosságáról korábban írtam, de meg kell különböztetni az akkori hallgatóságot és Máté evangéliumának mai olvasóit. Máté pogánymissziójának sajátosságait szintén említettem korábban.

A számomra leginkább elfogadható értelmezés, hogy ez a két parancsolat a legfontosabb, ha ezeket nem tartja meg valaki, akkor az összes többi értéktelen. Ha valaki ezeket megtartja és ezen felül még a többi törvényt is, akkor kedves Isten előtt. Tehát ez a kettő az alap, amittől az összes többi hasznossága vagy értéktelensége függ. Igaz, hogy ez a két törvény magában foglalja az összes többit, hiszen Isten szeretete és a felebarát szeretete szabályoz mindenmű kapcsolatot.

Érdekes a hallgatóság akkori viszonyulása a törvény paragrafusaihoz, főleg a farizeusi rétegé. A kazuisztika tekintetében elmondhatjuk, hogy a farizeusok nem törekedtek a törvény összefoglalására, hanem inkább a részletezésére.³²

Ha abból indulunk ki, hogy Jézus arról beszél a kontextus alapján, hogy ha a tanítványok igazsága messze nem haladja meg a farizeusok és írástudók igazságát, akkor semmiképpen nem mennek be a mennyek országába, akkor itt nem egy mennyiségbeli meghaladásra kell gondolnunk, hanem egy minőségi különbségre. Ha ebben a két parancsolatban benne van az összes többi, és ennek a kettőnek a megtartásától függ az egész törvény és a próféták, akkor Jézus tanítványainak erre kell összpontosítaniuk, nem a paragrafusok aprólékos megtartására. Ha figyelembe vesszük a szinoptikus evangéliumok kontextuális különbségeit, és ezeket megpróbáljuk egy platformra

hoz (Budapest: Logos, 1998), 343. o.

32. Almási Tibor: *Máté evangéliuma*, 2. köt. (Szokolya: GyuRó Art-Press, 2003), 129. o.

31. Balázs Károly: *Az első teljes magyar újszövetségi szótár Károli Gáspár 1908-ban revideált fordításá-*

összehúzni, akkor láthatjuk, hogy a szeretet minőségét az irgalmas samaritánus példázata írja le. Tehát ebből indul ki az összes többi parancsolat megtartásának értéke, hogy a szeretet gyakorlati módon megmutatkozik-e az ember életében.

Ide kapcsolható az aranszabály, amely szintén nehezen értelmezhető. Egészen más a kívánsága egy pogánynak, sőt egy zsidónak is, mint Jézus Krisztus tanítványának.³³

A cselekedetek alapját Isten törvénye határozza meg. Nem fog egy keresztény szeretetből olyat tenni a másikkal, ami szembe menne Isten akaratával. Itt kap nagy szerepet az „igazság” jelentése. A szeretet törvénye határozza meg a helyes cselekvést, de minden esetben Isten szeretete az első, és ebből következik a felebarát szeretete. Az aranszabállyal Jézus nemcsak egy univerzális etikát fogalmazott meg, amit negatív formában előtte már sokan megtettek, hanem az ő parancsában benne foglaltatik az is, hogy az Isten rendjéhez igazodó emberben lesznek helyes kívánságok, és csak a Krisztus-követő ember tudja megfelelő módon szeretni a körülötte élőket.

Az egész törvény és a próféták a szeretet kettős parancsában vannak összefoglalva.

ὅλος: egész, teljes.

Ez a többlet nem szerepel a törvény és a próféták többi előfordulási helyén. Az „egész” hangsúlyozása arra utal, hogy a kvalitatív, és nem a kvantitatív megközelítés áll a középpontban.

Kánontörténeti megközelítés

A törvény és a próféták mint kánontörténeti kifejezés egy másik vizsgálat lenne, de érdekes ilyen oldalról is megközelítenünk.

„According to the standard canonical theory, as established in the end of the nineteenth century, the Hebrew canon was formed in three discrete stages corresponding to the major division of the Masoretic Text. The Pentateuch was thought to have become the first 'Bible' of Israel in the second half of the fifth century BCE, probably under the influence of Ezra. The 'Prophets' were said to have been granted canonical status approximately two hundred years later just before being mentioned in Dan 9,2 (c.165 BCE) and the prologue to the book of Ben Sira (c. 132 BCE). The 'Writings' were not thought to have become canonical until two or three hundred years later still.”³⁴

A fent idézett részlet tisztázza a „törvény és a próféták” szóhasználatot mint terminus technicust.

Az előzőekben főképp a szinoptikus evangéliumokat vizsgáltuk, most szeretnék említést tenni a János evangéliumból származó versről, amelyben nem a törvény és a próféták kifejezés szerepel ugyan, de témám szempontjából előrevivő lehet.

János 1,45

„Fülöp találkozott Nátánaéllal, és így szólt hozzá: Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben, akiről a próféták is írtak: a názáreti Jézust, József fiát.”

εὕρισκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, Ὁν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

Ezen a helyen a törvényt említi, de nem a paragrafusokra kell gondolnunk, hanem Mózes öt könyvére. Ez azt támasztja alá, hogy a törvény alatt nem minden esetben a parancsolatokra kell gondolnunk, és a próféták alatt pedig nem kizárólagosan a messianisztikus ígéretekre, hanem a próféták írásaira. A prófétai iratok is tartalmazhatnak etikai tanításokat, és a törvény is hordozhat a messiás eljöveteléről szóló ígéretekkel. A törvény és a próféták különválnak egymástól, de nem szűkíthető le a jelentésük csupán egy

34. Craig A. Evans: *The Interpretation of Scripture in Early Judaism and Christianity* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 2000), 34. o.

33. Uo., 176. o.

témára (parancsolatok, ígéretek).

Összegzés

Kutatásom segített abban, hogy jobban megértsem „a törvény és a próféták” jelentését. A probléma felvetése nem új, mert számos kommentárban találkozhatunk különböző válaszokkal. Kezdeti hipotézisem, miszerint „a törvény és a próféták” az egész Ószövetséget jelentette, kánontörténeti szempontból igazolást nyert, és számos teológus ezt a felvetést erősítette meg. Nem lehet elválasztani egymástól a két részt, a törvényt és a prófétákat, mert ezek együttesen jelentik az akkori szóhasználatban az Ószövetséget.

Ha a betöltésre gondolunk, akkor már nehezebb ilyen határozott véleményt kimondanunk. Jézus a messianisztikus ígéreteknek volt a megtestesítője, engedelmsége által eleget tett a törvény követelésének, és élve törvényadói jogkörével azt tökéletessé, teljessé is tette.

A törvény hatályosságának vizsgálata még nyitva maradt, hogy melyek voltak azok a törvények, amelyek Jézus tanítványaira, akkori követőire érvényesek voltak, és melyek azok a parancsolatok, amelyek a mi Isten iránti hűségünket hivatottak kifejezni.

Kutatásom egészét látva kirajzolódott bennem, hogy az akkori hallgatóság és a ma Bibliát olvasó réteg eltérő követelményekkel néz szembe. Jézus megjelenésétől a kereszten elvégzett megváltói munkájáig érvényben volt az áldozati rendszer. Számunkra nem szükséges a bűneinkért áldozatokat áldoznunk, mert Jézus kereszttáldozata egyszeri és örök érvényű. A 21. század keresztény embere másképp viszonyul az Ószövetséghez, mint az akkor élő, leginkább zsidó háttérből érkező hallgatóság.

Az egész kutatás arra hívta fel a figyelmemet, hogy egy adott szókapcsolat vizsgálata során az evangélium Sitz im Lebenje rendkívüli módon determinálja az értelmezés lehetőségeit. Nem lehetséges egy vers értelmezése megfelelő izagógikai, nyelvi, exegetikai vizsgálat nélkül. A történeti jellegű írásokban, mint amilyenek az evangéliumok is, a kor sajátosságainak megismerése jelentheti a legnagyobb segítséget, és alkalmanként a nyelvi analízis is, míg a didaktikai jellegű levéltudományban sokkal több nyelvi sajátossággal

találkozhatunk. Nagy problémát jelent, hogy nem tudunk exegetaként az akkori zsidó gondolkodásmód sajátosságával számolni. Törekednünk kell az agyunk átkapcsolására, hogy behelyezkedjünk az akkori hallgatóság helyzetébe, és disztingváljunk az akkori mondanivaló és a ma számunkra értelmezhető üzenet között.

Irodalomjegyzék

- Almási Tibor: *Máté evangéliuma*, 2. köt. (Szokolya: GyuRó Art-Press, 2003).
- Balázs Károly: *Az első teljes magyar újszövetségi szóműtató szótár Károli Gáspár 1908-ban revideált fordításához* (Budapest: Logos, 1998).
- Bolyki János: *Újszövetségi etika* (Budapest: Kálvin, 1998).
- Bruner, Frederick Dale: *Matthew: A Commentary* (Grand Rapids, MI – Cambridge, U.K.: Eerdmans, 2004).
- Evans, Craig A.: *The Interpretation of Scripture in Early Judaism and Christianity* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 2000).
- Luz, Ulrich: *Máté Jézustörténete* (Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2000).
- _____: *Matthew 1–7: A Continental Commentary* (Minneapolis: Fortress, 1989).
- Schweizer, Eduard: *The Good News According to Matthew* (Atlanta: John Knox Press, 1977).

Békefi Bálint

Hány istenben hittek a zsidók?

Mi a kérdés?

Az elmúlt pár évszázad vallástudományában — és arra alapozva a világi bibliakutatásban is — elterjedt az a nézet, hogy a bibliai Izrael népe ókori történelmének nagy része során nem csak az Urat (a héber eredetiben és a továbbiakban: Jahve) imádták, hanem sok egyéb istent is, mint például Baált, Astartét és másokat. Ezzel Izrael illeszkedik — mondják a kutatók — az emberi vallásosság tágabb fejlődésébe, amely „primitívebb” animizmustól és törzsi babonáktól kezdve fokozatosan fejlődött a politeizmuson

(többistenhiten) át a monoteizmusig (egyistenhit).

A fenti szemlélet szerint dolgozó kutatók úgy látják, hogy Izrael csak a babiloni fogság (Kr. e. 6. század) alatt kezdett el kizárólag Jahvéhoz kötődni. A korábbi korokról szóló bibliai szövegek pedig részint — ahogy azt alaposabb vizsgálatok alapján bizonyítottanak vélik — nem is állítják, hogy monoteisták lettek volna, részint pedig az újonnan elfogadott egyistenhit visszavetítései Izrael régmúltjába a bibliai szövegek későbbi szerkesztése révén. Egyes hívő tudósok pedig, ebben fenyegetést látva a Biblia

hitelességére és integritására nézve, próbálják az izraeli többistenhit (mind szöveges, mind tárgyi) bizonyítékait átértelmezni vagy jelentőségüket kicsinyíteni.

A következőkben ezeket a kérdéseket szeretném áttekinteni Benjamin D. Sommer tanulmánya¹ segítségével, előtte azonban szükséges lesz két fontos különbségtételt megfogalmaznunk. Az első az, hogy az ókori *izraeliták* hite nem feltétlenül egyezik meg az *Ószövetség* hitével, hiszen magában az *Ószövetség*ben is sokszor olvasunk arról, hogy a nép engedetlen volt, és nem követte Jahvét (erről bővebben ld. később). A másik az, hogy meg kell különböztetnünk a *monoteizmus* különböző lehetséges jelentéseit. Jelentheti azt, hogy Isten az egyetlen szellemi lény, aki létezik; ezzel a Biblia (illetve az *Ószövetség* — ebben a posztban a két szót felcserélhetően használok, de pontosabban az *Ószövetségre* utalok) világosan nem ért egyet, hiszen beszél angyalokról és istenfiakról, sőt, Isten az istenek gyűlésén is ítéletet tart (82. zsoltár²), ahol a héberben ugyanazzal a szó (elohim) utal a többi istenre, mint amit a Biblia több helyen Jahvéra vonatkoztat.

Tehát a Biblia ismer többféle szellemi lényt, és nem is kezeli mindig annyira következetesen elkülönítve a kategóriákat, mint sok mai keresztény Isten és az angyalok, ill. démonok megkülönböztetésével (noha természetesen ez utóbbiak is bibliai fogalmak). Mégis az is világos, hogy Isten az egyetlen teremtő, neki van hatalma minden más fölött, és minden, ami létezik, az erejét őtől kapja. Így definiálhatjuk pontosabban a bibliai monoteizmust: egyetlen olyan isten van, aki a leghatalmasabb, és akitől származik minden más. Ehhez kapcsolódik a Bibliában az ún. *monolátria* fogalma, ami egyetlen (lény) imádatát jelenti, vagyis azt a nézetet, amely szerint egyetlen isten méltó csak az imádatra — vegyük észre viszont, hogy ez utóbbi önmagában még nem mond ellent több isten létezésének (hogy erről Izrael és a Biblia szerzői hogyan gondolkodtak, arra a későbbiekben még visszatérünk). A fogalmak tisztázása után a következőkben nézzük át röviden a tárgyi és szövegi bizonyítékokat.

Hány istenben hitt az ókori Izrael népe?

Az *Ószövetség* számos könyve világos a tekintetben, hogy a zsidók egy jelentős része a fogság előtt más isteneket imádot. Ez igaz a pusztai vándorlásra a Mózes 2. és 4. könyveinek leírása alapján, igaz a kánaáni honfoglalásra és az azt követő bírák korára a Bírák könyve alapján, és az izraeli királyságok korára (kb. Kr. e. 10–7. sz.) is Sámuel és a Királyok könyvei szerint. A Bírák könyvében ez olyannyira jellemző, hogy ez formálja a könyv alapvető szerkezetét is: a zsidók bálványimádásba esnek (a politeizmust érthető módon ezzel a szóval jellemzi a Biblia), Isten megbünteti őket, ők Istenhez kiáltanak, Isten pedig sza-

badítót küld nekik egy bíra formájában — majd kezdődik az egész előlről.

A királyok könyveiben az egyes uralkodók megítélésének az egyik kulcs szempontja az, hogy mennyire engedték vagy tiltották a bálványimádást: egyesek, mint pl. Jósias és Ezékiás kiemelkednek a Jahve felé való monolátria bevezetésével, míg sokan mások, mint pl. Manassé a bálványimádás támogatóiként jelennek meg. Az ebben a korszakban működő próféták (kb. Ézsaiás és az első 9 kispróféta) üzenetében is ugyanez tükröződik. Kétségtelen, hogy vannak egyes korszakok, illetve a népnek egyes részei, amelyek Jahvéhoz ragaszkodtak, de az is világos, hogy sokszor, sok helyen a nép jelentős része eltért ettől az ideáltól. Azonban az is látható, hogy maga az ideál jelen volt: már a Mózesnek adott Tízparancsolat első mondatai is a Jahvénak járó monolátriára és a bálványimádás tiltására figyelmeztetnek (2Mózes 20). Hogy mindezt miért kell kiemelnünk, azt Sommer jól kifejti:³

Fontos hangsúlyoznunk, hogy a bibliai szövegek nagy részt politeistának mutatják be az izraelitákat, noha sok mai kutató valamiért azt feltételezi, hogy a bibliai szövegek biztosan azt állították, hogy az izraeliták monoteisták voltak. Elkészerítő számú tudományos anyag áll abból, hogy megpróbálja a Bibliát megcáfolni egy olyan dolog bizonyításával, amit maga a Biblia is állít, sőt többször hangsúlyoz: hogy a fogság előtt az izraeliták sok istent imádtak. (149. o., saját ford.)

Áttérve a régészeti információkra, először a különböző feliratokon fennmaradt *neveket* érdemes megemlíteni, ugyanis akkoriban sok személynév tartalmazta egyes istenek neveit. Például Nabukadnecár vagy Nabukodonozor nevében is Nabú asszír-babiloni istenség nevére bukkanunk, de a szokás Izraelben is jelen volt, csak ezt a magyar névátírások kicsit elfedik: pl. az „-iás” végű nevek (Ézsaiás, Jeremiás stb.) héberül „-jah” végződésűek, ami a Jahve név rövidebb alakja. Az ilyen bizonyítékok kutatásából a fentiek alapján talán meglepő módon az derül ki, hogy a királyság idejéből, különösen a déli országrészben (Júdában) nagyon kevés más istenség nevet tartalmazó felirat maradt fenn, Jahve nevét tartalmazó azonban több tucat.

Másodszor vizsgálhatók a különböző fogság előtti ábrázolások, amiken a környező népeknél mindenféle istenek megjelentek: pecsétlők, falrajzok. Itt is a fentihez hasonlóak az eredmények: bár előfordulnak más istenek, mégis csak ritkán, ráadásul a különböző rajzok — a Tízparancsolatnak megfelelően — kerülnek az istenek, különösen Jahve ábrázolását. Van azonban a régészeti leleteknek egy harmadik csoportja, ami a politeizmus jelenlétét mutatja: számos kis, nőalakokat ábrázoló szobor került elő Izrael területéről, amelyek a környező kánaáni népek istennő-szobraihoz hasonlítanak. Előfordulási helyük el-

sősorban nem kultikus (pl. templom), hanem családi, ill. a háztartásokhoz kapcsolódó közegekben jelentek meg (ezeket nevezhette a Biblia *házibálványoknak*: Bírák 18, 1Sámuel 19).⁴

A ta'anakhi lelet

A ta'anakhi kultikus állvány

Negyedjére és utolsóképpen még egy leletet meg kell említenünk, ami a Kr. e. 10. századból került elő egy észak-izraeli településről, Ti'inikről (más átírás szerint Ta'anakh). Ez valamiféle kultikus állvány vagy oszlop, amely négy vízszintes sávra osztva részletes ábrázolásokat tartalmaz. A(z alulról) másodikon és a legfelsőn minden valószínűség szerint Jahve szerepel: a másodikon a Tízparancsolattal és Ezékiellel összhangban egy kerübokkal körbevett *úrt* látunk, tehát maga Jahve ábrázolás nélkül marad; a fent pedig egy ló fölött lévő szárnyas napként jelenik meg, ezzel egy példáját nyújtva annak a napimádatnak, amiről helyenként az Ószövetség is elszörnyedve beszámol.

Felvetődik a kérdés, hogy mit ábrázol a legelső és a harmadik sáv? A kutatók alapos vizsgálatok alapján arra jutottak, hogy Asérát, egy kánaáni istennőt ábrázol, akit az

amóriak mint Él isten feleségét tiszteltek. Tekintve, hogy a Biblia is sokszor használja az *él* szót Istenre (vagy a többesszámát, az *elohimot*), noha inkább köznévként, érthető, hogyan alakulhatott ki az a népi hiedelem, hogy Jahve felesége Aséra — ez pedig többistenhitet és több isten imádatát eredményezte.

Ezzel a végére értünk Izrael monoteizmusa vizsgálatának, úgyhogy gondoljuk végig, hogy mire jutottunk. Egyrészt a Bibliából az derül ki, hogy rendszeres és elterjedt volt az, hogy a nép egy része más isteneket kezdett imádni Jahve mellett vagy helyett. A régészeti leletek alapján azonban az is kiderül, hogy még így is egészen más volt Izrael helyzete, mint a környező népeké abban, hogy sosem tudtak a hamis istenek egészen beleivódni a kultúrába és a vallási életbe annyira, hogy sok ábrázolás szülessen róluk, vagy hogy sok ember nevében megjelenjenek. Ennek fényében miért lehet, hogy az Ószövetség mégis annyira katasztrofikus súllyal értékeli ezeket az eltéréseket? Minden bizonnyal az — és ez számunkra is tanulságos lehet — hogy a bálványimádás már kis mértékben is beszennyezi Isten imádatát és a nép szívét, Isten pedig nem csak a gyakorlati megvalósulást és elterjedést nézte, hanem ismerte az emberek hűtlenségét és hajlandóságát arra, hogy adott körülmények között könnyen más istenekhez forduljanak.

Hány istenben való hitet tanít a Biblia?

A Biblia *leírja* és *tiltja* azt, hogy a Izrael népe pogány isteneket imádjon, de mi az, amit *előír*? Az kétségtelen, hogy Jahve egyedüli imádatára szólít föl (monolátriára, ld. 2Mózes 20) — de ebből még nem derül ki, hogy mit tanít az istenekről: Jahve a legnagyobb, aki minden mennyei lény fölött uralkodik, vagy csak egy a sok közül, aki viszont most népet szerzett magának, akik ezért neki tartoznak hűséggel?

Sommer először felsorol több olyan szakaszt, amiket *nem* tart jó érvek a bibliai monoteizmus mellett, pedig elsősorban annak tűnhetnek. Ilyen pl. (sok hasonló mellett) Mózes éneke a 2Móz 15,11-ben: „Kicsoda olyan az istenek között, mint te, Uram? Kicsoda olyan felséges szentségében, félelmetes dicső tetteiben, csodákat cselekvő, mint te?” Vagy a 95. zsoltár 3. versében: „[N]agy Isten az Úr, nagy király minden isten fölött.” Hasonlóan a 96. zsoltár 4. versében: „[N]agy az Úr, méltó, hogy dicsérik, félelmetesebb minden más istennél.” Sommer kritikája az ezekből levont következtetéssel szemben az, hogy ezekhez hasonló dicsőítő énekeket találunk az Izraelt körülvevő politeista népeknél is, túlzás- vagy hízelgésnéppel az adott isten tetszésére. Ez persze nem jelenti, hogy ezek a mondatok politeisták lennének — távolról sem — de nem mutatnak egyértelműen monoteista világgépre. Hasonlóan kezeli, bár kicsit erősebbnek tartja az 5Mózes 4-et, 32-t,

a Mikeás 4-et és az Ézsaiás 19-et.

Az igazi, legalapvetőbb különbség aközött, ahogyan a Biblia viszonyul Jahvéhoz, és aközött, ahogyan más népek írják az ő isteneikről, a következőkben jelenik meg — megint csak Sommer szerint, nem állítom, hogy ne lehetne vitatkozni vele, bár szerintem van igazság a gondolataiban:

- Jahvéval soha nem száll szembe más lény sikeresen, de még csak reális eséllyel sem. Míg más szövegekben az istenek félnék egymástól, és még ha van is leghatalmasabb közöttük, változhat, hogy éppen ki az; addig a Bibliában Jahve megkérdőjelezhetetlenül az egyetlen Úr, akinek a hatalma nincsen veszélyben. Amikor a Bibliában Istent más mennyei lények társaságában látjuk (Zsoltárok 29, 1Királyok 22, Ézsaiás 6, Ézsaiás 40 stb.), ott a többiek hallgatják vagy dicsőítik őt. Még ha valamelyik szembe is szállna vele (Jób 1), az sem jelent semmi komolyt a hatalmára nézve.
- Jahve nem az idő egy pontján vette fel a szerepét és a tisztségét, hanem mindig az volt, aki. Ehhez kapcsolódóan Jahve nem teremtett és nem is jött létre magától valamiféle korábbi közegből, hanem ő teremtett mindent.
- Jahve sosem ütközik a természet erőibe, nem korlátozza a világon semmi a szándékai elvégzésében, se személyes, se személytelen tényező: Jahve, a népek isteneivel

szemben, valóban mindenható. A többi isten a természet rituálék és mágia útján tudta csak befolyásolni; Jahve szavára engedelmeskedik az egész teremtett világ. Más vallásokban a sok isten számára volt egy náluk hatalmasabb tényező: a sors, az anyag, vagy valami más. A Bibliában a sorsot Jahve szabja meg, az anyagot ő teremti, a mágiának pedig — ezek után magától értetődően — nincs hatalma rajta.

Összegzés

Mire jutottunk az eddigiek alapján? Először is arra, hogy a zsidókat a Biblia Istene elhívta, hogy a saját népe legyenek, és csak őt imádják. Ők ezt részben követték, részben nem, de még az engedetlenségük mellett is látható volt az eltérésük a környező kultúráktól. Azonban a bálványimádás nem olyan dolog, amivel kapcsolatban Istennek lenne egy túrérküszöbe, ami még belefér — királyok emlékeztét megőrizte az, ha egyáltalán engedték a nép körében, hogy más istenekhez forduljanak. Azután megvizsgálva Biblia és a környező népek hitének viszonyát, arra jutottunk, hogy Jahve összehasonlíthatatlanul hatalmasabb és erősebb Isten, mint amit a bálványokról akár a saját követőik mondanak, és ő lévén az egyetlen teremtő és a megkérdőjelezhetetlen, örök uralkodó, nyugodtan mondhatjuk — a hithű ókori Izraellel együtt –, hogy ő az egyetlen Isten.

Kovács Géza

Péter, az ember

Péter szobra a Vatikánban, a Szent Péter téren

Bevezetés

Péter apostol személye és apostoli működése messze kiemelkedik apostoltársai közül. Máté és Márk evangéliuma szerint Péter volt az első – Andrással, a testvérével együtt –, akiket Jézus tanítványként elhívott (Mt 4,18–20). Lukács külön és részletesen is leírja Péter elhívásának a történetét (Lk 5,1–11). Péter az egyetlen tanítványok közül, akinek Jézus adott új nevet a régi, „Simon” neve mellé. Ez a névadás már az elhívása előtt történt, amikor testvére, András elvezette őt Jézushoz, és bemutatta neki (Jn 1,40–42). „Péter” azt jelenti, „szikla”. Péter valóban erős sziklaként szilárd hittel és győzelmesen végezte el küldetését Jézus messiási szolgálatának első napjától, a mártírhalált is vállaló hűséggel. Ismereteink szerint Péter az egyetlen tanítvány,

aki az elhívásakor nős volt. Feleségével, az anyósával meg Andrással, a testvérével együtt Kapernaumban laktak. Az evangéliumok leírása szerint Jézus a kánai menyegzőn történt első csodatétele után anyjával (Máriával), a testvéreivel és a tanítványaival együtt Kapernaumba ment, és Péter házában szálltak meg. Az evangéliumok szerint ez a ház lett Jézus kedves „otthona”. Jézus Kapernaumban előbb a zsinagógában tanított, ott egy megszállott embert szabadított meg, majd – Péter és András házában – meggyógyította Péter anyósát (Mk 1,21–31). Ugyanazon nap estéjén pedig az „egész város összegyűlt az ajtó előtt. Sok különféle betegségben sínylődőt meggyógyított, sok ördögöt kiűzött” – olvassuk a Péter házában történt események leírását (Mk 1,29–34). E néhány mondatból érzékelhet-

jük, hogy milyen sűrű program, a segítségre szoruló emberek tömege, szellemi aktivitás, Istentől való erők áradása kísérte Jézus tevékenységét mindjárt a bemenését követő napokban és az első tanítványainak kiválasztása után. Jézus tanítványai ebben a szorongató és tevékeny sodrásban éltek három évig Jézussal együtt, majd Krisztus mennybemenetele után az ő szolgálatában életük végéig. Ennek a teljes odaszánást igénylő, de boldog küldetésnek első számú vezéralakja volt Péter apostol. Ezt a szolgálatát erősítette az is, hogy az ő kaper-naumi háza volt a tanítványi csapat otthona is. Jézus Krisztus maga bízta meg és ruházta fel Pétert az e kiemelkedő küldetés betöltéséhez szükséges hatalommal a Szent Szellem által. Mennybemenetele előtt Jézus Pétert bízta meg a kialakuló keresztény egyház legeltetésével, vagyis az irányításával is. Péter pedig bátran, hősiességgel és halálra vállalkozó hűséggel töltötte be ezt a küldetését.

Ugyanakkor Péter apostol is hozzánk hasonló, esendő ember volt. Hozott magával genetikusan kiemelkedően jó adottságokat, de bukásba sodró emberi gyengeségeket is. Ember volt, Ádám utódja, a bűnörökség részese, akit Isten mégis méltatott arra, és alkalmassá is tette, hogy sok ember felé, sőt az egész emberiség felé legyen Isten kegyelmének eszköze az üdvösségünk munkálásában. Az általános gyakorlattól eltérően, arra vállalkoztam, hogy ezúttal Péter életének a megismerése és ismertetése közben elsősorban ne a Szent Szellem által hatalmasan munkálkodó Pétert, hanem Pétert, az esendő embert ismerjük meg. Tegyük ezt azért, hogy kitűnjék, nem emberi képességek és adottságok kellene ahhoz, hogy Isten kezében jó eszközök legyünk, hanem hit, odaszánás és engedelmesség. Természetesen Isten a szolgálatunkban az adottságainkat is hasznosítja. Mégis Jézus Krisztus személye, a Szent Szellem által megvalósuló uralma tesz alkalmassá és gyümölcsözővé Isten országának az építésében. *„Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.”* Embereket megmentő kegyelme ma is működik, és hatalmas arra, hogy – Péterhez hasonlóan – kiválasszon és alkalmassá tegyen embereket az evangélium győzelmének munkálására, Krisztus testének építésére.

I. PÉTER, AZ ELHÍVOTT TANÍTVÁNY

Péter, a halász

Eredeti nevén Simon, Jóna fia, Betsaidában született. Ez a város a Genezáreti tó északi partján épült, közel ahhoz a

helyhez, ahol a Jordán a tóba ömlik. Tőle nyugatra 8-10 kilométernyire feküdt Korazin, kissé délebbre pedig Kaper-naum városa, amely Betsaidához hasonlóan a tó partján épült. Ezt a három várost emeli ki Jézus, ahol a legtöbb tanítása hangzott és sok csodája történt messiási szolgálata idején. Róluk mondta ki azt a megdöbbentő ítéletet, hogy Sodomának könnyebb sorsa lesz az ítélet napján, mint ennek a három városnak, mivel a sok tanítás és csoda ellenére sem tértek meg. Ezzel azt is jelezte az Úr, hogy az ítélet és annak mértéke nem az elkövetett bűnök mértéke szerint történik majd, hanem Jézus Krisztus meghallott hívásának az elutasítása miatt kárhoznak el az emberek.

Jónáról – Simon Péter apjáról – annyit tudunk, hogy szintén halászember volt. Bizonyára buzgó hitben élő ember lehetett. Nem lehet véletlen az, hogy két fiát – Simont és András – is a tanítványai közé választotta Jézus. Jóna nem ellenkezett, noha anyagilag veszteséget jelenthetett számára fiainak távozása a családi vállalkozásból. András már korábban Bemertő Jánoshoz csatlakozott tanítványaként. János evangéliuma szerint András tanúja volt Jézus bemenésének, és – amikor Bemertő János úgy mutatta be Jézust, mint az Isten Bárányát – otthagya addigi mesterét, és Jézushoz csatlakozott. Ezt követően András megkereste testvérét, Simont, és bejelentette neki, hogy *„Megtaláltuk a Messiást”*, majd elvezette Simont Jézushoz. Ekkor történt, hogy Jézus örömmel fogadva Simont, azt mondta neki: *„Téged Péternek fognak hívni!”*

Simon Péter kiváló halász volt, ismerte a halak járását.

Ezzel kapcsolatosan történt a megtérése, majd a lelki gyógyulása is. Lukács leírása szerint nagy tömeg gyűlt össze a tenger partján, amikor Jézus megkérte Simont, hogy az ő hajójából taníthassa a sokaságot. Nyilván Simon ott ült Jézust hallgatva a hajóban. A tanítás után Jézus azt kérte Simontól, hogy evezzen beljebb, és vesse ki a hálót fogásra. Ekkor szólalt meg Simon Péterből a szakember. Ezt mondta: *„Mester, egész éjszaka fáradtunk ugyan, de nem fogtunk semmit.”* Igaz, azt is hozzátette: *„De a te szavadra mégis kivetem a hálót!”* És ekkor történt, hogy *„Olyan nagy tömeg halat kerítettek be, hogy szakadoztak a hálóik”*. Simon – ezt látva – mély és nagy megszégyenüléssel roppant össze, megnyíltak szívének és hitének szemei. Felismerte Jézus Krisztusban az Istent, akinek semmi sem lehetetlen, önmagában pedig a tudatlan és elveszett bűnös embert látta meg, és kimondta: *„Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!”* Simon ezek után is szerette a szakmáját. Ezt jelzi, hogy (három évvel később) amikor Jézus halála és feltámadása után Péter a tagadása miatt méltatlannak tekintette magát a további tanítványságra, visszatért a halászmesterséghez (Jn 21,3). Ekkor Jézus megismételte a csodálatos halfogást. Újra az történt, hogy Péter és társai *„azon az éjszakán semmit sem fogtak”*, majd Jézus szavára 153 nagy hallal telt meg a hálójuk. Simon Péter ezt látva a vízbe ugrott és gyorsan úszott ki a partra, hogy mielőbb Jézus elé térdelhessen. Jézus ekkor külön lelkigondozásba vette Simon Pétert, és nemcsak helyreállította és meggyógyította a tagadás miatt megsebesült lelkét, hanem rábízta nyáját (a választottak közösségét), hogy legeltesse őket (Jn 21,15–17).

Péter, a hitvalló tanítvány

Jézus messiási szolgálatának fő célja volt, hogy az emberek *ismerjék fel benne a Messiást, az Isten Fiát*. Ezt célozták a tanításai és a csodái is. Tudta, hogy egyedül ez a hit nyitja meg számunkra az üdvösség, az örök élet kapuját. *„Ha nem hiszitek, hogy én [Isten Fia] vagyok, meghaltok a bűneitekben”* – mondta Jézus (Jn 8,24). Ugyanakkor (különösen a tanítványaitól) igényelte, hogy a tanítása és tettei alapján ők ismerjék fel benne a Messiást, az Isten Fiát. Ezért történt, hogy egy alkalommal megkérdezte a tanítványait: *„Ti kinek mondotok engem?”* Ekkor állt elő Péter, és kimondta: *„Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!”* (Mt 16,13–20) Nagy jelentősége van annak, hogy Péter először mondta ki ezt a hitbeli felismerést. Jézus azzal válaszolt, hogy maga a mennyei Atya fedte fel Péter számára ezt a felismerést. E naptól kezdve – az ember voltából fakadó megingásai ellenére – ez a hitbeli bizonyosság töltötte be és vezérelte Péter egész életét. A Szent Szellem hatalmával mondta ki pünkösöd napján: *„Tudja meg tehát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy Úrrá és Krisztussá tette őt*

az Isten, azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek!” (ApCsel 2,36) A Szent Szellem adta a szavakat és szavaiba az isteni erő különleges áradását, amikor a pünkösöd napján elkülönült 3000 megtérőt megtérésre és bemenítésre szólította fel, és közölte velük, hogy *„megkapják a Szent Szellem ajándékát”*. Bizonyára maga Péter is ámulattal tapasztalta a csodákat és a benne munkálkodó Szent Szellem hatalmát. Engedelmesen szolgáltatta ki magát arra, hogy benne és általa maga Isten munkálkodjon. A Szent Szellem vezette abban is, hogy évekig (János és Jakab apostollal együtt) a körülmetélést gyakorló jeruzsálemi gyülekezet vezetői voltak. Ugyanakkor később Péter javasolta a jeruzsálemi közgyűlésen, hogy *„Ne tegyenek [a pogányok közül megtért] tanítványok nyakába olyan igát [a mózesi törvényeket], amelyet sem atyáink, sem mi nem tudtunk elhordozni”* (ApCsel 15,10). E kijelentésével a Pál apostol által hirdetett kegyelem evangéliuma mellett foglalt állást. Péter levelei és a hagyomány is azt igazolják, hogy Péter a későbbiekben elhagyta Jeruzsálemet, Kis-Ázsiában és szerte a világon hirdette az evangéliumot. Valószínű, hogy – Pálhoz hasonlóan – ő is mindenütt a zsidók között kezdte hirdetni a Krisztusról szóló evangéliumot, de (leveleinek tartalma szerint) nem a mózesi törvény betartására, hanem a Jézus Krisztus halálból való feltámadása által elnyerhető újjászületésre hívta az embereket (1Pt

1,3–4). A hagyomány szerint Péter Rómában is jelentős ideig munkálkodott. Róma városának irányító szerepe volt a birodalom területén, és ez az egész kereszténységen belül is érvényesült. Péter Istentől való tekintélye pedig erősítette ezt az irányító hatalmat és viszonyulást a birodalomban élő valamennyi keresztény felé. A hagyomány szerint Péter és Pál együtt is munkálkodtak Rómában, és mindketten a Néró-féle kegyetlen keresztényüldözés áldozatai lettek 64 körül.

II. PÉTER, AZ EMBER

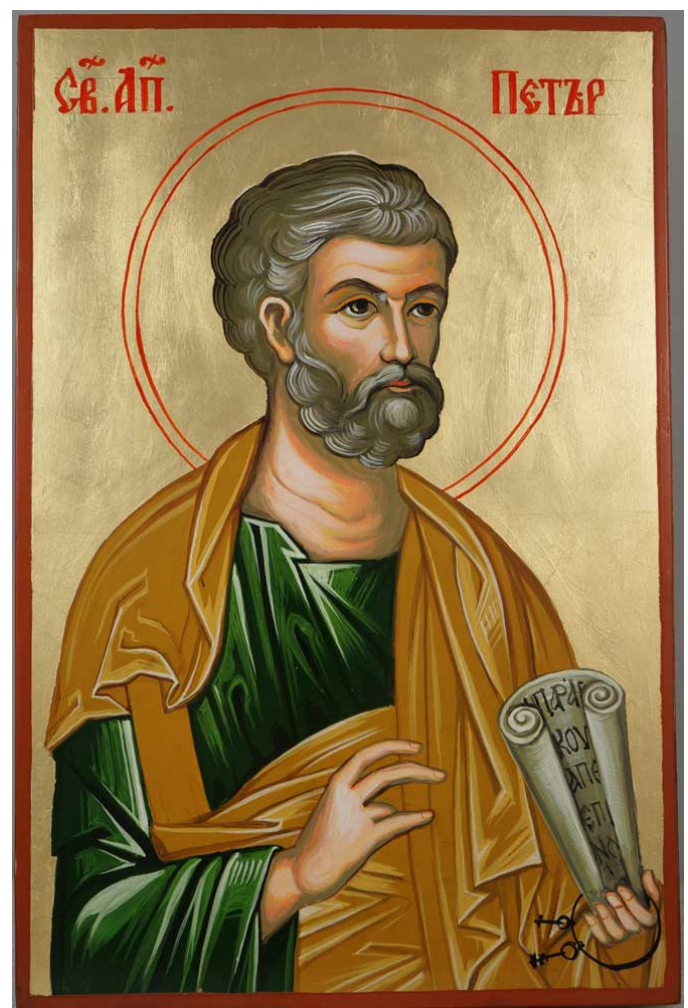
Péter életének és kiemelkedő jelentőségű apostoli szolgálatának a rövid bemutatása után lássuk Pétert, az embert. Lássuk meg, fedezzük fel életének, magatartásának, jellemének azokat a vonásait és eseményeit, amelyekből kiderül, hogy ő is Ádám bűnörökségét hordozó egyszerű ember volt. Isten kiválasztó és áldó kegyelmének köszönhető életének és szolgálatának gazdag gyümölcsözését, amelyet hittel, odaszánással és engedelmisséggel töltött be. Ugyanakkor az életét és szolgálatát figyelve megállapíthatjuk, hogy az atyáitól örökölt, bűnre hajlamos emberi természet benne is jelen volt. Gyakran olyan magatartást, cselekvést váltott ki belőle, amelyet meg kellett bánnia. Jézus – a Mester – látta, kezelte, olykor leleplezte Péternek ezeket a „gyengeségeit”. Tanulságos, hogy Péternek az emberi „gyarlóságai” nem jelentettek akadályt abban, hogy Isten kezében, a Szent Szellem uralma és ereje által hatalmas eszközzé legyen. Mintha Péternek ezek a gyarlóságai és az ezekből következő botlásai arra is szolgáltak volna, hogy Isten alázatban, használható lelkiállapotban tartsa őt. Fedezzük fel, lássuk meg Péternek ezeket a bűnös emberi természetéből fakadó gyarlóságait. Lássuk Pétert, az embert.

1. Péter, a magabízó, büszke ember

Foglalkoztunk Péter megtérésének a történetével, amely az első csodálatos halfogásának az eseményéhez kapcsolódik. Ebben a történetben került világosságra Péter büszke énje, önmagában bízó magabiztossága. Péter (mint minden ember) a szüleitől örökölte ezt a tulajdonságát, a halászatban szerzett tapasztalatai és sikerei által pedig tovább erősödött benne ez a magabízó fölény. Ennek alapján mondta ki, amikor Jézus a háló kivetésére kérte őt: „Mester, egész éjszaka fáradtunk ugyan, de semmit sem fogtunk!” Ezzel azt közölte Jézussal, hogy „nincs értelme annak, amit kérsz, fényes nappal nincs haljárás, mi még éjszaka – haljárás idején – sem fogtunk”. Elismerésre méltó, hogy Péter mégis kivetette a hálót. Bizonyára azzal a meggyőződéssel tette, hogy nincs ugyan értelme, de „a Mester iránti tiszteletből megteszem”. Úgy gondolhatta,

hogy legalább Jézus előtt is igazolja a szakmai tudását: kiderül, hogy neki van igaza, és nem lesz halfogás. Ekkor jött a fantasztikus meglepetés: a hatalmas mennyiségű hal. Olyan, amilyenről a halászok egész életükben csak álmodnak. Pétert azonban ekkor már nem a halak érdekelték. Nem is foglalkozott velük. Péter e pillanatokban meglátta Jézusban az Istent, az Isten Fiát, aki parancsol a halaknak is. Ő maga pedig porrá zúzva roppant össze, magabízó büszke énje a halálba zuhant. Mély összetöretésben ismerte fel, hogy okosabb akart lenni Istennél. Megsemmisülten hullt Jézus lábaihoz, felismerve a valóságot Jézus Krisztusról is és önmagáról is. Jézusról azt ismerte föl, hogy ő Isten. Önmagáról pedig, hogy ő egy senki, egy beképzelt bűnös ember. A megtérés görögül *metanoia*, ami azt jelenti: új felismerésre jutni. Ez történt Péternél, és ez történik minden megtérésben. Új felismerés önmagáról és Jézus Krisztusról. Ezt követően Jézus azt mondta Péternek: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” A lényeg: Jézus Krisztus átvette Péter büszke énje fölött az uralmat: vagyis megtért és újjászületett.

Mai üzenetként fontos elmondanunk azt is, hogy magunkkal hozott bűnörökségünk a megtérésünk által Jé-

zus Krisztus keresztyére (a halálba) került ugyan, de nem semmisült meg. Továbbra is kísért, igyekszik ismét trónra kerülni bennünk, és bukásba sodorni. (Péter életében is láthatjuk ezt.) Isten engedi ezt meg, mert ezáltal tanít arra, hogy folyamatosan szükségünk van Jézus jelenlétére, a Szent Szellem erejére az életünkben. A győzelem kulcsa az, ha a megkönyékező kísértésekkel szemben folyamatosan igénybe vesszük a bennünk lakozó Szent Szellem hatalmát. Amint a Biblia mondja: *„Ha test szerint éltek, meg kell halnotok, de ha a Lélek által megölitek a test cselekedeteit, élni fogtok!”* (Róm 8,12) Isten a mi életünkben is ad (vagy megenged) olyan leckéket, amelyekből meg kell tanulnunk, hogy Jézus Krisztus az Úr, akinél nincs lehetetlen, én pedig folyamatosan kegyelemre szoruló bűnös ember vagyok.

2. Péter, a hirtelen cselekvő ember

Több ízben is mutatkozik Péternek ez az emberi tulajdonsága, amelyet szintén genetikus örökségként hozott magával. Egy ilyen esetet emelek ki a sok közül. Az 5000 ember megvendéglése lelkes néphangulatot váltott ki a tömegből. Annyira, hogy királlyá akarták kikiáltani Jé-

zust. Bizonyára a tanítványoknak is tetszett ez a dolog, hiszen maga Jézus is mondta nekik, hogy *„Ti is 12 királyi székbe ültök majd, amikor az Emberfia beül dicsőségének királyi székébe”* (Mt 19,28–29). Jézus azonban nem ilyen hangulatkirály akart lenni. Ezért a tömeget szétoszlatta, a tanítványokat pedig arra „kényszerítette”, hogy azonnal szálljanak hajóba, és menjenek át a túlsó partra. A „kényszerít” kifejezés azt jelzi, hogy a tanítványok nem szívesen váltak el a királyválasztó lelkes tömegtől (Mt 14,22–33). Jézus pedig felment egyedül a hegyre imádkozni. Szükségét érezte, hogy ezeket az eseményeket megbeszélje az Atyával. A tengerre pedig még egy kis vihart is dobott, hogy kimossa a tanítványok lelkét az emberi hiúság bűvöletéből. Aztán – az éjszaka negyedik szakaszában – Jézus a tengeren járva a „hullámok között hányódó” tanítványok után ment. A tanítványok rémülten kiáltozni kezdtek, mert kísértetnek vélték. Jézus azonban megnyugtatta őket: *„Bízzatok, én vagyok, ne féljete!”* Ekkor tört elő Péterből a hirtelen indulatú, meggondolás nélkül cselekvő ember: *„Uram, ha te vagy – kiáltotta –, parancsold meg, hogy menjek oda hozzád a vízén!”* „Jöjj” – mondta Jézus. Péter ekkor kiszállt a hajóból, elindult a vízén. Amikor azonban az erős szélre figyelt, süllyedni kezdett és felkiáltott: *„Uram, ments meg!”* Jézus pedig azonnal kinyújtotta kezét, megragadta őt, és ezt mondta neki: *„Kicsinyhitű, miért kételkedtél?”* Tanulságos, hogy Jézus nem dorgálta meg Pétert hirtelen támadt, merész ötletéért, sőt biztatta: „Jöjj!” Péter úgy gondolta: ha Jézus járni tud a vízén, miért ne járhatna ő is. Nem mérlegelt, hanem (bár Jézus engedélyével) már lépett is. Nem gondolkozott, hanem azonnal cselekedett. Ugyanakkor kiderült, hogy merészségénél és a tengeren járó képességénél erősebb tényező volt a vihar és a tenger. Amikor a tengerre nézett, azonnal süllyedni kezdett. Jó, hogy Jézus ott volt a közelében, és a segélykiáltása nyomán azonnal kiemelte őt a tengerből. Kérdés: Jó vagy rossz, pozitív vagy negatív emberi tulajdonság-e a genetikus örökségként működő hirtelen cselekvés? Péter elmondott esete azt mutatja, ha Jézus ott van a közeledben (a szívedben), akkor is baj származik ugyan a hirtelen indulatból, de ő kiemel a hullámokból. A veszély akkor válhat végzetessé, ha nincs ott a közeledben Jézus, nem az ő védelme alatt vagy, amikor elragad hirtelen cselekvésre az indulatod. Nagyon sok végzetes tragédia történt már emberek életében, amelyek oka a hirtelen támadt indulat és a meggondolás nélküli cselekvés volt. A hirtelen indulatból fakadó szavak is ölni tudnak. Sajnos azonban gyakran nemcsak szavakra, hanem erőszakos cselekedetekre is elragadja az embereket a hirtelen indulat. Országos napilap közölt egy szomorú történetet, amely szerint egy középiskolás fiú öngyilkos lett. Búcsúlevele ennyi volt: *„Minek éljen egy töpörtyű!”* A nyomozás kiderítette, hogy

a testi hibával született fiú enyhén púpos volt. Néhány gonosz indulatú diáktársa emiatt elnevezte őt töpörtyűnek. Fájt neki, de elviselte. Egy napon az történt, hogy – a diáktársaival együtt – ő is hangosan nevetett valamin egy tanítási óra alatt. Ekkor a tanár őt pécézte ki, és dühödt indulattal ráordított: „Hallgass, te töpörtyű!” Ez a szó akkor olyan gyilkos törként hatolt a fiú szívébe, hogy öngyilkosságba menekült, megírva búcsúlevelét: „Minek éljen egy töpörtyű!” A hirtelen indulatból fakadó szó gyilkos törre vált. Nyolc-tíz éves lehettem, amikor az egyébként mélyen hitben élő édesapámat is elragadta egy hirtelen indulat. Zöldpaprikát szedtünk 15-20 fős csapattal a szüleim kertészetében. A magasra csapott jó hangulatunkban egyszerre csak egymást dobáltuk a paprikával. Nem vettük észre, hogy jött az édesapám, aki éktelen haragra gerjedt. Gonosz és kártékony naplopóknak szidott le minket. Igaza volt, mégis nagyon megbotráncoltam akkor az édesapámban. Addig soha nem láttam ilyen hirtelen haragú, indulatos embernek. Este vacsora után az asztal körül házi áhítat következett. (Ez egy nap sem maradt el.) Apám ezen a napon is felállt, kezébe vette a Bibliát, de sokáig hallgatott. Egyszer csak erős zokogás tört ki rajta, és azt mondta: „Bocsássatok meg, ma csúnyán elragadott az indulat. Nem ér az a paprika annyit, hogy így megbántottam az Urat és titeket is.” Óriási hatást gyakorolt rám apámnak ez a nyílt bűnvallása. Apám mellett is ott volt Jézus, és kiemelte őt az indulatok elnyelni kész hullámveréséből. Sőt javunkra munkálta apám fájdalmas botlását követő alázatos bűnvallását. Akkor este elhatároztam, hogy én is ilyen hívó ember szeretnék lenni. Mit mondjunk tehát? A hirtelen indulatból fakadó szavak és cselekedetek veszélyesek, rombolóak, ölnek és pusztítanak. Egy jó megoldás létezik. Ha Jézus Krisztus a közelemben van – a szívedben lakik. Sajnos akkor is elragadhat a hirtelen indulat hullámverése, de ő kiemel, sőt jót is munkálhat belőle. Arról nem tehetünk, ha ádám örökségként hirtelen indulatra hajlamos bűnörökséget hoztunk magunkkal. Azt a lehetőséget azonban nekünk kell megragadnunk, hogy Jézus közelségében élve ő tartsa a kereszten (a halálban) ezt az indulatunkat. Ha pedig mégis elragadott a hirtelen támadó indulat: engedjük, hogy a szívünkben lakozó Jézus – igaz bűnbánatunk által – javunkra munkálja az ilyen botlásunkat.

3. Péter, aki Jézusnál is okosabbnak vélte magát

Péter magabizó büszkeségéből következett, hogy előfordult, amikor Jézusnál is okosabbnak gondolta magát, sőt ki is mondta az Isten akaratával szemben álló véleményét. Például azon a napon is ez történt, amikor Jézus kérdésére válaszolva Péter teljes bizonyossággal kijelentette: „*Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!*” Jézus akkor azzal vá-

laszolt, hogy maga a mennyei Atya jelentette ki Péternek ezt az igazságot. Sőt azt is hozzátette: „*Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat.*” (Természetesen Jézus nem Péter személyéről beszélt, amikor az egyház sziklaszilárd alapjáról szólt, hanem arra a hitvallásra utalt, amelyet Péter mondott ki először.) Jézus az ebben a hitben való diadalmas és örömteljes légkörben alkalmasnak látta az időt arra, hogy nyíltan beszéljen tanítványaival a megváltás szolgálatában rá váró küldetéséről. Jézus ezzel el akarta készíteni tanítványait azokra a napokra, amikor a kereszten elvégzi a megváltásunkat. Elmondta nekik, hogy neki Jeruzsálemben sokat kell szenvednie, a főpapok és az írástudók megölik, de harmadnapon fel fog támadni. Ekkor történt, hogy Péter „*magához vonta Jézust, és feddeni kezdte: Isten mentsen, Uram, ez nem történhet meg veled.*” Jézus erre „*megfordult, és így szólt Péterhez: Távozz tőlem, sátán, botráncokozatsz engem, mert nem az Isten szerint gondolkozol, hanem az emberek szerint.*” A megdöbbentő ebben a kijelentésben az, hogy Jézus a sátánnal azonosította Pétert, vagyis azt állapította meg, hogy a sátán szólalt meg belőle (Mt 16,15–18.21–23). A meglepő a hirtelen váltás volt. Egyik percben Péter a Szent Szellem kijelentése alapján tett vallást Jézus Krisztusról mint az Isten Fiáról, néhány perccel később pedig a sátánnak adott helyet, mert nem értett egyet azzal, amit Jézus a bekövetkező szenvedéséről mondott. Rendkívül tanulságos Péter gondolkodása. A Messiás – az ő hite szerint – Isten hatalmával rendelkező személy, akit nem érhet el földi, testi nyomorúság, betegség vagy bármilyen szenvedés, halál. Annyira biztos volt ebben a meggyőződésében, hogy „feddeni” kezdte Jézust, aki azt mondta el, hogy szenvedése, a vére és a halála által rendezi majd el az emberiség bűnét. Jézus akkor igyekezett világossá tenni tanítványai számára, hogy szenvedése és engesztelő áldozata szükséges ahhoz, hogy bocsánatot szerezzen a bűneinkre, és a

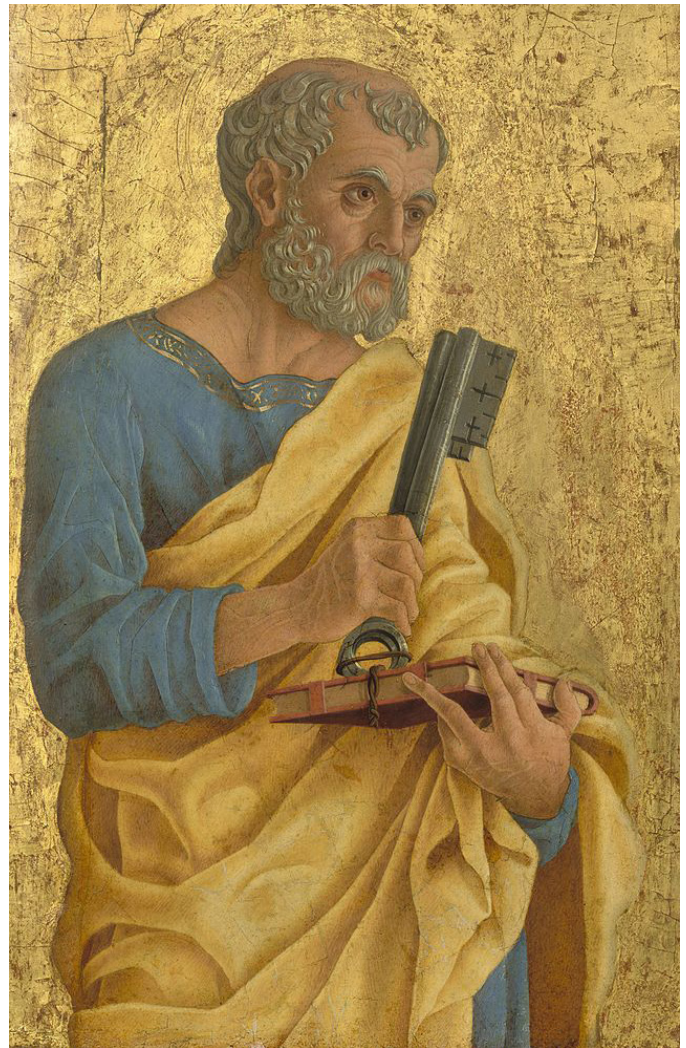

feltámadása által nyit kaput nekünk a bűntől szabad örök életre. Nem a hatalma győzi le a bűnt és a halált, hanem irántunk való nagy szeretetének áldozata szerez szabadságot számunkra a bűn és a halál uralma alól, és nyit kaput a menny felé. Péter azonban akkor még nem értette ezt. Akkori meggyőződése szerint a Messiást nem érheti szenvedés. Aztán később Péter is megértette és tanította is a váltság titkát. Levelében írja: „Nem veszendő dolgokon, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg atyáitoktól örökölt hiábavaló életmódokból, hanem drága véren, a hibátlan és szeplőtlen Báránynak, Krisztusnak a vérén.” (1Pt 1,18–19)

Magunkra kell ismernünk. Mi is hajlamosak vagyunk arra, hogy „megfeddjük”, kioktassuk Istent, az Urat, hogy mit tegyen és mit ne tegyen. Okosabbak akarunk lenni nála, és hatalmának tetteit igényeljük, a szenvedést is válaló hűség helyett. Arra szeretünk hivatkozni, hogy Isten számára semmi sem lehetetlen, álljon hát elő és cselekedjen. Mégpedig úgy cselekedjen, ahogyan mi elképzeljük, jónak látjuk, és mentesítse az életünket minden bajtól, szenvedéstől. Jézus viszont azt mondja: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.” (Mk 8,34) A keresztyét pedig mindig önmegtagadást, szenvedést és halált jelent.

4. Péter, a hangulatember

Péter egyéniségére jellemző volt, hogy az őt érő, a környezetéből származó pillanatnyi hangulat magával ragadta, és annak hatására már beszélt és cselekedett is. Egy példa: három evangélium (Mt, Mk és Lk) is leírja, hogy Jézus egy napon maga mellé vette szűk imaközösségének tagjait – Pétert, Jakabot és Jánost –, és felment velük egy magas hegyre. Itt különleges élményben volt részük. Jézus elváltozott, és csodás ragyogás vette körül őket. Majd megjelent a hegyen Mózes és Illés, és beszélgetni kezdtek Jézussal. Lukács azt is megírta, hogy Jézus életének a végétől beszélgettek, „amelyeknek Jeruzsálemben meg kell történniük” (Lk 9,28–36). (Úgy tűnik, hogy Istennek már a mennyben élő prófétái előre és pontosan tudták, hogy Jézusnak milyen áldozatokat kell majd hoznia a mi megváltásunkért.) Ekkor történt, hogy Péter a hegyen tapasztalt mennyei ragyogásban csodálattal és ámulattal telve megszólalt és egy javaslatot tett Jézusnak. Azt mondta: „Mester, jó nekünk itt lennünk, készítsünk három sátrat, egyet neked, egyet Mózesnek, és egyet Illésnek!” „De nem tudta, mit beszél” – jegyzi meg Lukács, az evangélium írója. Ez volt Péter! Neki minden új helyzetben azonnal volt ötlete, megoldásnak szánt javaslata. A hegyen tapasztalt különleges mennyei hangulat különösen gyors cselekvésre ösztönözte. Az igazán szép az volt, hogy önmagukról megfeledkezve csak Jézusnak, Mózesnek és Illésnek akart sátrat készíteni. – És ti hol fogtok megszállni? – kérdezhetnénk

Pétertől. Sátorra azonban nem volt szükségük. A hegytetőn átélt mennyei élmény hamar véget ért. Péter kedves és önzetlen ajánlatára nem volt szükség. Jézus a két mennyei társától megerősödést nyert a megváltói áldozatának betöltésére. Nekünk pedig arra jó ez a különleges, mennyeinek mondható esemény, hogy megismerhettük Péter atyáitól örökölt egyéniségének egy újabb jellemvonását. Pétert az érzelmei irányították. Gyorsan és hevesen reagált, amikor különleges hangulatot teremtő esemény részese lett. Isten így (ezzel a tulajdonságával együtt) szeretete, kiválasztotta, a Szent Szellem pedig ezt az adottságát is használta, de közben formálta is őt.

5. Péter, a haszonelvű (haszonleső) ember

Az evangéliumok leírják, hogy egy nagy vagyonnal rendelkező férfi azt a tanácsot kapta Jézustól, hogy „Ha tökéletes akarsz lenni, add el minden vagyonedat, oszd szét a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben. Aztán jöjj és kövess engem!” A férfi azonban nem volt képes ezt megtenni, hanem „szomorúan távozott, mert nagy vagyona volt”. Jézus ekkor kijelentette: „A gazdag ember nehezen

megy be a mennyek országába.” Majd hozzátette: „Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába bejutni” (márpedig a tű fokán egy tevé sem tud átmenni!). A tanítványok nagyon elcsodálkoztak Jézusnak ezen a mondásán, és megkérdezték: „Akkor ki üdvözülhet?” Jézus pedig ezt válaszolta: „Embereknél ez lehetetlen, de Istennél minden lehetséges!” Ezzel Jézus azt jelentette ki, hogy az üdvösség Istennek kegyelemből való ajándéka, és nem lehet pénzen megszerezni. Aki azonban minden másnál fontosabb értéknek ismeri fel az üdvösséget, az kész minden értékét Isten oltárára letenni a Krisztusért. Az ilyen ember pedig kegyelemből, ajándékként kapja meg az örök életet (Mt 19,16–26). Péter figyelemmel kísérte ezt az eseményt és ezt a beszélgetést, majd „megszólalt és ezt kérdezte Jézustól: Mi elhagytunk mindent és követtünk téged, mi lesz hát a jutalmunk?” (Mt 19,27) Meglepő számunkra Péternek ez a kérdése. Haszonelvű (sőt haszonleső) érdeklődés volt ez a részéről. Igaz ugyan, hogy Péter és társai otthagyták hajójukat, hálójukat, a házukat, – szóval – mindenüket, és teljes idejükkel és teljes szívükkel álltak be Krisztus szolgálatába. Mégis kissé megütközhetünk Péter kérdésén. Nem Krisztusért, az elveszett emberek mentéséért tették mindezt? Nem önzetlen odaszánás van a tanítványi szolgálatuk mögött? Péter

most a hasznot akarja látni, és kéri számon Jézustól? Ennél csak az lehet a nagyobb meglepetésünk, amit Jézus válaszolt Péternek. Nem dorgálta meg a hasznot és jutalmat igénylő kérdéséért, hanem ezt mondta: „Ti, akik követtek engem a megújult világban, amikor az Emberfia beül dicsőségének királyi székébe, ti is tizenkét királyi székbe ültök és ítéletet tartatok Izrael tizenkét törzse felett. És mindenki, aki elhagyta házát vagy testvéreit, apját vagy anyját, gyermekeit vagy földjét az én nevéért, a százszorosát kapja, és megörökli az örök életet.” (Mt 19,28–29) Csodás és hatalmas ígéret ez. Fontos azonban a jutalmazás idejének meghatározása. Jézus egyértelműen kijelentette, hogy a jutalmazás az ő szolgálatáért nem most, nem itt a földi életünkben lesz, hanem amikor az Emberfia visszajön és beül dicsőségének királyi székébe. Pál apostol is világosan kijelentette: most „hitben járunk, nem látásban” (2Kor 5,7). Vagyis ne most – a földi életünkben – akarjuk látni és elnyerni a jutalmunkat. A történet mai üzenete tehát az, hogy ne a világi és testi értékekben számítsunk jutalomra azért, amit Isten országának, Krisztus testének az építésében szolgálatként végzünk, vagy amit Krisztusért el kell szenvednünk. Szabad és helyes tudnunk, hogy bőséges jutalmazás lesz, de nem most, hanem majd a mennyek országában! Nagy jelentőségű üzenet ez. Az Isten országának építésében szolgáló embereket gyakran megkísérli az a vágy, igény és gondolat, hogy itt a földi életünkben szeretnénk látni, megnyerni valamilyen jutalmat, elismerést, földi áldásokban mutatkozó gyümölcsöket. Talán emberi természetünknel fogva jogosnak is véljük ezt az elvárást. Gyakran előfordult már, hogy szép és eredményes szolgálatot végző személyek időskorukban megkeseredve panaszkodnak, mert nem kapták meg ezt a – jogosnak vélt – jutalmat. Fontos üzenet tehát számunkra is Jézus Péter kérdésére adott válasza. Lesz jutalom, Isten megjutalmazza azokat, akik Krisztusért, Isten országának építésében önzetlen odaszánással munkálkodnak, de nem itt a földi életben. Jézus világosan fogalmazott, amikor azt mondta: „Gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsda nem emészti meg, és ahol a tolvajok nem ássák ki és nem lopják el.” (Mt 6,20) Jézus ezt válaszolta Péter jutalom iránt érdeklődő kérdésére, és ez az üzenete a mi számunkra ma is.

6. Az elfogadó alázat hiánya a heveskedő Péternél

Különleges ünnepi pászkavacsorára készültek Jézus és a tanítványai. Jézus utolsó együttléte volt ez tanítványaival a kereszthalála előtt. Jézus Pétert és Jánost kérte meg az előkészítéssel. Lukács evangéliuma arról is ír, hogy a vacsora előtt „versengés is támadt köztük, hogy ki a legnagyobb közöttük”. Talán éppen ez is indította Jézust arra, hogy egy kiemelkedően alázatos cselekedettel adjon vá-

laszt erre a vitájukra. Bár János így indokolja Jézus meglepetést okozó tettét: „*Jézus jól tudta, hogy az Atya mindent a kezébe adott, és hogy az Istentől jött, és az Istenhez megy, felkelt a vacsorától, letette felsőruháját, és egy kendőt véve körülkötötte magát. Azután vizet öntött a mosdótálba, és elkezdte a tanítványok lábát mosni.*” (Jn 13,3–5) János indoklása arra utal, hogy csak felülről való szellemi hatalom képes az olyan igazi alázatra, amelyet Jézus Krisztus, az Isten Fia akkor tanúsított, amikor megmosta tanítványai lábát. Amikor Péterhez ért, ő így szólott hozzá: „*Az én lábamat nem mosod meg soha. Jézus így válaszolt neki: Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám. Simon Péter erre ezt mondta neki: Uram, ne csak a lábamat, hanem a kezemet, sőt a fejemet is!*” Péter ezen az estén ismét „*hozta*”, bemutatta önmagát: a heveskedő, önérzetes, az elfogadó alázat nélkülöző, majd a hirtelen ellenkező végletbe csapódó embert. Péter hiúságát is meg kell látnunk ebben az eseményben. A többi tanítvány is csodálkozhatott a lábmosás eseményén. Bizonyára bennük is ugyanaz a Jézus Krisztus megalázó cselekedete elleni tiltakozás érzése volt, mint Péterben. Mégis értetlenül ugyan, de alázattal és tiltakozás nélkül elfogadták. Az evangéliumokat olvasva azonban általában meg kell állapítanunk, hogy Péter személye újra és újra az események középpontjába került. Nem volt képes arra, hogy csak egy legyen a tucatnyi tanítvány között. Vele mindig olyasmi történt, illetve olyat tett, ami kiemelte vagy különlegessé tette a többiek közül. Ezen az estén sem maradt csupán egy a többi tanítvány között. Előbb tiltakozott, majd a kezét és a fejét is mosásra ajánlotta. Kérdés: hogyan minősítette Jézus Péter heveskedő, hirtelenkedő, olykor különc magatartását? Azt lehet megállapítanunk, hogy Jézus türelmes szeretettel viselte, és mindig helyreállította őt. Talán mosolygott heveskedésén, de a hitét és a szívét nézte. Az értéket és a jövőt látta Péterben. Jézus viszonyulása Péterhez azt igazolja, hogy szükség van ilyen mozgékony, érzékeny, gyorsan és hevesen reagáló, de bátran cselekvő emberekre az Isten országának építésében. Péter hite, Krisztushoz való ragaszkodása, iránta való hűsége vitathatatlanul erős és sziklaszilárd volt. Jézus erre tekintett, és elhordozta az emberi gyengeségeit, sőt uralma alá vonta a benne lakozó Szent Szellem által, és – amikor szükség volt rá – győzelmes eszközzé tette őt, és kiemelkedő küldetést ruházott rá.

7. Péter, a meggondolatlan, de „bátor harcos”

A Gecsemáné-kertben történt azon az éjszakán, amelyen Jézust – a vérig menő tusakodást jelentő lelki felkészülése után – Kajafás főpap pribékjei elfogták. Fegyveres csapatként lepték meg Jézust és a tanítványokat. Egyetlen céljuk volt, hogy Jézust megkötözve magukkal vigyék. Jézus felkészítette tanítványait erre az eseményre. Ezt jelzi, hogy

Péter egy kardot is kötött a derekára. Ebből az nyilvánvaló, hogy fegyveres erőszakkal is meg akarta védeni a Mestert. A Jézus elfogására érkező fegyveres csapat „*kardokkal és botokkal*” jött, élükön Júdással, az árulóval. Júdás „*Jézus-hoz menve így szólott: Üdvöz légy, Mester, és [a cinkosaival történt megállapodás szerint] megcsókolta Jézust.*” Jézus ennyit válaszolt: „*Barátom, hát ezért jöttél?*” Ekkor történt, hogy Péter „*a kardjához kapott, kirántotta, lecsapott a főpap szolgájára, és levágta a fülét... Ekkor így szólott Péterhez Jézus: Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el. Vagy azt gondolod, hogy nem kérhetném meg Atyámat, hogy adjon mellém most tizenkét sereg angyalnál is többet? De miképpen teljesülnének be akkor az Írások?*” (Mt 26,47–54) Lukács evangéliuma megjegyzi, hogy Jézus azonnal meggyógyította a főpap szolgájának a fülét. János evangéliuma pedig azt jegyezte fel, hogy amikor Jézus a fegyveres csapat elé állt, és ezt mondta: „*Kit keresek? Én vagyok*”, az elfogására érkezők „*visszatantorodtak és a földre estek*”, vagyis különleges és hatalmas szellemi erők légköre volt jelen és ütközött egymással abban a kertben azon az éjszakán. A sátán és pribékjei az Isten Fiának elpusztítására törtek, Isten pedig – örök idők előtt való tervének megfelelően – arra készült, hogy Jézus Krisztus Isten Bárányaként önkéntes áldozatával váltságot szerezzen, a halála által megsemmisítse a sátán hatalmát, és örök életre nyisson kaput minden benne hívő számára. Péter ebbe a hatalmas szellemi harcba akart beleavatkozni a kardjával. Emberi mérlegelés szerint bátor – de inkább meggondolatlan és vakmerő – harci lépést tett. Hiszen (ha Jézus nem parancsolja vissza a kardját, és nem gyógyítja meg azonnal a főpap szolgáját) az érkező nagy túlerő az összes tanítvány halálát eredményezhette volna. Megállapíthatjuk, hogy Krisztust rajongva szerető, bátor, de meggondolás nélküli harcos volt Péter. Jézus azonban most is gyorsan a segítségére sietett a heveskedő Péternek: visszaparancsolta a kardját, és meggyógyította a sebesült fület. Talán abban is ő segítette (irányította) Péter kezét, hogy a főpap szolgájának nem a fejét, hanem csak a fülét találta el. Úgy gondolom, hogy Jézus most is elsősorban Péter szívét látta, ahol a belé vetett hitet, az iránta való őszinte szeretetét látta. Ezért Péter a meggondolatlan, sőt veszélyes heveskedését megint „*megúsztá*” egy kis intéssel. Kérdés: Milyen üzenete van számunkra ennek a történetnek? Talán az, hogy a Krisztus szolgálatára készítő buzgó és túlradó szeretet a tevékenységében olykor túllépi a józanság határát. Hiba ez, amelyet maga Jézus állít le. Az indíték tiszta és őszinte forrása miatt azonban mégsem kárhoztat érte, sőt az elkövetett hibák által okozott sebeket is meggyógyítja.

8. Péter magabiztos hősködése és legsúlyosabb

bukása

Péter legsúlyosabb, legtöbbször emlegetett bukása nagycsütörtök éjjelén történt. Egymástól némileg eltérően, de mind a négy evangélium leírja. A történet két részből áll. Először arról hallunk, amikor Péter nagy bizonyossággal kijelentette önmagáról, hogy – ha mindenki más meghátrálna is – ő mindenképpen hűséges lesz Jézushoz egészen a halálig. Akkor történt ez, amikor Jézus és a tanítványok az utolsó vacsora alkalmát befejezve, Júdás elküldése és az úrvacsora elfogyasztása után énekelve megérkeztek a Gecsemáné-kertbe. Itt Jézus felkészítette a tanítványokat a bekövetkező eseményekre, és azt mondta nekik: *„Mindnyájan megbotránkoztok bennem ezen az éjszakán, mert meg van írva: Megverem a pásztort, és szétszélednek a nyáj juhái. Ekkor Péter így szólt hozzá: Ha mindenki meg is botránkozik benned, én soha meg nem botránkozom! Jézus pedig ezt mondta neki: Bizony mondom neked, hogy ezen az éjszakán, mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem. Péter így válaszolt: Ha meg is kell halnom veled, akkor sem tagadlak meg.”* (Mt 26,31–35) Lukács evangéliuma szerint Jézus külön Péternek azt is mondta ekkor: *„Simon, Simon, a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited: ezért ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait.”* (Lk 22,31–32) Ez volt tehát a történet első része, amikor

Péter nagy biztonsággal, magabiztos határozottsággal – és bizonyos, hogy komolyan gondolva – kijelentette, hogy ha mindenki más elfordulna is Jézustól, ő a halálig hű marad hozzá. Ezt követte Jézus elfogásának a története, amelyben Jézus leállította Péter kardos hadműveletét. Aztán következett a történet második része. Péter messziről követte Urát, amikor elfogták, és látta, amint (a főpap irányításával) megkötözve vallatták, csúfolták, leköpték, megszegényítették őt, a Messiást, az Isten Fiát. Péter nem értette, ő a Messiást – a világ Urát – látta Jézusban. Elképzelhetetlennek vélte, hogy a Messiás ilyen gyáván és tehetetlenül tűrje a meggyalázását. Kétségek merültek fel benne. Nem értette, hogy aki betegeket gyógyított, halottakat támasztott, parancsolt a viharoknak, most miért nem él a hatalmával? (Még nem ismerte fel benne az Isten Bárányát.) A Jézust elhurcoló emberek csapata tüzet rakott a főpap udvarán a hűvös éjszakában. Péter közéjük vegyült, velük melegedett. Bizonyára várta, hogy Jézus nemcsak fenyegető igazságként mondja ki a vallatói előtt, hogy *„meglátjátok majd az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin”*, hanem most és ott meg is teszi. Nem tette meg. Péter mélységes csalódással roskadt magába. Ő az Isten hatalmával rendelkező Messiást ismerte meg Jézusban, aki a sírból is előszólította a halott Lázárt. Közben egy szolgálólány odaszólt Péternek: *„Te is a galileai Jézussal voltál.”* Péter kitérő választ adott: *„Nem tudom, mit beszélsz.”* A másik szolgálólány már a többieknek szólt: *„Ez a názáreti Jézussal volt.”* Erre már konkrétan kellett válaszolnia: *„Nem ismerem azt az embert.”* Aztán többen állították: *„A kiejtésed is árulkodik rólad.”* Ekkor Péter esküdözésre kényszerült, és megismételte: *„Nem ismerem azt az embert.”* Talán némi igazság is volt abban, amit Péter akkor mondott. Az ő Krisztus-hitében egy hatalommal rendelkező Isten Fia élt, az ő ismeretébe nem fért bele egy meggyalázott, megkötözött, tehetetlen, gyenge Messiás. Ő a Messiásban a mindenség Urát akarta látni, de most egy meggyalázott, megkötözött embert látott a kínzói előtt. És akkor jött el a nagy jelentőségű pillanat: Megszólalt egy kakas. Egy kakas, amelyről néhány órával korábban Jézus beszélt neki. Ráadásul – Lukács leírása szerint – „megfordult az Úr és rátekintett Péterre”. Alig hiszi el az ember: Jézus a nagy tekintélyű nagytanács előtt áll, vádolják, vallatják, de neki – e pillanatban – Péter személye volt a fontosabb: megkereste őt a tekintetével. Egy kakasszó – amelyet Jézus előre kijelentett – és egy tekintet, amellyel Jézus Krisztus, az Isten Fia őrá tekintett. Ezek hatása alatt mi is történhetett volna más, mint hogy Péter „keserves sírásra fakadt”. A kételkedő, a maga elképzeléseire építő Simon e pillanatban megvilágosodott, és felismerte Jézus Krisztusban az Isten Bárányát. Bizonyára sok mindent nem értett még, de abban bizonyosságra

jutott, hogy akit most megaláznak, vallatnak, ő a Krisztus, a Messiás, a mindenség Ura, a világ Megváltója.

Péter súlyos bukását, majd mély és őszinte bűnbánatát arra használta az Úr, hogy nagy változást munkált az életében. Péter hite megtisztult Jézus Krisztusra vonatkozóan a saját elképzeléseitől, ha nem is értette, de hitte immár, hogy Krisztus önként vállalta a szenvedés útját. Ugyanakkor csúfos bukása (tagadása) nagy lelki válságba sodorta Pétert. A hősködő fogadkozása, majd tagadása után lélekben ösztört. Ez „kellett” ahhoz, hogy az önmagában bízó, magát másoknál különbnek

látó ember „a keresztre kerüljön”. Ez a „szabadulása” átmeneti válsággal is járt. Im már méltatlannak tekintette magát a tanítványságra. Összeomlott, és megsemmisült minden korábbi önbizalma. Arra gondolt, hogy visszatér a halászmesterségéhez. Ezt jelzi például, hogy a Jézus feltámadását bejelentő angyalok azt kérték az asszonyoktól, hogy „mondjátok meg a tanítványoknak és Péternek, hogy *előttetek megy Galileába*” (Mk 16,7). Péter nevét külön kiemelték, mert tudták, hogy ő immár nem tekinti magát tanítványnak. Péter életében igazolódott egy nagyon fontos alapigazság. Mégpedig az, hogy az Istentől szolgálatra történt kiválasztás és elhívás egyik legfontosabb jele és igazolása az, hogy az illető méltatlannak és alkalmatlannak tartja maghát a szolgálatra. Ez ugyanis nemcsak az őszinte alázatosság jele, hanem a szolgálatra való alkalmasságot is igazolja. Péter sokáig a legkülönb tanítványnak tartotta magát. Isten megengedett az életében egy olyan bukást, amelyben porrá tört a magát a többiekénél különbnek képzelő vélekedése. Isten a bukását felhasználta arra, hogy alkalmassá formálja szolgálatának betöltésére.

9. Jézus helyreállítja és kiemelkedő szolgálattal bízza meg Pétert

János evangéliumát olvasva az a benyomásunk, hogy az utolsó (a 21.) fejezetet utólag, mintegy kiegészítésül írta az apostol. Ez a fejezet főként Péter apostol helyreállításával, kiemelkedő megbízásával és a Péterre meg Jánosra vonatkozó próféciákkal foglalkozik. János apostol leírja

ebben a fejezetben, hogy a Jézus feltámadását követő 40 napban – bár a tanítványok megbizonyosodtak Jézus feltámadásáról – a jövőt illetően bizonytalanság volt bennük. Különösen igaz volt ez Péterre, aki (a tagadásos) súlyos bukása miatt méltatlannak is tartotta magát a tanítványságra. Péter ekkor bejelentette a társainak: „Elmegyek halászni.” Úgy hangzott ez a bejelentés, mint aki ezzel vissza akar térni a korábbi foglalkozásához. Hatan csatlakoztak hozzá a tanítványok közül. Volt ebben az elhatározásukban útkeresés, bizonytalanság, reménytelenség. Éjszaka, a haljárás idején kezdték a munkát. Aztán megisméltődött a három évvel korábbi esemény: Egész éjszaka nem fogtak semmit. Reggel egy ismeretlen férfi jelent meg a parton. Megkérdezte tőlük: „Van-e valami ennivalótok?” „Nincs” – ismerték el őszintén. Ekkor tanácsot adott nekik: „Vessétek ki a hálót a hajó jobb oldalán” – mondta, de kihúzni már nem tudták a rengeteg hal miatt, olvassuk az evangéliumból. János az eseményből felismerte és azt mondta: „Az Úr az!” Péter ekkor a vízbe vetette magát, hogy minél előbb odaborulhasson Jézus Krisztus elé. Sok tanulságot hordoz magában ez a különleges esemény. Emlékeztette a tanítványokat – különösen Pétert – az első találkozásukra. Hatalmas jelentőségű volt most is Jézus Krisztusnak ez a megjelenése. Azt jelentette, hogy Jézus látta, figyelte őket életük minden napján, és – amikor most reményt veszítve szűrték a vizet az üres hálóval – utánuk ment. Sőt az utasítása szerint történt újabb nagy halfogás után a parton kenyérrel és sült hallal várta őket. Ugyanakkor hasznosították a 153 nagy halat is, amelyet most fogtak. Üzenetként

kapták mindezt. Meg kellett érteniük, hogy hiába fáradoznak, ha Isten nem áldja meg a munkájukat. Ugyanakkor Isten gazdagon gondot visel róluk, ha őbenne bíznak.

A nagyobb jelentőségű esemény a halfogás és az étkezés után történt. Ez elsősorban Péterrel volt kapcsolatos. Jézus külön, személy szerint kiemelte Pétert, és háromszor egymás után ugyanazt a kérdést tette fel számára: „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” Jézus Krisztus szeretetének, bölcsességének finom gazdagsága jelent meg ezekben a kérdésekben. A három kérdés valószínűleg a három tagadásra utalt. Maga a kérdés pedig arra, hogy ha Péter iga-

zán és teljes szívből hisz Jézus Krisztusban, és szereti őt, akkor csak ez a lényeg, és semmi más. Ha hittel ragaszkodik őhozzá, akkor Jézus Krisztus vére eltörölte minden bűnét. Péter mindhárom kérdésre ugyanazt a választ adta: „Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged!” Harmadszorra azonban már – kissé megszorodva – azzal kezdte Péter a választ: „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.” Nagy jelentőségű volt Jézus három válasza is, amelyeket Péter kijelentéseire mondott: „Legeltesd [őrizzd] az én juhaimat!” Jézus e szavaival lényegében Péterre bízta a jeruzsálemi, illetve távlatban a keresztény gyülekezetek pástorolását.

Utánozhatatlanul bölcs és hatékony szellemi gyógykezelést végzett Jézus a Genezáreti tó partján a tanítványok lelkében, kiemelkedően Péterében. Vergődő útkeresésből a „felházon” át hatalmas jelentőségű munkába állította őket az Úr. Ilyen kevés szóval és ennyire eredményesen csak Jézus Krisztus képes meggyógyítani és talpra állítani. Persze, ha bennünk is ő lakik a Szent Szellem által, minket is tanít, képesít ugyanarra a szolgálatra. Akár arra, hogy minket is az általa eltervezett szolgálatba állít, akár arra, hogy eszközzé tesz mások gyógyításában és szolgálatba állításában. Elesésből és vergődésből egyenesen és azonnal nagy jelentőségű szolgálatba. Így munkálkodik Isten Krisztus és a Szent Szellem által.

10. Péter, a férj

A Biblia szinte kizárólag férfiakról, férfiak elhívásáról és szolgálatáról szól. Ritka kivételként tesz említést a nők szolgálatáról. A Lk 8,1–3 például megemlíti három nőtestvért, akik vagyonukból szolgálták az Urat, és hozzáteszi: „sok más asszony is” szolgálta az Urat. Péter már az elhívásakor nős volt. A Bibliából ez úgy derül ki, hogy amikor Jézus Kánából (első csodatételének a helyszínéről) Kapernaumba (Simon Péter és András házába) érkezett, meggyógyította Péter anyósát (Mk 1,29–31). Ebből tudhatjuk, hogy Péter nős volt. Bizonyára Péter és a felesége sokat voltak egymástól távol Jézus hároméves messiási szolgálata idején. Talán erre is vonatkozott, amikor Péter így szólt Jézushoz: „*Mi mindent elhagytunk, és követtünk téged.*” Egyébként az evangéliumok semmit nem írnak Péter feleségéről. Kísérte-e férjét Jézus mellett, mint az említett nőtanítványok? Egyedül Pál tesz említést Kéfás (vagyis Péter) feleségéről egy későbbi időből. Azt írja, hogy a férje (Péter apostol) a missziós útjaira magával vitte őt (1Kor 9,5). Pál itt arról ír, hogy a „*többi apostol meg az Úr testvérei is*” magukkal viszik feleségüket. Értékes közlés ez, mert arról szól, hogy az apostolok közül többen házasságban voltak, illetve családi életet éltek, és a feleségek nem ültek otthon, hanem a férjeikkel tartották a missziós útjaikon. Bizonyosra vehetjük, hogy gyermekeik is voltak. Pál híra-

dása azt jelzi, hogy Péternek és az apostoloknak a feleségeik aktív munkatársként részt vettek a férjük evangéliumi missziójában.

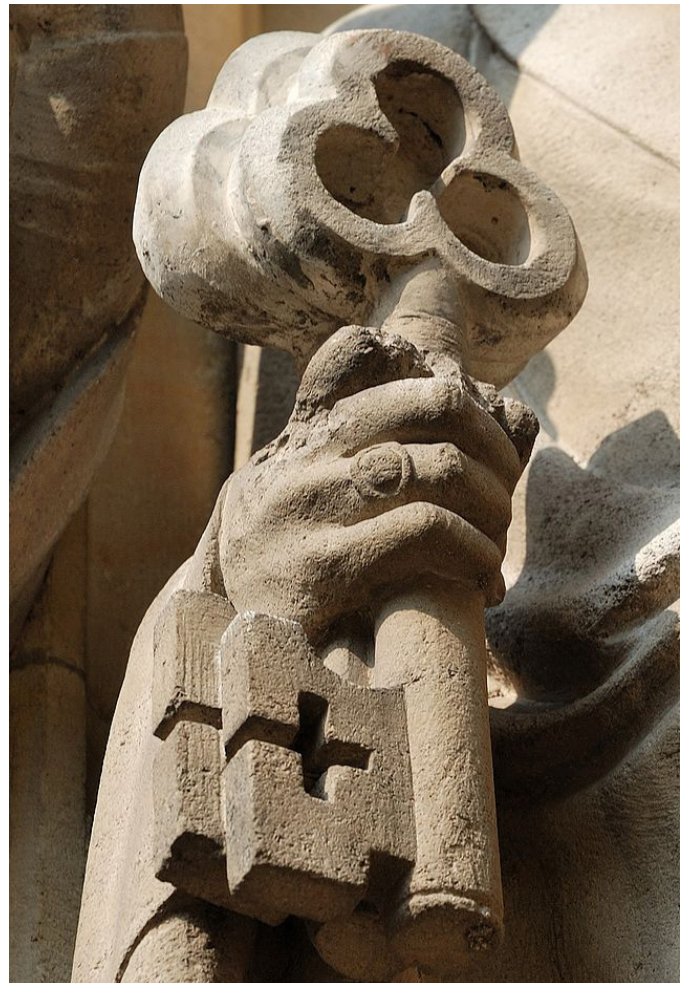
Meg kell állapítanunk, hogy a házasság és a család Isten szerzése, Isten akarata és áldása szerint való, mégis földi, e világi, testi kategória. A mennyben, Isten valóságos szellemi világában nem lesz házasság és család. Vagyis Péter házassága és a családja „az emberhez”, a földi életéhez tartozott. Istentől való áldást, de a földi életre vonatkozó felelősséget és feladatot is jelentett. Pál apostol azt írja: *„Aki megházasodott, az a világi dolgokkal törődik: hogyan legyen tetszésére a feleségének...”* (1Kor 7,33) Nyilvánvaló, hogy a házasság – esetleg a gyermekek nevelése – e földi küldetést és feladatot is jelent. Ugyanakkor – ha a családban Jézus Krisztus jelenléte által a szeretet uralma valósul meg – nem teher, hanem óriási erőforrás és az evangélium hatékony kisugárzásának eszköze a család. Személy szerint is erről teszek bizonyosságot. Ezt tapasztaltam a szüleim családjában, ahol hatodik gyermekként nőttem fel. Még közelebbről éltem és élem ezt az áldást a saját családomban. Feleségem és a négy gyermekem voltak a leghatékonyabb és leggyümölcsözőbb munkatársaim az evangéliumi misszióban. Nagy áldás és öröm ugyanezt látni – különböző módon és aktivitással – a 13 unokámnál is. Reménységem, hogy a dédunokáim (akikből most 28-nál tartunk) szintén Isten gyermekei, sőt az evangélium hirdetői lesznek. Péter apostol – mint ember – férj és családfő is volt. Egyetlen adatunk van arra – Pál apostol idézett tájékoztatása –, hogy Pétert a misszióútjaira a felesége is elkísérte. Bizonyára – mint embernek – testi, lelki és szellemi segítséget nyújtott Péternek szolgálata végzése közben.

III. PÉTER APOSTOL ÉS A KEGYELEM EVANGÉLIUMA

Péter és Pál

Két kiemelkedő hegyóriás: Péter és Pál apostol. Péter az apostolok fejedelme, akire Jézus rábízta a nyáját, és Pál, a pogányok apostola, aki Istentől való külön kijelentésben kapta meg és aztán hirdette a tételes törvényektől mentes kegyelem evangéliumát.

Pétert Isten külön látomásban győzte meg arról, hogy nyisson kaput a pogányok felé, ne tartsa tisztátalannak a törvény által tisztátalannak ítélt állatokat, se a pogányokat. Menjen be bátran a pogány ember házába, és nyissa meg a kegyelem kapuját a pogány százados, Kornéliusz számára (ApCsel 10). Péter – amikor látta Kornéliusz életében a Szent Szellem elpecsételő munkáját – boldogan jelentette ki: *„nem személyválogató az Isten, hanem minden nép között kedves előtte, aki féli őt”* – és bemelegítette a pogány

Kornéliuszt. A jeruzsálemi hívők azonban számonkérték tőle: *„Körülmetéletlen emberekhez mentél be, és együtt ettél velük”* – mondták neki. Péter Istentől látomásában kapott kijelentését és a Kornéliusz házában történt Lélek-áradást azonban elfogadták igazolásként (ApCsel 11,3–18). Megállapítható, hogy Péter ettől kezdve a kegyelem evangéliuma szerint gondolkodott. Ezt igazolja a jeruzsálemi zsinaton történt felszólalása is. Ezt a zsinatot azért hívták össze, mert a Pál missziója által megtért pogányoknak a júdeai és jeruzsálemi hívők azt hirdették: *„Ha nem metélkedtek körül a mózesi szokás szerint, nem üdvözülhettek!”* Ezt a feszülő problémát rendezték el a zsinaton. A zsinat első felszólalója, Péter a következőt mondta: *„Miért kísértitek Istent azzal, hogy olyan igát tegyetek a tanítványok nyakába, amelyet sem atyáink, sem mi nem tudtunk elhordozni? Ellenben abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.”* Péter ezzel a felszólalásával szembefordult saját gyülekezete álláspontjával, és egyértelműen a kegyelem evangéliuma mellett foglalt állást. A kegyelem evangéliuma szerint a Krisztus váltságában való hit által, ajándékként és a törvény betartása nélkül kapjuk az üdvösséget. A zsinaton hozott határozat szerint a pogányságból megtért hívőknek nem kellett be-

tartaniuk a mózesi törvényeket. Csupán a fúlva holt állattól, a vér fogyasztásától és a paráznságtól kérték a tartózkodásukat (ApCsel 15,23–29). Ugyanakkor Pál apostol azt írja, hogy Péterre „a körülmetélés evangéliuma” bízott, és Péter a körülmetéltek között munkálkodott (Gal 2,7–8). Valóban, Péter volt Jakabbal és Jánossal együtt a nagy létszámú és a mózesi törvényekhez ragaszkodó jeruzsálemi gyülekezet vezetője. (Kr. u. 70-ig ez a gyülekezet volt a zsidók felé folytatott evangéliumi misszió központja.)

Pál apostolt pedig Isten külön hívta el, és külön (elragdatásban) jelentette ki számára a kegyelem evangéliumát. *„Nem emberektől vettem, nem is tanítottak rá, hanem Jézus Krisztus kinyilatkoztatásából kaptam”* – jelenti ki a kegyelem evangéliumáról a Gal 1,11–12-ben. Az Ef 3,1–10 leírása szerint ez az evangélium *„el volt rejtve öröktől fogva Istenben”*, és „most” arra hívta el Pált az Úr, hogy ezt az evangéliumot hirdesse a pogányoknak. A Szent Szellem egy teljesen új, élő szervezetet hozott létre: a Krisztus testét, az egyházat a kegyelem evangéliuma által. Ebben az egyházban pedig többé *„nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert mindnyájan egyik vagyunk a Krisztusban”* (Gal 3,28). A kegyelem evangéliuma által született, nagyrészt megtért pogányokból létesült gyülekezeteknek a szíriai Antiókhia lett a központja. Innen indult Pál apostol Kis-Ázsia, majd Európa felé a győzelmes gyümölcsözésű misszióújtaira. Létrejött és gyorsan növekedett a kegyelem evangéliuma által a Krisztus-hívó és a körülmetélést gyakorló zsidóktól elkülönült keresztény egyház.

Két evangéliumi irányzat

Pál apostol a megtérése után három évvel ment fel először Jeruzsálembe. *„Meglátogattam Kéfást – írja –, és nála maradtam tizenöt napig.”* (Gal 1,18) Jelentős esemény lehetett ez a 15 nap, amely a két apostolnak valószínűleg első találkozására volt. Elég volt arra, hogy megosszák egymással látásukat, az Istentől vett kijelentéseiket és a küldetésüket. Itt alakulhatott ki az, amiről Pál így ír: *„Jakab és Kéfás meg János – akiket oszlopoknak tekintenek – felismerték a nekem adott kegyelmet, megállapodásul kezet adtak nekem és Barnabásnak, hogy mi a pogányokhoz menjünk, ők pedig a körülmetéltekhez.”* Nemcsak munkamegosztás volt ez, hanem két evangéliumi irányzat békés együttműködése. *„Elismerték – írja Pál a galatáknak –, hogy rám van bízva a körülmetéletlenség evangéliuma, mint ahogyan Péterre a körülmetélésé.”* (Gal 2,7) Ez a békességes megállapodást is jelentő találkozás valószínűleg a jeruzsálemi zsinat előtt történt. Nagy jelentőségűnek kell tartanunk, ahogyan Péter apostol mint kiemelkedő tekintélyű apostol és a körülmetélést gyakorló irányzat vezetője (amint már említettem) elsőnek szólalt fel a zsinaton. Javaslatával

a zsinaton azt igazolta, hogy ő a hitbeli látását illetően a tételes törvények eltörlése és a kegyelem evangéliumának elfogadása mellett foglalt állást a pogányok közül megtérők számára. Péter természetesnek tartotta a tételes mózesi törvények érvényességének a megszűnését a pogányságból megtérők részére, de elfogadhatónak tartotta azt, ha a zsidók ragaszkodnak az ősi törvényeikhez. Péternek ebből a magatartásából következett az a nyilvános ütközése, amely Pál és Péter apostol között történt, és amelyről Pál a Gal 2,11–14-ben számol be. Itt arról van szó, hogy Péter az antiókhiai gyülekezetben vendégeskedve „együtt evett a pogányokkal”, vagyis nem tartotta fontosnak a mózesi étkezési törvények betartását. Amikor azonban „Jakabtól” (vagyis a jeruzsálemi gyülekezetből) valók jelentek meg a helyszínen, Péter „elkülönült, mert félt a zsidó származású testvérektől”. Pál ekkor nyilvánosan megintette Pétert. Ezt mondta: *„Ha te zsidó létedre pogány módra élsz, hogyan kényszerítheted a pogányokat, hogy zsidó szokás szerint éljenek?”* (Gal 2,14) Pál nyilvánosan leleplezte azt a szerinte kettősséget, amelyben Péter tudatosan élt. Péter a hite szerint a kegyelem evangéliumát tartotta helyesnek, de vezetője maradt annak a jeruzsálemi gyülekezetnek, amelynek tagjai a körülmetélést gyakorolták, sőt (a jeruzsálemi zsinat előtt) a mózesi törvények betartását mások részéről is elvárták. Kérdés: Miért vállalta ezt Péter? Egyrészt a kegyelem evangéliuma szerint gondolkozott, másrészt gyülekezete a mózesi törvény előírásai szerint élt, és velük együtt Péter is ezt az életmódot folytatta. János apostoltól is kérdezhetnénk ugyanezt. Ő is – Péterrel együtt – hosszú ideig Jeruzsálemben maradt, és hasonló módon gondolkodott és élt. Miért tették ezt? A kérdés így hangzik: Megalkuvás, vagy Isten iránt való engedelmesség volt-e Péter és János részéről az, hogy a Jeruzsálemben végzett szolgálatuk idején a mózesi törvényt is betartották? Meggyőződésem szerint Istentől vették ezt a küldetést. Péter és János a mózesi törvényeket zsidó nemzeti hagyománynak tekintette, de az üdvösség egyetlen útját a zsidók számára is egyedül Jézus Krisztus személyének és váltságának hittel történő elfogadása által hirdették. Így lehetőséget nyújtottak Izrael fiainak arra, hogy a mózesi törvények, vagyis a zsidóságuk megtartása mellett Krisztushoz térjenek. Ennek az álláspontjuknak lett az eredménye az is, hogy a jeruzsálemi zsinaton két irányzat (a zsidókeresztény és a pogánykeresztény) békességesen elismerte egymást, és önálló irányzatokként párhuzamosan működtek tovább. A zsidókeresztény irányzatnak Péter apostol volt a vezetője, ők elsősorban a zsidóság megtérésén munkálkodtak. A pogánykeresztény irányzat vezetőjeként pedig Pál apostol munkálkodott az egész pogány világban. Mindketten Istentől vették a küldetésüket, és a Szent Szellem hatalmas erejének uralma alatt végez-

ték a szolgálatukat. Felszínesen vizsgálódva mondhatnánk, hogy Péter a tételes törvényektől mentes kegyelem evangéliumát vallotta helyesnek, mégis megalkuvásból a mózesi törvényeket betartó jeruzsálemi gyülekezettel azonosult. Istentől vett küldetése volt ez. Péter határozott világossággal egyedül Jézus Krisztus személye és váltsága által hirdette az üdvösség útját a zsidók számára is. A mózesi törvényeket mint a zsidó nép nemzeti hagyományát tekintette betarthatónak. Istentől való küldetést töltött be ezzel a zsidóság felé. Izrael fiai jöhettek Jézushoz úgy, hogy megtarthatták a zsidóságukat. A jeruzsálemi gyülekezetnek és vele Péter apostolnak a pünkösd utáni évtizedek alatt történt evangéliumi működése Istennek az utolsó nagy kegyelmi bevetése volt népe, Izrael megmentése érdekében, a tragédiájukat eredményező zsidó háború (70) előtt. Egy neves keresztény teológus (Ungár Aladár) azt tanította, hogy (szerinte) ha akkor – azokban az évtizedekben – (Péter és társai szolgálata által) a teljes zsidóság megtért volna (elfogadta volna Jézust Messiásának), azonnal elkezdődött volna itt a földön a Messiás békekirálysága. Ma ábrándos elképzelésnek mondható ez a feltevés. Mégis számomra magyarázatot ad arra, hogy a Krisztussal szoros közösségben élő Péter apostol miért működött sok évig egy olyan gyülekezet élén, amely a Krisztus váltságáról szóló evangélium elfogadása mellett a zsidó hagyományokat jelentő mózesi törvények betartását is fontosnak tartotta. Nem megalkuvás volt ez Péter részéről, hanem a zsidóság felé való küldetés.

Jézus Krisztus mondta: „Nem küldettem máshoz, csak Izrael házának elveszett juhaihoz.” (Mt 15,24) Aztán mégis az egész világ, minden ember Megváltója lett. Péter apostol Jézus Krisztusnak ezt az Izrael felé való küldetését folytatta kb. a pünkösdöt követő első évtizedben. Isten előre tudta az „eredményt”: a zsidóság többségének a megkeményedését, mégis felkínálta kegyelmét a zsidóság felé, és eszközül használta ehhez Pétert és a többi apostolt. És nem volt gyümölcstelen a Szent Szellem hatalmával végzett szolgálatuk. Sok ezer zsidó fogadta el Urának Jézus Krisztust, akik az evangélium győzelmének eszközei lettek az egész világon. Kezdődött a pünkösdnap 3000-rel, folytatódott megszámlálhatatlan megtérő zsidóval, akik akkor az első évtizedekben (sokan személyes Jézus-élménnyel emlékekben) Messiásként fogadták el Jézust. Az újszövetségi Szentírás valamennyi írója is – egy kivétellel – zsidó volt, maga Pál – a pogányok apostola is – zsidóként lett a népek egyházának alapítója. Isten a történelem folyamán mindig azt tette és ma is azt teszi, hogy türelmes szeretettel munkálja választott népe, a zsidó emberek megmentését. Munkájának volt és van gyümölcse! Üdvözítő kegyelmét sok zsidó ember megértette és megragadta az évszázadok során, miközben a nagy többség (sajnos)

mindig megkeményedett. Így volt ez az első században és azóta is. Sőt a múlt század 60-as éveitől kezdve újraéledt az a zsidókeresztény irányzat is, amelyet az első jeruzsálemi gyülekezet képviselt. Izrael utódai közül sokan a zsidó szokások és törvények megtartása mellett, őszinte és élő hittel befogadták szívükbe Messiásukat, Jézus Krisztust. Missziójuk erőteljes evangéliumi mozgalommá szélesedett. Messiás-hívó gyülekezetek alakultak (alakulnak ma is) szerte a világon. Aránylag gyorsan növekszik a számuk ősi hazájukban, Izrael állam területén is. Úgy tekinthetjük ezt az evangéliumi missziót, mint Jézus Krisztus közeli visszajövetelének egyik jelét. Közülük – a Messiás-hívó zsidók közül – választja ki Isten a Jelenések könyvében megprófétált 144 000 izraelita hívőt, akiknek majd a viszatérő Messiás- király mellett lesz feladatuk (Jel 7,4–8; 14,1–5).

A jeruzsálemi gyülekezet diadalmas hőskora Péter szolgálata által

Péter apostol az első pünkösd napja – a jeruzsálemi gyülekezet megalakulása – után kb. 10-15 évig élt és működött Jeruzsálemben. Rendkívül mozgalmas, hatalmas csodákkal, majd kemény üldöztetésekkel tele időszak volt ez. Emeljünk ki néhány Péterhez kapcsolódó eseményt. Ebben az időszakban Péter volt a jeruzsálemi gyülekezet

vezetője, az események szervezője, irányítója és legfontosabb eszköze. Legközelebbi munkatársai voltak János és Jakab apostolok.

Az első, tömegeket megmozgató esemény az volt, hogy egy sánta koldus – akit mindenki ismert, mert rendszeresen a templom egyik kapujában koldult – Péter szavára meggyógyult. *„Ezüstöm és aranyam nincsen, de amim van, azt adom neked – mondta Péter –: a názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj!... annak pedig azonnal megerősödött a lába és a bokája, felugrott, talpra állt, és járt. Bement velük a templomba is, járkált, ugrándozott, és dicsérte az Istent.”* Ennek hatására nagy tömeg verődött össze, akiknek Péter a Szent Szellem erejével hirdette az evangéliumot. *„Ábrahám, Izsák és Jákob Istene dicsőítette meg a Fiát, Jézus Krisztust!”* – mondta Péter, majd kijelentette, hogy ők – a hallgatók – az élet Urát ölték meg, de tudatlanságból tették. Itt az ideje és a lehetősége, hogy térjenek meg (ApCsel 3,1–26). Amíg beszéltek, a templomország parancsnoka és a szadduceusok lecsaptak Péterre és Jánosra, őrizetbe vették és másnap a nagytanács elé állították őket. *„Milyen hatalommal tettétek ti ezt?”* – kérdezték tőlük. Ekkor Péter kijelentette: *„Jézus Krisztus neve által, akit ti megfeszítettetek, akit Isten feltámasztott a halálból – és hozzátette: – nincsen üdvösség senki másban, nem is adatott az ég alatt más név, amely által üdvözülhetnénk.”* A nagytanács tagjai tehetetlen dühükben megfenyegették és megparancsolták az apostoloknak, hogy *„többé ne szóljanak az ő nevében egyetlen embernek sem”*. Péter és János ekkor egy kérdéssel válaszoltak: *„Igaz dolog-e az Isten szemében, hogy inkább rátok hallgassunk, mint Istenre?”* A kérdésükben benne volt a válaszuk, és bátran hirdették továbbra is az igét.

A hívők gyülekezetének gyors növekedése cselekvésre serkentette a főpapot és a szadduceusokat. Egy napon őrizetbe vették és börtönbe zárták az apostolokat. Az Úr angyala azonban azon éjjel kivette őket a börtönből, és azt kérte tőlük: *„Menjete, és a templomban hirdessétek az élet beszédét!”* Ők engedelmeskedtek, és már korán reggel tanítottak a templomban. A főpap összehívta a nagytanácsot, Izrael véneinek egész testületét, és elküldtek a börtönbe, hogy vezessék elő az apostolokat. A szolgák elmentek, de nem találták őket a börtönben. Jelentették: *„A börtönt ugyan gondosan bezárva találtuk, az örök is az ajtó előtt álltak, de amikor kinyitottuk, bent senkit nem találtunk”* – mondták. Zavarba jöttek: Vajon, mi lehet ez? *„De valaki odament és jelentette nekik: Íme, azok a férfiak, akiket börtönbe vetettetek, ott állnak a templomban, és tanítják a népet. Akkor elment a parancsnok a szolgákkal, és elővezették őket. De minden erőszak nélkül, mert féltek a néptől, hogy megkövezi őket. A főpap pedig elkezdte a kihallgatásukat: Szigorúan megtiltottuk nektek, hogy tanít-*

satok annak nevében, és íme betöltitek egész Jeruzsálemet tanításotokkal, és ránk akarjátok hárítani annak az embernek a vérét. Péter és az apostolok így válaszoltak: Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint embereknek. A mi atyáink Istene feltámasztotta Jézust, akit ti fára feszítve kivégeztetek. Az Isten őt fejedelemmé és üdvözítővé emelte.” A nagytanács tagjai tehetetlen dühükben a fogukat csikorgatták, meghallgatták Gamáriel törvénytudó bölcs, csillapító tanácsait, majd *„megverették az apostolokat, és megparancsolták nekik, hogy ne szóljanak Jézus nevében, és aztán elbocsátották őket. Ők pedig örömmel távoztak a nagytanács színe elől, mert méltónak bizonyultak arra, hogy gyalázatot szenvedjenek az ő nevéért”* (ApCsel 5,17–41). Természetesen továbbra is nagy bátorsággal hirdették az evangéliumot.

Isten jelenlétének és különleges csodáinak erejében és kíséretében jutott gyors növekedésre a jeruzsálemi gyülekezet. A Jézus Krisztus kivégzését megszervező zsidó elit remegő félelemmel tapasztalta meg a feltámadt és élő Úr Jézus Krisztus hatalmát. Péter apostol első számú eszköze

és vezetője volt ezeknek a dicsőséges és félelmet is keltő eseményeknek. Isten nyilvánvaló csodái a hívők számára gyors növekedését eredményezték. Szívesen vennék, ha az egész hívő életünk ilyen diadalmenetben folyna. A diadalmas győzelmek után azonban támadásba lendült a sátán és emberi eszközei. Isten pedig megengedte, hogy győzelemre jussanak a gonosz, erőszakos és gyilkos indulatok is. A zsidó nagytanács – hamis vádak alapján – meghozta első halálos ítéletét, és halálra kövezték Istvánt, a hét felavatott diakónus egyikét. *„Nagy üldözés kezdődött a jeruzsálemi gyülekezet ellen, és az apostolok kivételével mind elszórártak Júdea és Samária területén”* – olvassuk az ApCsel 8,1-ben. A hitben látó és gondolkodó ember számára, valamint hosszú távon az üldözés is győzelem volt. Hiszen István (nyilvános megkövezésekor) nemcsak *„látta a megnyílt eget és az Emberfiát”*, hanem ragyogó örömmel meg is érkezett oda. Ez a hit igazi győzelme. Az elüldözött hívők pedig szétszóródva, mint sok ezernyi zsarátnok vitték a hit élő lángját, az evangélium győzelmét szerte az egész országba, sőt az egész világba. A Cselekedetek könyve arról számol be, hogy az egyháznak egész Júdeában, Galileában és Samáriában békessége volt, és a Szent Szellem segítségével számban is gyarapodott. Péter pedig feladatának tekintette, hogy *„valamennyi gyülekezetet végigjárta”*. Isten különleges csodákat is tett Péter által az útjai során. Például Liddában egy Éneász nevű férfi gyógyult meg általa, Joppében pedig a halott Dorcász kelt életre a szolgálata által (ApCsel 9,31–42). Vagyis megállapíthatjuk, hogy Péter apostol pünkösöd után több mint tíz évig Jeruzsálem központtal munkálta, irányította, szervezte Jeruzsálemben és egész Palesztina területén a zsidóság körében az evangéliumi missziót. Figyelme az induló pogánymisszióra is kiterjedt. Például ő küldte ki Antiókhia Barnabást, amikor hírül vették, hogy ott pogányok is megtértek (ApCsel 11,19–24). Péter jeruzsálemi szolgálata valószínűleg akkor ért véget, amikor Heródes király üldözni kezdte a keresztényeket. Előbb Jakab apostolt megölette, majd Pétert is börtönbe vettette. Pétert azonban az Úr angyala csodálatosan kivezette a börtönből. A Cselekedetek könyvének 12. fejezete ír erről. Közben Márk János anyjának, Máriának a házában *„sokan egybegyűlve imádkoztak”* Péter szabadulásáért, Péter zörgetett a házuk bezárt ajtaján. A börtönből érkezett. A csodás szabadítás története így fejeződik be: *„Azután Péter kiment és más helyre távozott.”* Valószínű, hogy ezzel ért véget Péter állandó jeruzsálemi tartózkodása és szolgálata. Nem maradhatott Jeruzsálemben, mert Heródes kerestette őt. Vitte az evangéliumot nemcsak a zsidók, hanem (ettől kezdve) minden ember felé. Ezek után járhatta be (az első levelében említett) Galáciát, Kappadóciát, Ázsia és Bitinia tartományokat, majd jutott el Rómába is. Heródes

– Isten ítéleteként – nemsokára bekövetkező halála után (ApCsel 12,20–23) Péter visszatérhetett ugyan Jeruzsálembé, valószínű azonban, hogy állandó jelleggel többé nem Jeruzsálem volt az otthona és a missziós területe.

Heródes Agrippa hirtelen halála 44-ben következett be. Valószínű, hogy Heródes halála után Péter csak alkalmilag tért vissza Jeruzsálembé (pl. az 50-ben tartott jeruzsálemi zsinat napjaira). Péter a levelében Szilvánuszt és Márkot – mint munkatársait – említi (1Pt 5,12–13). A hagyomány szerint Márk – akit Péter levelében a „fiának” is nevez – a vele járó munkatársa, valószínűleg a tolmácsa is volt. Sőt, (a hagyomány szerint) Márk evangéliuma úgy született, hogy a Jézus életéről szóló, Péter által (az igehirdetéseiben) újra és újra ismételt történeteket Márk leírta. Ez a magyarázata annak, hogy Márk evangéliuma szinte kizárólag Jézusnak mint Messiásnak a cselekedeteiről, illetve a vele kapcsolatos eseményekről számol be. Ezért ezt az evangéliumot akár Péter evangéliumának is lehetne nevezni. Máté és Lukács pedig Márk evangéliumának ismeretében írták meg a maguk evangéliumát. Máté a saját emlékeivel és Jézus beszédeivel, Lukács pedig kutatásainak eredményeivel egészítette ki a Márk által írt evangéliumot. Ezért is feltűnő a hasonlóság a három evangélium (Máté, Márk és Lukács) között. Ezeket a tényeket figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy Péter apostolnak (a háttérben) kiemelkedően fontos közreműködése volt a három említett szinoptikus evangélium létrejöttében.

Péter két levele a Bibliában

A jeruzsálemi zsidó nagytanács tagjai azon csodálkoztak, hogy Péter és apostoltársai írástudatlan és iskolázatlan emberekként milyen hatalmas eszközök voltak az Isten kezében. Ők azonban Jézus tanítványaiként három évig a legmagasabb fokú kiképzésben részesültek. Így ért-

hető, hogy levelekben is megörökítették néhány fontos tanításukat. Péter két levelet írt. Az első levelét a Kis-Ázsia néhány provinciájában szórványként élőkhöz címezi (1Pt 1,1–2). Ebből arra gondolhatnánk, hogy Messiás-hívő zsidókhoz szól a levél. A levél tartalma azonban rácsafol erre. Olyanoknak ír, akik egykor „nem az ő népe” voltak, akiket Isten „a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el” (1Pt 2,9–10). Az 1Pt 1,3-tól kezdődik az az igeszakasz, amelyet valószínűleg a legtöbbször idéztem sok éven át az igehirdetéseimben. Így hangzik: „Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászülte minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre, arra az el nem múló szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, amely a mennyben van fenn tartva számotokra.” Ujjongó öröm – a Krisztusban nyert örök élet öröme – árad ezekből a szavakból. A Krisztusért vállalt szenvedésre is felkészít ez a levél. Sokszor nyújtott vigaszt és lelki békét nekem és általam másoknak is az a biztatás, amelyet az 5. fejezet 7. verse fogalmaz meg: „Minden gondotokat öreá vessétek, mert neki gondja van rátok.”

Van-e megtérés üdvösségre a testi halál után?

Péter első levelében van néhány olyan mondat, amelyre építve a római katolikus egyházban megszületett egy nagyon jelentős tantétel: a purgatórium tana. E hittétel szerint, aki a földi életében nem nyerte meg a Jézus Krisztusban való hit által az üdvösségét, az a testi halála után egy purgatóriumnak elnevezett tömlőcbe, a „tisztítótűzbe” érkezik. Ebben a tömlőcbe egy ideig – mint kárhözatra ítélt – szenved. Egy idő után azonban megtisztulva üdvösséget nyer. Az egyetemes zsinat által dogmává nyilvánított tan szerint a szenvedés (megtisztulás) idejét meg lehet rövidíteni azzal, ha az odakerülő emberért itt a földön imádkoznak, misét mutatnak be, az egyháznak adakoznak stb. Ez a magyarázata annak, hogy a katolikus egyházban a meghalt emberekért ezeket gyakorolják. Ennek a katolikus hittételnek az igei alapja az 1Pt 3,18–20. versek: „Mert Krisztus is szenvedett egyszer a bűnökért, az igaz a nem igazakért, hogy Istenhez vezessen minket, miután halálra adatott test szerint, de megelevenítettett lélek szerint. Így ment el a börtönben levő lelkekhez is, és prédikált azoknak, akik egykor engedetlenek voltak, amikor Isten türelmesen várakozott a Noé napjaiban, a bárka készítésekor. Ebben kevés, szám szerint nyolc lélek menekült meg a vízen át.” E mondatok szerint Jézus a feltámadása után, immár megdicsőült szellemi testben megjelent az özönvíz által testileg elpusztult és hitetlen engedetlenségük miatt kárhözatra ítélt lelkek tömlőcében, és prédikált nekik. Péter bizonyára kijelentést kapott Istentől erre vonatkozóan. Nincs szó ezekben a mondatokban arról, hogy azok, akik ott – mint kárhözatra ítélt lelkek – hallgatták Jézust,

üdvösséget nyertek volna. Ez már csupán feltételezés. A nagy probléma ugyanis az, hogy az egész Bibliában nincs egyetlen adat, amely azt igazolná, hogy bárki a testi halála, a földről való távozása után is megtérhet és üdvösséget nyerhet. Sőt a Biblia határozottan tiltja a halottakkal való kapcsolat keresését is (4Móz 19,31). Jézus világosan fogalmaz, amikor a feltámadásról azt mondja: „Mindazok, akik a sírban vannak, meghallják az ő [Jézus Krisztus] hangját, és kijönnek. Akik a jót tették, az életre támadnak fel, akik pedig a rosszat cselekedték, az ítéletre támadnak fel.” (Jn 5,28–29) Vagyis maga Jézus minden testileg meghalt ember jövőjeként az életre vagy a kárhözatra való feltámadást jelenti ki. Aszerint támad fel mindenki (az életre vagy az ítéletre), ahogyan a földön élt. Az ember földi életén túli sorsa (üdvössége vagy elkárhozása) a földi életében véglegesen eldőlt. Ezt igazolja Jézusnak az a szava is, amelyet a megtérő latornak a kereszten mondott: „Ma velem elszel a paradicsomban.” (Lk 23,43) Pál is azt írja: „A mi pillanatnyi földi szenvedésünk [az egész földi életünk] minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk.” (2Kor 4,17) Sehol nincs a Bibliában olyan kijelentés, amely lehetőséget nyitna arra, hogy az ember földi életének vége (a halála) után – mint elkárhozott lélek – nyerhetné meg az üdvösséget. Ha azonban – bármi oknál fogva – mégis az történt, hogy a Noé korabeli elkárhozottak ebben a kegyelemben részesültek, semmiképpen sem gondolhatunk arra, hogy ez a feljük gyakorolt kegyelem az egész emberiségre érvényes lenne. Nyilvánvaló, hogy ezekben az idézett igeversekben az emberiség egy pontosan körülhatárolt részéről (a Noé korában élő, és a Noé által hirdetett ígét elutasító és kárhözatra ítélt emberekről) van szó, és nem az egész emberiségről. Elfogadhatatlan, hogy azt, ami velük történt, az egész emberiségre vonatkozó egyetemes igazságnak mondjuk ki. Kérdéseket kell felvetnünk.

1. A Péter által leírt idézett mondatokból (eseményből) lehet-e egy olyan egyetemes igazságot kimondani, hogy minden ember, aki a földi életében nem jutott el a Krisztusban való hit által az üdvösségre, ugyanabba a „börtönbe” (purgatóriumba) kerül, mint az özönvíz előtti emberek, ahol számára is megjelenik Jézus, és üdvösséget ajándékoz neki? A válasz: semmiképpen sem. A Biblia egyértelmű üzenete: „Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” (Jn 3,36)
2. A Péter által leírt mondatok azt jelentik-e, hogy a halál után is meg lehet térni? Így a purgatóriumban megtisztulva minden ember üdvösségre juthat? Semmiképpen sem. Jézus két kapuról, két útról beszélt, amelyek közül az egyiket a földi életünkben kell, illetve lehet választanunk (Mt 7,13–14).

3. A haláluk után is imádkozhatunk-e emberekért? Megtérés, életváltozás a halál után is lehetséges? Semmiképpen sem. A Szentírás szerint: „Elrendeltetett, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután pedig ítélet következik.” (Zsid 9,27) A földi életből – amint a megtérő lator vagy a Lk 16,31-ben bemutatott Lázár és gazdag – azonnal az üdvösségbe (vagy a kárhozatba) érkezünk. A Szentírás szerint a halál után a feltámadás, majd a jutalmazás vagy az ítélet következik. Hallatlanul fontos kérdésről – az üdvösségről (vagy elkárhozásról) van szó. A tanítók, a vezetők óriási felelőssége, hogy hamis tanítással ne vezessük hamis biztonságérzetbe az embereket. A Biblia egyértelmű kijelentései szerint a földi életünk adatott arra, hogy meghalljuk és hittel elfogadjuk Jézus Krisztusban bűneink bocsánatát és az örök életet.

Péter második levele egyértelműen a kegyelem evangéliumát sugározza. Azzal indul, hogy Isten ereje által isteni természet részeseivé lettünk. Ezt azonban nekünk lehet gazdagítanunk emberséggel, szeretettel, ismerettel, önuralommal, kegyességgel stb. Így válhatunk botlás nélküli emberekké. Így megyünk be dicsőségesen Jézus Krisztus örök országába. Személyes tanúságtételként leírja Péter, hogy tanúja volt Jézus szenvedésének, ott volt a hegyen, amikor az Atya hangja bejelentette: „Ez az én Fiam, őt hallgassátok!” Ebben a levélben nagy hangsúlyt tesz az apostol Jézus Krisztus közeli visszajövetelére. Titkokat jelent ki Péter apostol. Például hogy Jézus Krisztus visszajövelekor a jelenvaló föld elemei (atomjai) égve felbomlanak. Ez azért is különleges, mert a tudomány csak a 20. században fedezte fel, hogy az elemek (atomok) felbonthatók. Kedves dolog arra gondolni, hogy Péter, az egyszerű halászember 2000 évvel ezelőtt a Szent Szellem által kijelentést mondott arról, amit a tudomány csak 2000 évvel később fedezett fel. Fontos üzenet ebből a levélből, hogy azért vár a visszajövetelével az Úr, mert türelmesen várja az emberek megtérését.

Befejezésül leírom azt a legendát, amely Péter apostol halálával kapcsolatos. A legenda szerint 64-ben, a Néró-féle kegyetlen keresztényüldözés napjaiban Péter apostol menekült Rómából, hogy mentse az életét. Nagy meglepetésére az úton vele szemben a város felé ment maga Jézus Krisztus. Péter nagyon meglepődött és azt kérdezte Jézustól: *Quo vadis, Domine?* Vagyis: Hová még, Uram? Jézus erre azt válaszolta: „Megyek meghalni Rómába helyetted!” Ekkor Péter apostol megrendülten és megszágyenülve visszafordult, és vállalta a keresztények ezreivel együtt a kegyetlen mártírhalált. Keresztre feszítették őt is, mint Jézust. Kérésére azonban fejjel lefelé szegezték a keresztre, mert azt mondta: „Nem vagyok méltó arra, hogy ugyanúgy haljak meg, mint az én Uram.” Így volt? Lehetséges.

A mennyben majd megkérdezzük és megbeszéljük ezt is vele. Beleillik Péternek, az embernek a jellemébe. Ember volt, esendő ember, atyáinak emberi természetét örökölte, mint mi. Szívét azonban egészen átadta Jézus Krisztus uralma alá. Buzgó hittel és teljes odaszánással hatalmas eszköz volt Isten kezében. Példa arra, hogy Isten esendő embereket szül újjá és tölt be hatalmasan a Szent Szellem által. A Szent Szellem pedig Jézus Krisztus személyét, kegyelmét és hatalmát dicsőíti meg azokban, akik engedelmesen kiszolgáltatják magukat az ő vezetése és uralma alá. Simon Péter, Jóna fia ezt tette, szívének teljes odaszánásával. Azok közé tartozik, akiről azt írja a Biblia: „*akikre nem volt méltó a világ...*” (Zsid 11,38)

A Szolgatárs a Facebookon:
facebook.com/szolgotars

Tóth Sándor

A gyülekezethez tartozás négy alapelve

BEVEZETÉS: MI A GYÜLEKEZET?

Pünkösdkor az evangélium hirdetését követően a Szent Szellem munkája az volt, hogy a megtért, újjászületett hívőkből gyülekezetet hozzon létre.

a. A Biblia több képet is használ a gyülekezetre!

Krisztus teste (lat. corpus Christi)

1Kor 12,27: „Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.”

1. Almási Mihály: *Ő a feje az egyháznak* (Budapest: Sunshine Publishing House, 2000).

Nem létezik szorosabb kapcsolat, mint ami a test tagjai között fennáll. Egy testrészről fel sem merül, hogy nem része az egész testnek, ahhoz tartozik, szervesen kapcsolódik hozzá, és a fő jótékony irányítása alatt áll.

Isten épülete és Isten szántóföldje

1Kor 3,9: „Mert mi Isten munkatársai vagyunk, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.”

1Pt 2,5: „...ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.”

A Bárány (Krisztus) menyasszonya

Jel 19,7: „Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt, mert eljött a Bárány menyegzője, felkészült menyasszonya...”

A korabeli eljegyzést követte a menyegzőre való készülés.

A völegény az otthont készítette elő, a menyasszony pedig hívogatott a menyegzőre, ugyanakkor várta a völegényt.

Isten családja

Jn 1,12: „*Akik pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében...*”

Ef 1,5: „*Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint...*”

1Pt 4,17: „*Mert itt van az az idő, amikor elkezdődik az ítélet az Isten háza népén. Ha pedig először rajtunk kezdődik, akkor mi lesz a vége azoknak, akik nem hisznek az Isten evangéliumában?*”

Isten családjába tartozunk, egyrészt Atyánk lett az Isten, másrészt mint az ő gyermekei, testvérek vagyunk.

A föld sója

Mt 5,13: „*Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják, és eltapossák az emberek.*”

Jézus korában a só elsősorban nem az ízesítés, hanem a tartósító hatása miatt volt fontos. A friss halat kenték be vele, így megakadályozva annak megromlását, rothadását.

A világ világossága, lámpás, hegyen épült város

Mt 5,14: „*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethető el a hegyen épült város.*”

Mt 5,15: „*A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban.*”

Mt 5,16: „*Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.*”

A világosság és a sötétség teljesen különböznek egymástól, elegyíteni azokat nem lehet. Ahol fényt gyújtanak, ott többé a sötétség már el nem uralkodhat.

b. A gyülekezetre használt újszövetségi kifejezések

Gyülekezet

Zsid 10,25: „*Saját gyülekezetünket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták, hanem bátorítsuk egymást; annyival is inkább, mivel látjátok, hogy közeledik az a nap.*”

2. Jézus korában a só feltehetőleg a Holt-tenger mellől származó, porszerű anyag volt, amit nem tisztítottak meg a maihoz hasonló módon. Előfordulhatott, hogy a nátrium-kloridot (konyhasót) a nedvesség kioldotta ebből a porszerű anyagból, ami látszólag ugyan olyan állagú maradt, mint korábban, de hatását és ízét már elvesztve hasznavehetetlenné vált. (John R. W. Stott: *A hegyi beszéd* [Budapest: Harmat-KIA, 2010], 55. o.)

gyülekezet: G199³ ἐπισυναγωγή (episynagógé): 1. összegyűjtés, összegyülekezés, odagyülekezés; 2. gyülekezet. Etimológia: a G1996-ból.

Ne tévesszen meg bennünket az ἐπισυναγωγή (episynagógé) kifejezés, mely eredeti jelentését tekintve nem a zsinagógát, hanem az összegyülekezést, összejövetelt, és így a helyi gyülekezetet és az ahhoz való aktív kapcsolódást jelenti.

Eklézsia

ApCsel 18,22: „*Miután Cézareába érkezett, felment, köszöntötte a gyülekezetet, azután lement Antióchiába.*”

gyülekezet: G1577 ἐκκλησία (ekklésia): 1. gyűlés, népgyűlés; 2. egyház, gyülekezet (szó szerint: kihívottak közössége).

Pál fontosnak tartotta, hogy meglátogassa a testvéreket, a gyülekezetet, függetlenül attól, hogy őáltala született-e az adott közösség. Antióchiába, az anyagyülekezetébe, ahonnan kirendelték a gyülekezetalapító szolgálatra, többször is visszatért, és megosztotta velük mindazt, amit Isten általuk cselekedett (ApCsel 14,26; 15,22; 18,22; Gal 2,11).

Isten királysága

Mk 1,15: „*Betelt az idő, és elközéltett már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban.*”

Isten országa: βασιλεία του θεου – G932 βασιλεία (basileia) 1. királyság, birodalom, ország; 2. uralom, királyi hatalom.

Az evangéliumokban főként ezt a kifejezést találjuk.

c. A gyülekezethez tartozás négy alapelve

1. Megtérés, újjászületés
2. Bemérisítés
3. Tehervállalás
4. Gyülekezeti fegyelem elfogadása

Ezek a bibliai, evangéliumi alapelvek kerülnek alább kifejtésre.

1. MEGTÉRT, ÚJJÁSZÜLETETT – JN 3

Bemerítő János: Mk 1,5: „*Akkor kiment hozzá Júdea egész vidéke, kimentek a jeruzsálemiek is mind, és – amikor megvallották bűneiket – megkeresztelte [bemerítette] őket a Jordán vizében [a szó eredeti jelentése: folyóba].*”

Bemerítő János mint az Ószövetség utolsó prófétája megtérésre, bűnbánatra hívta a népet, akik kimentek hozzá a Jordán mellé.

Názáreti Jézus: Mk 1,15: „*Betelt az idő, és elközéltett már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangélium-*

3. Strong-számok.

ban.”

A názáreti Jézus megtérésre, bűnbánatra hívta a népet, de ennek lehetőségét ő maga nyitotta meg kereszthalála által. Igehirdetése nem érthető, ha nem látjuk azt a szeretetet, amely őbenne az elveszett lelkek iránt volt. Felemelte a bűnös nőt, megérintette a leprást, megetette az ötezer éhes férfit és hozzátartozóikat is. Jézus egész élete igehirdetés, evangélium volt.

Megtérés: G3340 μετανοέω (metanoéo) 1. megváltoztatja a szándékát, meggondolja magát; 2. megbán. Etimológia: G3326 + G3539.

G3539 νοέω (noeó) 1. észrevesz; 2. megért, felfog; 3. gondol valamire, gondolkodik; 4. elgondol, elképzeli. Etimológia: a G3563-ból.

G3563 νοῦς (nus) – szív, szellem értelme / felfogóképessége / gondolkodási képessége

Tehát a megtérés = szívből belátni, felismerni, hogy Isten törvényét, a tíz parancsolatot megszegtem, ezért Isten ítéléte joggal sújthatna. Emiatt Istenhez fordulok, beismerve bűneimet, és kérve tőle a kegyelmet, bűnbocsánatot Krisztus helyettem, a bűneimért elszenvedett kereszthalála érdeméért.

Újjászületés

Jn 3,5: „Jézus így felelt: »Bizony, bizony, mondom néked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába.«”

Jn 3,6: „Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az.”

Az újjászületés Isten igéje és a Szent Szellem által történik. Isten Szelleme eleveníti meg, teszi személyessé számunkra a Biblia üzenetét, és a megtérést munkálja szívünkben. A bűnöst meggyőzi bűn, igazság és ítélet tekintetében (Jn 16,8–11) és a Golgotához vezet! Isten, Jézus Krisztusban a megtérő bűnösnek új életet ad, és a Szent Szellem szívébe írja, hogy Isten gyermekévé, új teremtséssé lett.

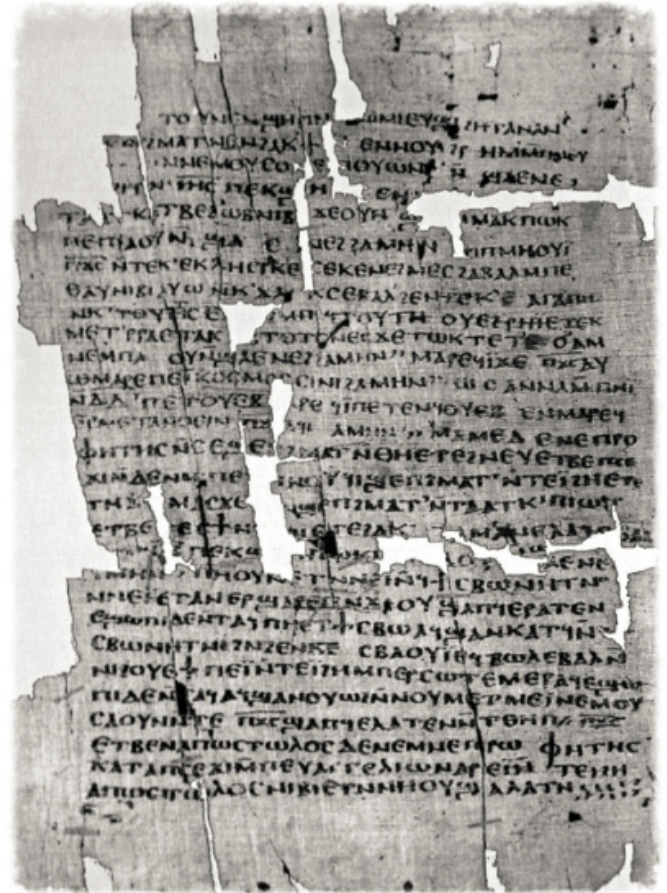
A víz elsősorban a Szentlélek által megelevenített ige, és csak ezt követően jelenti a bemelegítést, mely az ige és a Szentlélek szívben elvégzett munkájának a pecsétje, az arról való nyilvános vallástétel. Pál így ír erről:

Tit 3,5: „...nem az általunk véghez vitt igaz cselekedetekért, hanem az ő irgalmából üdvözített minket újjászültető és megújító fürdője a Szentlélek által...”

fürdő: G3067 λουτρόν (lutron) – fürdő, fürdés; alámerítkezés. Etimológia: a G3068-ból.

1Pt 3,20: „...akik egykor engedetlenek voltak, amikor az Isten türelmesen várakozott a Noé napjaiban a bárka készítésekor. Ebben kevés, szám szerint nyolc lélek menekült meg a vízen át.”

1Pt 3,21: „Most pedig titeket is megment ennek képmása, a keresztség [baptisma = bemelegítés], amely nem a test szennyének lemosása, hanem könyörgés Istenhez jó lelkiis-

meretért a feltámadt Jézus Krisztus által...”

További igék:

2Kor 5,17: „Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.”

Róm 8,15–16: „Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljete, hanem a fiúság Lelkét kaptátok, aki által kiáltjuk: »Abbá, Atya!« Maga a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk.”

Ef 1,13–14: „Őbenne pedig titeket is – miután hallottátok az igazság igéjét, üdvösségetek evangéliumát, és hívőkké lettetek – eljegyzett pecsétjével, a megígért Szentlélekkel, örökségünk zálogával, hogy megváltsa tulajdon népét az ő dicsőségének magasztalására.”

A két útról szóló apostoli igehirdetés

Élet vagy halál. Örök élet vagy kárhozat. Menny vagy pokol.

Didaché⁴ (Kr. u. 100–110) – Az Úr tanítása a tizenkét

4. A Didaché, „az apostolok tanítása”, azt akarja megmutatni, hogyan teljesítették az apostolok Krisztus missziói parancsát. Ismeretlen szerző írta a Didachét a mai Szíriában, Antióchia környékén 100–125 között. Jézusról úgy beszél, mint „az Úrnak szolgája”-ról, akire az Ószövetség is

apostol által a nemzeteknek.

A XVI fejezetből álló tanítás I–VI. fejezetében olvashatunk a két útról. Ezekben a tíz parancsolat és a hegyi beszéd alapján találunk gyakorlati jellegű tanítást a keresztény életéről.

1. Két út van, egy az életé, egy a halálé, a két út között pedig nagy különbség van.
2. Az élet útja ez: először szeresd Istenedet, aki teremtett téged, másodszer szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Te se tedd azt másnak, amit nem akarsz, hogy neked tegyenek (vö. Mt 12,37–39; Mk 12,30–31; 5Móz 6,5; 3Móz 19,18; Mt 7,12; Lk 6,31).
3. E szavak tanítása a következő: áldjátok azokat, akik átkoznak titeket, imádkozzatok ellenségeitekért, tartsatok böjtöt azokért, akik üldöznek titeket. Milyen érdem az, ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnek? Nemde ezt teszik a pogányok is? Ti viszont szeressétek azokat, akik gyűlölnék benneteket, és ellenségeitek ne legyenek (vö. Mt 5,44–47; Lk 6,32–33).
4. A test és hús kívánságaitól tartózkodj (vö. 1Pt 2,11; Tit 2,12). Ha valaki megüti jobb arcodat, tartsd oda a másikat is, és tökéletes leszel (vö. Mt 5,39). Ha valaki arra kényszerítene, hogy menj vele ezer lépést, tégy meg vele kétezret (vö. Mt 5,40–41). Ha valaki elkéri felsőruhádát, ad oda neki alsóruhádát is (vö. Lk 6,30). Ha valaki elveszi, ami a tied, ne kérd vissza, úgysem tudod (vö. Lk 6,30).
5. Mindenkinnek adj, aki kér tőled, és ne kérd vissza! Az Atya ugyanis mindenkinnek adni kíván ajándékaiból.

utalt! Főként az Ószövetséget idézi, de biztos, hogy ismer-te Máté evangéliumát is. Pál apostolra nem hivatkozik. A Didachében két útról van szó: az egyik út az örök életre vezet, s aki azon jár, annak be kell tartania a törvényt; a másik út a halálba vezet, amelynek jellemzője az engedetlenség. Ez a példázat más iratokban is előfordul (pl. Barnabás levelében), és nagyon valószínű, hogy közös zsidó forrásból származik. Aki ismeri a két utat, az részesülhet a kereszttség sákramentumában, és befogadható az úrvacsorai közösségbe. A könyv második része a keresztstégről és a böjtről szól. A szerző hetente két böjtnapot ír elő. Az úrvacsorát minden „Úr napján” kell ünnepelni, amelyben haragosok nem vehetnek részt. Nagy hangsúly esik Krisztus visszajövetelére, amelyre készülni kell, hiszen amikor az Úr visszajön, akkor tökéletesnek kell lennünk. A tízparancsolat mellett Krisztus szavai a mértékadóak a gyülekezetben, különösen is a hegyi beszéd. Az imádsághoz és az úrvacsorához a keresztény életvitel illik, az örök élet fényében. (Jos Colijn: *Egyetemes egyháztörténet* [Gödöllő: Iránytű, 2001].)

Boldog az, aki a parancs szerint ad, mert ártatlan. Jaj annak, aki kap! Ha valaki úgy vesz, hogy szüksége van rá, az ártatlan; aki azonban úgy vesz, hogy nem szorul rá, az számadással tartozik, mert kapott, és valamiért kapta, amit kapott; fogságba kerül, kivizsgálják, mit cselekedett, és ki nem szabadul onnét, míg az utolsó fillért vissza nem fizette.

6. Erről már mondatott: izzadjon meg az adomány kezében, míg megtudod, kinek adod⁵ (vö. Mt 5,25–26).⁶

5. Mt 5,24–26: „...*hagyd ott ajándékosodat az oltár előtt, menj el, békülj ki előbb atyádfiával, és csak azután térj vissza, s vidd fel ajándékosodat. Békülj meg ellenfeleddel hamar, amíg az úton együtt van veled, hogy át ne adjon ellenfeled a bírónak, a bíró pedig a szolgának, és így börtönbe kerülj. Bizony, mondom néked, ki nem jössz onnan, amíg meg nem adod az utolsó fillért is.*”

Tudd, kinek az oltárhoz járulsz áldozatoddal. Tarts szentnek, és szenteld meg azt, tisztátalan szívvel ne áldozz az ostobák módjára. Rendezd el dolgaidat, kapcsolataidat, és áldást nyersz az Úrtól.

6. <http://www.magyar-kozossege.com/Bibliakor/didakhe.pdf> (letöltés: 2017. 09. 03.).

2. BEMERÍTKEZETT ÉS EZÁLTAL CSATLAKOZOTT A HELYI GYÜLEKEZETHEZ

a. Jézus példát adott

Jézus bemerítése nem egyezik meg a mi bemerítésünkkel, hiszen ő büntelen volt. Így elsősorban nem a bemerítése, hanem az Atya iránti és a bemerítéssel kapcsolatos engedelmsége lehet példa számunkra.

Mt 3,14–16: „De az erősen ellenállt, és így szólt: »Nekem van arra szükségem, hogy te meríts be engem, és mégis te jössz énhozzám?« Jézus azonban ezt felelte neki: »Hadd történjék ez most így. Úgy illik ugyanis hozzánk, hogy minden igazságosságot betöltsünk.« Ekkor János engedett neki. Miután Jézus bemerítkezett, azonnal feljött a vízből. Egyszerre csak megnyíltak az egek, és János látta, hogy Isten Szelleme, mint egy galamb jön alá és rászáll.» (Csia-ford.)

b. A misszióparancs vagy nagy küldetés

Mt 28,18–20: „Jézus hozzájuk lépett, és így szólt: »Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve [bemerítve] őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.«”

Ne feledjük, Krisztus parancsa nem az evangelizálásra szólít fel, hanem a tanítványozásra. Az evangelizálás eszköz a tanítványozáshoz, és a sikeres tanítványozás eredménye evangelizálás.

c. 3000 megtért hívó bemerítése pünkösdkor és a gyülekezeti élet

ApCsel 2,37–42: „Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: »Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?« Péter így válaszolt: »Térjete meg, és keresztelkedjete meg [merítkezete be] valamennyien Jézus Krisztus nevében, bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert tiétek ez az ígélet, és gyermekeiteké, sőt mindazoké is, akik távol vannak, akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk.« Még más szavakkal is lelkükre beszélt, és így kérlelte őket: »Szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől! Akik pedig hittek a beszédének, megkeresztelkedtek [bemerítkezete be], és azon a napon mintegy háromezer lélek csatlakozott hozzájuk. Ezek pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.«”

Egyértelmű tehát, hogy akik megtértek és hitükről vallást tettek, azokat merítették be az apostolok. Ezek a bemerített hívők ezzel a gyülekezet aktív tagjaivá is váltak.

d. A helyi gyülekezethez való tartozás

Zsid 10,24–25: „Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk. Saját gyülekezetün-

Pisai baptisztérium, melyet 1152-ben kezdtek el építeni

ket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták, hanem bátorítsuk egymást; annyival is inkább, mivel látjátok, hogy közeledik az a nap.”

A gyülekezet itt – G1997 ἐπισυναγωγή (episynagógé): 1. összegyűjtés, összegyülekezés, odagyülekezés; 2. gyülekezet. Etimológia: a G1996-ból.

Jelenti tehát a helyi gyülekezetben az összejövetelek látogatását, de azt az újszövetségi lelki, szellemi közösséget is, ahová a Szent Szellem a megtért, újjászületett embert beplántálta.

e. További tanulmányozásra javasolt igehelyek

ApCsel 8,12 – A megtért hívők bemerítése Samáriában.

ApCsel 8,36–38 – A hitre jutott etióp kincstárnok bemerítése, akinek Fülöp az evangélium hirdetésekor nyilvánvalóan a bemerítésről is szól.

ApCsel 9,18 – Saul, azaz Pál megtérését követően bemerítkezett.

ApCsel 10,47–48 – Kornéliusz, a római százados és a házában lévők bemerítkeztek, miután Péter által hallották az evangéliumot, és hitre jutottak.

ApCsel 16,30–34 – A Pál prédikálása nyomán Filippiben megtért Lídia és szintén hitre jutott családtagjai (döntésképes felnőttek) bemerítkeztek.

Gal 3,27: „Akik Krisztusba keresztelkedtetek meg, Krisztust öltöttétek magatokra.”

Csia L. fordításában a Gal 3,27: „Ahányan csak a Felkentbe bemerítkeztetek, a Felkentet öltöttétek fel.”

Kol 2,12: „A kereszttségben [bemerítésben] vele együtt eltemettek benneteket, és vele együtt fel is támadtatok az Isten erejébe vetett hit által, aki feltámasztotta őt a halottak közül.”

f. Az apostoli tanítás – Didaché

Didaché⁷ (Kr. u. 100–110): Az Úr tanítása a tizenkét apos-

7. <http://www.magyar-kozosseg.com/Bibliakor/didakhe.pdf> (letöltés: 2017. 09. 03.).

A pisai baptisztérium belső tere

tol által a nemzeteknek.

A XVI fejezetből álló tanítás VII. fejezetében olvashatunk a bemerítésről. A tanításban a két újszövetségi szentség szerepel, a bemerítés és az úrvacsora, amit az Úr rendelt el népének.

Mj.: A Didakhénak (tanítás) nevezett óegyházi iratról ugyan említést tett néhány óegyházi szerző, az irat tényleges szövege azonban csak a 19. század vége felé vált ismertté, amikor *Byrennios* nikomédiai metropolita felfedezte egy görög kéziratban, és nyilvánosságra is hozta.

Az I–VI. fejezet a megtérők bemerítés előtti felkészítéséhez is segítséget nyújtott, amit már az ősegyházban is nagyon komolyan vettek. Gyakori volt, hogy 9 hónap, 1 év (előfordult, hogy 3 év) felkészülési idő előzte meg a bemerítést, amikor is tanítás által megalapozták az új hívők hitét, ugyanakkor nyilvánvalóvá válhattak életükben a megtérés gyümölcsei.

VII. fejezet

1. A bemerítésre vonatkozóan pedig, így merítsenek be: miután mindezeket előtte elmondtátok, élővízbe merítsenek be az Atya és Fiú és Szentlélek nevére (névébe), (vö. Mt 28,18–19). **2.** Ha nem áll rendelkezésre élővíz, meríts be más vízben; ha lehet, hidegben, ha nem, melegben. **3.** Ha egyik sem áll rendelkezésre, háromszor önts vizet a fejre, az Atya és Fiú és Szentlélek nevére. **4.** A bemerítke-

zendő és a bemerítő böjtöljön a bemerítés előtt, ha lehetséges, a többiek is; a bemerítkezendőnek hagyj meg, hogy előzőleg egy vagy két napig böjtöljön (vö. Mt 28,19).

Magyarázat:

A két útról szóló bevezetővel kezdődik tehát a keresztelési (bemerítési) szertartás. A Didakhé előírja, hogy lehetőség szerint élővízben kereszteljenek. Ha nincs élővíz, akkor hideg vízben, ha az sincs, használjanak meleg vizet. A háromszori leöntést csak az előbbieik hiányában gyakorolják (vö. Did 7,1–2). A keresztelés (= bemerítés) az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevébe vagy nevére (εἰς⁸ το ονομα) történik. Mind a keresztelendő, mind a keresztelő böjtöljön a keresztelő előtt. A böjti napok meghatározásában már megfigyelhető a

zsidó szokásoktól való eltérési szándék: a zsidó keddi és csütörtöki böjt helyett a szerdait és a péntekit ajánlja (Did 8,1), mely így Jézus szenvedésére és halálára utal.

g. Baptisztériumok

A IV. századtól több baptisztériumot is építettek, de például Itáliai Firenze, Pisa, Parma városokban a VIII. században is építettek ilyeneket. A gyerekkeresztség csak a VI. századtól kezdett elterjedni, annak ellenére, hogy már a IV. században megjelent az erre vonatkozó tan (pl. *Ágostonnál* az eredendő bűntől a keresztség által való megtisztulás tana, amelyet átvett később *Kálvin* és *Luther* is, aki korábban Ágoston-rendi szerzetes volt). A többnyire nyolcszög (a keresztyén számszimbolikában a nyolcas az újjászületés száma) vagy kör (örökkévalóság szimbóluma) alaprajzú baptisztérium centrális elrendezésű volt. Közepén helyezkedett el az épület alaprajzával azonos alakú, süllyesztett keresztelőmedence (piscina), amelyben a keresztelendőket alámerítették.⁹

Mj.: A baptisztérium a templomtól különálló épület volt, jelezve, hogy a templomba, a gyülekezet közösségébe ve-

8. G1519 εἰς (eis) 1. -ba/-be, -ra/-re.

9. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Keresztel%C5%91k%C3%A1-polna> (letöltés: 2016. 09. 09.).

zető út a bemerítésen keresztül történhet, azt nem lehet kihagyni.

Megállapíthatjuk tehát, hogy csak a megtért, újjászületett hívőket részesítették bemerítésben. Őket is csak alapos felkészítést követően, miután a megtérés gyümölcsei igazolták élő hitüket és a Szentlélek által a Krisztussal való közösségüket.

A bemerítés előtt tehát felkészítették és megvizsgálták az arra önként jelentkezőket. A bemerítést arra avatott előjárók végezték, miként azt tették Jézus tanítványai – vélhetően a szűkebb tanítványi kör.

Csia-ford.:

Jn 3,22: „Ezek után Jézus és tanítványai júdeai földre mentek. Ott időzött velük és bemerített.”

Jn 4,1–2: „Amint most már az Úr észrevette, hogy a farizeusok meghallották, hogy Jézus több tanítványt szerez és merít be, mint János – noha Jézus maga nem merített be, csak a tanítványai...”

3. TEHERVÁLLALÁSRA KÉSZ (SZOLGÁLATOK, ANYAGIAK, A TIZED ÉS A FELAJÁNLÁSOK)

a. Királyi papság és sáfárság

Önkéntes áldozatvállalás, mely az Isten kegyelmének megtapasztalásából és az iránta való hálából fakad.

A papi szolgálat elválaszthatatlan része a szív Isten iránti őszinte szeretetéből fakadó áldozat, ugyanakkor az ige hirdetése és annak megélése által a példaadás is.

1Pt 2,9: „Ti azonban választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket...”

1Pt 4,10: „Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai. Az újszövetségi újjászületett hívő ember a Szentlélek által kegyelmi ajándékokat kapott, amelyekkel lehetősége van építeni a gyülekezetet és annak tagjait (belső és külső misszió, építkezés).

Lássuk a célt és az értelmét annak, amit teszünk!

Példázat a kőfaragókról.

A katedrálisokat évtizedeken keresztül, néhol egy-két évszázadon keresztül építették. Generációk vették át egymástól a szaktudást és az építkezés stafétabotját. Három kőfaragó dolgozott egy katedrális építésén. Egy arra járó megkérdezte az elsőt:

– Mit csinálsz?

– Dolgozok, hogy meg tudja élni – válaszolta.

Majd a másodikat is megkérdezte, aki ezt válaszolta:

– Követ faragok.

Majd a harmadikhoz fordulva kérdezte:

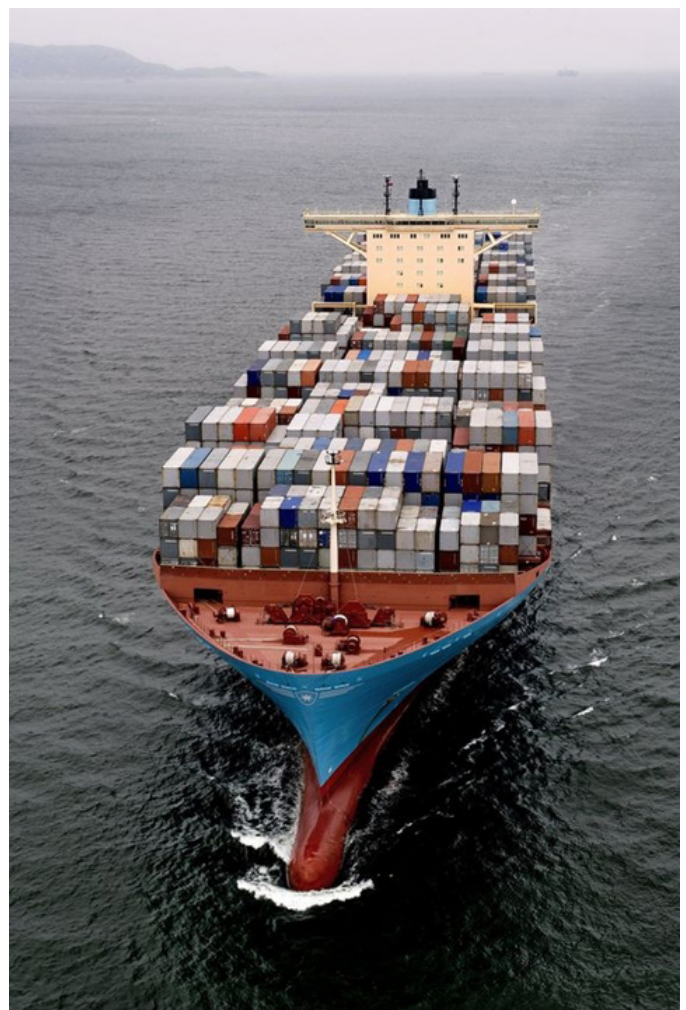
– És te mit csinálsz?

– Katedrális építék – válaszolta ragyogó szemmel.

Tanulság: Nem mindegy, látod-e a jó célt, aminek eléréséhez fontos az a rész, amit te teszel, vagy csupán végzed, mert úgy gondolod, nem tehetsz másként. A vezetők feladata, hogy a célt újra és újra megmutassák a rájuk bízottnak.

Elhívattunk, hogy jól sáfárkodjunk azzal, amit Istentől kaptunk:

Mt 25,14–21: „Mert úgy van ez, mint amikor egy idegenbe készülő ember hívatta szolgálait, és átadta nekik vagyona. Az egyiknek adott öt talentumot, a másiknak kettőt, a harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek képessége szerint, és elment idegenbe. Az, aki az öt talentumot kapta, azonnal elindult, vállalkozásba fogott velük, és nyert másik ötöt. Ugyanígy az is, aki a kettőt kapta, nyert másik kettőt. Aki pedig az egyet kapta, elment, gödröt ásott a földbe, és elrejtette ura pénzét. Hosszú idő múlva aztán megjött ezeknek a szolgálknak az ura, és számadást tartott velük. Eljött az, aki az öt talentumot kapta, odavitte a másik öt talentumot, és így szólt: Uram, öt talentumot adtál át nekem: nézd, másik öt talentumot nyertem. Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgálóm, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután,

menj be urad ünnepi lakomájára!”

A hűség = gyarapítás, és nem fenntartás!

Mt 25,22–24: *„Odament az is, aki a két talentumot kapta, és ezt mondta: Uram, két talentumot adtál át nekem: nézd, másik két talentumot nyertem. Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára! Odament hozzá az is, aki az egy talentumot kapta, és ezt mondta: Uram, tudtam, hogy kérlelhetetlen ember vagy, aki ott is aratsz, ahol nem vetettél, és onnan is gyűjtesz, ahová nem szórtál.”*

Hazugság és rossz istenkép. Az Atya nem ilyen! Csak aszerint vár hű sáfárságot, amit kinek-kinek adott.

Mt 25,25: *„Félelmemben elmentem tehát, és elástam a talentumodat a földbe: nézd, itt van, ami a tied.”*

A tanítvány nem retteg az Atyától, hanem mivel az Isten kegyelmét, irgalmát elvesztett állapotában mint egyedüli megoldást elfogadta, megtapasztalta az Atya jóságát és szeretetét. Így szereti őt, viszontszeretettel!

Mt 25,26–30: *„Ura így válaszolt neki: Te gonosz és rest [félénk, hanyag, lusta] szolga, tudtad [vagy úgy láttál engem], hogy ott is aratok, ahol nem vetettem, és onnan is gyűjtök, ahova nem szórtam? Ezért el kellett volna vinned a pénzemet a pénzváltókhoz, és amikor megjöttem, kamattal kaptam volna vissza azt, ami az enyém. Vegyétek el tőle a talentumot, és adjátok annak, akinek tíz talentuma van! Mert mindenkinek, akinek van, adatik, és bővelkedni fog: attól pedig, akinek nincs, még az is elvétetik, amije van. A haszontalan szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre: ott lesz majd sírás és fogcsikorgatás.”*

b. Aktív, kitartó gyülekezeti élet

ApCsel 2,41–43: *„Akik pedig hittek a beszédének, megkezesztelkedtek [bemerítkeztek], és azon a napon mintegy háromezer lélek csatlakozott hozzájuk. Ezek pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban. Félelem támadt minden lélekben, és az apostolok által sok csoda és jel történt.”*

Lukács fontosnak tartotta az események megtörténte után évtizedekkel lejegyezni, hogy a megtért és Krisztus tanít-

ványává lett keresztények „*kitartóan*” kapcsolódtak be a gyülekezeti életbe. Aktívan vettek részt a vasárnapi istentiszteleteken, az úrvacsorai összejöveteleken, de a kiscsoportos összejövetelek és az imaalkalmak látogatása sem egy opció volt számukra, hanem buzgón kapcsolódtak be azokba.

„*kitartóan*”: G4342 προσκαρτερέω (proskartereó) 1. kitartóan, állhatatosan, folyamatosan tesz valamit; folyamatosan tartózkodik valahol; 2. ragaszkodik valakihez, hűséges hozzá; 3. készenlétben áll, rendelkezésére áll valakinek. Etimológia: G4314 + G2594.

Mikor teszünk valamit kitartóan? Akkor, amikor látjuk annak a célját, értelmét! Egy sportoló is azért mozgatja meg minden erejét az edzések sokaságán, hogy a versenyen kiváló eredményt érjen el. A hívó ember akkor lesz kitartó a gyülekezeti életben, ha valóban érti, látja, kit követ, kikkel követi együtt, és hová tart, hová akar eljutni, mi a küldetése (mennyei perspektíva).

Az első gyülekezet tagjainak istenfélő, megszentelt, oda-szánt élete és hozzáállása által felszabadult Isten ereje, amikor az evangéliumot megosztották másokkal. Ennek hatása volt, a körülöttük élők Istenhez való hozzáállása is megváltozott. Példájuk bátorítson bennünket, és adjuk hálát az Úr közöttünk megtapasztalható munkájáért.

Ne feledjük, amit látnak, tanulnak tőlünk a gyermekeink, valószínűleg olyan lesz a jövő gyülekezete. Vagy jól tanulnak és jó örökséggel haladnak előre, vagy a „cél tévesztett” életünket látják, így csak az Istentől való felismerés lehet segítségükre, hogy másként, célra tartóan éljenek a rossz példa ellenére! Ekkor viszont tékozló szüleiktől eltávolodnak. Ahelyett, hogy motiválók, segítők lennének számukra, tehertétellé válnak lelkükön. Nyilván motiválók, őket előresegitők akarunk lenni, de ez nem a véletlen műve!

Legyünk hát buzgók, és „*kitartóan*” kapcsolódjunk a gyülekezet, azaz Krisztus teste vérkeringésébe, hogy az ő élete legyen látható halandó testünkben (Róm 6,12–13; 2Kor 4,11).

Róm 6,13: *„Tagjaitokat se adjátok oda a bűn szolgálatára, hogy a gonoszság fegyvereivé legyenek. Hanem adjátok oda magatokat az Istennek, mint akik a halálból életre keltek. Tagjaitokat is adjátok át az igazság fegyvereiként az Istennek.”*

2Kor 4,11: *„Mert életünk folyamán szüntelen a halál révén állunk Jézusért, hogy a Jézus élete is láthatóvá legyen halandó testünkben.”*

c. Ábrahám tizedet adott Melkisédeknek!

1Móz 14,18–20: *„Melkisédek, Sálem királya kenyeret és bort vitt ki eléje. Ő a Felséges Isten papja volt, megáldotta őt, és ezt mondta: Áldott vagy, Abrám, a Felséges Isten előtt, aki a mennyet és a földet alkotta! És áldott a Felséges Isten,*

mert kezdedbe adta ellenségeidet! Ábrám pedig tizedet adott neki mindenből.

Zsid 7,1–3: *„Mert Melkisédek, Sálém királya, a magasságos Isten papja volt az, aki a királyok leveréséből visszatérő Ábrahám elé ment, és megáldotta. Ábrahám pedig tizedet is adott neki mindenből. Melkisédek neve először ezt jelenti: igazság királya, aztán Sálém királya, vagyis békesség királya. Sem apja, sem anyja, sem nemzetsége, sem napjainak kezdete, sem életének vége nincs, mivel pedig hasonló az Isten Fiához, pap marad mindörökké.”*

Ábrahám adakozása példája a királyi papsághoz (1Pt 2,9) tartozók tizedadásának is.

Zsid 7,9–10: *„És hogy úgy mondjam, Ábrahám személyében a tizedet szedő Lévi is tizedet adott, mert már jelen volt ősében, amikor Melkisédekkel találkozott.”*

d. Jézus tanítása a tizedről

Mt 23,23: *„Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert tizedet adtok a mentából, a kaporból és a köményből, de elhagytátok mindazt, ami a törvényben ezeknél fontosabb: az igazságos ítéletet, az irgalmasságot és a hűséget; pedig ezeket kellene cselekedni, és azokat sem elhagyni.”*

Jézus tehát nem a tized vagy egyéb adományok (Mk 7,11–13; Mal 3,8) elhagyásáról, hanem azok helyes lelkületből való odaadásáról tanított. A vallásos szokásokból fakadó hideg engedelmség helyett a megváltásért érzett őszinte hála és öröm jellemzi az Isten szerint adakozó tanítványokat.

e. Szívbeli, megszentelt és hitből fakadó adakozás

Mal 3,8–12: *„Becsaphatja-e az ember az Istent? Ti mégis be akartok csapni engem! Ezt kérdezitek: Mivel akarunk becsapni? – A tizeddel és a felajánlásokkal! Átok sújt ben-*

neteket, az egész népet, mert be akartok csapni engem! Hozzátok be a raktárba az egész tizedet, hadd legyen eleség a házamban, és így tegyetek próbára engem – mondja a Seregek Ura. Meglátjátok, hogy megnyitom az ég csatornáit, és bőséges áldást árasztok rátok. Elriasztom tőletek a sáskákat, nem pusztítják el földetek termését, nem teszik tönkre szőlőtöket a határban – mondja a Seregek Ura. Boldognak mond benneteket minden nép, mert gyönyörű lesz országotok – mondja a Seregek Ura.”

Isten népe elveszítette az Isten szabadítása felett érzett örömet és szívbeli hálát. Ennek lett a következménye a számítgató lelkület. Látszatra adakoztak, hogy meg ne szólják őket, de nem az egész tizedet vitték az Úr oltárához, és egyéb felajánlásuk sem őszinte és Isten iránti hálaból fakadt. Ennek a színlelt kegyességnek, az Istentől való eltávolodásnak a következménye lett életük áldatlan állapota.

2Kor 8,12: *„Mert ha megvan a készség, az aszerint kedves, amije kinek-kinek van, nem aszerint, amije nincs.”*

Az adakozás nem verseny, és abból adunk, amivel az Úr munkánkon vagy egyéb forrásokon keresztül megáldott. Az özvegyasszonyra többen hivatkoznak, viszont ő rendkívüli adakozó volt:

Mk 12,43–44: *„Bizony, mondom néktek, hogy ez a szegény özvegyasszony mindenkinél többet dobott a perselybe. Mert mindannyian fölöslegükből dobtak, ő azonban szegénységéből mindazt beledobta, amije csak volt, az egész vagyonát.”*

Mt 13,12: *„Mert akinek van, annak adatik, és bővelkedik, akinek pedig nincs, attól az is elvéteik, amije van.”*

A nincstelen testvér valóban semmit nem tud adni, arra szorul rá, hogy az irgalmas szívű tanítványok őt segítsék (Jak 2,14–17). Viszont ha valakinek van, és így lenne mit adnia, de arra hivatkozik, hogy neki nincs, ezért adakozni sem tud, az hazudik, és képmutatása miatt élete áldatlan állapotba kerül.

2Kor 9,7–8: *„Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert »a jókedvű adakozót szereti az Isten«. Az Istennek pedig van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiárassza rátok, hogy mindenütt mindenkor minden szükségessel rendelkezetek, és bőségben éljete minden jó cselekedetre.”*

A jó lélekkel, hálás szívvel és örömmel adakozókat szereti az Isten, és ezek viszontszeretik őt. Isten áldását tapasztalják meg az ilyen lelkülettel élő és áldozatra kész hívők.

f. Az apostoli tanítás a Didaché IV. fejezetéből

4. Ne kételkedj, meglesz vagy nem! 5. Ne legyen kezded kínnyújtva akkor, amikor kapsz, összeszorulva viszont, ami-

kor rajtad a sor, hogy adj. **6.** Ha valamit kezded munkájával szerezted, azt add oda bűneid váltságául. **7.** Ne vonakodj adakozni, ne is zúgolódj, amikor adakozol, hiszen tudod, ki az, aki a bér jó viszonzója! **8.** A rászorulókat el ne utasítsd, mindenedet oszd meg testvéreddel, és semmit se mondj sajátodnak; ha a halhatatlanban közösködtök, mennyivel inkább közösködnötök kell a romlandókban!

g. Pál tanítása

Pál tanításában is találkozunk a Didachében olvasott kétirányú hozzáállással, amelyben látszólag komoly ellentmondás feszül.

Gal 6,2: „Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét.”

Gal 6,5: „Mert mindenki a maga terhét hordozza.”

Krisztus törvénye a testvéri szeretet törvénye, az úgynevezett új parancsolat, ahogy János evangéliumában olvashatjuk:

Jn 13,34: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!”

A kétfajta teher:

Gal 6,2 – Az „egymás terhét” szókapcsolatban a teher szó: G922 βάρος (baros): 1. (súlyos, nyomasztó) teher; 2. súly, hatalom, tekintély. Etimológia: a G926-ból.

G926 βάρυς (barys): 1. nehéz, súlyos; 2. erős, félelmetes, erőszakos, tekintélyes.

Itt tehát olyan félelmetes, nagy teherről van szó, amit egyedül a személy nem lenne képes elhordozni. A testvéri szeretet megnyilvánulása, amikor bizalmasan megosztjuk ezeket a helyzeteket egymással, és elfogadjuk a segítséget. Itt fel sem merül, hogy ki akarjuk használni a másik jóságát, szeretetét. A segítség illetően kéréséhez és elfogadásához alázatra van szükség az Úr előtt, míg a segítségnyújtáshoz Krisztus szeretete adja meg az erőt és a jó motivációt.

Gal 6,5 – „a maga terhét” kifejezésben a teher szó:

G5413 φορτίον (phortion): teher; áru, rakomány. Etimológia: a G5414-ből.

G5414 φόρτος (phortos): teher, hajórakomány. Etimológia: a G5342-ből.

Itt a teher a hajórakományhoz hasonló, amit az illető maga is képes elhordozni. Ezekkel ne terheljük meg másokat csak azért, hogy nekünk könnyebb legyen. Hiszen így mást önző módon azzal terhelnénk, amit nekünk kell hordoznunk. Az ilyen személyt nevezi a köznyelv pofátlannak vagy szemtelennek. A teherbíró-kapacitásunk nem azonos, és ebben az évek során jó esetben fejlődünk is, majd az öregedéssel azonban ez sajnálatosan csökken, a fizikai területen mindenképpen.

C. S. Lewis írta egyik könyvében, hogy az igaz barát nem

terheli meg barátságát azzal, hogy segítséget kér a barátjától.

A barát többet jelent, mint a bajban segítő, akit esetleg kihasználhat a másik fél.

Fontos feltennünk magunknak a kérdést, hogy felhasználjuk-e a kapcsolatainkat arra, hogy a saját, családunk, gyermekeink terhével másokat terhelünk meg, a magunk könnyebbségét önző és a Krisztus szeretetétől idegen módon keresve?

Miért és kikkel barátkozunk?

Amikor keressük valakivel a kapcsolatot, mi motivál ebben?

Amikor másnak van szüksége segítségre, hogy reagálunk?

Amikor nem kapjuk meg valakitől azt a segítséget, amit elvárunk, hogy reagálunk?

Azt keressük, mit tehetünk másokért, vagy azt, mit nyerhetünk, kaphatunk, vehetünk el tőlük?

A megtért, újszülött emberre a krisztusi jóság és szeretet jellemző. Isten Szentlelke ezt munkálja a szívében.

4. ELFOGADJA A GYÜLEKEZETI FEGYELMET (AZ ISTENTŐL RENDELT TEKINTÉLY TISZTELETE ÉS ELFOGADÁSA)

a. Intés, mentés

Mt 18,15–18: „Ha vétkezik atyádfia, menj el hozzá, intsd meg négy szemközt: ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egy vagy két embert, hogy két vagy három tanú szava erősítsen meg minden vallomást. Ha nem hallgat rájuk, mondd meg a gyülekezetnek. Ha pedig a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyannak, mint a pogányt vagy a vámszedőt. Bizony, mondom nektek: amit megkötök a földön, kötve lesz a mennyben is, amit pedig feloldotok a földön, oldva lesz a mennyben is.”

1. „vétkezik”

„vétkezik”: G264 ἀμαρτάνω (hamartanó) 1. elvét, eltéveszt, elhibáz; eltéveszti a célpontot (és így nem részesül díjazásban); 2. nem részesül valamiben, elveszít; 3. elfeledkezik valamiről, elmulaszt; 4. hibázik; vétkezik, bűnt követ el.

A céltévesztés állapotába kerül, így a Krisztus-követés menny felé tartó útjáról letér. Élete, magaviselete nem tükrözi Krisztus példáját, tanítását.

2. „menj el hozzá”

Sokat mond Jézus ezzel a három szóval: „menj el hozzá”, azaz ne hívasd be a „hivatalos stílusban” a gyülekezeti irodába, ne levelet írd, ne telefonon keresd meg, hanem menj el hozzá személyesen. Jézus a jó pásztorról mondott példázatában is erre a lelkületre mutat rá, ami őt és az őt követőket jellemzi:

Mt 18,12: „Mit gondoltok? Ha egy embernek száz juha van,

és eltéved közülük egy, nem hagyja-e ott a kilencvenkilencet a hegyekben, és nem megy-e el megkeresni az eltévedtet?”

A mélyebb megértéshez fontos látnunk az ezt megelőző és követő részeket. Úgymint a kisgyermek példáját, az elveszett bárányról, majd a megbocsátásról és a gonosz szolgáról elmondott példázatot. Ez a szívbeli hozzáállás jellemzi azokat, akik az Úr szerint járnak el az intés-mentés szolgálatában.

Mt 18,3–4: „...és ezt mondta: »Bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisgyermek, az a nagyobb a mennyek országában.«”

A kisgyermeket odahívta magához Jézus, ő pedig kérdés és kifogáskeresés nélkül odament hozzá. Amikor felvállaljuk, hogy egy bűnben élő testvérhez elmegyünk, számolnunk kell az elutasítás kellemetlen, megalázó tapasztalatával is. De a Krisztustól tanult gyermeki alázat és mentő szeretet átsegít ezen az akadályon.

Mt 18,7–9: A bűn ellen való radikális küzdelemről szóló és a hegyi beszédben korábban már elhangzott tanítást ismétli meg itt Jézus (kéz, láb levágása, szem kiszúrása inkább, mint a bűn megtűrése). Nyilván nem a fizikai öncsonkítás az, amire Jézus bárkit is buzdítani akar, hanem fel kívánja hívni a figyelmet a bűn pusztító erejére, az azzal szembeni radikális és kíméletlen ellenállásra, és az azzal való eltökélt leszámolásra önmagunkban.

Mt 18,11: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megmentse, ami elveszett.”

Az intés minden esetben a kárhozattól való megmentést hivatott munkálni.

Mt 18,21–22: „Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: »Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyámfia

úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?« Jézus így válaszolt: »Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is.«”

Jézus példát adott a megbocsátásra, amikor vétkeinkért az életével fizetett. Így és ezáltal van lehetőségünk nap mint nap megtisztulni a bűnös gondolatok, szavak, tettek szennytől. Ez a megbocsátó lelkület jellemezzen hát bennünket egyénekenként és gyülekezeti szinten is minden megtérő bűnös felé. Így esélyt adunk a még bűnben élőknek is arra, hogy megtérjen és újat kezdjen. Ez eredményezi a megbocsátás és remény lelkületét egy közösségben, ami nagy bátorítást jelent a bűnösöknek, akik a megmenekülés, szabadulás útját keresik.

A Mt 18,21–35 Jézus példázata a nagylelkű, megbocsátó úrról (Isten) és a gonosz szolgáról, aki bár nagy kegyelmet kapott urától, a neki tartozó társa felé mégis kegyetlen szívvel viszonyult, és emiatt érte utol az ítélet.

Mt 18,34–35: „Ekkor haragra lobbant ura, és átadta őt a hóhéroknak, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozást. Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenki az ő atyjafiának.”

A személyes beszélgetésre ne az ítélettel menjünk, hanem azzal a nyitottsággal, hogy megismerjük testvérünk valódi helyzetét és annak gyökerét, hátterét, azaz az okait is. Tartsuk be a Jézus által elrendelt folyamatot – négyszemközt, végy magad mellé két vagy három tanút. Első szinten még ne vonjunk bele másokat, ne osszuk meg semmit testvérünk állapotáról. A személyes beszélgetést ne előzze meg az érintett háta mögötti, másokkal való diskurzus, még a gyülekezet vezetőségi összejövetelein sem. A gyülekezet vezetősége kizárólag akkor foglalkozzon ezekkel a helyzetekkel, ha a négyszemközti, illetve a két-három tanú előtti személyes beszélgetés, intés, jóra buzdítás nem vezetett eredményre.

3. „mond meg a gyülekezetnek”

A „mond meg a gyülekezetnek” nem a gyülekezeti szavazást jelenti, hanem a gyülekezet tájékoztatását. Ezt megelőzi a vezetőség konkrét, a tények (a tanúk szava) alapján hozott biblikus döntése. A helyzet gyülekezet elé tárása történjen tárgyilagosan és korrektül, gondolva arra, hogy reménység szerint a bűnt most még elhagyni nem akaró személy egyszer megtér és visszakapcsolódik a gyülekezet közösségébe. Ne vágjuk el ennek a lehetőségét bölcstelen, szeretetlen kommunikációval. Ezen túl fontos felajánlalnunk a segítséget is a fegyelmzésre szorult személy számára, amellyel élhet, ha magát meggondolva mégis a helyreállítás útjára kíván lépni.

Intés = mentés! Az intés elsődleges célja a személy megtérésének a munkálása, ezzel együtt természetesen a gyülekezet tisztaságának az óvása is.

„A szeretet és a szentség rendje ez. Vonzást, evangéliumi

hívást, jó illatú, tiszta örömet, békességet és védelmet nyújt, és lelki otthont teremt ez a rend a Krisztusban élő hívők számára. Ugyanakkor távol tartja azokat, akik csupán nevelés, hagyománytisztelet vagy vallásos meggyőződés alapján tartják fontosnak a keresztény hitet. A gyülekezet szolgálattevőinek szent és szép küldetése és feladata, hogy mutassanak jó példát a szeretet és szentség jó rendjének megtartásában, és felülről való bölcsességgel legyenek őrei és munkálói e jó rendnek.”¹¹

Viszont mást nem tehetünk, mint amit a Biblia mond. Amit Isten bűnnek ítél, azt mi nem másíthatjuk meg. Amennyiben ezt megtennénk, a bűnt fogadnánk be közösségünkbe az ige és a Szent Szellem helyett.

4. Oldás-kötés (Mt 18,18; Mt 16,19; Jn 20,23)

Oldás-kötés: ami a mennyben oldva van, az legyen a földön is, ami kötve, az legyen közöttünk is! Nem térhetünk el Krisztus és apostolai testvéri szeretetre, a szentségre vagy a megbocsátásra vonatkozó tanításától.

Itt tehát nem önkényes hatalomgyakorlásról van szó, hanem az Úr rendelkezésének hűséges és szabályszerű megtartásáról.

5. Pál tanítása

Pál apostol Timóteushoz írott tanácsát jó, ha mi is megszívleljük:

2Tim 2,24–26: „De az Úr szolgálója ne viszálykodjék, hanem legyen barátságos mindenkivel, tanításra alkalmas és türelmes, aki szelídséggel neveli az ellenszegülőket, hátha az

Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve megismerjék az igazságot, és felocsúdjanak az ördög csapdájából, aki foglyul ejtette őket, hogy akaratát teljesítsék.”

Pál az 1Kor 5,1–13-ban fogalmazza meg tanítását a gyülekezeti fegyelem kérdéséről. Itt olvasunk egy meghökkentő kijelentést a bűnből megtérni nem akaró testvérrel kapcsolatosan:

1Kor 5,5: „...átadjuk az ilyet a sátánnak, teste pusztulására, hogy lelke üdvözljön az Úrnak ama napján.”

Ennek a versnek a megértéséhez lássuk az egész szakasz fő üzeneteit:

Pál figyelmezteti a gyülekezetet, hogy nem lehetnek elnézőek afelé, akit bár testvérnek neveznek, mégis bűnben él. Felfuvalkodva ne becsüljék le a bűnnek a közösség egészét megrontani képes (1Kor 5,6 – rossz kovász) erejét, ne tűrjék azt meg közösségükben, különben az egész gyülekezet romlását fogja okozni a szentség lelkülete helyett.

Szélsőségesek se legyenek, mindentől és mindenkitől elhatárolódva. Nem a világból kell kimenni, hiszen a világban való szolgálatra (világosság és só szerepe) hivatott el Isten népe. Tartózkodjanak attól, hogy a világiak felett ítélkezzenek, őket az Úr fogja majd megítélni. Ellenben a gyülekezet tisztaságának az óvása a gyülekezet és kiemelten a benne lévő vezetők feladata.

„Az ilyennel még együtt se egyetek” (1Kor 5,11) kijelentés arra enged következtetni, hogy a gyülekezet előtti fegyelmezésnek volt egy a teljes kiközösítést megelőző fokozata, amikor a vétekben élő ott lehetett az istentiszteleten, de például az úrvacsorából nem részesülhetett (az úrvacsora a közösségi étkezés – agapévacso – egy kiemelt része volt abban az időben, amelyet hetente jellemzően vasár-

11. Kovács Géza: Szolgálati szabályzat lelkimunkások számára, igehirdetési jegyzet.

nap este gyakoroltak¹²). Így az ige hallgatása, a testvéri kapcsolatokban megnyilvánuló intés-mentés szolgálata által lehetősége nyílt a megtérésre.

Az „*átadjuk az ilyet a sátánnak*” kijelentés a megtérni nem akaró, a bűnt szerető, azt a szeretetteljes és többszintű intés ellenére elhagyni nem akaró személy gyülekezet közösségéből való kiközösítésére vonatkozik.

Pál így folytatja: „*teste pusztulására, hogy lelke üdvözüljön*”, azaz még ez a drasztikusnak tűnő lépés is nemcsak a gyülekezet tisztaságának helyreállítása miatt történik, hanem a bűnös megmenekülését is hivatott munkálni. Ezzel nyilvánvalóvá téve számára, hogy amennyiben meg nem tér, nem üdvözül (oldás), de ha bűnbánatra jut, bár a véték következményét el nem kerülheti (teste pusztulása), az üdvösséget Krisztus által a megtérés útján megnyerheti (kötés).

A tévtanítókkal, a romboló szándékkal gyülekezetbe érkező személyekkel szemben Pál határozottan és keményen lépett fel akkor is, ha azok báránybőrbe bújt farkasként testvérnek nevezték magukat. Azonban vigyáznunk kell, mielőtt ilyet valakire kimondunk. Az ige, az evangélium mérlegére kell tennünk tanítását, személyét, kerülve a személyeskedést. A Galata-levéiben egy ilyen helyzetben így ír az apostol:

Gal 1,6–8: „*Csodálkozom, hogy attól, aki Krisztus kegyelme által elhívott titeket, ilyen hamar más evangéliumhoz pártoltok; pedig nincsen más. De egyesek megzavartak titeket, és el akarják fordítani a Krisztus evangéliumát. Viszont ha még mi magunk, vagy egy mennyből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azon kívül, amit mi hirdettünk, átkozott legyen!*”

b. Az Úrtól rendelt vezetőhöz való helyes viszonyulás

Zsid 13,17–18: „*Bízatok vezetőitekben, és hallgassatok rájuk, mert ők vigyáznak lelketekre úgy, mint akik erről számot is adnak. Hadd tegyék ezt örömmel, és ne sóhajtozva, mert ez nem válnék javatokra. Imádkozzatok értünk! Mert meg vagyunk győződve arról, hogy lelkiismeretünk tiszta, hiszen mindenben helyesen akarunk eljárni.*”

A bízatok felszólítás az engedelmességre vonatkozik – Károli és Csia így is fordítja. „*Engedelmeskedjete [G3982] előljáróitoknak...*”

Vezető = előljáró, a tanítványi, Krisztust követő életben példát adó személy, személyek a gyülekezet közösségében. Aki a vezetőjét tiszteli, annak elhívóját, a Krisztust tiszteli abban.

A vezetők számára Krisztus, a gyülekezet Ura adott megbízatást arra nézve, hogy a gyülekezet rájuk bízott tagjait a Krisztust követő életben segítsék, szükség esetén jóra bátorítsák, és ha kell, szeretettel intsek (Tit 1,7–9). Erről Istennek tartoznak számadással.

A szeretetben és szentségben élő keresztény közösségben egyre inkább kellemetlenül érzi magát az, aki bűnt rejteget, tűr meg életében. A zsoltárok könyvében ezt olvassuk ezzel kapcsolatosan:

Zsolt 1,5: „*Ezért nem állhatnak meg a bűnösök az ítélet idején, és a vétkesek az igazak közösségében.*”

Gyakori jelenség, hogy a lelkében szennyezett, háborgó szívű gyülekezeti tag a lelkipásztort, a vezetőket, majd a gyülekezet közösségét kezdi kritizálva támadni. Teszi azt ahelyett, hogy a megtérés, az Istennel való megbékülés út-

12. Szabados Ádám: Egy kívülálló véleménye a keresztényekről, <http://divinity.szabadosadam.hu/?p=18432> (letöltés: 2017. 05. 02.).

jára lépne, kérve és elfogadva az Úrtól rendelt vezető(k) segítségét.

A krisztusi szeretet és szentség légköre önmagában selektáló erővel hat, ami miatt többen azok közül, akik az

Úr Jézus Krisztusról elfordulnak, elhagyják a gyülekezet közösségét is, mert annak krisztusi (szentség és szeretet) légköre immár taszítja megromlott lelküket.

c. Az apostoli tanítás, a Didaché IV. fejezetéből¹³

1. Éjjel és nappal emlékezz meg arról, gyermekem, aki neked Isten igéjét hirdeti, úgy tiszteld őt, mint magát az Urat! Ahonnan ugyanis az uralom szól, ott van az Úr. 2. Naponta keresd a szentek színlátását, hogy felüldül beszédjükön. 3. Szakadást ne okozz, békítsd ki a szembenállókat! Ítéld igazságosan (vö. 5Móz 1,16; Péld 31,9; Jn 7,24), ne légy személyválogató, fedd meg az elbukottat!

Mj.: A gyülekezet létezésének feltétele, hogy kit vesz fel és ki maradhat a tagjai között! A gyülekezetnek két ajtajának kell lennie, amelyeket jól kell használnia. Az egyik a bejárat, azon keresztül érkehetnek a megtérők, míg a másik a kijárat, ahol kikerülnek azok, akik Krisztustól elfordulva visszatérnek a világba.¹⁴

Buzdítás:

Júd 20–25: „Ti azonban, szeretteim, épüljétek szentséges hitetekben, imádkozzatok a Szentlélek által, tartsátok meg magatokat Isten szeretetében, várván a mi Urunk Jézus Krisztusnak irgalmát az örök életre. Könnyörüljétek azokon, akik kételkednek, mentsétek meg őket kiragadva a tűzből. Másokon is könnyörüljétek, de félelemmel, utálva még a ruhát is, amelyet testük beszennyezett. Annak pedig, aki megőrizhet titeket a botlástól, és dicsősége elé állíthat feddhetetlenségben, ujjongó örömmel: az egyedül üdvözítő Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által: dicsőség, fenség, erő és hatalom öröktől fogva, most és mindörökké. Ámen.

Irodalomjegyzék

- Almási Mihály: *A keresztség* (Budapest: KIT Képzőművészeti K., 2001).
- _____ *Ő a feje az egyháznak* (Budapest: Sunshine Publishing House, 2000).
- Almási Tibor: *Máté evangéliuma* (Budapest: Almási T., 2015).
- _____ *Pál apostol korinthusiakhoz írott eső levele* (Budapest: Almási T., 2014).
- *Apostoli atyák* (Budapest: SZIT, 1980).
- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet* ([Gödöllő]: Iránytű, 2001).
- Erdős Károly: *A Didache kora* (Debrecen: Városi Ny., 1916).

13. *Apostoli atyák*, 50. o.

14. Kovács Géza: *Folyamatos ébredésben lévő gyülekezet, igehirdetési jegyzet*.

- <http://divinity.szabadosadam.hu/?p=18432> (letöltés: 2017. 05. 02.).
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Keresztel%C5%91k%C3%A1polna> (letöltés: 2016. 09. 09.).
- <http://www.magyar-kozossege.com/Bibliakor/didakhe.pdf> (letöltés: 2017. 09. 03.).
- Kovács Géza: *Folyamatos ébredésben lévő gyülekezet, igehirdetési jegyzet*.
- _____ *Szolgálati szabályzat lelkimunkások számára, igehirdetési jegyzet*.
- Lewis, C. S.: *A szeretet négy arca* (Budapest: Harmat, 2013).
- Lloyd-Jones, D. Martyn: *Bevezetés a boldogmondásokhoz*. Ford. Borzasi István.
- *Magyar katolikus lexikon*, <http://lexikon.katolikus.hu>.
- Mészáros Kálmán: *Patrológia*. Jegyzet (Budapest: BTA, 2015).
- Perendy László: *Patrológia*, http://www.sapientia.hu/old/jegyzet/wpater_2.html (letöltés: 2017. 09. 03.).
- Stott, John R. W.: *A hegyi beszéd* (Budapest: Harmat-KIA, 2010).
- Szabados Ádám: *Egy kívülálló véleménye a keresztyeokről*, <http://divinity.szabadosadam.hu/?p=18432> (letöltés: 2017. 05. 02.).

Kapcsolódó igehirdetések:

- Kovács Géza: *Szolgálati szabályzat lelki munkások számára*, <https://www.youtube.com/watch?v=ajggkYEqfe4>.
- Tóth Sándor: *A gyülekezethez tartozás négy alapelve* (1. rész), <https://www.youtube.com/watch?v=QQR-GwTgyfRg&t=1933s>.
- _____ *A gyülekezethez tartozás négy alapelve* (2. rész), <https://www.youtube.com/watch?v=th1nvDkY4tc&t=1s>.
- _____ *A gyülekezethez tartozás négy alapelve* (3. rész), <https://www.youtube.com/watch?v=jhdDxxqcP5M>.
- _____ *A gyülekezethez tartozás négy alapelve* (4. rész), <https://www.youtube.com/watch?v=JGHgU-momq8I&t=863s>.
- _____ *A gyülekezethez tartozás négy alapelve* (5. rész), https://www.youtube.com/watch?v=Qj_pQwuH-JEo&feature=youtu.be.

A Szolgatárs a twitteren:
twitter.com/szolgotars

Bacsó Benjámín

A baptista ifjúság néhány jellemzője a 2016-os baptista ifjúsági felmérés szerint

Bevezetés

„...Európa mai szellemi, spirituális környezetét a modernitás és a posztmodernitás határozza meg, ami kétségbe vonja a kereszténység igazságra támasztott igényét, így nemcsak a keresztény hit, de az ember is krízisbe kerül”¹ – ahogyan Bodó Márta megfogalmazta. Ebben a környezetben különösen is aktuális és érdekes kérdés a magukat baptista fiataloknak vallók hithez, társadalomhoz, családhoz és a munka világához való hozzáállását vizsgálni. Ez történt 2016-ban egy hosszabb előkészítés után, amelyben részt vett Kocsis-Nagy Zsolt és Székely Levente is. A felmérés egy online kérdőíven jutott el a baptista ifjúságokhoz, ahol a helyi ifjúsági vezetőt kértük a kitöltési lehetőség hirdetésére. Ennek eredményeként 611 válasz érkezett, sajnos a kérdőív végére, főleg a demográfiai adatokhoz kapcsolódóan a választ megtagadók száma nőtt. Legutóbb 2003-ban volt hasonló méretű ifjúság felmérés, akkor 856 fiatal töltötte ki a kérdőívet.²

A baptista fiatalok lelki élete

Egy olyan társadalomban, ahol a vallással és hittel kapcsolatos kérdések szenzitivitása egyre inkább nő, a magukat baptistának valló fiatalok között érdemes megnézni a lelki életükkel kapcsolatosan néhány szempontot. A magyar ifjúságkutatás nagymintás 2012-es kutatása azt mutatja, hogy a fiatalok 4%-a jár hetente vagy hetente többször templomba, míg a 15–29 közötti korosztály 46% soha nem jár.³ A 2016-os ifjúságkutatás felhívja a figyelmet arra, hogy a vallásos szocializáció egyik legfontosabb

mutatószáma a vallási szertartásokon való megjelenések gyakorisága. A 15–29 évesek 4%-a jár legalább heti gyakorisággal valamilyen egyházi szertartásra, további 5%-uk pedig havonta vagy havonta néhány alkalommal látogat esküvőtől, temetésektől, családi eseményektől eltekintve vallási szertartásokat. Ezzel szemben közel felük sohasem jár ilyen rendezvényekre, 18%-uk pedig éves gyakoriságnál is ritkábban látogat egyházi eseményeket.⁴ Ezen adatok után kifejezetten pozitívnak számít, hogy a kérdőívet kitöltők között a válaszadók 54%-a legalább hetente eljár istentiszteletre, 29%-uk pedig hetente többször is részt vesz istentiszteleteken. Ide kell értenünk az ifjúsági istentiszteleteket is, jól látható ez az állapot az 1. ábrán is. Általánosságban elmondható, hogy a baptista közösség egyik sajátossága a tudatos döntés fontossága és ehhez mérten az erős gyülekezeti kötődés, amely a különféle gyülekezeti rendezvények látogatásában is megnyilvánul. Ugyanakkor egy érdekesség, hogy a válaszadók 7%-a havonta vagy csak ritkábban jut el a közösségbe. Nyilván ilyen módon a gyülekezeti kötődés kevésbé erős.

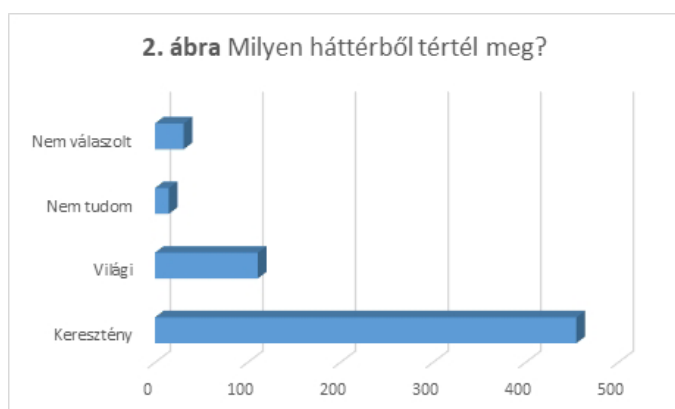
1. Bodó Márta: „A keresztény hit szerepe”. *Vigilia* (2013/2), 108. o.

2. *Szolgatárs* (2004/1).

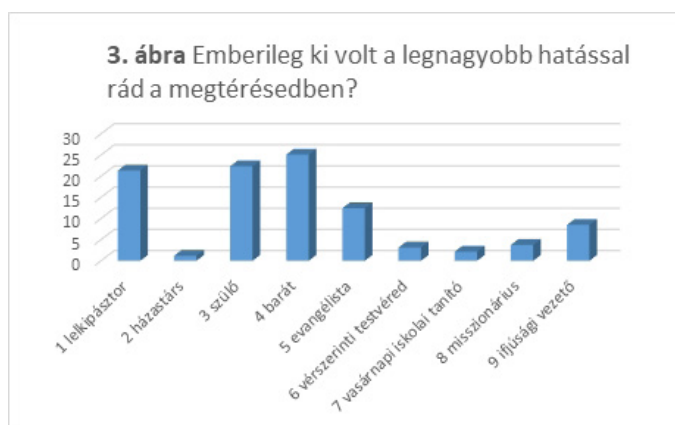
3. Rosta Gergely: „Hit és vallásgyakorlat”, in *Magyar ifjúság 2012*, http://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar>Ifjusag_2012_tanulmánykotet.pdf, 319. o.

4. *Magyar ifjúságkutatás 2016*, http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf (letöltés: 2016. október 30.).

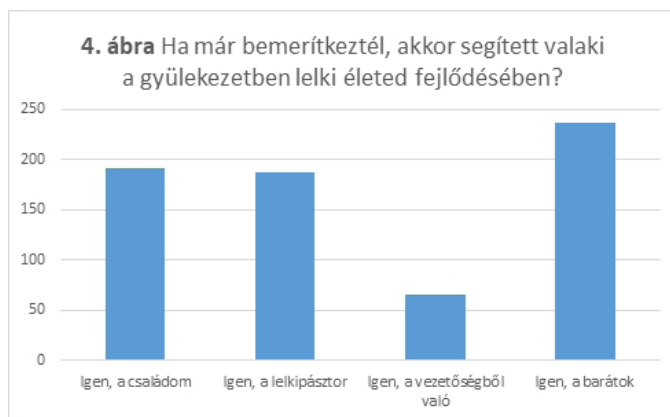
Valószínűleg tovább árnyalja a képet, hogy milyen háttérből érkezett az adott személy a baptista közösségbe. A Magyarországi Baptista Ifjúsági Misszió (MABIM) szempontjából jelentősnek mondható azon adat is, hogy milyen háttérből érkező fiatalok elérését tudja megtenni. A válaszadók 74,1%-a keresztény háttérből érkezett (455 fő), ami jól mutatja, hogy azokat éri el elsősorban, akik valamiféle keresztény háttérrel már rendelkeznek a szülők, nagyszülők révén, ezt mutatja a 2. ábra.

Rendkívül fontos visszajelzés, hogy a megtérésig vezető úton ki az, aki emberileg a legnagyobb hatással van egy adott illetőre. A baptista fiatalok több személy közül választhattak. A megkérdezettek legnagyobb része, 25,1%-a a barátokat jelölte meg. Az ifjúsági korosztályban a kortárscsoport jelenti a referenciacsoportot, vagyis a hatása jelentős. Az ifjúsági munka és a jövő szempontjából fontos, hogy mennyire tudnak a fiatalok a baptista közösségen belül mély kapcsolatokat kialakítani. A fiatalok megtérésében a másik hangsúlyos szerepet a szülők viszik, a válaszadók 22,3%-a jelölte meg őket mint akiknek döntő hatásuk volt a megtérésükben. Ezek után következnek a lelkipásztorok 21,3%-kal. Ebből látszik, hogy ha a barátok, szülők és a lelkipásztor hatása összeadódik és nem kioltja egymást, eredményes missziót tud folytatni egy-egy helyi közösség. A baptista gyakorlat szerint a megtérést a be-

merítés követi. A gyakorlati ifjúsági munkában felmerül a kérdés, hogy a bementkezés után kitől számíthat és kaphat segítséget egy-egy fiatal. Megkérdeztük, hogy kitől kaphott segítséget a fejlődésben, több személyt és csoportot is meg lehetett jelölni. Az eredmény ugyanazt mutatja, hogy a barátok, szülők és a lelkipásztor segít a leginkább a lelki életben való fejlődésben, igaz, többek megjelölték a vezetőket is egy-egy gyülekezetben (4. ábra).

Ez a „lelki érettség” vagy „életszentség” azonban a „valóságosságnak” (vagy még helyesebb hitnek mondani) már olyan érett megnyilvánulási formája, amely döntően egy hosszadalmas lélektani folyamat, egy kiteljesedő, kivrágzó személyiségfejlődés következménye lehet. Ehhez azonban nélkülözhetetlen a Biblia alapos ismerete. Fel kell tennünk a kérdést, hogy milyen gyakran olvasnak Bibliát a baptista fiatalok. Az ezen kutatásban részt vevők döntő része naponta olvassa a Bibliáját (5. ábra). További kutatást igényel a bibliaolvasás hogyanja. Azaz milyen platformon, mennyi ideig, milyen szakaszokat olvasnak. Nyilván egyre elterjedtebb a különféle elektronikus eszközök használata.

„Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói, hogy be ne csapjátok magatokat.” (Jak 1,22) A bibliaolvasásból kell következnie a helyes életgyakorlatnak. Erre nézve egyetlen pozitív példát hoznák a kutatásból az adakozás témakörében. A baptistákra világszerte jellemző, hogy a

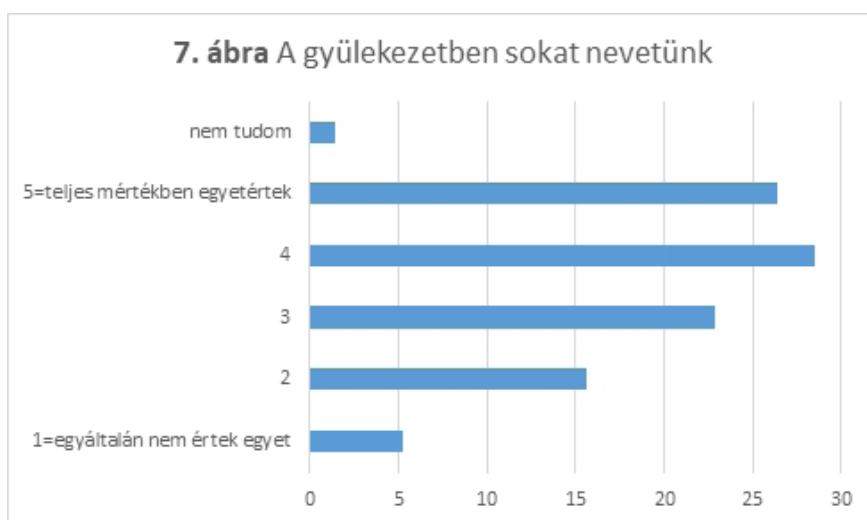

6. ábra A következő állítások közül válaszd ki azt az egy állítást, amelyik leginkább igaz gyülekezetedre!

gyülekezeteket saját adományaikból tartják fenn. „Szabad államban szabad egyház!” Ennek pedig az önfenntartó gyülekezetek az alapjai. A megkérdezett fiatalok 65,5%-a szokott adakozni, ami alapvetően pozitívnak mondható és biztató a jövőre nézve. Minél kisebb egy közösség, annál nagyobb a jelentősége az egyéni hozzájárulásnak.

A képet árnyalja a megkérdezett fiatalok gyülekezetéről alkotott képe. 201 fiatal látja úgy, hogy a gyülekezte lelkileg és létszámban is növekszik, 56-an kifejezetten dinamikusnak látják a növekedést (6. ábra). Mi áll ezen adatok mögött? Elmondható, hogy azok, akik így látják gyülekezetüket, városokban élnek. Míg 15-en kifejezetten veszélyesnek ítélik meg a helyzetet, már ami a gyülekezet létét illeti, ugyanis a megszűnés fenyegeti őket. Ők jórészt kisebb településeken élnek. Ehhez mérten a gyülekezetekkel való elégedettség is megjelenik a fiatalok között. A

válaszolók 70,6%-a jól, illetve kifejezetten jól érzi magát a gyülekezetben.

Ezt támasztja alá a 7. ábra is. A kérdés az volt, hogy mennyire igaz az az állítás, hogy sokat nevetnek a gyülekezetben. Egy 1–5 közötti skálán jól látható az eredmény

százalékos megoszlása. Amennyiben a vezető feladatát úgy értékeljük, mint légkörteremtés vagy lehetőségteremtés, akkor a nevetés mint a jókedv és az öröm megjelenése kifejezetten jó képet mutat. *Christian A. Schwarz* A gyülekezet természetes fejlődése című könyvében említi a szeretetteljes kapcsolatknál, hogy a gyülekezetben lévő jó-

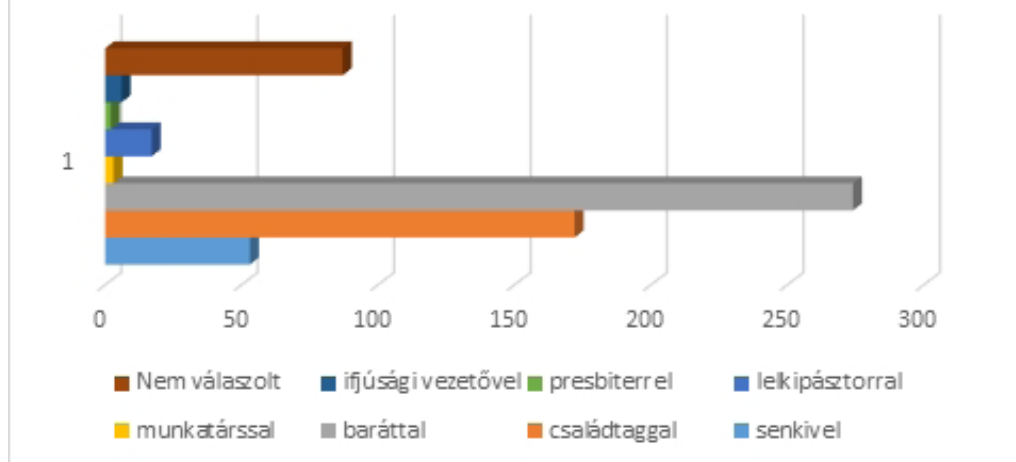
kedvnek milyen fontos szerepe van a növekedés és a gyülekezeti egészség szempontjából.⁵ Az ifjúsági munkában a gyülekezeti légkör megtartó erejének egyik jele lehet, ha a jókedv is megjelenik. Nyilván nem arról van szó, hogy túlzásba vitt módon valamiféle stand-up comedy történik, hanem sokkal inkább arról, hogy a szeretetteljes kapcsolatban lehet együtt sírni és együtt nevetni is. Mindenestre úgy látszik, hogy a jókedv mutat összefüggést a gyülekezet megítélésével kapcsolatban is.

A 8. ábra kifejezetten fontos a lelkigondozás szempontjából. Fentebb már jeleztem, hogy a kortárs csoport jelentős hatása figyelhető meg nemcsak a megtérésnél, hanem a lelki érettségben való növekedésben is. A legnagyobb különbséget azonban a probléma megbeszélésénél láthatjuk. A válaszadók közel fele a barátjával beszél meg a problémáját, aztán a családdal. Érdekes módon sokan érzik úgy, hogy nincs kivel, vagy nem akarják senkivel megbeszélni a gondokat.

A vártnál kevesebben jelölték meg a lelkipásztort, akit megkeresnének egy-egy lelki problémával. Mi lehet ennek az oka? Hogyan lehet ezen segíteni? Ezek a kérdések további kutatásra várnak. Érdemes tisztázni a lelkipásztor szerepét és azt is, hogy megvannak-e a megfelelő csatornák, amelyeken keresztül segítséget lehet kérni. Van-e ennek kultúrája egy-egy gyülekezetben? Vagy éppen „ciki” még a lelkipásztortól is segítséget kérni? Egy-egy nehéz helyzetben az egyedül maradás felerősítheti a magányosság érzését. A baptista fiatalok pedig a magányosságot jelölték meg a mai fiatalok egyik legjelentősebb problé-

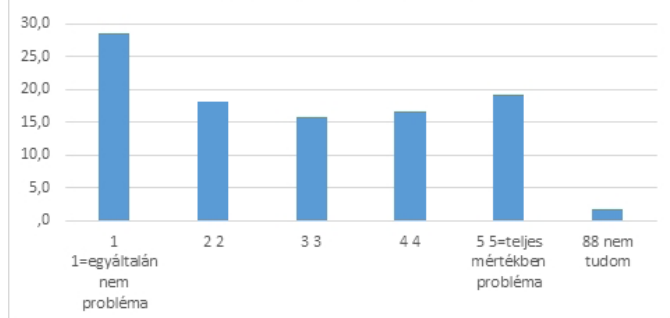
5. *Christian A. Schwarz: A gyülekezet természetes fejlődése* (Jánoshalma: BMSZ, 1998), 37. o.

8. ábra Ha valamilyen lelki problémád van, akkor kivel szoktad leginkább megosztani?

májának. Ami ennél nagyobb kihívásokat rejt magában, hogy nemcsak úgy általánosan látják problémáikat, hanem őket magukat is érinti. A válaszadók 35,7%-a jelezte, hogy neki kifejezetten problémát okoz. Miért? – adódik a kérdés, amely további vizsgálatra szorul.

9. ábra Mennyire jelent problémát személy szerint neked a magányosság?

A tapasztalat azt mutatja, hogy azok érzik magukat magányosnak, akik egy kisebb ifiben egyedül vannak. Nincs korosztályuk, keresztény barátjuk a gyülekezetből. Másodszor azok is sokszor küzdenek a magánnyal, akik továbbtanulás vagy munka miatt kénytelenek kilépni a megszokott környezetükből, és nehezen tudnak egy már meglévő gyülekezetbe csatlakozni. Különösen is jelentős kihívásokkal szembesül az a fiatal, aki Budapestre érkeve, a „bőség zavarával” találkozva egyik gyülekezetből a másikba megy, megnehezítve ezzel saját maga számára is a kapcsolódást. A sokféle közösség közötti választási lehetőség nem is tűnik egyszerűnek. Harmadszor meg kell említeni a „társas magányt” is. A fiatalokat is érinti, hogy egy közösség periferiájára kerülnek, és nem találnak a maguk számára társaságot. Ezen gondolatok további kutatást indukálnak, hiszen közösségünk elemi érdeke, hogy

ne csak értsük a problémát, hanem valódi megoldással tudjunk előállni.

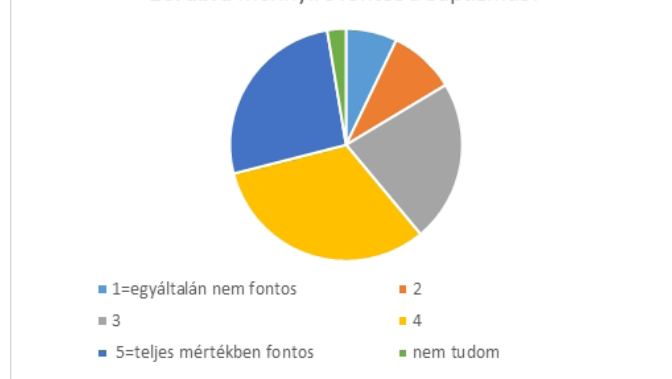
Ugyanakkor jó hírt jelent a Magyarországi Baptista Egyház szempontjából, hogy az elmúlt időszakban pozitív irányú változások történtek a baptista identitáshoz való ragaszkodás terén. A megkérdezettek 58,5%-ának kifejezetten fontos a baptizmus.

A posztmodern világban élő mai fiatalok közül arra a kérdésre, hogy hisznek-e a csodákban, 328-an (53,4%) válaszoltak határozottan igenel. Miért olyan fontos ez?

A kereszténységben belüli különféle irányzatok igyekeznek a bibliai csodák létét tagadni, hitelteleníteni. A baptista hitvallás és gondolkodás központi részét képezi a Biblia tekintélyének elismerése és az ehhez való ragaszkodás. Ebből táplálkozik a bizonyágtétel, vagyis annak megvallása, hogy Jézus a Krisztus. Éppen ezért nem is meglepő, hogy a válaszadók kétharmadának nem okoz megvallania a hitét. Ez missziói szempontból pozitív reménykedésre ad okot.

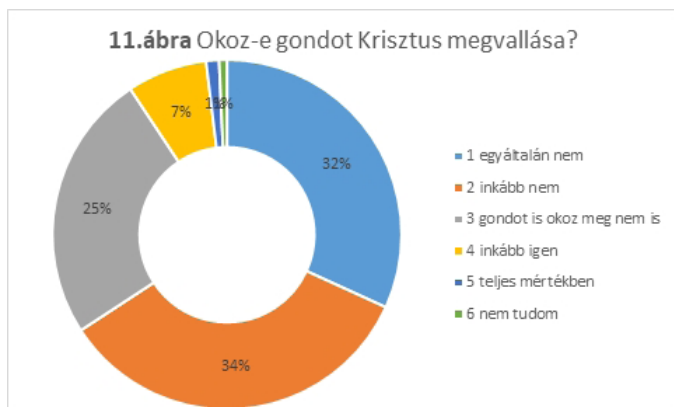
További érdekesség, hogy a megkérdezettek közül arra a kérdésre, hogy hisznek-e a horoszkópban, a valid válaszadók 88,7%-a adta a „határozottan nem hiszek benne” választ.

10. ábra Mennyire fontos a baptizmus?

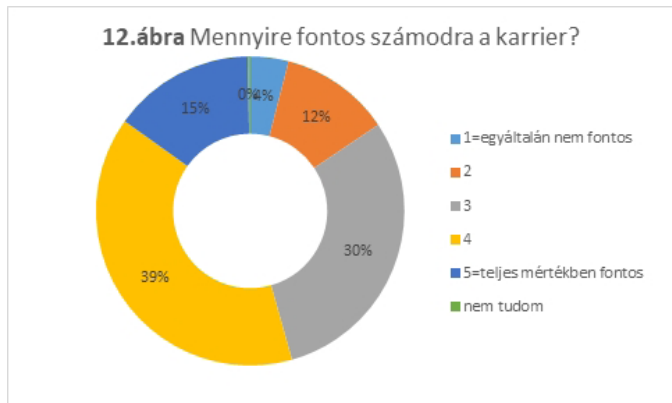

Társadalmi szerepvállalás és társadalmi kérdések

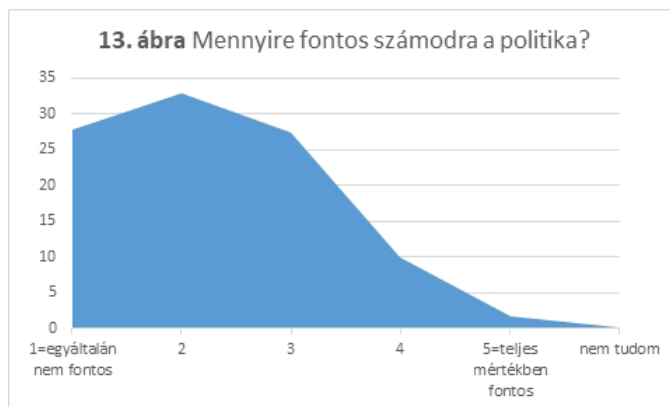
Nincs könnyű helyzetben az a szülő, aki szeretne gyermekének segíteni a pályaválasztásban. A baptista közösségen belül végbemenő változások ugyanakkor azt mutatják, hogy egyre nagyobb szükség van ilyen irányú segítségre is. A fiatalok számára ugyanis fontos a karrier. Ez pedig a mobilitás kérdését jelentősen meghatározza. Nemcsak a hosz-

szabb-rövidebb külföldi tanulás és munka kérdését veti fel, hanem a határokon belüli mozgásokat is. Mert egy kisebb gyülekezet szempontjából nincs lényeges különbség, hogy

külföldre vagy az ország egy másik szegletébe távozik-e az adott illető. Egy másik aspektusát jelenti ennek a kérdésnek a baptistákra olyan jellemző „önkéntes szolgálat”. Tulajdonképpen az önkéntességre épül nagymértékben egy-egy helyi gyülekezet élete. Akinél azonban a karrier kiemelkedő helyre kerül, annak jóval kevesebb ideje lesz a szolgálatra. Tanulgatni kell jó választ adni erre a kérdésre is. A szocializmus idején a baptisták jó részének ugyanis nem volt lehetősége jelentős karriert befutni. Ma azonban többek között éppen a gyülekezetben is megszerzett képességek (pl. magas érzelmi intelligencia, közönség előtti kiállás, csapatmunka stb.) igen magasan értékelték a munkaerőpiacon. Vagyis megnyílt a lehetőség jelentős karriert befutni. Hogyan lehet a munkát és a magánéletet egyensúlyban tartani? Ho-

gyan lehet a munkát és a szolgálatot megfelelően beépíteni egy hívő ember életébe? Olyan kérdések ezek, amelyekre fontos lesz a közeljövőben megfelelő válaszokat adni.

A politika tekintetében jól látható, hogy alapvetően inkább nem foglalkoznak vele a válaszadók. Ennek hátterében az egyébként is apolitikus fiatalság állhat, azonban ez is további kutatást igényel. Mennyire van ott a politikából való kiábrándulás?

Befejezés

Ezen írás csak néhány jellemzőjét tudja bemutatni a kutatásnak. A tervekben szerepel a kutatási anyag teljes közzélése és részletekbe menően a kutatás folytatása. A lekipásztoroknak és ifjúsági munkásoknak azonban ezen adatok is rejtenek feladatokat és kihívásokat. Egy átalakuló és változó társadalomban a baptista ifjúsági misszió is változásokon megy keresztül. Fontosnak tartjuk, hogy ne csak kövessük a változásokat, hanem ahol lehetőségünk van, ott pozitív irányba segítsük őket. Azzal is tisztában vagyunk, hogy nem minden változás hoz magával fejlődést. Ugyanakkor tudjuk, hogy a fejlődés minden esetben változással jár.

Dr. Mészáros Kálmán

Kornya-centenáriumi Gödöllőn és Bihardiószezen

Gödöllő

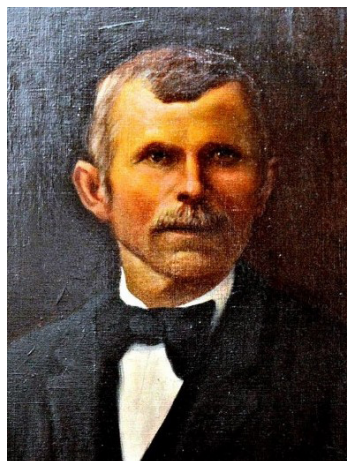
*Ne feledkezzetek meg vezetőitekről,
akik az Isten igéjét hirdették
nektek. Figyeljete életük végére,
és kövessétek hitüket. (Zsid 13,7)*

Az alkalom szolgálattevői: Kiss Zoltán, dr. Borzási István,
dr. Mészáros Kálmán, Lőrík Levente, Újvári Ferenc,
Mészáros Kornél (Kelemen Sándor Tomi hiányzik a képről)

A Szentírás bátorító útmutatását követve Kornya Mihályra, a magyar baptista misszió áldott emléké hithősére emlékeztünk egy hálaadó istentisztelet keretében halálának centenáriumián, szeptember 23-án a Gödöllői Baptista Imaházban.

Lőrík Levente, a helyi gyülekezet lelkipásztora az ünnepség megnyitójában elmondta, hogy a megemlékezés

Kornya Mihály, festmény

apropóját az is adta, hogy Kornya Mihály az 1880-as években Szadán és környékén is hirdette Krisztus evangéliumát. Bár erre vonatkozó írásos feljegyzés nem maradt fenn, mégis valószínűsíthető, hogy a királyi rezidenciát is magában foglaló, fontos közlekedési csomóponttá váló Gödöllőn is többször megfordult. Talán ez is indokolhatta, hogy az épülő gödöllői új imaház utcájának a gyülekezet tíz évvel ezelőtt elhunyt lelkipásztora, Szirtes András kezdeményezésére Gödöllő Város Önkormányzata a Kornya Mihály utca nevet adta.

A Kornya-centenáriumi alkalmából tartott hálaadó istentiszteleten Újvári Ferenc, a Budapesti Egyházkerület elnöke hirdette az igét, majd rövid történelmi előadások következtek. Dr. Mészáros Kálmán, az MBE Történelmi Bizottságának elnöke „Kornya Mihály, a magyar baptista misszió ugartörő apostola” címmel tartott ismeretterjesztő előadást, melynek rövidített változatát a beszámoló végén olvashatjuk. Ezt követően dr. Borzási István, az erdélyi Történelmi Bizottság képviselője „Kornya Mihály szolgálatának mai üzenete” címmel szólt a hallgatóságához. Kelemen Sándor Tomi erdélyi Kornya-kutató pedig „Kornya Mihály és családja származástörténete” című frissen megjelent tanulmánykötetét mutatta be.

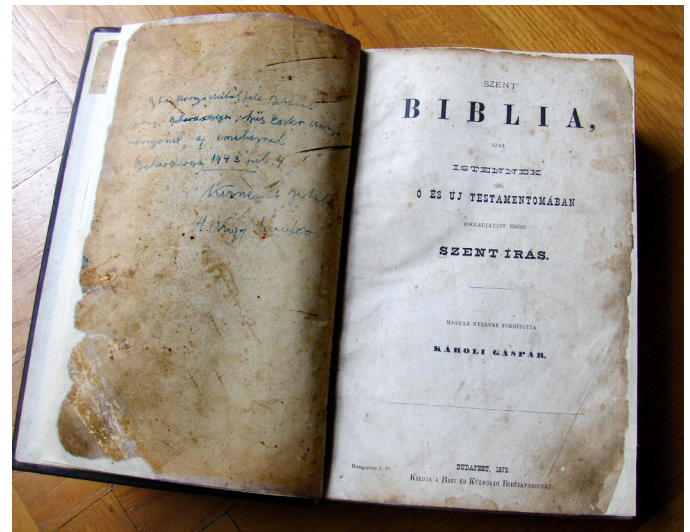
Az ismeretterjesztő előadásokat követően Kiss Zoltán bihari diószegi lelképásztor adott hálát a nagy előd példamutató és hűséges szolgálatáért. Ez után az ünneplő gyülekezet az összevont fúvószenekar kíséretében kivonult az udvarra, és a gödöllői imaház utcára néző homlokzatán emléktábla felavatására került sor Mészáros Kornél, az MBE főtitkára vezetésével. Az alkalmat szeretetvendégség zárta.

Kornya Mihály, a magyar baptista misszió ugartörő apostola

Kornya Mihály (1844–1917) a magyar baptista misszió egyik legmeghatározóbb egyénisége és legeredményesebb gyülekezetalapítója volt a 19. és 20. század fordulóján. Egy vallásos, puritán szemléletű, földművelő család sarjaként nőtt fel Nagyszalontán. Ötévesen veszítette el édesapját, így nagyon hamar, szinte gyermekként kellett a családfenntartói feladatokhoz felnőnie. Uradalmi beosztottként, négyfogatos, úgynevezett „parádás” kocsisként szolgált fiatalkorában szülővárosában és környékén.

Munkaadója, Rozvány György, a szabadságharcból hazatért főhadnagy és ügyvéd jóvoltából rövid idő alatt világot látott emberré vált. Nagyvárad és Nagyszalonta között időnként neves személyiségek, írók és költők, híres politikusok utaztak kocsiján, többek között Arany János magyar költőfejedelem, Tisza Kálmán, a későbbi miniszterelnök és még sokan mások. Általános műveltsége és széles ívű világlátása is valószínűleg ebben az időszakban bontakozott ki.

Életének igazi szellemi fordulatát egy egyszerű bibliaárrussal, Novák Antallal való találkozása hozta. Akkor jutott először saját Bibliához, amit egyéni csendességében és városának Isten világát kereső polgáraival közösen

Kornya Mihály Bibliája

kezdett tanulmányozni. Így történt, hogy 31 éves korában megtért fiatal feleségével együtt. Ezt követően Kornya nyolc társával elindult Gyulára, és 1875. augusztus 26-án hajnali 3 órakor bemerítkezett a Kettős-Körös vizében a Németországból érkezett Meyer Henrik bibliaterjesztő baptista misszionárius által. Így hagyta maga mögött addigi hívságos életét, és szegődött Jézus Krisztus evangéliuma rendíthetetlen hírnökeinek sorába.

Először szülővárosában, Nagyszalontán, majd egyre szélesebb körökben osztotta meg barátaival és ismerőseivel a megtérést követő bemerítés és újjászületés bibliai igazságát. Személyes szolgálatára és további küldetésére igen nagy hatással volt a Fritz Onckennel, az „európai baptizmus atyjának” fivérével való találkozása 1877. november 11-én, akit Meyer Henrik hívott meg egy Nagy-

szalontán megtartott konferenciára. Ezen a konferencián kapott Kornya felhatalmazást arra, hogy bemerítsen és úrvacsorát osszon az újonnan alakult gyülekezetek megtért tagjai számára.

A nagy lendülettel induló és egyre terebélyesedő evangélikus munkássága során először Bihar megyében, majd a Szilágyságban, aztán szerte a Partiumban, sőt egész Erdély területén mintegy százötven helyen alakultak baptista gyülekezetek. Szolgálatának hatósugara Budapesttől Brassóig, a Kárpátok ölelte magyar haza szinte minden szegletéig kihatott.

Elsősorban magyar honfitársai felé érzett felelősséget az evangélium hirdetésében, de kedvelték szolgálatát a szülőföldjén élő oláh, tót, rác és más anyanyelvű polgártársai is. Sőt a román baptisták egyenesen úgy tekintenek Kornyára, mint a román nyelvű baptista misszió első számú apostolára és egyik meghatározó gyülekezetplántáló alapítójára.

Sokan teszik fel a kérdést manapság, Kornya Mihály 100 évvel ezelőtti halálának jubileumi évében, hogy mi lehetett az áldott életű „paraszt apostol” szolgálatának a titka. Hogyan sikerült a teológiai műveltségét nem híres tanintézményekben, hanem önképzéssel, közvetlenül a

Biblia tanulmányozásával, memorizálásával, a Szentlélek inspirációja nyomán összegyűjtenie és azt sokak áldására kamatoztatnia?

Hogyan férhetett életének hét évtizedébe ennyi utazás, igehirdetés, családlátogatás, 328 bemerítési ünnep és mintegy 11 ezer ember megtérése és alámerítése, amelyeket személyesen végzett el Isten segítségével?

Pedig nem lehetett könnyű a magánélete és családi élete sem. Első feleségét, Pataki Zsigó Máriát 23 évi házasság után, 46 évesen veszítette el. Ebből a házasságából hét gyermeke született, akik közül egyetlen fia, Mihály a szerb fronton adta életét szeretett hazája védelméért. Lányai is korán meghaltak, közülük csak ketten éltek túl édesapjukat. Második felesége egy általa megtért özvegyasszony, Tóth Máté Zsuzsanna hűséges gondviselője volt Kornya 73 éves korában bekövetkezett haláláig.

Hogy mennyi lelki harc, álmatlan éjszaka, gyülekezeti gond és feszültség, mennyi fizikai veszély és gonosz szellemi támadás, kiközösítés és bántalmazás kísérte ezt az áldott életutat, azt elképzelni sem tudjuk. Hűségéből és Isten országa iránti elkötelezettségéből azonban a ma nemzedéke is sokat tanulhat.

Bihardiószeg (Erdély)

A Kárpát-medence magyar baptistáinak lánglelkű ugartörő evangélistájára, Kornya Mihályra emlékeztünk halálának 100. évfordulója alkalmából Bihardiószegen 2017. október 15-én, a Magyarországi Baptista Egyház és az Erdélyi (Romániai) Baptista Gyülekezetek Szövetsége közös Történelmi Bizottsága által szervezett ünnepi istentiszteletén.

A magyarországi és erdélyi Kornya Centenárium megemlékezés sorozat záróalkalmán felelevenítettük azokat a lelki értékeket, amiket példás hitelődünk életében láttunk és amihez mi is ragaszkodunk.

Az ünnepség a bihardiószegi gyülekezet fúvószenekarának szolgálatával indult, a Kornya idejében 1906-ban épült imaház előtt. Majd Kiss Zoltan helyi lelkipásztor köszöntő szavait követően Kiss Lehel, az erdélyi Történelmi Bizottság elnökének bevezető szolgálata következett.

Mados Attila Bihardiószeg polgármester örömmel jelentette be, hogy a helyi gyülekezet százszázalékos támogatása mellett az imaház melletti utcát, ahol Kornya Mihály is lakott, róla fogják elnevezni. Ezt követően dr. Kovács József lelkipásztor rövid beszéde következett.

A bihardiószegi imaház épülete

Ezt követően Kelemen Sandor Tomi: “Kornya Mihály és családja származástörténete” és Dr. Borzasi István: “Erdélyi magyar baptista missziótörténet” című könyveinek bemutatására került sor, melyet Fazakas György lelkipásztor rövid szolgálata egészített ki.

Dr. Mészáros Kálmán egyháztörténész, a Magyaror-

szági Baptista Egyház Történelmi Bizottságának elnöke “Kornya Mihály a Kárpát-medence magyar baptistáinak ugartörő misszionáriusa” címmel tartott vetítettképes előadást. Az ünnepi alkalmat Pardi Félix, a Romániai Baptista Gyülekezetek Szövetsége elnökének igehirdetése zárta.

Dr. Mészáros Kálmán egyháztörténész, a Magyarországi Baptista Egyház Történelmi Bizottságának elnöke “Kornya Mihály a Kárpát-medence magyar baptistáinak ugartörő misszionáriusa” címmel tartott vetítettképes előadást. Az ünnepi alkalmat Pardi Félix, a Romániai Baptista Gyülekezetek Szövetsége elnökének igehirdetése zárta. Soli Deo Gloria!

Kornya Mihály sírjánál

Mit kell tudni Bihardiószegről?

Bihardiószeg, egy 6500 lelket számláló községközpont Bihar megyében. A település Nagyváradtól 31 km-re, északra, az Ér folyó bal partján fekszik. A község néhány kilométerre található a magyar-román határtól, közvetlen összeköttetése van közúton a Létavértes-Székelyhíd határátkelővel.

A hagyomány szerint Bihardiószeg lakói a tatárjáráskor a határában levő szőlőhegy aljában, egy diófásban húzták meg magukat, és itt építettek új falut maguknak. A legenda szerint a térség mocsárvilágának egyik szigetén egy diófa állt, melybe szeget vertek, hogy a pihenni vágyó vándorok ráakaszthassák tarisznyájukat. A „dió-szeg” környékén később település alakult.

1551. február 3-án I. Habsburg Ferdinánd követei és Fráter György itt kezdték meg a tárgyalásokat Erdély átadásáról. Bocskai István és hajdúi 1604. október 15-én Bihardiószeg közelében arattak győzelmet a császári seregek felett.

Ez a győzelem volt az első sikere az 1526 után három részre osztott magyarságnak. Petőfi Sándor a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja 1843-ban járt Diószegen egy kis színi csoporttal.

A bihardiószegi Zichy-kastélyt az 1700-as évek legelején építették. Mára már műemléképületté van nyilvánítva. Az ingatlan építését a holland származású Jan Frans van Bronckhorst en Gronsveld császári ezredes kezdte el. Később az évek, évszázadok során az éppen aktuális igények szerint sokat változott, bővült a belső tér. A négyszögben záródó, klasszicista stílusú kastély zárt belső udvarában cserjék, fák találhatóak. Nemcsak a közösségi szórakozást segítő, nagy bálteremnek adott helyet, de az elcsendesedésre alkalmat nyújtó kápolnának is.

Széchenyi István, aki a IV. Hessen-Homburg Huszárezred hadnagyaként 1821-1825 között Bihardiószegen tartózkodott. A legnagyobb magyar ebben az épületben volt elszállásolva, amikor a huszárezred kapitányaként katonai szolgálatát teljesítette négy éven keresztül a térségben.

Irinyi János (1817 – 1895) magyar vegyész, a zajtalan és robbanásmentes gyufa feltalálója is Bihardiószegen született. 1910-ben 6269 lakosából 6206 magyar volt.

2018 MÉDIATÉMÁI

KRISZTUS RAJTUNK KERESZTÜL

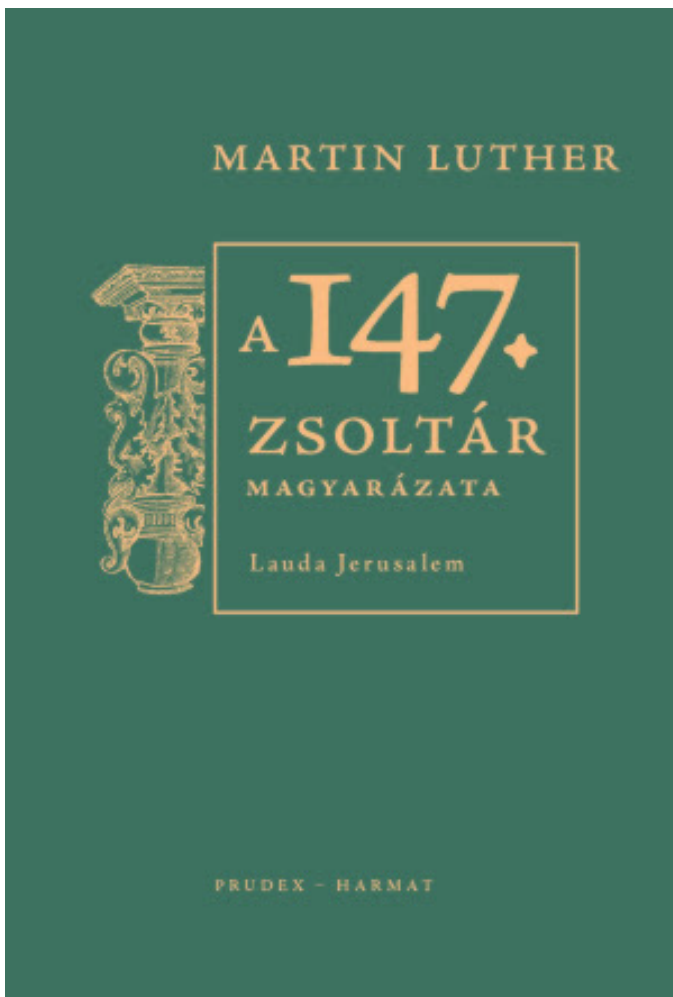
Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk:
Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel! 2Kor 5,20

HÓNAP	MÉDIATÉMÁK	IGEVERSEK
JANUÁR	Krisztus rajtunk keresztül segít a rászorulókon	Nem volt közöttük egyetlen szűkölködő sem , mert akiknek földjük vagy házuk volt, eladták azokat, az eladott javak árát pedig elhozták, és letették az apostolok lába elé, azután szétosztották mindenkinek, ahogyan éppen szükség volt rá. ApCsel 4,34–35
FEBRUÁR	Krisztus rajtunk keresztül erősíti a házasságot, a családot	Ő majd elmondja, ami neked és egész házad népének üdvösséget szerez . ApCsel 11,14
MÁRCIUS	Krisztus rajtunk keresztül éri el az embereket	Mi a megfeszített Krisztust hirdetjük, aki a zsidóknak ugyan megütközés, a pogányoknak pedig bolondság, de maguknak az elhívottaknak, zsidóknak és görögöknek egyaránt az Isten ereje és az Isten bölcsessége . 1Kor 1,23-24
ÁPRILIS	Krisztus rajtunk keresztül békélteti meg az embereket	Isten megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát . 2Kor 5,18
MÁJUS	Krisztus rajtunk keresztül közösséget teremt	Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk : a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. 1Jn 1,3
JÚNIUS	Krisztus rajtunk keresztül gazdagítja a kultúrát	Fáradoztatok a városnak a jólétén . Jer 29,7
JÚLIUS	Krisztus rajtunk keresztül maradandó élményeket ad	Mester, jó nekünk itt lennünk . Luk 9,33
AUGUSZTUS	Krisztus rajtunk keresztül társadalmat formál	Mihez hasonlítsam az Isten országát? Hasonló a kovászhoz, amelyet fogott egy asszony, és belekevert három mérce lisztbe, míg végül az egész megkelt . Luk 13,20-21
SZEPTEMBER	Krisztus rajtunk keresztül készíti fel a jövő nemzedékét az életre	Tegyetek tanítvánnyá minden népet , megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek Mt 28,19-20
OKTÓBER	Krisztus rajtunk keresztül megújít	Szánjátok oda magatokat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul, és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával . Rm 12,1-2
NOVEMBER	Krisztus rajtunk keresztül vigaszt és reményt ad	Isten, a mi Atyánk, aki szeretett minket, és kegyelméből örök vigasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg . 2Thessz 2,16
DECEMBER	Krisztus rajtunk keresztül szeret	Szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van, és aki szeret, az Istentől született , és ismeri Istent. 1Jn 4,7

Szabó László

Luther mindenkinek

A 147. zsoltár magyarázatának recenziója

A reformáció 500. évfordulójára a Prudex és a Harmat Kiadó közös gondozásában először jelent meg magyar nyelven Luther Márton *A 147. zsoltár magyarázata* című munkája, amely hiánypótló, ékes díszes emlékvéne.

Nyelvezetét tekintve korához képest könnyed olvasmány, élőbeszéd, prédikáció, expozé, mintsem mély teológiai

exegézis. A könyv szerkesztését Lente István végezte, aki már korábban is a Harmat Kiadó meghatározó személye volt a kiadványok arculati és tartalmi megjelenését illetően, ezúttal azonban a Prudex Kiadó képviselőjében tűzte zászlóira az ünnepi megjelentetést.

Először tapintva a kötetet külalak alapján elmondható, hogy jól kézre áll, modern archaizált formában igényesen közvetíti azt a veretes belsőt, ami Luther szövegeit jellemzi. Régiekhez szólva: kézbe véve olyan, mintha egy keményborítású irkát tartanánk, ezzel is azt sugallva, hogy ez bizony az Írás elmélyült tanulmányozására készült. Újnak mondván: olyan mérete van, mint egy kisebb tabletnek, ami arra figyelmezteti a tudatos vásárlót, hogy ez a könyv egy könnyen kezelhető és sokrétűen hasznos útitárs lesz. Elsősorban talán olyan bibliakutatók számára jelenthet nagy kincset ez a kiadvány, akik a szellemi mélység mellett tartalmi és külalaki igényességre is vágnak.

A szerkesztés mellett a könyvterv is Lente István keze munkáját dicséri, művészi alkotott, hiszen kívül-belül jól átgondolt tipografálást tükröz. Első ránézésre megkapó, figyelemfelkeltő a címlap hangsúlyozása. A zöld borításon elhelyezett határozottan aszimmetrikus elrendezésű fehér nyomtatás a középkori rézmetszetek technikáját idézi, ilyen formán tehát egy aprólékosan kidolgozott könyvtárgyról van szó, amit az tud igazán értékelni, aki ismeri a középkori gót betűk és iniciálék világát vagy a szerző életének korszakát. A könyvet kinyitva letisztult, visszafogott, kisé talán minimalista, mégis elegáns és modern tipográfiával találkozunk. Egyértelmű, hogy ez a precizitás olyan ember alkotása, aki ismeri nemcsak az adott kor stílusát, de Luther szövegeivel is szoros viszonyba került.

Mielőtt a kötet struktúráját kezdenénk el analizálni, nagyon fontos látnunk a művet, magát a 147. zsoltár magyarázatát Luther életének kontextusában ahhoz, hogy megértsük, felfogjuk annak súlyát. Ez a kötet ugyanis nem csupán egy Luther publikációi közül, hanem a számára igen fontos és életművében szignifikáns zsoltárok

közül is azoknak egy apró fókusza.

Luther a Zsoltárok könyvéhez fűzött kommentárjait többször átdolgozta és ki is adta. Épp abban az évben, amikor megírta a 147. zsoltár magyarázatát, megjelent az összegyűjtött zsoltármagyarázat is. Amikor 1531-ben kiadta az átdolgozott verziót, írt hozzá egy értékadó, azóta sokak által idézett előszót, amelyben nagyon fontos megállapításokat tesz a Zsoltárok könyvével kapcsolatban. „S már egyedül azért is becses és kedves e könyv, mert oly világosan megjövendőli Krisztus halálát és feltámadását, s országa és az egész kereszténység képének oly pompás rajzolatát adja, hogy méltán nevezhetnénk kis Bibliának, amely ennek minden tanulságát a legékezebb és legrövidebb formájában magában foglalja... [...] Ezenfelül ékes erénye a Zsoltárok könyvének, amelyért mintául szolgálhat, s amitől olyan szépen és édesen illatozik, hogy míg a többi könyvek a szentek cselekedeteivel vannak teli, ám szavaikból igen keveset említenek, ez nem csupán a szentek cselekedeteit jeleníti meg, de szavaikat is, amelyekkel Istenhez szóltak, hozzá könyörögtek...” (Előszó a német Zsoltárok könyvének átdolgozott kiadásához [1531] – részletek.)¹ Luther számára tehát a Zsoltárok könyve volt a legfontosabb az összes bibliai könyvmagyarázata közül. Amikor az 1510-es években a Wittenbergi Egyetem professzora volt, ezzel a könyvvel kezdte előadás-sorozatát, melyeket kezdetektől fogva jegyzetelt, formázott és írásba szedett, végül 1513–14-ben meg is jelentetett. Ez volt a *Dictata super Psalterium*, azaz *Tanulságok* [magyarázatok] a *Zsoltárkönyv fölött*. Előadások szintjén csak ezek után foglalkozott a Rómaiakhoz, a Galatákhoz és a Zsidókhoz írt levéllel, amelyeket végül kéziratban is publikált, de ezt követően

1. *Bibliafordítás, vigasztalás, imádság* (Luther válogatott művei, 5), Csepregi Zoltán (szerk.) (Budapest: Luther, 2011).

1519-ben ismét visszatért egy második előadás-sorozatban a Wittenbergi Egyetemen a Zsoltárok könyvéhez. Írt egy újabb magyarázatot is hozzá, amelyet szintén publikált. Ezt követően fogott bele a bibliafordításba.

Érdekességképpen elmondható, hogy Luther zsoltárok iránti érdeklődésének magyar vonatkozása is van. II. Lajos király felesége, Habsburg Mária királyné valamelyest kacérkodott Luther újító nézeteivel, azt nem tudni, hogy ő az új tanok követői közé sorolható-e vagy sem. Katolikus elköteleződését a családjára való tekintettel nem adta fel, mindenesetre az bizonyos, hogy érdeklődve figyelte a megjelenő evangéliumi tanokat. Luther tudott a királyné érdeklődéséről, s miután 1526-ban az ország elveszni látszott és II. Lajos meghalt, Luther megírta a négy zsoltárhoz fűzött vigasztaló magyarázatait *Vigasztalások* címmel az özvegygé vált királyné számára. Ez a kötet annyira népszerű lett a német tartományokban, hogy 1526–27-ben, másfél év alatt hat alkalommal is megjelent nyomtatásban. Ez volt Luther újbóli visszatérése a zsoltármagyarázatokhoz, és 1531-től kezdve újabb zsoltárkommentárokat írt, illetve publikált. Ennek az 1531–33 között tartó alkotói időszakának részeredménye, egy különálló nyomata az 1531-ben íródott és egy évvel később kiadott 147. zsoltár magyarázata. Ebben az időszakban kezdte el csoportosítani a zsoltárokat, egy kissé elrugaszkodva a késő antik és középkori teológusok által felállított, rabbinikus hagyományokhoz visszanyúló kategorizálásoktól. Öt nagy csoportot állított fel, és ezzel meghatározta a rákövetkező három évszázad zsoltárcsoportosításait. Az egyik csoport a vigasztaló zsoltároké. A könyv érdekessége, hogy a zsoltár első felében található vigasztaló versekről nem ír. Természetesen az összesített Zsoltárok könyvéhez írott magyarázatában az első igeverseket is kommentálja, de itt tulajdonképpen csak a 12. verstől kezdődően fűz kommentárt a zsoltárhoz, mely már egy másik csoporthoz tartozik. Luther szóhasználatában előkerült Isten dicsőítésének, valamint a hálaadásnak a kérdése, s ezek alkotják a másik csoport műfaját, az úgynevezett dicsőítő-hálaadó zsoltárokat. A hálaadásra intés lehetett a zsoltár megírásának motivációja, hiszen Luther hangsúlyosan puritán módon hozakodik elő a világ háládatlan jellemével, ami egyértelműen a romlandóságnak, a feslettségnek és a közelgő végítéletnek a jeleként aposztrofálható: „Bizonyára az ördög munkája, hogy kevesen legyenek az ilyen hálás emberek, hogy vessük meg Istent mindenben, vegyük semmibe jótéteményeit és áldásait, és sokkal inkább gondoljuk azt, hogy ezek a javak a mieink, tetteink és munkánk eredményei, mi magunk szereztük meg és nyertük el őket.” (26. o.) Talán éppen ezért adja a zsoltármagyarázat kulcselemének a hálaadást, ami később aztán élete során az Isten kegyelmében való elmélyülésben bontakozott ki. Luther beszélt kevert zsoltárokról is,

és ez a 147. zsoltár épp ilyen, egy csodálatos vigasztaló és dicsőítő zsoltárnak a magyarázata, s éppen ez a két tematikai osztály volt számára fontos, amely a 147. zsoltárnak is jellemzője és életművének rekurrens eleme. A fentiekén túl további három kategóriát nevezett meg: a prófétáló, a tanító és a könyörgő zsoltárformát.

1541-ben rendszerezetten ismét készít egy nagy zsoltárkommentárt, javít az 1531–33 között készült kommentárokra, bővíti azokat, és ennek az elejére is ír egy előszót. Jól látható, mennyire visszatérő és központi témája volt Luthernek a zsoltárokkal való foglalkozás. Ahogy 1531-es előszavában írta, ő tulajdonképpen a „kis Bibliát” látja a Zsoltárookban, a teljes Szentírás leképeződését, amelyek Krisztus későbbi megjelenését is előrevetítik, különösen az általa csoportosított prófétáló zsoltárok. Számára tehát a Zsoltárok a Biblia kis tükre, s ez a metafora többször is előkerül, rész az egészért, ami *szinekdochikus* módon a teljes nagy Bibliát megjeleníti.

Luther gondolkodásmódját, annak formálódását a Zsoltárok könyvének keresztül lehet talán a legjobban megismerni, a 20. század eleji német irodalomtörténeti kutatás azt mondta, hogy a Zsoltárok könyve újra és újra neki-futó magyarázatainak keresztül meg lehet látni azt, ahogyan Luther megtért, ahogyan eljutott a megigazulás tanához, ahogyan eljutott a felismerésre, hogy mit jelent Isten igazsága vagy a megigazulás. A 147. zsoltár magyarázatában hasonló gondolatokat lehet felfedezni, mint amelyek Luther későbbi munkáiban, például a Római levél magyarázatában vagy az *Asztali beszélgetések*ben rendszeresen előfordulnak. Aki Luther műveiben kicsit is olvasottabb, megláthatja, mennyire az ő domináns eszmeisége kristályosodik ki ebben a kicsiny könyvben, amelyre akár úgy is tekinthetünk, mint Luther életművének esszenciájára.

Mindezek után vizsgáljuk meg a kötetstruktúrát. A szerkezet elég letisztult, áttekinthető. Először az 1532-es első kiadás címlapja és első oldaldárja tűnik fel a közép-korra jellemző gótikus tipográfiával és iniciáléval. Ezt követően olvashatjuk Luther előszavát, melyben megcímzi a kötetet, barátjának, Hans Lösernek, Szászország örökös marsalljának ajánlva azt, ezt pedig maga a zsoltárkommentár követi, annak 12. versétől a 20. záróversig terjedő szakaszt magyarázza és egyúttal applikálja igeversekenként.

1. „Jeruzsálem, dicsőítsd az Urat!” Luther fejtegetése szerint az ember rosszabb még a disznóknál is, hiszen azok legalább tudják, hogy mástól kapnak ételmet. Ez a hasonlat provokatív státuszba helyezi az olvasót, és olyan incepciót nyújt, ami továbbgondolásra késztet.

2. „Mert ő erős zárat tett kapuidra.” Ha az ember nem is tekint Isten jótéteményeire, Isten maga igen, és gondot is visel róluk, megőrzi azokat. Luther Isten *jótéteményeit* fejtegeti, a kifejezés igen gyakran visszatérő elem,

a könyvben pedig öt kifejezett jótéteményről esik szó a zsoltár kapcsán. Az első éppen ennél az igeheleynél szerepel, mégpedig a biztonság és jólét mint jótétemény, áldás. Ez Istennek egy elhanyagolt ajándéka, amelyet gyakran elfelejt az ember, s talán éppen ezért tékozolja, amiért Isten háborúkat, járványokat és más szerencsétlenségeket engedhet, hogy megtanuljuk megérteni, mit jelent az ő oltalma. Luther a város zárait is hangsúlyt fektet, amelyek nemcsak vasreteszt jelentenek, hanem a jó törvények, a rend, az istenfélő és bölcs uralkodók jelképei is. Azonban Luther figyelmeztet, nem elég a retesz, Istennek kell azt megerősítenie: „*Nem tartós semmi, csak amit az Úr megtart.*” (21. o.) Ez a végletes Istenre hagyatkozás jellemzője Luther retorikájának: „*Vagy Isten segít, vagy nem segít rajtunk senki.*” (21. o.) Isten második jótéteménye a boldogság, hisz ő az egész várost jóltartja és felépíti, nem nélkülöznek a lakói, hanem növekednek és gyarapodnak. A fejezet végén pedig jön egy kérdés, ami a későbbiek során visszatérő elem lesz: vajon hányan vannak, akik hálát adnak Istennek ezen jótéteményeiért?

3. Isten békét és ételmet ad. Isten harmadik jótéteménye a béke. Nemcsak a városon belül jelent biztonságot, hanem az egész országban azáltal, hogy jólelkű, istenfélő, hűséges szomszédok élnek egymás mellett, béke teremődik, ami mind Isten ajándéka. Végére jön a visszatérő kérdés, akár egy költemény refrénje: hol vannak a hálaadók? Sarkasztikus kirohanásszerű fricskáit több ízben a kor nemessége felé címezte, ezért univerzális az írás, hiszen ha nem nemesi származású olvassa vagy hallja, felháborodott egyetértést szíthat benne, ha viszont nemes, azt igyekszik nyúlként „kiugrasztani a bokorból” az önvizsgálat irányába. „*Hogyan? A mi nemesi úrfiaink, különösen a javíthatatlan gazemberek Istennek köszönjék meg a békét? Micsoda szégyen lenne ez az egész nemességre nézve, hiszen pontosan ők azok, akik megteremtik a békét az országban. Dávid sem cselekedett helyesen, amikor ilyen éneket zengett Istenről. Inkább a nemességről kellett volna ezt énekelnie, és felruháznia és ékesítenie őket ugyanilyen szép zsoltárral.*” (33. o.) Isten negyedik jótéteménye a mindennapi kenyér, hiszen ő bőségesen ad gabonát, termést. Luther jól alkalmazza tanulmányában az igei utalásokat mind az Ó-, mind pedig az Újszövetségre nézve, s ez különösen ettől a fejezettől kezdve figyelhető meg. Egyfajta hivatkozási hálót hoz létre, ami az igényesebbek számára ajtókat nyit a további tanulmányozáshoz. A fejezet végén pedig felhangzik a refrénkérdés, keresve a hálaadókat.

4. Isten elküldi parancsát a földre, mert neki elég egy szó, hogy *legyen*. Luther ebben a fejezetben igen mély hivatkozásokkal él, különös tekintettel Isten logoszára, teremtető szavára (pl. 1Móz 1; Róm 4,17 és több zsoltár). A fejezetre jellemző ismétlődő érvelések azt a látszatot keltik,

mintha ez a kommentárrészlet Luther egy prédikációja lenne, talán egy az elhangzott egyetemi előadásai közül. Ma ez könnyen átültethető írásos formába, ám az akkori technikai szinten korántsem. Nem volt diktafon, ami az élőbeszéd stílusát megőrizte volna, Luther mégis itt a legmarkánsabban mutatja fel ezt a könnyedséget a mély mondanivalóval együtt. Ez a fesztelenség lehet talán az, ami széles spektrumot nyit az olvasóközönség táborában, hiszen a megértés fontossága a népnek adatott Szentírás alapelve.

5–6. Hó és jégeső. Luther ezt a fejezetet a tél és nyár szembenállásának szentelte azért, hogy elmondja, a tél Isten példaadása arra, milyen könnyűszerrel belenyúl ő az életünkbe. Az évszakok különbözőségei kapcsán némi manicheuskifigurázást is megengedett magának: „*Aki sosem látott telet [...] kialakulhat benne az a manicheus hit, hogy külön istene van a nyárnak [...] és van egy másik, a tél istene.*” (47. o.) Luther szerint Isten ötödik jótéteménye az, hogy a télben is ad áldást. Érdekes hasonlattal élt, amikor azt írta: „*És mi más a tél, mint egy évente bekövetkező vízőzön [...]?*” (48. o.) Eszerint a sivár évszak Isten ítélete a háládatlan ember fölött, amiből ő tud menekvést adni jótéteményei (pl. elegendő tüzelő és étel) által. A tél az adott kort jellemzi, amikor a legtöbben a vészjósló jelekre figyelnek, de a zsolttárs magyarázata szerint akkor is szükség van a hálaadásra, ugyanakkor a feltörő refrénkérdéssel láttatja, hogy ebben híjával van az emberiség.

7. Szavára jön az olvadás. Tehát Isten akaratára jön a megnyugvás, az időjárást is ő tervezte meg. „*De ha Isten szele jön el, akkor nyomban felolvad minden, észrevétlenül, bár semmilyen hőség nem előzte meg, amely megolvasztotta volna a jeget és a havat.*” (56. o.) Luthernek ez a kijelentése szinte a Szentlélek eljövételét hirdeti, némi áthallással olvashatjuk belőle azt, hogy a világ zordságát Isten Lelke melegítheti csak föl, akár egy szempillantás alatt. Luther használja is később a „lelki tél” párhuzamot, ahol „a bűnökben megfagy a belső ember”, de rámutat a Szentlélek enyhítő erejére. Luther kissé lemondó kijelentést tesz: „*De az ördög műve az, hogy ezekért Isten semmiféle hálát nem*

kap” (58. o.), majd jön a megszokott refrénkérdés is ennek erősítésképpen.

8. Isten szava, igéje az ő jótéteménye, ami több a korábban felsorolt mulandó javaknál, sőt minden szent irat, prédikáció, költemény, ének és ábrázolások Isten szavát dicsérik. Luther ezzel a felfokozással ebben a fejezetben éri el a tetőpontot, mintegy ráfutva Isten igéjére, ami mindennek az alapköve, s minden más, emberileg egyébként létszükségletként felfogható dolognál fontosabb. A fejezet végén a korábbiakkal ellentétben nem szerepel a refrén.

9. Egyetlen más néppel sem tett így Isten. Luther kifejti, hogy a zsidóság Isten népe, és az ördög fellázítja elene a világot, majd párhuzamot von a kereszténységgel, amely már szintén Isten népe, és amelyet üldöztetések érnek. Ebben némi utalás érezhető a katolikus atrocitások irányába. Ha a keresztények Isten népe, Isten szava is az övék. Luther a bibliafordítást csak később kezdi el, mégis feltűnően rámutat arra, hogy a Szentírás egyéni felelősségünk, hiszen ez is az Isten ajándéka számunkra. Ebben a fejezetben jellemzően előtérbe kerül a fizikai szegénység és gazdagság, illetve a lelki gazdagság és szegénység ket-tőssége. „*Legyen inkább egy fillérem igaz emberként, mint sok ezer guldenem gonoszként.*” (68. o.) Luthernél ez a fajta példaadó hasonlat vissza-visszatérő elem publikációiban. A *pogányok* kifejezést rendkívül sokszor használja, s itt a császárokban, királyokban, fejedelmekben bízókra mondja. Ez egyrészt szintén korabeli egyházkritikáját mutatja, másrészt azokról is szól, akik hitüket megtagadva inkább a nemesek és feljebbvalóik akaratának engedtek. A fejezetet, s egyúttal a zsolttárs magyarázatot pozitív felütéssel, egyfajta felhívó biztatással zárja: „*Magasztalja és dicsőítse őt minden, ami lélegzik! Ámen.*” (70. o.)

A könyv a szerkesztő utószavával zárul, aki jól összefoglalja azt az értéket, amelyet ez az írás közvetít. „*Luther munkásságának egy jellemző darabja. Ha valaki semmi mást nem olvasna Luthertől, csak ezt a zsolttárs magyarázatot, akkor is felfedezhetné benne a nagy reformátor által alkotott szellemi katedrális sarokköveit.*” (73. o.) Igen, ez egy jellemző darab, amely olvasmányos, rövid, mégis építő, kellő tudományossággal ahhoz, hogy kommentár legyen, mégis homiletikailag eléggé egyszerű, hogy bárki számára elérhetővé, érthetővé és élvezhetővé váljon, közvetlenül képes megszólítani az embereket. A könyv igazi origót nyújt olvasója felé, hogy kedvet kapjon Luther egyéb munkáinak alaposabb tanulmányozásához.

A kötet az 500 éves reformáció méltó ünnepi iratanyaga, a jellemző korszellem, úgy tűnik, változatlan, Luther a zsolttárossal együtt a ma emberéhez éppúgy szól, mint közel 500 évvel ezelőtt: önvizsgálatra és hálaadásra buzdít, ezzel pedig életünk szükségszerű konstans reformációjára hí

Beke László

Könyvajánló és -ismertető Tapolyai Emőke könyvéhez

Tapolyai Emőke:
**Harmóniában múltunkkal,
jelenünkkel és jövőnkkel**
Harmat, 2017, 96 oldal

„Egy barátságos embernek sok barátja van. S egy erőshöz sokan akarnak tartozni, és egy vidám, jó humorú ember társaságát keresik. Akiből sugárzik a harmónia, azt sokan szeretik. Lelked szüntelen adásban van. A tested, a bőröd, a szemed is. Sugárzol, és a sugárzásod vonz és taszít. Be tudod vonzani magadhoz a másikat, és el is tudod taszítani. Foglalkozz egy kicsit többet magaddal – a lelkeddel.”

A fenti néhány sor Müller Pétertől származik, aki a *Life* című magazin *Heti útravaló* rovatában fogalmazta meg ilyenformán a harmónia lényegét. A harmóniáét, amely egyre jobban vágyott, mégis (vagy talán éppen ezért) egyre inkább és folytonosan csak vágyott igénye az embernek. Mert a harmónia nem más, mint összhang, egybeilleszkedés, akár több hangnak a nagyszerű összecsengése. Akkor is, ha itt-ott némi diszharmónia is fellelhető, mert ez csak még vonzóbbá és kifejezőbbé teszi azt, amit életnek neveznek.

A könyv szerzője, *Tapolyai Emőke*, fején találta a szöveget, amikor nem gyökerek és nem is távlatok nélkül beszélt a harmóniáról. Az is nagy erőssége könyvének, hogy nem az egyéni kívül keresi a disszonancia okait, hanem a személyes emberi sorsban, annak szinte minden tér- és időbeli dimenziójában. Már a bevezető gondolatok egyike arról szól, hogy az élet, amit magunkénak gondolunk, nem kis részben a szüleink, sőt az ő szüleik élete is. Ezért látjuk, tapasztaljuk nemegyszer, hogy a változni vágyók, annak szükségét egyre inkább érző és belátó emberek mondják: Hogyan is sikerülhetne, ha már az „őseimnek” sem sikerült?!

De a lényeg éppen abban van, hogy „a remény a jövőre mutat”. Nem rángat vissza a múltba, még akkor sem, ha a mostani bajok ott gyökereznek, és nem hazudja oktalanul és alaptalanul a jövő ígértét azoknak, akik nem akarnak a megtörtént és feldolgozatlanul hagyott sorskérdéseikkel

foglalkozni. *Teleki József* gondolatát ajánlja figyelmünkbe, aki ezt írja: „Reménység: az ébren levők álma.” Nagy gondolat az ébredőknek!

Három dimenzió, mely meglophat bennünket, kioltva belőlünk a harmóniát: múlt, jelen és jövő. Ezeknek kell hát mindenekelőtt egy olyan „vonarendszerbe” illeszkedniük, amelyben érthető, összecsengő dallammá formálódnak.

A múlt, ami elmúlt, sokszor áll meg az ajtó előtt azzal az igénnyel, hogy csak vele foglalkozzunk. Ez gyakran nem egyebet jelent, mint hogy letapadtunk életünk múltbeli eseményeinél. Olyanná váltunk, mint egy körforgalom, amelyből nem találjuk a kiutat, ezért a haladás illúzióját hajszolva folyton vissza-visszatérünk oda, ahol valamit elvesztettünk. Vagy éppen ahol megterheltek bennünket, majdnem mindegy... Az író „szedett identitásként” értékeli ezt a helyzetet, amelyben a sebeinken kívül nem ismerünk mást. Érdeemes feltenni a kérdést: Van-e, lehet-e mélyebb meggyőződés, mint a sebeim? Annyi vagyok csak, amennyit a fájdalmaim jelentenek? Vagy ennél jóval több? A múltunk a jövőben való bizakodás, az előbbre lépés akadályává lesz, ha elfogadása helyett megváltoztatni, letagadni vagy legalább megérteni szeretnénk.

Egy fontos terület még a múlttal kapcsolatban, amelyre kevesek és csak ritkán helyeznek hangsúlyt, hogy nem mindenért más a felelős. Lehetek én is, aki a „vádlottak padjára” kényszerül, ahol ki kell mondanom: én vétkeztem! Ha ez sikerül, az Isten bűnbocsánata hálára fog készíteni, ami pedig a szorongások, félelmek talán legjobb elenzere!

Jöjjön a jelen! A „garantált elégedettség” korát éljük. Ez viszont nem jelent harmóniát, hanem csak a vágyainkhoz való jogosultságunkat. Az előzőekben említett „szedett identitás” hogyan is tudna kitermelni egészséges vágyakat. Korunk csapdája, hogy életünk fókuszában egyéni életünk tökéletesítése áll. Valószínűleg meg minden vágyunk, ráadásul azonnal! Persze, valahol mélyen mi is érezzük: a vágyközpontúság nem kevesebb, mint énközpontúság. Az szintén csak kevesek tudatáig jut el kérdésként, hogy lehetnénk-e harmóniában önmagammal, a világgal és Istennel úgy is, ha nem felhőtlenül boldog, sikeres, egészséges stb. az életünk?

Elégedettnek lenni a kevéssel (vagy a kevesebbrel), és inkább időt fordítani arra, hogy önmagunk legyünk végre. Folyton a lelkünket mérgezzük azzal, amitől a bibliai „tíz ige” is féltő szigorral óv: ami a másé. Az összehasonlítástól. Ne kívánd! Elfogadni életünk jelen valóságát nem azonos azzal, hogy a hiánnyal vagyok elégedett. Csak arra való törekvést foglal magában, hogy az öndefinícióm ne a hiányaim alapján formálódjon.

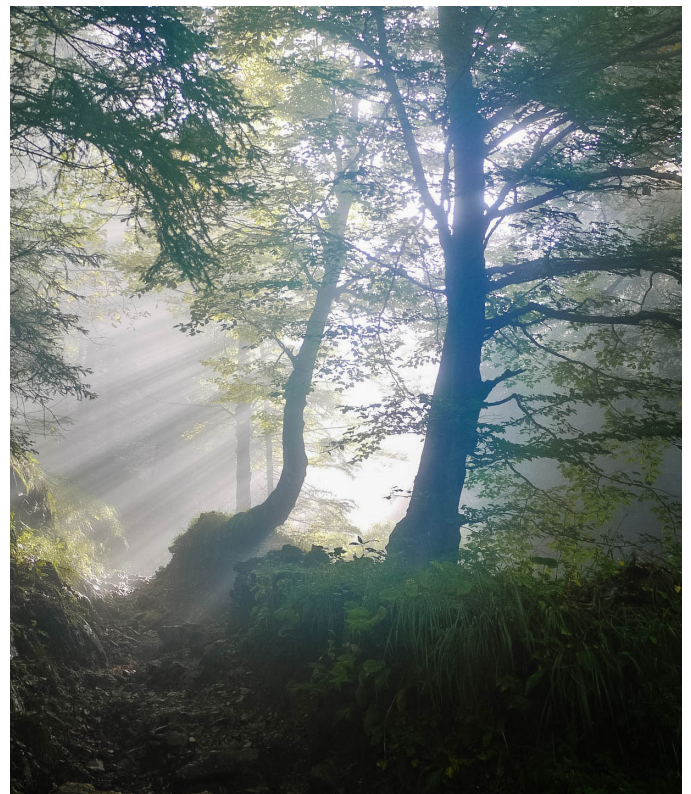
A jelen egyik fájdalmasan nehéz pillanata az, amikor nem a kevéssel kell megbékélni, hanem azzal, hogy min-

den elveszett. Özvegység, árvaság, gyermekeink halála: pótolhatatlan veszteségek. Rengeteg ilyenkor a *miért*, és többnyire egy vádlott marad a végére: az Isten. Mert őt nem lehet irányítani. De szeretete soha nem jelentette azt, hogy átadta volna önmaga felett az irányítást. Meg kell tanulnunk egy ilyen helyzetben is, hogy kik vagyunk! „Az vagyok, akit az Isten szeret! Ez az igazi én! Minden más identitás csak illúzió.”

Ahol a képességeim véget érnek, ott kezdődnek a csodák! Jézus mondja: Veletek vagyok mindennap a világ végezetéig! Azért mondja, mert tudja: az ígélet kapujában is képesek vagyunk rettegni. A rettegés reménytelenné tesz, márpedig a harmónia „karmestere” éppen a reménység. Ez vezényli életünket, hogy merjünk és tudjunk tervezni, álmodni. Aktívva tesz. A remény tehát cselekvésre készítet a csodákra várva. Ezek nem mondanak egymásnak ellen, nem „vagy munka” „vagy csoda”, hanem a kettő szoros együttműködése. Függség Istentől, akit meghívunk az életünkbe, aki belép végre a mi valóságunkba, ami gyakran vagy csak olykor, de reménytelenül sötét. „A remény örületes függés Istentől!” Ő megígérte: eljuttat a célig, de nem biztos, hogy azon az úton, amelyen mi járni szeretnénk. Így lesz a csodák útja a küzdelmek útja is egyben.

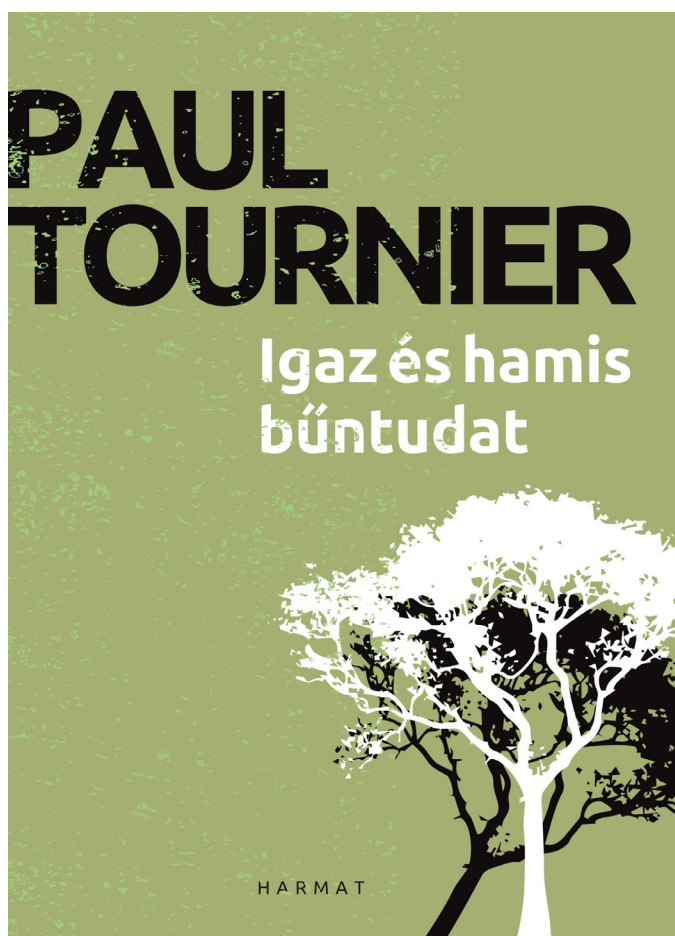
Tapolyai Emőke könyvének saját szavai adják az összefoglalását: „Ne harcolj a valóság ellen!” Mindennek oka és célja van, amiben hajdan, ma és a jövőben leszel. Mindennek, és Isten ura ennek a „mindennek”.

Beke László

Beke László

Könyvajánló és -ismertető Paul Tournier könyvéhez

Paul Tournier
Igaz és hamis büntudat
Harmat, 2017, 272 oldal

„Hiszen a rossz büntudat: az élet fűszere.” Ezzel az erőteljes és elgondolkodtató megjegyzéssel (igazsággal?) szembesül az olvasó rögtön a könyv legelején, és szinte természetesen következik ezután, hogy a büntudat olyan dimenzióiba kapunk belépést, amelyekről eddig nem biztos, hogy kellő komolysággal gondolkodtunk.

Amúgy is: a büntudat zavarba ejtő kifejezés. Főként azért, mert a mai ember nem szeret arról hallani, hogy bűnös (nem mintha a régmúlt képviselői bármikor is kitörő örömmel fogadták volna ezt a felismerést). Azt meg végképp nehezen fogadjuk el, hogy a legjobb akaratumk ellenére, például szülőként, lelkeszként vagy pedagógusként sok szerepünk lehet abban, hogy egy egészségtelen, hamis büntudatot ültessünk el másokban. A büntudat dimenzióit illetően néhányat említek meg, amelyeken keresztül mi magunk is fertőzöttünk lehetünk.

Mindenekelőtt az író fontos kijelentése, hogy a „büntudat kérdését nem is közelíthetjük meg anélkül, hogy a benne foglalt vallási kérdésekkel ne foglalkoznánk”. Ott tartunk, hogy a magukat szigorúan szakmai szempontokhoz mérő, azokhoz ragaszkodó szakemberek némelyike is már hajlandó a bűnnel kapcsolatos bibliai és egyházi tanítást orvosi körökben is tárgyalni, illetve komolyan venni.

Az első lényeges terület a nevelés, amely nagyon alkalmasra válhat arra, hogy kisebbségi érzések garmadáját ültesse el bennünk. Különösen a „helyes és jó nevelésre” törekvő szülők képesek erre, akik komoly gondot fordítanak arra, hogy gyermekük jól nevelt, erkölcsileg feddhetetlen, udvarias stb. legyen. A szidás, dorgálás, a „nem szégyelled magad, hogy így viselkedsz” kérdése a huszadik század elejére „kirakati bábu-kká” formálta át a gyerekeket, akik okosak, csendesek,

jól idomítottak voltak. Jóllehet elnyerték az elismerést (meg a szüleik is, ami mindennél fontosabb...), vajon ki foglalkozott azzal, hogy mindezt milyen lelkülettel, érzésekkel valósították meg.

A „ti gyermekek, engedelmeskedjetelek...” és a „ti apák, ne ingereljétek...” bibliai igéi nem választhatóak el egymástól. Ha mégis, akkor egész generációk láthatják kárát!

Másodikként a társas nyomás kerül említésre, amely szintén számos büntudat forrása lehet. Meggondolatlan szavak, gúnyos mosolyok, szigorú, kárhóztató némaság: mind-mind erős hatással vannak ránk. A szerző Jób történetét említi, melyben az ítélkezés rettenetes lelkülete húzódik meg a kenetteljes, bölcs szavak mögött. Ezért jegyzi meg egy fájdalom pillanatában: „Tudom jól a gondolataitokat, és hogy mit ármánykodtok ellenem!”

Különös aktualitást kap a gyógyulás, gyógyítás kérdése. Amikor az evangélium a gyógyító hitről tesz említést, gyakran a szenvedő személy hitére utal: „Hiszed, hogy én ezt meg tudom tenni?” Máskor a közbenjáró személyek hite válik fontossá. „A szellemi szolgálat, melyre elhívást kaptunk, halatlanul veszélyes. Ha igaz, hogy minden betegség háttérben meghúzódhatnak személyes problémák, s hogy a betegség valamely pszichikai vagy szellemi válság testi megnyilvánulása, a páciens ezt letaglózó súlyú gyanúsításként fogja megélni.”

Harmadikként az idő kérdését vizsgálja a szerző. Elcsépelet igazság, hogy időhiányban, időzavarban élünk. Mégis titkos vétségeink igen gyakran összefüggenek a kevés idő rossz besosztásával vagy egyenesen annak elpocsékolásával, a halogatással, majd a kapkodással. Mulasztások tömkelege munkálja bennünk a rossz lelkiismeretet, amely alól sikertelenül próbáljuk magunkat felmenteni.

„Élni annyi, mint döntéseket hozni” – vallja a szerző. De milyen nehéz eljutni addig, hogy dönteni merjünk! Így fogalmaz: „Isten szereti azokat, akik a probléma megkerülése helyett szembenéznek vele!” Jákob életét állítja példaként elénk.

Hosszan lehetne még szemezgetni azokból a jól ismert, mégis homályba burkolt területekről, amelyekben a rossz, a hamis büntudat képes megfoganni. Jó szívvel ajánlom a könyv elolvasását mindazok számára, akik nem a megszokott, könnyed, gyors, jól emészthető válaszokat, hanem ezeknél mélyebbeket szeretnének. Ha foglalkoztat a kérdés: Bűnösnek érzem magam, de az is vagyok? – akkor neked íródott a könyv. Ha felmerült már benned a gondolat: Megszabadulhatok valaha is a másoktól való félelemtől? – akkor a válaszokat ebben megtalálod.

Végezetül hadd álljon itt a szerző egy fontos gondolata: „Az Istennel való szoros kapcsolatban új értelmet nyer az önvizsgálat. Többé már nem azért aggódunk, hogy elméletben mit szabad vagy mit nem, hanem a tetteink mögött meghúzódó indítékokkal foglalkozunk.”

A sajnálat a bocsánatkérés érzelmi háttérét jelzi. Azt mutatjuk ki a megbántott félnek, hogy mennyire gyötör minket a büntudat, a szégyenérzet és a fájdalom, amiért megsértettük őt.

Gary Chapman

Aki megbocsát, az elengedi a vétkes megérdemelt büntetését, és eloldozza számára a büntudat kötelét. Ez a feloldozás természetesen csak akkor valósul meg, ha a vétkes valóban el is fogadja a megbocsátást - ahogy más ajándékot sem elég felajánlani, a megajándékozottnak el is kell fogadnia azt.

Miroslav Volf

A lelkiismeretünk egy napóra, amely nem önmagában jár, hanem az égen ragyogó nap fénye által működik. Egy érett lelkiismeret alapvetően mindig a szeretet parancsolata szerint jár.

Böjte Csaba

Boncz Zoltán

Színes ajándékok

Christian A. Schwarz

A Lélek ajándékainak 3 színe

Istentől kapott lehetőségeink felfedezése és kiaknázása
Harmat, 2017, 144 oldal

A lelki ajándékok kérdése érdekes terület a keresztények körében. Egyesek hallani sem akarnak róluk. Amikor feljön témaként, arra törekszenek, hogy más síkra tereljék a beszélgetést. Mások előszeretettel beszélnek róluk min-

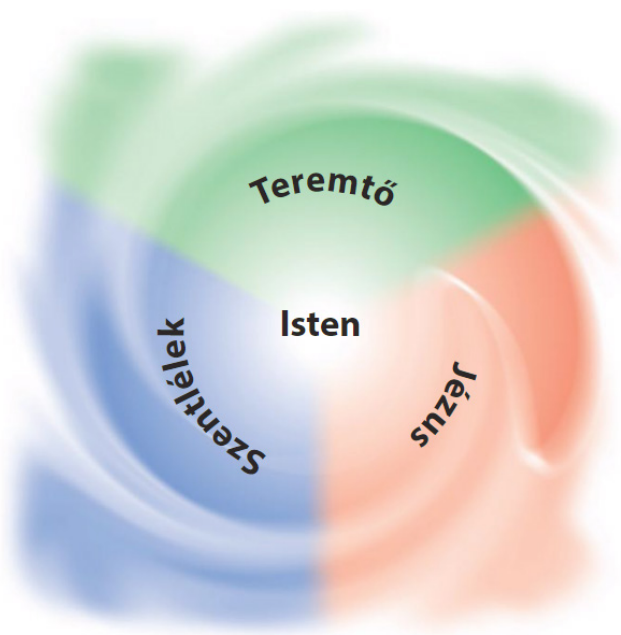
den adandó alkalommal, hangsúlyozzák a fontosságukat. Megtérésem után kb. egy évvel talákoztam először a kérdéssel. Misszionáriusok érkeztek a városunkba, akik beszéltek Isten Lelkének ajándékairól, különösen a nyelveken szólásról, amelyet mindenkinek meg kell kapnia. Kértem tőlük egy napot, elolvastam sok igeverset, majd másnap visszamentem hozzájuk azzal a kéréssel, hogy imádkozzanak értem, hogy megkapjam az ajándékot. Miközben imádkoztak, annyit mondtam Istennek, hogy amennyiben ez az akarata, akkor örömmel fogadom, ha nem, akkor viszont ne történjék semmi.

Nem kaptam meg a nyelveken szólás ajándékát.

Ezek után sokkal többet olvastam a lelki ajándékokról, érdekelni kezdett. Többféle módon próbáltam felismerni az ajándékaimat, szinte kivétel nélkül mindig a testvéreimmel, nem csak egyedül. Épp ezért amikor ez a könyv a kezembe került, és hallottam, hogy egy online teszt lesz a segítségemre abban, hogy felismerjem az ajándékaimat, kétkedéssel fogadtam. Ugyanakkor úgy véltem, mivel alapvetően már jól megismertem az ajándékaimat, egy esélyt mégis adok a könyvnek, különösen mivel az NCD felmérést már elvégeztük a gyülekezetünkben, így jó kiéngésítés lehet.

Általában nincs gondom egy könyv elolvasásával, de ez esetben valamiért nehezemre esett. Nem azért, mintha rossz lett volna, hanem mert rengeteg mindent belefoglaltak 140 oldalba. Alig olvastam el néhány lapot, már egy teljesen más témába vágott a szerző.

Ami leginkább újdonságként hatott rám, az a három különböző szín, illetve amit Schwarz jelölt ezekkel. Az alapfelvetés az, hogy a Szentháromság három tagja, Atya, Fiú és Szentlélek több területen is hasonló tagolást fed. Ilyen sorrendben zöld, piros és kék színekről beszél; Isten munkája szempontjából a teremtés, a Golgota és pünkösd; az élet három dimenziója tekintetében test, psziché, lélek; három irányzat szempontjából liberális, evangéliumi és karizmatikus felosztást alkalmaz, de további kategóriák is vannak. A

hangsúly nem a csoportosításokra esik, hanem hogy fontos felismernünk mind egyéni, mind gyülekezeti szinten, hogy e három irányból melyik felé tolódunk el, milyen messze vagyunk a középtől. Minél inkább eltávolodunk ugyanis attól, annál könnyebb szélsőségekbe esnünk. Megismerhetjük a zöld színt, azaz a bölcsesség színét, a pirosat, azaz az elkötelezettség színét, és a kéket, az erő színét.

Mikor eddig jutottam az olvasásban, le kellett tennem a könyvet, és meg kellett emésztennem az olvasottakat. Ez a fajta felosztás párhuzamba állítható az NCD felmérés hármas felosztásával, ami elvileg megkönnyíti az értelmezést, de nekem így is idő kellett ahhoz, hogy magamévá tegyem ezt a látásmódot. Ezek után kezdtem újra neki a könyvnek, megvizsgáltam a lelki ajándékokat az online teszt és több testvérem segítségével, majd konstatáltam több dolgot is:

A könyv és a teszt alapján felfedezett lelki ajándékok szoros átfedésben voltak azokkal az ajándékokkal, ame-

lyeket korábban, legutóbb épp a Johannes Reimer által írt *A Lélek kegyelmi ajándékai a gyülekezet életében* című könyv segítségével ismertem újra fel. Számomra ez mondhatni megerősítést jelentett a hitelességet illetően.

Mindemellett volt olyan része a kiértékelésnek, amivel azért tudok vitatkozni. Nem igazán értettem, miért lett a három legerősebb ajándék külön kiemelve. Számomra kettős veszélyt is hordoz ez. Egyfelől azt, hogy ha valaki például két ajándékot kapott a Lélek által, úgy a három legmagasabb pontszámú ajándék kiemelése becsapós lehet. Másfelől ha valaki öt ajándékot kapott, akkor könnyen háttérbe szorulhat ezekből némelyik.

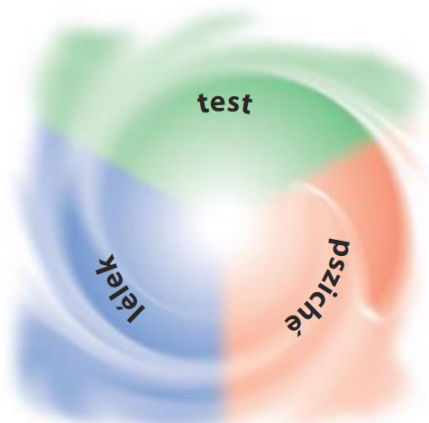
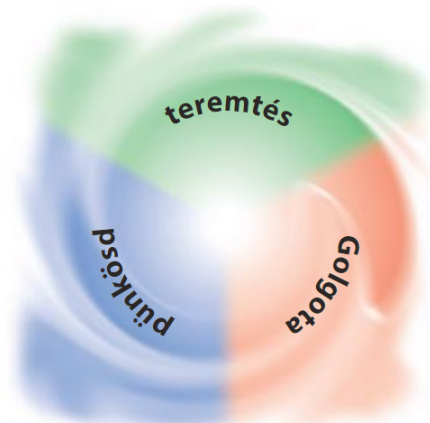
A másik problematikus terület számomra az, hogy nincs egyértelműen meghatározva, melyek azok az ajándékok, amelyekre bizonyosan tekinthetünk, és melyek azok, amelyek már nem tartoznak ebbe a kategóriába. Ennek értelmezéséhez segítséget is kértem egy olyan személytől, aki az NCD felmérés magyarországi alkalmazásában részt vesz. Vele sikerült megfelelően értelmezni, így az ajándékok kiértékelésekor látható „törésvonalat” lehet egyfajta „vízválasztónak” tekinteni. Ez azonban nem volt így leírva, vagy legalábbis én nem találtam meg.

Persze ezek nem olyan dolgok, amelyek levonnak a könyv és a teszt értékéből, mindössze korrigálendő pontok. Különösen annak fényében mondom ezt, hogy a könyv utolsó harmada, negyede kifejezetten hasznosnak tűnt számomra. A végén ugyanis nemcsak bemutatja a szerző a harminc különféle ajándékot, de elmondja azt is, milyen lehetséges feladatok kapcsolódnak hozzájuk, mik a veszélyek, amelyeket hordoznak, hol beszél a Biblia az adott ajándékról, ötleteket ad azok fejlesztésére nézve, illetve kérdéseket vet fel, amelyeket érdemes magunknak, de akár kis csoportban is megválaszolni.

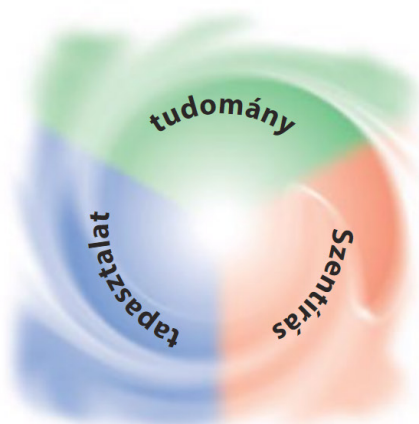
A könyv végére érve áttekintettem ismét a korábbi fejezeteket, és valahogy ezúttal már sokkal érthetőbb volt.

ISTEN 3 MUNKÁJA   AZ ÉLET 3 DIMENZIÓJA

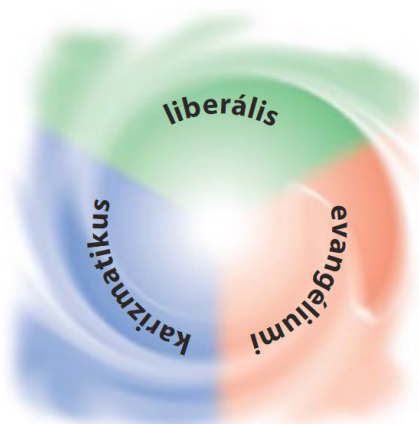
3 MEGTÉRÉS

3 TEKINTÉLY

3 IRÁNYZAT

3 VESZÉLY

Nem tudom, azért-e, mert volt közben időm átgondolni az új látásmódot, vagy csak azért, mert ezúttal már másodszorra néztem át a különböző színeket, területeket. Mindenesetre hasznosnak látom a visszatekintést a befejezés után. Számomra más perspektívába állította az olvasottakat. Jónak és szükségesnek láttam a felkészítés módját a tesztre, hogy kihangsúlyozták, ne csak egy elvégzendő elemzésként tekintsünk az egészre, hanem valóban Istenhez igazodva, tőle elkérve érdemes nekiállni a munkának. A kedvencem mégis a negyedik és az ötödik fejezet volt. Itt egyrészt azon van a fókusz, hogy az adott ajándékokat hogyan tudjuk helyesen használni, másrészt pedig azon, hogy alaposabban megismerjük az egyes ajándékokat. Ez nemcsak a saját talentumok felfedezésére alkalmas, hanem vezetőségeknek különösen praktikus lehet arra is, hogy egy-egy tag felismert ajándékát miképpen kezeljék, aknázzák ki vagy épp segítsék fejlődését.

A könyv legvégén lévő „GYIK”-ot ötletesnek, sőt, egyes pontjait különösen hasznosnak találtam. Sokat segít olyan kérdések felvetésével, amelyek talán eszünkbe sem jutnának, pedig praktikus tudnunk a rájuk adott választ is, mert ha egy gyülekezet vagy egy személy foglalkozni

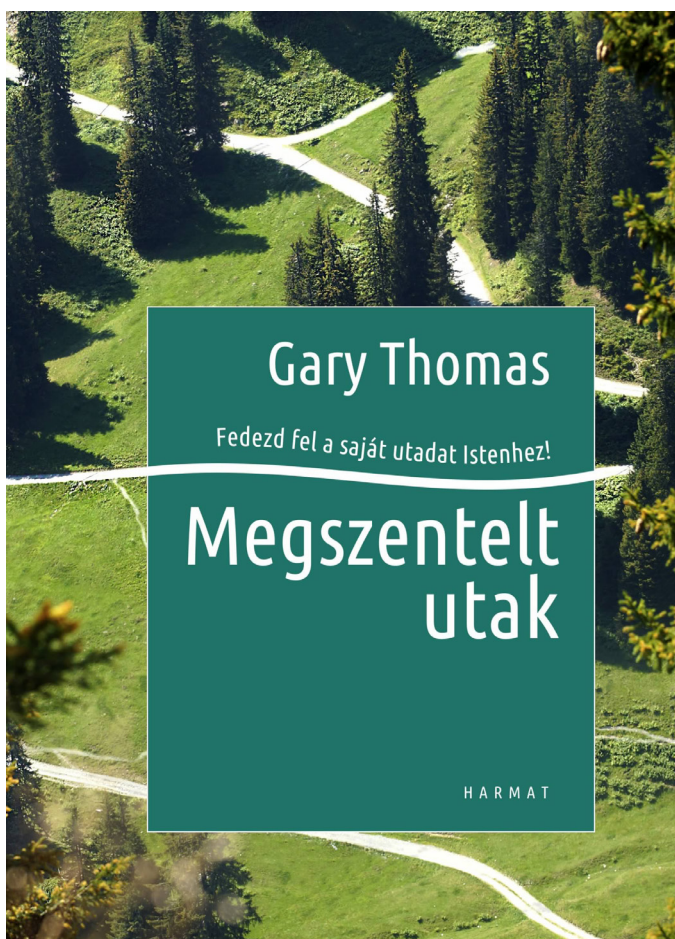
kezd a témával, úgy nagy eséllyel fel fog merülni egyik vagy másik kérdés.

Amint említettem, nehezemre esett elkezdni a könyvet. Azonban minél tovább jutottam benne, annál hasznosabbnak, értékesebbnek találtam. Abban biztos vagyok, hogy nem olyan irományról van szó, amit gyorsan átfutok, és máris tisztában leszek az adott területtel. Úgy vélem, időt igényel, amelyet nem szabad, nem érdemes megspórolni. Sőt, ajánlott egy idő után újra elővenni és átrágni, hogy még emészthetőbb és még táplálóbb legyen. Aki csak arra kíváncsi, milyen ajándékok lehetnek, annak elég az online tesztet kitöltenie – bár úgy vélem, azzal még nem kap egy átfogó képet, csupán röpké bepillantást a területre. Aki viszont szeretne többet is tudni, annak javaslom, hogy olvassa végig, töltsé ki a tesztet is, sőt, úgy gondolom, érdemes emellé amolyan „ellenpróbaként” Johannes Reimer témába vágó könyvét is végigvenni. Mindezt a legjobb nem egymagunkban, hanem egy csoport tagjaként elvégezni, hogy mások is visszajelzést adjanak nekünk, és mi is eszközök lehessünk az ő életükben. Hiszen egyébként is arra adtak az ajándékok, hogy szolgáljunk velük mások életében...

Nemeshegyi Dávid

Ajánló Gary Thomas Megszentelt utak című könyvéhez

Gary Thomas
Megszentelt utak
Fedezd fel a saját utadat Istenhez!
Harmat, 2017, 268 oldal

Merényi Zoltán barátomtól hallottam teológiai tanulmányaim idején először azt a felvetést, miszerint a nyugati eszmetörténetben – és egyháztörténetben is – mintha tetten érhető lenne egyfajta ciklikusság, egyfajta inga-

mozgás. Valamikor jellemzően inkább az értelmi, a racionális megközelítésen van a hangsúly, utána pedig olyan korszak következik, amelyben az érzelmek dominálnak. Megfigyelhető, hogy az aktuális felfogás képviselői arra hivatkoznak, hogy az előző kor hiányosságait pótolják, hibáit javítják, ugyanakkor ők a másik végletbe esnek, ezért egy idő után fölöttük is eljár az idő.

Történelmi távlatokra vetítve ez akkor új felismerésként hatott rám. Kisebb, egyházi és gyülekezeti keretek között azonban addig is talákoztam hasonló jelenséggel, például a baptista gyülekezeteinkben szolgáló lelkipásztorok munkájának megítélése kapcsán. Érthető, hogy minden lelkipásztornak van néhány erőssége, olyan területe, ahol hatékonyabban, gyümölcsözőbben szolgál. Ez azt is jelenti ugyanakkor, hogy más területekre nem fektet annyi energiát, ahol így hiánytünetek alakulhatnak ki a Krisztus testére nézve. Amikor az előző pásztor távozása után új érkezik a közösségbe, más erősségekkel, ajándékokkal, az első hónapokban sokszor már csak azért is dicsérik a munkáját, mert olyan szolgáltatásokat karol fel, amelyek addig jobbra parlagon heverték. A biblikusan gondolkodó, bölcs pásztor persze igyekszik tudatában lenni hiányosságainak, vakfoltjainak, és testvéreket kér fel vagy készít fel azokra a területekre, amelyek áldásos működtetéséhez ő nem rendelkezik képességekkel vagy ajándékokkal.¹

Ezek jutottak eszembe Gary Thomas² magyarul frissen

1. A zenei stílus egy másik gyülekezeti terület, ahol megfigyelhető ez a váltakozás, az aktuálisan divatos stílusok hiányaira reagálva. *Bolyki László* jó áttekintést ad erről *Milyen zenét szeret Isten?* ([Budapest]: Álomgyár K., cop. 2013) című könyvében.

2. Nem összetévesztendő az amerikai katolikus ördögűzővel, Gary Thomas atyával, akinek munkájáról 2011-ben készült A rítus című film Anthony Hopkins főszereplésével.

megjelent könyve, a *Megszentelt utak* (Budapest: Harmat, 2017)³ olvasásakor. Thomas 1961-ben született. Először angol irodalmat tanult Washington államban, majd teológiából szerzett mesterdiplomát a neves evanglikál teológus, J. I. Packer vezetése alatt a kanadai Vancouverben. Thomas a lelki formálódás kutatója, melynek során ötvözi az alapos bibliatanulmányozást, az egyháztörténet tanulságait és a keresztény klasszikus szerzők gondolatait. Húsz könyvet írt, sokat a házassággal és családi élettel kapcsolatban. Jelenleg a texasi Houstonban a Második Baptista Gyülekezet egyik tanítója.

Könyvünk Thomas egyszerű megfigyeléséből indul ki: az Úr Jézus követői egymástól eltérő lelkiséggel rendelkeznek, ezért eltérő módon tudnak lelkileg fejlődni, erősödni. A lelkiségi temperamentumok egy hívő életén belül is felerősödhetnek, gyengülhetnek körülmények változásával, koruk előrehaladtával. A jó lelkivezető (lelkipásztor, ifimunkás, tanítványozó, lelkigondozó stb.) figyelembe veszi a rábízott keresztények lelkiségi jellemzőit, és nem igyekszik minden helyzetre, problémára ugyanazt a megoldást adni.

Thomas kilenc csoportba sorolja a hívőket lelkiségi temperamentumuk szempontjából. Általában egy temperamentum jellemez minket, ugyanakkor másik két-három hozzáállás jegyei is előfordulnak bennünk. Az egyes lelkiségi irányok bemutatása során mind erősségeiket, mind gyengeségeiket, kísértéseiket is alaposan tárgyalja a szerző. Az első csoport tagjai a természetkedvelők, akik a természet által kapcsolódnak Istenhez. Ők nem épületekben, imaházakban érzik leginkább Atyánk jelenlétét, hanem a szabadban sétálva. Ez a természethez közeli szemlélet áll sok bibliai tanítás, prófécia és példázat mögött: a bibliai írók jól ismerték környezetüket és sok természeti képet építettek be mondanivalójukba. Veszé-

3. Az eredeti angol kiadás 1996-ban.

lye lehet ennek a csoportnak például az individualizmus vagy a természet bálványozása (panteizmus).⁴ A második temperamentum az érzékelő; az ilyen hívő a hangokon, illatokon, érintéseken, látványon át kapcsolódik Istenhez. Számára kísértés lehet, hogy érzékelése félrevezeti őt, és az esztétikát, a szépséget teszi az azt megillető helynél magasabbra. Thomas aztán a hagyománytisztelőkről ír: ők a rítusokon és szimbólumokon keresztül érzik magukat megszólítva. Sokat jelentenek számukra a szertartások, a vallási ünnepi naptár alkalmai, a tervezett imádságok. Kísértésük, hogy elszigetelődjenek a társadalmi környezetüktől, és ítélkezzenek mások felett, illetve hogy gépiesen, kiüresedve ismétljenek – egyébként eredendően élettel teli – szokásokat. A negyedik temperamentum az aszkétáé. Ő az, akinek a magány és az egyszerűség a lelki lételeme: nem esik nehezére a fegyelmezettség, a szigor, a böjt az éjszakai virrasztás vagy a hajnali felkelés. A munkavégzésében is Istent akarja dicsérni, elcsendesése, elvonulása is közel viszi őt hozzá. Észrevétlenül kialakulhat benne viszont egy öncélú fájdalomkeresés, és a gondolat, hogy kiérdemelheti Isten jóindulatát. Az aktivistákat a teljesítmény, a küzdelem élteti: nem félnek a konfliktusoktól, bátrak, rettenthetetlenek. Ezzel együtt neheztelhetnek kevésbé agilis testvéreikre, túlságosan statisztikaorientáltakká válhatnak, és a testi, szexuális kísértéseknek is jobban ki vannak téve. Hatodjára a gondoskodókkal ismerkedünk meg, ők embertársaikról való törődésben élik meg intenzíven kapcsolatukat az Úrral. A szeretetünk tettekben való kifejezése világos bibliai tanítás, azonban az erre való egyoldalú koncentráció elfedheti, hogy a gondoskodók esetleg pótcselekvésből, önmagukat szolgálva dolgoznak, arról nem is beszélve, hogy adott esetben hozzájuk közelálló családtagjaikat hanyagolják el leginkább. „A fiatal apukának meg kell tanulnia, hogy a világmegváltás saját otthonában kezdődik.” (173. o.) Majd az ünneplés, a misztériumok, az álmok és a dicsőítés nyelvét beszélő rajongókról olvasunk. Érzékenyek a Szentlélek rezdüléseire, hallják a „halk és szelíd hangot”, de élménykeresésük öncélú lehet, és függővé válhatnak érzéseiktől. Nyolcadszor: a szemlélődő temperamentum talán inkább a katolikus és ortodox közösségekhez tartozókra jellemző, de mi is sokat tanulhatunk tőlük az imádságban

4. Apró hiánynak érzem, hogy Thomas itt nem említi a panenteizmus teológiai hagyományát („minden Istenben van”, lásd ApCsel 17,28). A panenteizmus egyik legutóbbi jeles képviselője, John Macquarrie (1919–2007, skót származású anglikán teológus és filozófus) Thomashoz hasonlóan maga is kutatta a különböző lelkiségi formákat (lásd *Paths in Spirituality* című 1972-ben írt könyvét).

való elmélyülés, a fohászkodás terén. Veszélyek persze itt is vannak: függővé válhatnak a spirituális élményektől, a meditációtól. Thomas utoljára az intellektuálisokat mutatja be, akik sokszor teológiai tudományok kedvelői és művelői. A helyes istenismeretre, bölcsességre törekvés régi biblikus erény, túlozva azonban büszkeséghez és üres, cselekedetek nélküli okoskodáshoz vezet.

Thomas kiváló munkát végez a lelkeségi temperamentumok bemutatásakor. Minden csoportnál bibliai alapokkal kezd, majd sok egyháztörténeti példát hoz. Arra is javaslatot tesz, hogy az adott lelkeségű hívő hogyan tudja gyakorolni, kultiválni a rá jellemző utat. Világosan érezhető a szerző evangéliumi meggyőződése, a közösséghez tartozás és a helyi gyülekezet fontosságába vetett hite.

Biztos vagyok abban, hogy a könyv erős reakciókat fog kiváltani a magyar keresztények között.⁵ Lesznek, akik már az alcímen is – *Fedezd fel a saját utadat Istenhez!* –

5. Ajánlom megtekintésre Szalai András metodista teológus, az Apológiai Kutatóközpont vezetőjének a könyvről szóló előadását, amelyet a Wesselényi utcai imaházban tartott (YouTube: 2016. 10. 04. Szalai András – Én + Igazság). A videó leírásában link található az előadás igen alapos jegyzetéhez.

megütköznek, és az Egyházban terjedő individualizmus, egyénieskedés újabb bizonyítékát látják a műben. Lesznek másrészt, akiknek felszabadító, katartikus élmény lesz a könyv olvasása: hívők, akik korábban kétségbeesetten igyekeztek ilyen vagy olyan temperamentumú közösségekbe beilleszkedni vagy vezetőségi elvárásoknak megfelelni, sikertelenül. Nekünk, lelkipásztoroknak is sokat fog segíteni Thomas munkája.⁶ Ráébredhetünk saját vakfoltjainkra, felismerhetjük tőlünk eltérő lelkeségű testvéreink erősségeit, megérthetjük kísértési területeiket, jobban segíthetjük lelki növekedésüket. Gyülekezeteinken belül is, felekezetek között is munkálhatjuk a lenézés helyett a biblikus elfogadás és tiszteletadás légkörét. Falak építése helyett tanulhatunk azoktól, akik a bibliai határokon belül másképp kapcsolódnak Atyánkhoz, és másképp dicsérik őt – ez Gary Thomas nekünk is szóló üzenete.

6. A teljes Biblia alapos és rendszeres olvasása a legjobb eszköz arra, hogy felismerjük Atyánk sokféleképpen megnyilvánuló munkáját. A bibliai évszázadok során történt események, kapott kijelentések és leírt könyvek bőséges tanítása minket is istenfélelemre, egymás iránti alázatra és nagylelkűségre nevel, egyúttal pedig véd a tévtanítások túlkapasaitól.